LÜGĀT-I ʿAZĪZİYE

(İnceleme, Çeviri Yazılı Metin, Dizin)

Reşat ŞEKER

(Yüksek Lisans Tezi)

Eskişehir, 2016

LÜGĀT-I ʿAZĪZİYE

(İnceleme, Çeviri Yazılı Metin, Dizin)

Reşat ŞEKER

T.C.
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Türk Dili Bilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eskişehir, 2016

T.C.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Reşat ŞEKER tarafından hazırlanan "Lügāt-ı ʿAzīziye (İnceleme, Çeviri Yazılı Metin, Dizin)" başlıklı bu çalışma 16/11/2016 tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Emine KOLAÇ

Üye: Prof. Dr. Erdoğan BOZ (Danışman)

Üye: Yrd. Doç. Dr. Dilek ATAİZİ

ONAY

…/ …/ 2016

Prof. Dr. Hasan Hüseyin ADALIOĞLU

Enstitü Müdürü

.../.../2016

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine göre hazırlandığını; bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla taranmasını kabul ettiğimi ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Reşat ŞEKER

ÖZET

LÜGĀT-I ʿAZĪZİYE

(İnceleme, Çeviri Yazılı Metin, Dizin)

ŞEKER, Reşat
Yüksek Lisans-2016
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Türk Dili Bilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Erdoğan BOZ

Bu çalışmada, Osmanlı dönemi çok dilli sözlüklerinden biri olan Lügât-ı ʿAzîziye ele alınmıştır. Farsça-Arapça-Türkçe olarak yazılan bu üç dilli sözlüğün çeviri yazılı metni hazırlanıp sözlükbilimsel incelemesi ve dizini yapılarak bilim âlemine tanıtılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde, çok dilli sözlükler hakkında genel bir bilgi verilmiş, Anadolu sahasında yazılan çok dilli sözlüklerin bir kısmı liste halinde aktarılmış ve Lügât-ı ʿAzîziye'nin önce müellifi olan Âsafî Efendi'nin ulaşabildiğimiz kaynaklardan biyografisi hazırlanmış, sonra eser ve türü hakkında geniş bilgi verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde Lügât-ı ʿAzîziye'nin sözlükbilimsel incelemesi yapılmıştır. Üçüncü bölümünde ise eserin çeviri yazılı metni yapılarak madde başı Farsça olarak verilen 2339 kelimenin Arapça ve Türkçe karşılıklarıyla beraber toplam 6969 kelimenin önemli bir kısmının anlamları dipnotta verilmiştir. Çalışmanın dördüncü ve son bölümünde ise Lügât-ı ʿAzîziye'nin Türkçe -Farsça-Arapça dizini hazırlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Lügât-ı ʿAzîziye, Âsafî Efendi, Çok Dilli Sözlükler, Sözlükbilimsel İnceleme

ABSTRACT

LÜGĀT-I ʿAZĪZİYE

(Research, Transcription Text, İndex)

ŞEKER, Reşat
Master Thesis-2016
Turkish Language and Literature Department
Turkish Language Field

Advisor: Prof. Dr. Erdoğan BOZ

Lugat-ı ʿAzîziye which is one of the multilingiual dictionarys in the Ottoman period is discussed in this study. This trilingual dictionary was prepared text transcription as written Persian-Arabic-Turkish. lexicology review and indexs is attempted to be introduced to the scientific world. In the first part of the study, it was given general information about multilingual dictionaries, it was transferred a part of list multilingual dictionaries written in the field of Anatolia, the biography of Asafî Efendi who is the former writer of Lugat-ı ʿAzîziye was prepared, then it was given extensive information about the work and type. In the second part of the study, Lugat-ı ʿAzîziye was examined in terms of lexicology. In the third part, transcription of the work is done and the meanings of words are given with the notes. The fourth and final part of the study, Turkish Farsi-Arabic index has been prepared.

Key Words: Lügât-ı ʿAzîziye, Âsafî Efendi, multilingual dictionaries, lexicology review

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **Vİİİ**

ABSTRACT ..... **İX**

(RESEARCH, TRANSCRİPTİON TEXT, İNDEX) ..... **İX**

İÇİNDEKİLER ..... **X**

KISALTMALAR LİSTESİ ..... **Xİİ**

İŞARETLER LİSTESİ ..... **XVİ**

ÇEVRİYAZI İŞARETLERİ ..... **XVİİ**

ÖN SÖZ ..... **V**

GİRİŞ **5**

Konu 5

Amaç 6

Problem 6

Yöntem 6

Kapsam ve Sınırlılıklar 8

1. BÖLÜM 9

1. Çok Dilli Sözlükler 9

1.1. Tanımı 9

1.2. Yazılış Amaçları 12

1.3. Tertip Özellikleri 13

1.4. Anadolu Sahasında Yazılan Çok Dilli Sözlükler 14

1.4.1. Edilgen Sözlükler 14

1.4.1.1. Arapça-Farsça-Türkçe Sözlükler 14

1.4.2. Etken Sözlükler 15

1.4.2.1. Türkçe-Arapça-Farsça Sözlük 15

1.4.2.2. Türkçe-Arapça-Farsça Yabancı (Batı Dilli) Sözlükler) 16

2. Âsafî Efendi 16

2.1. Hayatı ... 16
2.2. Eseri ... 18
2.2.1. Lügât-ı ʿ Azîziye ... 18
2.2.1.1. Adı ... 19
2.2.1.2. Baskı Tarihi ... 19
2.2.1.3. Yazılış Nedeni ... 19
2.2.1.4. Tertip Şekli ve Bölümleri ... 20
2.2.1.5. İçeriği ... 21
2.2.1.6.Kütüphanelerdeki Baskı Nüshaları ... 21
2.3. Üzerinde Yapılan Çalışmalar ... 29

2. BÖLÜM ... 30

SÖZLÜKBİLİMSEL İNCELEME ... 30

1. Bütün yapı (megastructure) ... 30
1.1. Baş veri ... 30
1.1.1. Ön ve arka kapak bilgileri ... 30
1.1.2. Baskı yeri, yılı vd. teknik bilgiler ... 30
1.1.3. Yazar (hazırlayıcı)bilgileri ... 30
1.1.4. Kısaltmalar ... 30
1.1.5. Önsöz, giriş vd. ... 31
1.1.6. Son söz vd. ... 31
1.2. İç veri ... 31
1.2.1. Madde başı buldurucu ... 32
1.2.2. Sayfa numarası ... 32
1.2.3. Tablolar, şekiller ve resimler ... 32
1.3. Son veri ... 32

2. Bütüncül yapı (macrostructure/ intra textual) ... 32
2.1. Parçacıl yapı (microstructure/ entry structure) ... 33
2.1.1. İç yapı (mesostructure) ... 33
2.1.1.1. Biçimle ilgili bilgiler ... 33
2.1.1.1.1. Madde başı (headword) ... 33
2.1.1.1.2. Dilbilgisel bilgi (grammatical information) ... 33
2.1.1.2. Anlamla ilgili bilgiler ... 34

3. BÖLÜM ... 35

ÇEVİRİ YAZILI METİN ... 35

4. BÖLÜM ... 195

DİZİN ... **195**

SONUÇ ... **250**

KAYNAKLAR ... 251

METİN FOTOKOPİSİ VE EKLER ... 255

KISALTMALAR LİSTESİ

anat.	: Anatomi
Ar.	: Arapça
bağ.	: Bağlaç
bk.	: Bakınız
C.	: Cilt
coğ.	: Coğrafya
edeb.	: Edebiyat
ETÜ.	: Eski Türkçe
Far.	: Farsça
geo.	: Geometri
gök b.	: Gökbilimi
H.	: Hicrî
Hz.	: Hazret-i
hzl.	: Hazırlayan
mec.	: Mecaz
mîmar.	: Mîmârlık
müz.	: Müzik
S.	: Sayı
ss.	: Sayfa sayısı
TDK	: Türk Dil Kurumu
Tü.	: Türkçe
ünl.	: Ünlem
zool.	: Zooloji
LO	: Ahmet Vefik Paşa. (2010). *Lehce-i Osmânî*, (haz. Prof. Dr. Recep Toparlı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

AK	: Ahterî-i Kebir http://www.ahterikebir.com
ALM	: Arapça Sözlük Almaany (çevrimiçi) http://www.almaany.com (04.09.2016)
BTS	: Büyük Türkçe Sözlük http://www.tdk.gov.tr/
OTAL	: Develioğlu, F. (2010). *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Aydın Kitapevi Yayınları, Ankara.
YTS	: Dilçin, C. (2009). *Yeni Tarama Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
VAJ	: Farsça Sözlük Vajehyab Dictionaries (çevrimiçi) http://www.vajehyab.com (04.09.2016)
ŞF	: F. Steingass, Ph.D. (1892). *A Comprehensive Persian-English Dictionary* (ŞF), London Routledge & Kegan Paul Limited.
ŞA	: F. Steingass, Ph.D. (1884). *Student's Arabic-English Dictionary* (ŞA), London Printed By W.H. Allen And Co. 13 Waterloo Place. S.W.
GTS	: Güncel Türkçe Sözlük (çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/
İO	:İngilizce Osmanlıca Sözlük (çevrimiçi) www.osmanlicaturkce.net (04.09.2016)
İSA	: İslam Ansiklopedisi (çevrimiçi) http://www.islamansiklopedisi.info (04.06.2016)
KO	: Kamus-i Osmani (çevrimiçi) www.kamusiosmani.net (04.09.2016)
KT	: Kâmûs-ı Türkî (çevrimiçi) http://www.kamusiturki.com (04.09.2016)

KA	: Kamus'ul Alam (çevrimiçi) http://www.kamusulalam.com (04.09.2016)
YEK	: Kâmûsu'l-Muhît Tercümesi ve Vankulu Lügati (çevrimiçi) http://www.kamus.yek.gov.tr (04.09.2016)
KFT	: Kanar, M. (2013). *Kanar Farsça-Türkçe Sözlük*, Say Yayınları, İstanbul.
KAS	: Kişi Adları Sözlüğü (çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/ (04.09.2016)
GRTS	: Korkmaz, Z. (2008). *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları,Ankara.
KAL	: Kubbealtı Lugatı (çevrimiçi) http://kubbealtilugati.com (04.09.2016)
LR	: Lugat-ı Remzi (çevrimiçi) http://lugatiremzi.com (04.09.2016)
BK	: Mütercim Asım Efendi. (2000), *Burhan-ı Katı*, (hzl. Mürsel Öztürk, Derya Örs), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
TS	: Tarama Sözlüğü (çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/ (04.09.2016)
BİT	: Tuzlacı, E. (2006). *Türkiye Bitkileri Sözlüğü*, Alfa Yayınları, Ankara.
TTAS	: Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü (çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/ (04.09.2016)
OTS	: Yavuzarslan, P. (2009). *Osmanlı Dönemi Türk Sözlükçülüğü*, Tiydem Yayıncılık, Ankara.
LG	: http://www.luggat.com

TE	:http://www.turkiyesel.com/bahce-ve-bitki-sozlugu-osmanlica-turkce/25921-babunccedil.html
AÖE	:http://acikogretimedebiyat.com/turk-edebiyat-n-n-mitolojik-kaynaklar/article/58turk-edebiyat-n-n-mitolojik-kaynaklar-6-7-8-unite-ozetleri/49
SV	: http://www.saglikvediyet.com (04.09.2016)
CSHD	: www.cshd.org.tr
HAB	: www.hakkındabilgial.com
RİS	: www.risaleonline.com

İŞARETLER LİSTESİ

+	: Ad kökü/tabanı, ad köküne gelen ek
–	: Eylem kökü/tabanı, eylem köküne gelen ek
/	: veya
*	: Metinde verilen Farsça madde başı kelimenin açıklamasını gösterir
→	: Yanındaki maddelere gönderme ifade eder
X	: Farsça madde başı olan kelimenin ilgili dilde karşılığının verilmediğini ifade eder.

ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ

ء	: ʾ
ا	: a / e / ā
ب	: b
پ	: p
ت	: t
ث	: s̱
ج	: c
چ	: ç
ح	: ḥ
خ	: ḫ
د	: d
ذ	: ẕ
ر	: r
ز	: z
ژ	: j
س	: s
ش	: ş
ص	: ṣ
ض	: ḍ / ż
ط	: ṭ
ظ	: ẓ
ع	: ʿ
غ	: ġ / ğ
ف	: f
ق	: ḳ
ك	: k / g / ğ(y) / ŋ
ل	: l
م	: m
ن	: n
ه	: h / a / e
و	: v/ o / ö / u / ü / ū
ى	: y / ī / i / ı

ÖN SÖZ

Bir dilin söz varlığının belli bir düzene göre bir araya toplandığı eserler olan sözlükler, bir dilin hazinesi olan kelimelerinin bir araya toplanılması, muhafaza altına alınması, sonraki kuşaklara aktarılması ve bu hazinenin giderek büyütülmesi açısından önemli bir yere sahiptir.

Bu çalışmada, 1870 yılında Âsafî Efendi tarafından sultan Abdülaziz Han'a bir hediye olarak sunulmak amacıyla yazılan Farsça-Arapça-Türkçe üç dilli karşılıklar sözlüğü olan Lügât-ı ʿAzîziye'nin müellifi, nüshaları ve türü üzerinde durularak genel bir bilgi verilmiş, sözlükbilimsel incelemesi yapılmış, çeviri yazılı metni hazırlanarak madde başlarının önemli bir kısımının anlamları dipnotta verilmiş ve dizini oluşturulmuştur. Lügât-ı ʿAzîziye önemli bir üç dilli karşılıklar sözlüğüdür. Eser 2341 madde başı Farsça olmak üzere Arapça ve Türkçe karşılıklarıyla beraber toplamda 6969 madde başından oluşmaktadır. Madde başları ad ve eylemlerin yanında çekimli ad ve eylemlerden de oluşmaktadır. Ayrıca bazı madde başlarının nasıl telaffuz edildiğini ve hangi kelimenin muhaffefi (kısaltılması) olduğunu belirtmesi açısından önemli bir eserdir. Çeviri yazılı metni hazırlarken bu hususlara dikkat edilerek Arap alfabesindeki harflerin sırasına göre düzenlenen her sütunda alt alta verilen madde başlarını yine sıralamayı aynı şekilde tutarak Farsça-Arapça-Türkçe şeklinde yan yana verildi. Bu madde başlarının önemli bir kısmının anlamları dipnotta verildi. En son Türkçe-Farsça-Arapça dizini oluşturuldu.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında bilgileri ve birikimleriyle katkıda bulunan desteklerini, zamanlarını benden esirgemeyen başta Doç. Dr. Mehmet Topal, Yrd. Doç. Dr. Farzaneh Doulatabadi, ve Yrd. Doç. Dr. Yusuf Karataş'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek Lisans çalışması sürecinde her konuda bana yardımcı olan arkadaşlarım güzel insanlar, Tümer Karaayak, Hatice Aşkın, ve Behice Dalmış'a şükranlarımı sunuyorum.

Yüksek lisans eğitiminin ilk gününden bu güne kadar bilgisiyle, tecrübesiyle gayretiyle ve samimiyetiyle bana güç veren tez danışmanım hocam Prof. Dr. Erdoğan Boz'a minnettarlığımı sunuyorum.

Bu yoğun süreçte bir an olsun desteklerini esirgemeyen, hayatın her anında yanımda olan ve her zaman varlıkları ile gurur duyduğum aileme çok teşekkür ediyorum.

Reşat Şeker

Eskişehir - 2016

GİRİŞ

Konu

Tarihin karanlık çağından günümüze kadar Türkler çok geniş coğrafyalarda hâkimiyet sağlamıştır. Bunun sonucunda pek çok millet ve medeniyetle komşu olmuşlardır. Bu coğrafi yakınlık neticesinde birbirinden etkilenmişlerdir. Bu etkileşme toplumların birbirini tanıma isteği birbirinin dillerini öğrenme gereksinimini doğurmuştur. Bu gereksinimi gidermek için dil öğreniminin en önemli aşaması öğrenilecek dilin söz varlığına sahip olmaktır. Sözlüklerin yazılmasının en önemli nedenlerinden biri de budur. Sözlükler bir milletin geniş perspektiften çekilmiş canlı bir fotoğrafı gibidir. O toplum hakkında çoğu bilgiye ulaşabiliriz. Bu nedenle sözlük ve sözlük çalışmaları bütün dillerde çok önemli bir yere sahiptir.

Dil öğrenimi açısından sözlüklerin büyük bir önemi vardır. Türkler, X./XI. yüzyıldan itibaren Arap ve Fars kültürleriyle daha yakın ilişkiler içerisinde olmuştur. Bu yüzyıllarda özellikle Karahanlılar, Satuk Buğra Han zamanında Müslümanlarla temasa geçilmesi sonucunda 920 yılında İslam dinini resmi din kabul etmişlerdir. Selçukluların Anadolu'yu yurt edinmeleriyle yeni kültürlerle komşu oldular. Bunlardan biri de Fars kültürüdür. Bu dönemlerde bilim dili olarak medreselerde Arapçayı ve sarayda resmi yazışmalarda ise Farsça kullanılıyordu. Bu durum Türkçeyi olumsuz etkilemişti. Karamanoğlu Mehmet Bey, beyliğin başına geçtikten sonra 13 Mayıs 1277 tarihinde yayınladığı ünlü dil fermanıyla, Türkçenin yeniden devlet dili olmasını sağlamıştır. Mehmet Bey fermanında "Şimdengeru, divanda, dergâhta, bargâhta, mecliste ve meydanda Türkçeden gayri dil kullanılmaya... uymayanların boynu vurula...." diyerek Türkçenin ve Türklüğün Anadolu'da ve yeryüzünde sonsuza dek yaşamasında öncü olma şerefine erişmiştir. Bu suretle resmi devlet işlerinde kullanılan Arapça ve Farsçanın hâkimiyetinin önüne geçilmiştir. Osmanlılar ise üç kıtada kurdukları hâkimiyet ile dönemin tek söz sahibi imparatorluğunu kurmuşlardır. Böylelikle bünyesine pek çok ırktan millet almış ve pek çok devletle komşu olmuştur. Bu komşuluk ilişkileri neticesinde o kültür ve medeniyetleri hem etkilemiş hem de etkilenmiştir. Bu etkilenme onların birbirinin dillerini öğrenme gereksinimi doğurmuştur. Böylece manzum ve mensur olarak pek çok sözlük yazılmıştır.

Çalışmamızda Osmanlı dönemi sözlüklerinden biri olan Farsça, Arapça ve Türkçe üç dilli karşılıklar sözlüğü olan Lügât-ı ʿAzîziye'nin bilimsel yayımını ve sözlükbilimsel incelenmesini ortaya koymaya çalıştık.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, Anadolu sahasında yazılmış Farsça, Arapça ve Türkçe üç dilli karşılıklar sözlüğü Lügât-ı ʿAzîziye'nin çeviri yazısını yaparak söz varlığını ortaya çıkarmak ve üzerinde sözlükbilimsel çalışma yaparak bilim dünyasına sunmaktır.

Problem

Dil öğretiminin yardımcı araçlarından biri olan sözlükler, tarih boyunca kullanılagelmişlerdir. Türklerin Anadolu sahasında temas ettikleri klasik dillerden olan Arapça ve Farsçayı öğretmek için birçok sözlük yazılmıştır. Bunlar öncelikle manzum yazılmış daha sonra mensur sözlükler yazılmıştır. Bu anlamda tarihi sözlüklerin yayımlanması çok önemlidir. Lügât-ı ʿAzîziye de 19. yüzyılın önemli tarihi sözlüklerindendir. Sözlük üzerinde herhangi bir bilimsel bir çalışma yapılmamıştır.

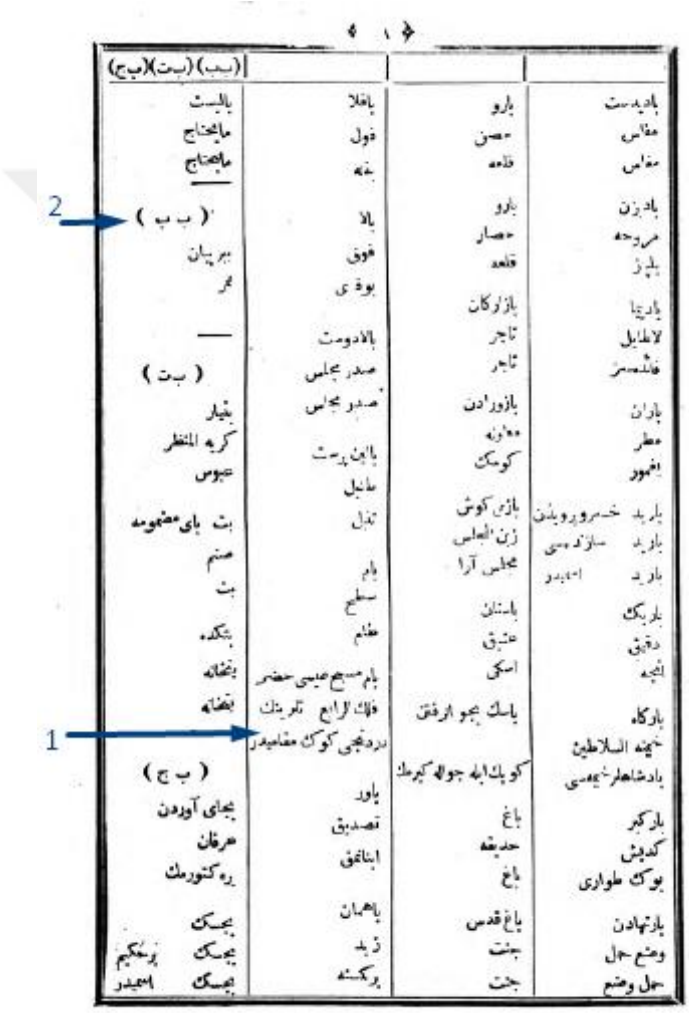
Yöntem

Çalışmamızın birinci bölümünde, Farsça olarak yazılan giriş kısmının çeviri yazımı yapılarak ve Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığından eserin müellifi olan Âsafî Efendi ile ilgili belgelere ulaşılarak biyografisi yazıldı. Eser ve türü hakkında bilgi verildi.

Çalışmamızın ikinci bölümünde eserin sözlükbilimsel incelemesi yapıldıktan sonra üçüncü bölümde Lügât-ı ʿAzîziye'nin çeviri yazısı yapıldı. Çeviri yazı yapılırken önemli bir kısmının anlamları kaynaklardan[1] alınarak dipnotta verildi.

[1] Büyük Türkçe Sözlük (çevrimiçi), Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü (çevrimiçi), Tarama Sözlüğü (çevrimiçi), Güncel Türkçe Sözlük (çevrimiçi), Kişi Adları Sözlüğü (çevrimiçi), Kamus-i Türki (çevrimiçi), Kubbealtı Lugatı (çevrimiçi), Almaany Sözlüğü (çevrimiçi), Vajehyab Dictionaries (çevrimiçi), Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Kâmûsu'l-Muhît Tercümesi ve Vankulu Lügati (çevrimiçi) ile *Burhan-ı Katı*, (Mütercim Asım Efendi; hzl. Mürsel Öztürk, Derya Örs), *Lehce-i Osmânî*, (Ahmet Vefik Paşa; haz. Prof. Dr. Recep Toparlı), *Farsça Türkçe Sözlük* Kanar, 2000), , *A Comprehensive Persian-English Dictionary* (Steingass, 1892), *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat*

Sözlükte madde başlarının çeviri yazımı yapılırken Arap harfli metindeki sütunlarda alt alta verildiği gibi değil yine Arap harfli metindeki sırayı takip ederek madde başı Farsça ikinci sırada Arapçası ve en son Türkçesi verilerek yan yana yazılmıştır. Dipnotta anlamlar verilirken kullandığımız eserin kısaltma adı parantez içinde belirttik. Eğer yazar kelimenin tanımını vermişse biz de Farsça-Arapça-Türkçe çeviri yazısını yan yana yaptığımızın kelimelerin hemen altına tanımın başına * işareti koyarak yazdık (bk. 1. Numaralı Ok).

Farsça	Arapça	Türkçe
bām-ı mesīḥ gök	felekü'l-rābiʿ	dördüncü

(Develioğlu, 2010) , *Student's Arabic-English Dictionary* (Steingass, 1884), *17.Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı* (Tulum, 2011).

*ʿĪsā ḥażretleriniŋ maḳāmıdır

Kelimeler, Arap alfabesinin hangi ilk iki harfle başlayacağı yukarıdaki sayfada 2 numaralı ok ile gösterildiği gibi metinde gösterilmiştir. Biz de parantez içinde harfleri gösterdik. Ayrıca hangi dilde karşılığı verilmemişse, olmadığını göstermek için "X" işaretini kullandık (bk. 2. Numaralı Ok).

Farsça	**Arapça**	**Türkçe**
(be+be)		
bebr-i peyān	nemir	X

Yazarın metinde kelimenin meksureli mi yoksa mazmumeli mi okunacağını göstermek için yaptığı açıklamayı, biz de o kelimeden sonra iki nokta (:) ile gösterdik. Metinde yazım yanlışı olan kelimeleri dipnotta Arap harfli biçimiyle verdik. Okuyamadığımız 15 kelimeyi de metindeki Arap harfli biçimiyle gösterdik.

Dördüncü ve son bölümünde ise çeviri yazılı metnin Türkçe-Farsça-Arapça dizini yaparak çalışmamızı sonlandırdık.

Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu çalışmada Farsça-Arapça-Türkçe üç dilli karşılıklar sözlüğü olan Lügât-ı ʿAzîziye ele alınmıştır. Tespit ettiğimiz baskı nüshaları içinden çevrimiçi indirilebilen Princeton Üniversitesi nüshası seçilmiştir. Bu nüshadan yola çıkarak Lügât-ı ʿAzîziye üzerinde inceleme, çeviri yazılı metin ve dizin çalışmaları yapılmıştır.

1. BÖLÜM

1. Çok Dilli Sözlükler

1.1. Tanımı

Sözlük teriminin bugüne kadar pek çok tanımı yapılmıştır, bunlardan birkaçını şöyle sıralamak mümkündür. Durmuş, *"Sözlüğün Arapça karşılığı olan lugat kelimesi 'söz söylemek, boş konuşmak; kuş ötmek' anlamlarındaki lağv kökünden türemiş bir isim olup "toplum bireylerinin duygu ve düşüncelerini birbirine anlatmak için kullandıkları kelimelerden meydana gelen eser"* şeklinde ifade eder (2009: 398).

Sözlük *"Bir dilin bütün veya belli bir çağda kullanılmış kelime ve deyimlerini alfabe sırasına göre alarak tanımlarını yapan, açıklayan veya başka dillerdeki karşılıklarını veren eser"* (Türkçe Sözlük 2009: 1807). Topaloğlu ve Kaçalin sözlüğü *"bir dilin ya da bir dilin bir bölümünün genel olarak veya belirli bir zamanda kullanılan kelime ve deyimlerini umumiyetle alfabe sırasına, bazen de kavram alanlarına göre ele alıp aynı dille tanımlarını yapan, örnek vererek açıklayan veya başka bir dildeki karşılıklarını yazan kitap"* şeklinde tanımlamaktadırlar (2009: 403). Aksan ise, sözlük için şöyle bir genel tanıma varılabileceğini belirtmektedir: *"Bir dilin (ya da birden çok dilin) söz varlığını, söyleyiş biçimleriyle, yazımlarıyla veren, bağımsız biçimbirimleri temel alarak bunların, başka öğelerle kurdukları söz ögeleriyle birlikte anlamlarını, değişik kullanımlarını gösteren bir söz varlığı kitabı"* (2009: 75)

Sözlük geleneği ve adlandırması konusunda kültürler arasında etkilenmelerin olduğu görülmektedir. Durmuş, Arapçadaki sözlük geleneğini şu şekilde değerlendirmiştir: *" IV. (X.) yüzyılın sonlarına kadar yazılan lugat kitapları konularına göre değişik adlar taşıdığından sözlük kavramını karşılayan ortak bir terim henüz mevcut değildi. Bu dönemde ve daha sonraki süreçte lugat kelimesi "dil, lehçe" mânasına geliyordu. Kāmus kelimesinin "suya dalmak" anlamındaki kamstan türediği veya gavstan dönüştüğü kabul edilir. Batlamyus'a göre kāmus Grekçe okeanustan (okyanus) gelmiştir. Arap coğrafyacıları kelimeyi ûkıyânûs biçiminde*

almışlar ve mânasını tam karşılamak üzere "Bahrü'l-ûkıyânûsi'l-muhît" (arzı kuşatan deniz, Atlas Okyanusu) şeklinde kullanmışlardır. Bu terkip zamanla "el-kāmûsü'l-muhît" olmuştur. IV. (X.) yüzyılın ortalarından itibaren bazı Arap müelliflerinin lugatlarına deniz adını vermeleri gelenek halini almıştır. (2009: 398)

Türk dünyasında ve Türk dilinde Arapça lugat kelimesi yine Arapça olan kāmûs ve Farsça ferheng ile birlikte kullanılmış, 1932 yılında Türk Dili Tedkik Cemiyeti tarafından bunlara karşılık Türkmence'de yer alan sözlük kelimesi önerilmiştir. Bugün Türk dünyasında lugat karşılığı olarak kullanılan kelimeler şunlardır: Sözlük (sözlik, sözdik, Türkmence), lugat (Âzerî, Özbek, Uygur), laflık (Gagauz), slovar (Çuvaş, Tuva, Hakas), tılcıt (Saha). (Topaloğlu ve Kaçalin, 2009:402)

Sözlükler çeşitli gruplara ayrılır. Bu konuda Aksan, günümüzde sözlüklerin hazırlanış amaçları ve taşıdıkları nitelikler bakımından çok çeşitli olduğunu belirtir. Bu çeşitliliği şu başlıklar altında gruplamıştır:

1. Bir ya da birden çok dilin söz varlığını işleme bakımından:

a. Tekdilli b. Çokdilli sözlükler

2. Abece sırasının temel alını alınmamış olmasına göre :

a. Abecesel Sözlükler, b. kavram (ya da kavram alanı) sözlükleri.

3. Ele alınan söz varlığının niteliğine göre:

a. Genel sözlükler (ortak dil, yazı dili sözlükleri, ansiklopedik sözlükler).

b. Lehçebilim sözlükleri.

c. Eşanlamlı, eşadlı, ters anlamlı öğeler sözlükleri.

ç. Yabancı öğeler sözlükleri

d. Tarihsel sözlükler.

e. Kökenbilgisi sözlükleri

f. Uzmanlık alanı sözlükleri (terim sözlükleri).

g. Argo sözlükleri.

h. Deyim ve atasözü sözlükleri.

ı. Anlatımbilim sözlükleri.

i. Sanatçı ve metin sözlükleri.

j. Yanlış yerleşmiş öğe sözlükleri.

k. Tersine sözlükler ve başka sözlük türleri. (2009: 75-76)

Bizim burada üzerinde duracağımız çok dilli sözlüklerdir. Çok dilli sözlükler *"birden çok dilin söz varlığını işleyen kaynaklardır. En çok rastlananları, bir dili temel alıp onu başka bir dildeki karşılıklarıyla açıklayanlardır (Türkçeden İtalyancaya, İngilizceden Türkçeye, Fransızcadan Arapçaya gibi). Bunlar özellikle, bir yabancı dilin öğrenilmesinde, çeviri yapmada kullanılır. Bu tür sözlüklerde madde başı olarak alınan öğelerin aydınlatılması sırasında değişik anlam ve kullanımlarla birlikte değişik deyim ve sözler de yakınları ya da eşdeğerlileriyle açıklanır. Bu sözlüklerin başarısı, bu karşılıkları vermedeki başarısına bağlıdır"* (Aksan, 2009:76)

Aksan, çok dilli sözlüklerin, 3,4,5… dili bir araya getiren örneklerinin de olduğunu, bunların hazırlanırken bir dili temel alıp (örneğin Fransızca), onun abece sırasına göre dizilmiş madde başları verildikten sonra, sırasıyla öteki dillerdeki karşılıklarına (İtalyanca, İspanyolca, Rumence gibi) yer verildiği ve kitabın sonunda da temel alınan dilin dışında kalan dillere göre hazırlanmış abecesel dizinler bulunduğunu belirtmektedir (Aksan, 2009).

Çok dilli sözlükler *"bir grup dili bir arada ele alabileceği gibi, belli diller arasındaki yakınlıkların, akrabalıkların belirlenmesi, değişik sözvarlıklarının bir arada gösterilmesi amacıyla da düzenlenmektedir."* (Aksan, 2009: 76)

Osmanlı İmparatorluğu'nun hâkim olduğu coğrafyada daha çok Farsça-Arapça-Türkçe üç dilli manzum veya mensur sözlükler daha çok yazılmıştır.

1.2. Yazılış Amaçları

Sözlüklerin yazılış amaçları üzerine çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Sözlüklerin yazılış amaçlarını Yavuzarslan, tarihi Türk sözlükçülüğünün kaynağı Arap sözlükçülüğü olduğunu belirterek Araplardaki sözlük çalışmalarının da kutsal kitap olan Kur'an'dan sonra ortaya çıktığını, önce Kur'an sonra hadise bağlı olarak İslam'ın bu iki kaynağını doğru anlama çabasıyla başladığını sonra Kur'an'ın söz varlığını doğru öğrenmek ve Kur'an'daki yabancı (garâ'in) kelimeleri çözmek için Arap kabilelerinden sahih (doğru) Arapça sözler derlenmek amacıyla başlandığını söylemektedir. (2009: 1).

Türk dili sahasında yazılan sözlük türündeki ilk kaynak, Kâşgarlı Mahmud'un dil tarihimiz açısından yeri doldurulamayacak olan Dîvânu Lugâti't-Türk adlı eseridir. Bugün, geniş coğrafî alanlara yayılmış, birbirinden az ya da çok farklı Türk lehçelerine ayrılmış bulunan dilimizin en eski ve en birleştirici kaynağıdır.[2] Kâşgarlı Mahmud, yalnız çağının yetkili bir filologu olmakla kalmamış, aynı zamanda, Türk etnografı, etnologu, onomastikçisi, folklorcusu ve sözlükçüsü olmuştur. Bu yönden Kâşgarlı bu eserini, Arap ve İran yazarları gibi kendisinden önce yazılan kaynaklardan yararlanarak yazmamış, aralarında yaşadığı Türk halkının zengin ürünlerinden esinlenerek Türk'ü tanıtmak istemiştir. Ele aldığı dil konusunu bir filolog olarak örnekleriyle açıklamış, kullanış yollarını dil bilgisi kurallarıyla desteklemiştir.[3] Eser, Araplara Türkçe'yi öğretmek ve Türkçe'nin Arapça gibi güçlü bir dil olduğunu kanıtlamak amacıyla yazılmıştır.

Türklerin Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerine kadar önem verdiği yabancı diller arasında Arapça ve Farsçanın başta geldiği, Büyük Selçukluların ilk dönemlerinde Doğu Türkistan'dan Anadolu sınırlarına kadar yayılmış olan Farsçanın, Anadolu Selçukluları ve Beylikler döneminde, konuşma ve halk edebiyatı

[2] *Divan-ı Lügati't-Türk Dizini,* TDK, Ankara 1972, s. XI. (Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu'nun inceleme yazısından)
[3] a.g.e. s. XII.

dili olarak yaşayan dilin Türkçe yanında, uzun süre resmî dil olarak kullanıldığı bilinmektedir. Bu dönemde Arapça ya da Farsça kaleme alınmış eserler arasında sözlükler önemli bir yer tutar. XV. yüzyıla kadar Anadolu'da yazılan manzum ve mensur sözlükler, genel olarak Arapçanın ve Farsçanın öğretimi amacıyla hazırlanmıştır ve XV. yüzyıldan itibaren, edebiyat ve şiir sanatının icrasında lisanî ve edebî unsurlarından istifade edilen Farsçanın öğrenilmesi ve öğretilmesi gereği duyulmuştur. (Öz, 2010:177).

Boz, çok dilli sözlüklerin yazılma nedeninin, pratik bir ihtiyaçtan kaynaklandığını ve bunda hem Arapça hem de Farsça öğrenmek isteyenlere iki ayrı sözlük yerine tek sözlük sunma amacı taşıdığını belirtmektedir. (2013: 87)

Sözlüklerin yazılma nedenine genel olarak baktığımızda dil öğrenimi veya öğretimi olduğu anlaşılmaktadır. Sadece söz varlığıyla değil öğrenilecek veya öğretilecek dilin yapısı, kuralları hakkında da bilgi sahibi olmayı sağlamaktadır. Çok dilli sözlükler ise aynı anda ikiden fazla dili öğrenmeye yardımcı bir kaynak olup hem zaman kazandırma hem de diller arasında mukayese etme olanağı sağlamaktadır.

1.3. Tertip Özellikleri

Yavuzarslan (2009), Osmanlı Dönemi Türk Sözlükçülüğü adlı eserinde sözlüklerin tertip şekillerinin üç ekol biçiminde olduğunu belirtmiştir. Bunlar: Birinci ekol (Mahreç ve Taklip), ikinci ekol (Özel Alfabetik Düzen), üçüncü ekol (Kafiye Düzeni). Lügât-ı ʿAzîziye alfabetik olduğu için biz burada ikinci ekol üzerinde duracağız.

İkinci Ekol (Özel Alfabetik Düzen): Bu ekole giren sözlüklerin her birinde uygulanan yöntem değişik olmakla beraber, kelimeler önce muzâ'af, sünâ'î ve mülhakâtı (ilâveleri), sülâsî ve mülhakâtı (ilâveleri) şeklinde asli harflerine göre <<bâb>>lara bölünmüş, bâblarda yer alan kelimeler de hemzeden yâ'ya kadar alfabetik sırada düzenlenmiştir. Bu ekolün kurucusu Cemheretu'l-luġa'nın sahibi İbnu Dureyd (ö.321/933)'dir. Cemheretu'l-luġa'da önce kelimeler muzâ'af, sünâ'î ve mülhâkatı, rübâ'î ve mülhakâtı, hümâsî ve mülhâkatı, lefif ve nevâdir diye bâblara

bölünmüş, bu bâblardaki kelimeler de hemzeden yâ'ya kadar alfabetik olarak sıralanmıştır.

Bu ekolde düzenlenen Hemedânî'nin *Mucmelu'l-luġa* ve *Mu'cemu meḳāyisu'l-luġa*'sında ise kelimeler hece harflerine göre yirmi sekiz bâba ayrılmış, yirmi sekiz bâbda yer alan kelimeler de binâlarına göre muzâ'af sünâ'i, sülâsî ve mâ-fevka's-sülâsî diye taksim edilmiştir (Kılıç 1972:12)

1.4. Anadolu Sahasında Yazılan Çok Dilli Sözlükler

Boz, Anadolu sahasında yazılan çok dilli edilgen ve etken sözlüklerinden bir kısmını şu şekilde özetlemiştir (2013, 79-88)

1.4.1. Edilgen Sözlükler

1.4.1.1. Arapça-Farsça-Türkçe Sözlükler

'Ucûbetü'l-Garâyib fî Nazmi'l-Cevâhiri'l-'Acâyib, Bahâu'd-dîn ibn 'Abdurrahmân-ı Magalkaravî (1424)

Mecma'u'l-Lügât, Şinâsî-Ca'fer b. Hâcı Dâvûd (XVI. yy. başları)

Lügat-ı 'Abdulkerîm, 'Abdulkerîm (1594)

Masâdır-ı Elsine-i Erba'a, Muhammed Muhyî-i Gülşenî (1591 ya da önce)

Fethu'l-Fettâh, Sun'î-i Malatyavî (1599)

Genc-i Leâl, Gencî Pîr Mehmed (1631)

Menâzimü'l-Cevâhir, Hâkî Mustafa Üsküdârî (1632-3)

Tercümânü'l-Ma'ârif, Hâc Hasan (1674)

Aksâ'l-Ereb fî Tercemeti Mukaddimeti'l-Edeb, İshâk Hocası Ahmed Efendi (1705)

Lügat-i Târih-i Vassâf, Nazmîzâde Hüseyin b. 'Alî Nazmî-i Bagdâdî (1706)

Terceme-i Emsâl-i 'Arab ve'l-'Acem, Mehmed b. Ahmed el-Hâc Musallî (1710)

Tevfiye, Abdurrahmân Zâhid-i Konevî (1721)

Se-Zebân, Seyh Ahmed (1723)

Hoş Edâ, Eşref Feyzî (1736)

Nazm-ı Giridî, Ahmed Resmî b. İbrahim-i Giridî (1740)

Mâ-lâ Büdde minhu lu'l-Edîb mine'l-Meşhûr ve'l-Garîb, Mirzâ zâde Ahmed Neylî (1748)

Manzûme-i Keskin, Osman b. Keskîn (1758)

Elsine-i Selâse, Müstakîmzâde Süleymân b. Sa'düddîn (1768)

Tuhfetü'l-İhvan ve Hediyyetü's-Sıbyân, Mustafa 'İlmî b. İbrâhîm (1772)

Müselles-nâme-i Şâkir, Osman Şâkir b. Mustafa Bozokî (1795-6)

Dürrü'n-Nizâm, Hasan 'Aynî (1811)

Tuhfe-i Zîbâ, Hayret Mehmet Efendi (1819)

Nazmü'l-Cevâhir, Hasan Aynî (1821)

Mecma'u'l-Lügât, Vakârî (1848)

Kitâb-ı Tercümân-ı Türkî ve 'Arabî ve Fârisî (1858)

Tuhfe-i Nushî, Nasuh Efendi (1861)

Tuhfetü'l-Mülâzimîn, 'Abdurrahmân Lâmî' Süleymâniyelî (1866)

Lügat-i 'Azîziye, Asafî Efendi (1870)

Tuhfe-i Fevzî, Muhammed Fevzî Efendi (1888)

Hayrü'l-Lügat, Süleymân Hayrî (1891'den önce)

Müntehâb-ı Lügat-i Osmâniyye, (1852-53)

Tercümânü'l-Lügat, Hamdî (?)

1.4.2. Etken Sözlükler

1.4.2.1. Türkçe-Arapça-Farsça Sözlük

Ma’denü’l-Ma’ârif (XVI. yy.)

Lehcetü’l-Lügât, Mehmed Es’ad (1732)

Behcetü’l-Lügât, Mehmed Es’ad (1732)

Tercümânü’l-Lügat, Nâzım b. Mehmed (1871-72)

Mir’atü’l-Lügât, Mehmed Rıf’at (1876)

1.4.2.2. Türkçe-Arapça-Farsça Yabancı (Batı Dilli) Sözlükler)

Lügat-i Erba’a, (XIX.yüzyıl)

Kitâb-ı Müntehâb-ı Türkiyye, J. W. Redhause (1842)

Çocuklar için Lügat Kitabı, Muallim Naci (?)

Ünsü’l-Lügât, Hüseyin Remzî (1888).

2. Âsafî Efendi

2.1. Hayatı

Âsafî Efendi’nin hayatı hakkındaki bilgilerimiz çok sınırlıdır. Lügat-ı Azîziye’nin dibacesinden ve Osmanlı arşiv kayıtlarından elde ettiğimiz bilgilere göre İran devletinin Sine[4] eyaletinden Sünni mezhebine bağlı biridir. Doğum-ölüm tarihi, doğum yeri, mesleği ve ailesi hakkında bilgilerimiz yetersizdir.

Âsafî Efendinin, Lügât-i ʿAzîziye’nin dibacesinden ve arşiv kaynaklarından ulaştığımız bilgilere göre ilim irfan sahibi biri olduğu anlaşılıyor. Bizim üzerinde çalıştığımız ve Farsça-Arapça-Türkçe olmak üzere üç dilli lügati, Farsça-Arapça-Türkçe-Fransızca-Rusça ve Ermenice altı dilli karşılıklar lügatinin muhtasarı olduğu anlaşılmaktadır. Altı dille sözlük hazırlayacak kadar iyi eğitim aldığı görülmektedir. Fakat eğitimini nerede aldığı nerede tamamladığı bilinmemektedir.

[4] Sine; Senendec (Farsça: سنه‌سنندج :eçtrüK ;Sine), İran'ın Kürdistan Eyaleti'nin yönetim merkezi olan şehir. https://tr.wikipedia.org/wiki/Senendec (30.08.2016)

Müellifin, arşiv belgelerinden ulaştığımız bilgilere göre ilk olarak Hicri 23 Teşrif-i Sani 1285, Gurre-i Ramazan 1286 yılında Erzurum Valisi İsmail Hakkı'nın Muarrif-i Umumiye Nezaretine yazmış olduğu dilekçede İran halkından Kürdistan'ın Sine şehrinden olan Âsafî Efendinin, Lügât-ı ʿAzîziye ismiyle yazdığı lügatı padişaha takdim etmek üzere İran'dan geldiğini belirtmiştir. Meclis-i Maarif Daire-i İlmiye'den Sadârete yazılmış olan dilekçede, Âsafî Efendinin Dersaadete gelip padişaha sunduğu eserinin karşılığında kendisine uygun daimi bir iş istediği belirtilmiştir. Sadâret'in ise padişaha yazmış olduğu dilekçede Âsafî Efendi'nin bu değerli eserine karşılık yüklü bir miktarda ödüllendirilmesini ve daimi bir iş yerine kendisine 7500 guruş hediye verilmesi ve İran'dan gelip gittiği için harcırâh verilmesi uygun görüldüğü önerisinde bulunulmuştur. Padişah da Sadârazamın yazmış olduğu dilekçenin Hicri 29 Zilkâde 1286 tarihli cevabında öneriyi kabul ettiği görülmektedir. Ona daimi bir iş yerine yüklü miktarda hediye ve harcırâh verilmesi uygun görülmüştür. [EK-1][5]

Hicri 27 Zilhicce 1287 yılında Sadrazamın, Padişaha sunduğu bir dilekçede İstanbul'a gelen Âsafi Efendi'nin Bağdat'a gideceğini ve bu gibi âlimlerin sevindirilmesinin padişahın şanından olduğundan Âsafî Efendiye Bağdat vilayeti gelirinden aylık 300 guruş maaş bağlanması önerisinde bulunuyor. Padişahın 28 Zilhicce 1287 tarihli cevabında sadrazamın teklifini kabul ettiği ve Âsafî Efendiye Bağdat Vilayeti gelirlerinde aylık 300 guruş maaş bağlandığı anlaşılmaktadır.[EK-2][6]

Âsafî Efendi Hicri 25 Mayıs 1307 tarihli kendi eliyle kaleme aldığı dilekçesinde sultandan kendisine uygun bir iş verilmesini istiyor. Daha önce de görev talebinde bulunduğunu Padişahın da şehreminine dilekçeyi havale ettiğini fakat Şehremini'nin kendisine iş vermediğini belirtmektedir. Halinin bilindiğini durumunun geçimini sağlamaya uygun olmadığını yeniden görev talebinde bulunduğunu söylüyor. Şehremini'nin, Sadârete yazmış olduğu Hicri 13 Zilkâde 1310, 17 Mayıs 1309 tarihli dilekçede Âsafî Efendi'ye uygun bir iş bulunamadığını, bulunsa bile kendisinde hizmet yapacak kudretin olmadığını, asıl maksadının daha

[5] Tarih: 07/C/1286; Dosya No: 608; Gömlek No: 42352; Fon Kodu: İ..DH.. (Miladi: 31.03.1870; 01.03.1870)
[6] Tarih: 27/Z/1287; Dosya No: 629; Gömlek No: 43741; Fon Kodu: İ..DH.. (Miladi: 18.02.1871; 20.03.1871)

önce kendisine bağlanan aylık 300 kuruş maaştan kesilen 90 kuruş miktarın tekrar kendisine verilmesini istediğini belirtmektedir. Yine Şehremîni'nin 28 Zilhicce 1310, 30 Haziran 1309 yılında Sadârete sunduğu dilekçede Âsafî Efendiye aldığı 300 kuruş maaştan kesilen 90 kuruşun yerine kendisine ilave 100 kuruş maaş bağlanması için izin istemektedir. Bu dilekçenin 15 Temmuz 1309, Hicri 12 Muharrem 1311 tarihli cevabında Sadâret, Âsafi Efendi'ye ilave 100 kuruş maaş bağlanmasını uygun görmüştür. [EK-3][7]

Arşiv belgelerinde bu bilgiler dışında Âsafî Efendi hakkında herhangi bir bilgiye rastlanamamıştır.

2.2. Eseri

Âsafî Efendinin Lügât-i ʿAzîziye isimli eserinin hem Farsça-Arapça-Türkçe üç dilli sözlük hem de Farsça-Arapça-Türkçe-Fransızca-Rusça-Ermenice olmak üzere altı dilli sözlük olmak üzere iki nüshası vardır. Âsafî Efendinin tek eseri olan Lügât-i ʿAzîziye'nin İstanbul BB- Atatürk Kitaplığı'ndaki altı dilli nüshası H. 1285 yılında padişaha sunulmuştur. Üç dilli nüshalar da bu nüshadan iki sene sonra H. 1287 tarihinde Sultan Abdülaziz'e sunulmuştur. Âsafî Efendi, eserini önce altı dilli olarak yazmış sonra altı dilli nüshadan muhtasar üç dilli lügati yayınlamış. Altı dilli sözlükte ilk sıra yine Farsça, ikici sıra Arapça, üçüncü sıra Türkçe, dördüncü sıra Fransızca, beşinci sıra Rusça ve altıncı sıra Ermenice olmak üzere tertip şekli üç dilli sözlükten farklı olarak madde başları yan yana sıralı biçimde düzenlenmiştir. Her dilden on biner madde başı olmak üzere yaklaşık altmış bin madde başı vardır ve eser 519 sayfadan oluşmaktadır.

2.2.1. Lügât-ı ʿAzîziye

[7] Tarih: 13/M/1311; Dosya No: 246; Gömlek No: 18387; Fon Kodu: BEO (Miladi: 27.07.1893)

2.2.1.1. Adı

Yazarın eserine Lügât-i ʿAzîziye ismini vermesini eserin dibace kısmında şöyle belirttir:

"…ve tertīb ber ḥurūf-ı tehecci ve evvel farsī düyum ʿarabī seyum türkī nümūd ve mevsūm be-ism-i sāmī ḥażret-i sulṭānī ve nām-ı nāmī cenāb-ı cihānbānī ḫülāṣa-yi dūdman-ı ʿoṣmānī ve nāḳave-yi ḫāndān-ı kişversitanī-yi kehfü's- ṣeḳaleyn melāẕü'l- ḫāfiḳayn ḫādimü'l- ḥarameyni'ş- şerefeyni el- ġāzī fi sebīli'llāh *el-sulṭān ibnü'l-sulṭān sulṭān ʿabdülʿazīz ḫān* *lā-zālet ʿatebbetühu'l-ʿaliyye ila āḫiri'l-zamān ve inḳiżāʾi ṣaḥāyifi'd- deverān"

"...alfabe harfleriyle birinci sıra Farsça ikinci Arapça üçüncü Türkçe olarak sıraladım ve dünyayı koruyan ve Osmanlı soyunun özeti olan, insanların ve cinlerin sığınağı olan (Ashâb-ı kehf) ki harem-i şerifin hizmetkarı, Allah yolunda mücahit gazi sultanların sultanı olan Sultan Abdülaziz Han adıyla, Sultan Abdülaziz Han'a sundum. Onun yüce kapısı, hesap defterinin kapanmasına kadar devam etsin (devletimiz sonsuz olsun)."

2.2.1.2. Baskı Tarihi

Üç dilli nüshanın tek baskısı yapılmıştır. Baskı tarihi 27 Rebiyülâhir sene 1287 [27 Temmuz 1870]'tir.

2.2.1.3. Yazılış Nedeni

Bu lügat eserin yazılış amacı, sebeb-i telifinde şöyle belirtmiştir:

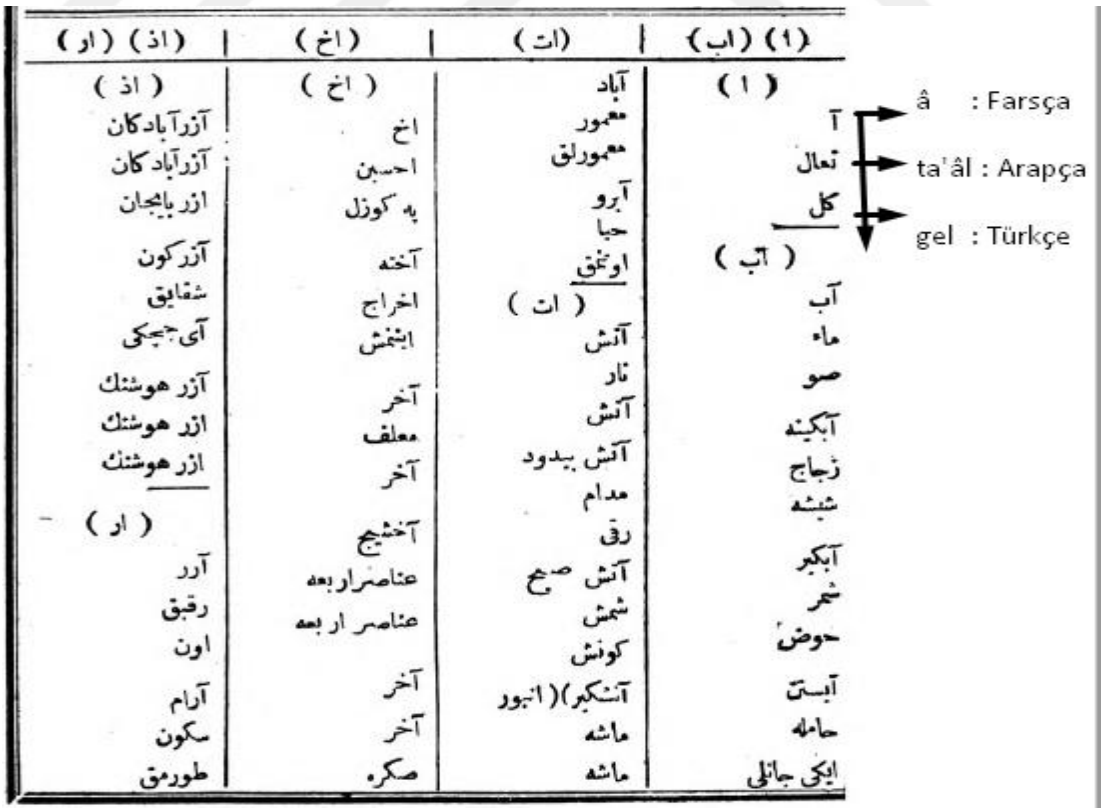
…"ammā baʿd-ı sebeb-i teʾlīf-i kitāb-ı luġāt in būd. çün ʿaḳall-i ḫalḳullah āṣafī-i sine ʿāzim ve şayıḳ-ı ʿatiba būsī-i āstān-ı devlet-i ʿaliye damet şevketü'l-ʿālī budem idim. "feṭūba libābin kebeyti'l- ʿatīḳ havāleyhi min külli feccin ʿamīḳ"[8] pes ez an teʾammül bisyār numūdem ki tuḥfe-yi sezavār-ı dergāh-ı cihān-ı penāh-ı an āstān-ı mülk-i pāsbān başed beyāverem dīdem. beġayr ez kitāb-ı luġāt ki fevāʾid-i an

[8] Her derin vadiden çıkılıp kendisine gelinen Kâbe gibi kapıya müjdeler olsun

keşīre est çīzī diger lāyıḳ nīst zīrā ki fenn-i şerīf-i ʿilm-i luġāt gevheri'st girān-bahā bītefhim ve tefehhüm in evżāʿ-e ʿālem-i kevn ü mekān nāçīz ve nārevāst. çe muhtācü-aleyh-i tamamī-i nās est. ezḫavāṣ ve ʿavām ve medār-ı mehāmm küll-i ṭavāʾif ve ümem ve niẓām-ı umūr-i cumhūr-i benī ādem ançe ki ez aḳvāl-ı ḥükemāʾ-i ẕevī-ül-ʿazz vel-iḥtirām der taʿrīf-i ʿilm-i luġāt istimāʿ kerdide.…"

"...Âsafî Efendinin yukarda belirttiği gibi kendisinin kutsal toprakları ziyaret amacındayken oradan, o topraklara layık olan bir hediyeyi padişaha getirmeyi düşünmüş. Çünkü faydaları çok olan bu kitaptan başka bir şeyin o topraklardan hediye olarak getirmenin uygun olmayacağını belirtmektedir. Lügat ilminin yüce sanatının pahalı bir cevher olduğunu ve onu anlamak ve anlatmak varlık ve yokluk âlemi olan bu dünyada mümkün olmadığını ama tüm insanların da Lügat ilmine ihtiyacı olduğunu ve yaşamın lügatsiz mümkün olmadığı düşüncesiyle sözlüğü yazmıştır..."

2.2.1.4. Tertip Şekli ve Bölümleri

Yukarıdaki şekilde görüldüğü gibi sözlükteki madde başları, sütunlarda yukardan aşağıya doğru alt alta sıralanmıştır. Birinci madde başı Farsça ikincisi Arapça ve üçüncüsü Türkçe olarak düzenlenmiştir. Genel olarak sözlükteki madde başlarının tanımları yapılmamıştır. Sadece birkaç madde başının açıklaması kısa bir şekilde verilmiştir. Bazı madde başlarının nasıl telaffuz edildiğini göstermek için, madde başının ilk harfin kesreli veya zammeli olduğunu göstermek için madde başındaki ilk harf ile mazmume veya meksure olduğunu yazmıştır.

2.2.1.5. İçeriği

Eserin içeriğinde 2341 madde başı Farsça kelimenin madde başı vardır. Bunlardan 45'nin Arapçası, 9'nun da Türkçesi verilmemiştir. Böylece sözlükte toplam 6969 kelime mevcuttur. 6969 kelimeden 3'ü Farsça, 5'i Arapça ve 7'si Türkçe olmak üzere 15 madde başı okunamamaktadır. 66'nın meksureli okunacağı ve 88'nin de mazmumeli okunacağı belirlitmiştir. Farsça 220 madde başının kısa açıklaması verilmiştir. Farsça 10 madde başının hangi kelimenin muhaffefi olduğu belirtilmiştir.

2.2.1.6.Kütüphanelerdeki Baskı Nüshaları

Lügât-ı ʿ Azîziye'nin ulaşabildiğimiz kütüphanelerdeki baskı nüshaları şöyledir:

1. **Milli Kütüphane Nüshası**

Kayıt:	1/5
Grup Numarası:	7596634
Materyal Türü:	Kitap
Başlık:	Lügât-ı Aziziyye.
Yayın Yılı:	1287
Dil:	Türkçe
Konu:	Çok dilli sözlükler

Kayıt No: 1000617

Kütüphane: Milli Kütüphane

2. Milli Kütüphane Nüshası

Kayıt: 2/5

Materyal Türü: Kitap

Başlık: Lügât-ı Aziziyye.

Yayın Yılı: 1287

Dil: Farsça / Türkçe

Konu: Çok dilli sözlükler

Kayıt No: 999714

Kütüphane: Milli Kütüphane

3. Ankara Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi Nüshası

Grup Numarası : 2020430

Materyal Türü: Kitap

Başlık: Lügât-ı Aziziyye/ Asafi Efendi

Yazar: Asafi Efendi

Yayın Yılı: 1287

Dil: Arapça

Konu: Çok dilli sözlükler

Kayıt No: 318923

Kütüphane: Ankara Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi

4. Ankara Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi Nüshası

Materyal Türü: Kitap

Başlık: Lügât-ı Aziziyye/ Asafi Efendi

Yazar: Asafi Efendi

Yayın Yılı: 1287

Dil: Arapça

Konu: Çok dilli sözlükler

Kayıt No: 328344

Kütüphane: Ankara Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi

5. Ohio State University Libraries Nüshası

Materyal Türü: Kitap

Başlık: Lughât-ı ‘Aziziyah

Yazar: Asafi Efendi

Yayın Yılı: 1287

Sayfa: 70

Dil: Türkçe-Arapça-Farsça

Konu: Çok dilli sözlükler

Kayıt No: PK6378A831870

Barkod No: 32435000891838

Kütüphane: Ohio State University Libraries

6. Princeton University Library Nüshası

Materyal Türü: Kitap

Başlık: Lugât-ı Aziziye

Yazar: Asafi Efendi

Yayın Yılı: 1287

Fiziksel Tanım: 76 sayfa, 26cm.

Dili: Türkçe-Arapça-Farsça

Konu: Çok dilli sözlükler

Kayıt No: PL190A8231870

Barkod No: 32101076399417

Kütüphane: Princeton University Library

7. İstanbul Sabahattin Zaim Nüshası

Materyal Türü: Kitap

Başlık: Lugât-ı Aziziye

Yazar: Asafi Efendi

Yayın Yılı: 1287

Dili: Osmanlıca

Konu: Çok dilli sözlükler

Grup Numarası: 11815972

Kütüphane: İstanbul Sabahattin Zaim Kütüphanesi

8. İstanbul BB – Atatürk Kitaplığı Nüshası

Materyal Türü: Kitap

Başlık: Lugât-ı Aziziye

Yazar: Asafi Efendi

Yayın Yılı: 1287

Dili: Osmanlıca

Konu: Lugat

Grup Numarası: 10706216

Kütüphane: İstanbul BB – Atatürk Kitaplığı

9. AYK- Türk Dil Kurumu Nüshası

Materyal Türü:	Kitap
Başlık:	Lugât-ı Aziziye / Asafi Efendi
Yazar:	Asafi Efendi
Yayın Yılı:	1287
Dili:	Farsça- Türkçe
Konu:	Sözlükler
Grup Numarası:	8736663
Kütüphane:	AYK- Türk Dil Kurumu

10. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Nüshası

Materyal Türü:	Kitap
Başlık :	Lûgat-ı Azîziye
Yayın Yılı:	1287 [1870-1871]
Yazar:	Âsafi
Dili:	Türkçe- Arapça- Farsça
Fiziksel Tanımlama:	70s. ; 26x16
Yer Numarası:	84113
Barkod:	NEK84113

Kütüphane: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Nüshası

11. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Nüshası

Materyal Türü: Kitap

Başlık : Lûgat-ı Azîziye

Yayın Yılı: 1287 [1870-1871]

Yazar: Âsafi

Dili: Türkçe- Arapça- Farsça

Fiziksel Tanımlama: 70s. ; 26x16

Yer Numarası: 84112

Barkod: NEK84112

Kütüphane: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Nüshası

12. Fatih- Merkez Kütüphanesi Nüshası

Materyal Türü: Kitap

Başlık: Lûgat-ı Aziziye / Asafi

Yazar: Asafi Efendi

Yayın Yılı: 1287

Dili: Osmanlıca

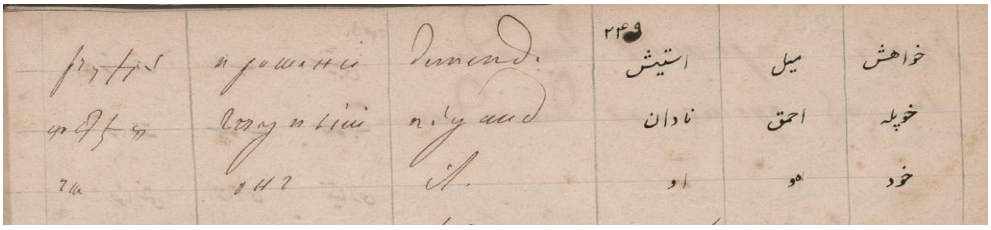
Konu: Turkish Language- Dictionaries- Persian, Türk dili- Sözlükler- Arapça, Türk Dili- Sözlükler Farsça, Turkish Language- Dictionaries- Arabic

Grup Numarası: 8233074

Kütüphane: Fatih- Merkez Kütüphanesi

Lügât-ı ʿAzîziye'nin tespit edebildiğimiz baskı nüsha sayıları; Ankara - Dil Tarih Coğrafya Fakültesinde 2, Atatürk – Merkez 1, AYK - Türk Dil Kurumu 1, Fatih - Merkez 1, İstanbul BB - Atatürk Kitaplığı 4, İstanbul Sabahattin Zaim 1, Princeton Üniversitesi Kütüphanesi 1, Ohio State Üniversitesi Kütüphanesi 1, Milli Kütüphane 2, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi 2 olmak üzere toplam 16 nüshası vardır.

Lügât-ı ʿAzîziye'nin H. 1285 senesinde yazılan altı dilli nüshası, üç dilli nüshadan farkı madde başları yan yana sıralanmıştır. Birinci madde başı Farsça, ikincisi Arapça, üçüncüsü Türkçe, dördüncüsü Fransızca, beşincisi Rusça ve altıncısı Ermenicedir. Her dilden onar bin kadar olmak üzere toplam altmış bin madde başı mevcuttur ve 519 sayfadan oluşur. Yazma halinde hazırlanmış fakat basılmamıştır.

Üzerinde çalıştığımız Lügât-ı ʿAzîziye'nin Princeton Üniversitesi baskı nüshası diğer üç dilli baskı nüshaları gibi bu nüshadan muhtasar bir kitap olarak yayınlanmıştır.

2.3. Üzerinde Yapılan Çalışmalar

Eser üzerinde yapılan herhangi bir çalışma yoktur. Sadece Yavuzarslan eserinde kısa bir tanıtım yapmıştır (Yavuzarslan, 2009:102-103).

2. BÖLÜM
SÖZLÜKBİLİMSEL İNCELEME

Bu bölümde Lügât-ı ʿAzîziye yapısal yönden incelenecektir (bk. Aslan, 2016). Bu bölümün sonunda işlevsel yönden incelemeye dair kısa bir bilgi verilecektir.

1. Bütün yapı (megastructure)

Sözlüğün tamamını oluşturan yapıya verilen isimdir. Sözlüğün asıl metnini teşkil eden bütüncül yapı (macrostructure) ve diğer yapıların tamamını kapsar. Bu yapıyı bütüncül yapı dışında sunduğu bilgelere göre üç alt başlık altında tasnif etmek mümkündür.

1.1. Baş veri

Sözlük metniyle direkt ilişkisi olmayan ancak sözlüğü tanıtıcı ve sözlük kullanımını kolaylaştırıcı bölümlerdir.

1.1.1. Ön ve arka kapak bilgileri

Üzerinde çalıştığımız Princeton Üniversitesi taş baskı nüshasının ön ve arka kapak bilgileri bulunmamaktadır.

1.1.2. Baskı yeri, yılı vd. teknik bilgiler

Lügât-ı ʿAzîziye Hicri 27 Rebiyülâhir sene 1287 [27 Temmuz 1870] tarihinde yazılmıştır. Kullanıcı bilgileri

1.1.3. Yazar (hazırlayıcı)bilgileri

Eserin iç kapağındaki sûret-i imtiyazındaki "Lügât-ı ʿAzîziye üç lisān üzere faż̄iletlü āsafī̄ efendiniŋ teʾlī̄fātından imtiyāzlu olaraḳ başḳaya ṭabʿ etmesine ruḫṣat yoḳ eger etse de tenbī̄h olaraḳ işbu aḫbār-ı rev iʿlām olundı fî 27 Rebiyülâhir sene 1287" ifadesinden de anlaşılacağı gibi Âsafi Efendi tarafından yazılmıştır.

1.1.4. Kısaltmalar

Lügât-ı ʿAzîziye'de kısaltma bölümü yoktur ve sözlük metni içinde de kısaltmalar kullanılmamıştır.

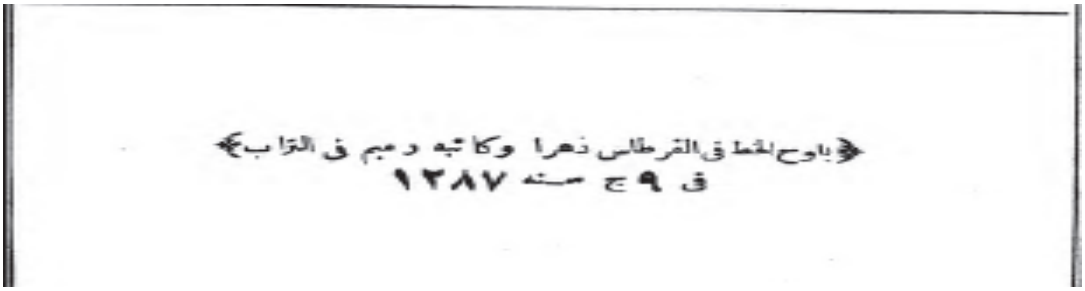
1.1.5. Önsöz, giriş vd.

Lügât-ı ʿAzîziye'nin 2. ve 3. sayfalarında Farsça giriş (dibace) bölümü vardır (bk. çeviri yazılı metin).

1.1.6. Son söz vd.

Sözlük metninin bitiminden sonra 70. sayfada sözlüğün basım tarihi hakkında kısa bir bilgi bulunmaktadır. Bu kısaltmaların ilki her sayfada her sütun başında bulunan madde başı bulduruculardır.

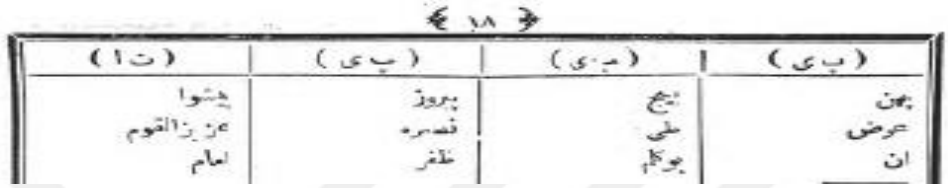

1.2. İç veri

Sözlük metniyle direkt ilişkisi olmayan ancak metnin anlaşılmasında yardımcı olan unsurlar (resim, tablo vd.).

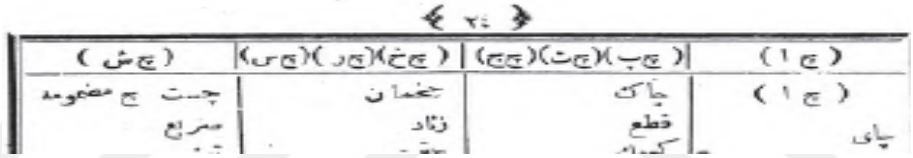
1.2.1. Madde başı buldurucu

Dört sütun halinde bir tabloya yerleştirilmiş olan sözlük metninin en üst kısmında yani her sütunun başında madde buldurucular yazılmıştır. Bunlar iki harften oluşurlar.

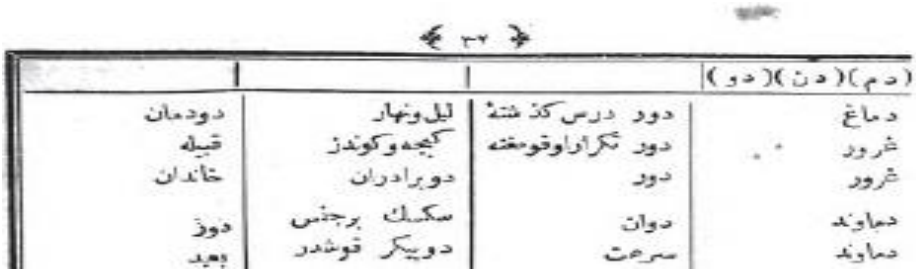
1.2.2. Sayfa numarası

Sayfa numaraları sayfa üstünde ve ortadadır.

1.2.3. Tablolar, şekiller ve resimler

Lügât-ı ʿAzîziye'de tablo, şekil ve resim bulunmamakla beraber sözlük metni dört sütunlu bir tabloya yerleştirilmiştir.

1.3. Son veri

Lügât-ı ʿAzîziye'de sözlük metniyle direkt ilişkisi olmayan ek bilgilerin bulunduğu bölüm bulunmamaktadır.

2. Bütüncül yapı (macrostructure/ intra textual)

Sözlüğün asıl metnidir ve madde başları listesini oluşturur. Bu bölümde madde başları sözlüğün hazırlanma amacına bağlı olarak çeşitli biçimlerde dizilebilir. Modern sözlüklerde genel olarak alfabetik sıralama tercih edilmektedir. Bütüncül yapıyı meydana getiren sözlük listesinin her bir maddesi de parçacıl yapı olarak adlandırılır.

2.1. Parçacıl yapı (microstructure/ entry structure)

Bütüncül yapının temel birimidir. Sözlüğün hedef kitlesi ve amaca göre parçacıl yapı düzenlemesinde farklılıklar görülebilir. Ancak parçacıl yapının hemen her sözlükte bulunabilen temel bölümleri vardır.

2.1.1. İç yapı (mesostructure)

Parçacıl yapıyı oluşturan bilgilerin her birine iç yapı adı verilir. İki başlık altında tasnif edilebilir

2.1.1.1. Biçimle ilgili bilgiler

2.1.1.1.1. Madde başı (headword)

Madde başlarının seçimi (lemmatization), alt madde başlarının seçimi, çok dilli sözlüklerde madde başlarının sıralanması vd.

Sözlükte 2341 Farsça madde başı vardır. Bunlardan 45'nin Arapçası, 9'nun da Türkçesi verilmemiştir. Böylece sözlükte toplam Farsça, Arapça ve Türkçe olmak üzere 6969 kelime mevcuttur. Farsça 220 madde başının kısa açıklaması verilmiştir. Farsça 10 madde başının hangi kelimenin muhaffefi olduğu belirtilmiştir.

Ör.

bicişk	bicişk	bicişk
*bir ḫekīm ismidir		
çene: çine muḫaffefidir	X	ḳuş yemi
çī : çīz muḫafefidir	şey	nesne

2.1.1.1.2. Dilbilgisel bilgi (grammatical information)

Dilbilgisi ile ilgili bilgileri içerir; madde başlarının sesletimi, çoğul biçimleri, çeşitli ekler, geçişli veya geçişsiz özelikleri, sözcük türü vd.

Sözlükte dilbilgisel bilgi olarak 66 madde başının meksureli okunacağı ve 88 madde başının da mazmumeli okunacağı belirtilmiştir.

Ör.

ilyās: elif-i meksure	ilyās	ilyās
zuhre : ze-yi mażmūme	zuhre	Zühre

2.1.1.2. Anlamla ilgili bilgiler

Lügât-ı ʿAzîziye, çok dilli karşılıklar sözlüğü için esasen madde başı tanımlaması yoktur. Yukarıda da bahsedildiği gibi kimi madde başlarının basit açıklamaları yapılmıştır. Bunları tanım olarak kabul etmek mümkün değildir.

Lügât-ı ʿAzîziye'nin işlevsel yönden incelenmesini sözlük-kullanıcı ilişkisi (Boz, 2016) açısından ele almak gerekir. Sözlük hazırlayıcısının sözlüğü hazırlarken hedef aldığı kitle (kullanıcı) ve bu kitlenin ihtiyaçlarını karşılamaya dönük amaçlar oldukça önemlidir. Bu noktadan bakılınca çok dilli bir sözlük olan LA'nin hedef kitlesi, Farsça ve Arapçayı öğrenmek isteyen veya bu dillerin konuşulduğu yerlerde yaşan ya da buralara seyahat eden kimselerdir. Sözlüğün tasnif biçimine ve sözlükteki madde başlarına bakılırsa günlük dilde kullanılan temel kelimelerin seçildiği dikkat çekmektedir. Bu anlamda sözlüğün belli bir kullanıcı profili için hazırlandığı ve amacına hizmet ettiği söylenebilir.

3. BÖLÜM

Çeviri Yazılı Metin

(s.1)

ṣūret

imtiyāz

lüġāt-ı ʿazīziye üç lisān üzere fażīletlü âsafī efendiniŋ teʾlīfātından imtiyāzlu olaraḳ başḳaya ṭabʿ etmesine ruḫṣat yoḳ eger etse de tenbīh olaraḳ işbu aḫbār-ı rev iʿlām olundı

fi 27 rebīʿu'l-āḫir sene 1287

(s.2)

lüġāt-ı ʿazīziye

bismillāhirraḥmānirraḥim

ḥamd-i biḥadd ve ṣenā-yı biʿad sezavār-ı derbār-ı āferīdegārist. ʿazze ve celle ki nuḳūş-ı çendīn ṣanāyiʿ-i bedāyiʿ ra ba ḳalem-i īcād ber levḥ-i vücūd nigāşte ve sitāyiş lā-taʿad ve lā-taḥaṣṣī şayeste-i bārgāh-ı pādişāhi'st. cellet ʿaẓametehu ki nüfūs-i laṭīfe ra der ebdān-ı keşīfe berāy-ı ilḳāy-ı benī-nevʿ her zī-ḥayāt be-ʿunvān-ı vedīʿat nihāde ve sipās-ı bīḳıyās hüdāvendira'st ki nevʿ-i insāni ra pāye-i berterī be-māye-yi suḫandanī baḫşūde est ve zebān ra gencīne-yi gevherha-yi maʿnī nümūde naẓm-ı pādişāhī ki pādişāhān ra pādişāhī zī pādişāhī ust. ʿaḳlı der maʿraż-ı ṣenā ḫaniyeş be ṣıfat-ı bīzebān çü mahī cu'st. çün der sitāyiş-i ḥażret-i ʿaḳdes-i sübhānīʿazze ismihu süḫanverān-ı rüzgār ra müşābih-i in kelimāt-ı belāġat-ı āyāt-ı ziyāde ez ḥadd ve iḥṣā'st ve ez in pes tā zamān-ı ḳıyāmet niz her çe begūyend ve benegārend henüz ḳaṭre-yi ez deryā-yı bīpāyān ḥamd ve ṣenāyeş neḫāhed bud. pes der in gencīne-yi müṭālaʿa künendegān ra hemīn ḳadr ḳāfi'st. be maṣdūḳa-i āye-yi vāfī-i hidāyet "ḳul lev kāne'l-baḫru midāden li-kelimāt-i rabbī lenefide'l-baḥru ḳable

en tenfede kelimāt-u rabbī velev ciʾnā bimislihi mededā”[9] ve pes ez sitāyiş-i yezdān-ı pāk dürūd-ı ġayr-ı maḥdūd ber peyġamber-i maḥmūd ve sāyir-i enbiyā-yı mürselīn ve ḫulefā-yı rāşidīn ṣalavātullah ve riżvanullah ʿalīmün ecmaʿīn ammā baʿd-ı sebeb-i teʾlīf-i kitāb-ı luġāt in būd. çün ʿaḳall-i ḫalḳullah āṣafī-i sine ʿāzim ve şayıḳ-ı ʿatiba būsī-i āstān-ı devlet-i ʿaliye damet şevketü’l-ʿālī budem idim. “feṭūba libābin kebeyti’l- ʿatīḳ havāleyhi min külli feccin ʿamīḳ”[10] pes ez an teʾammül bisyār numūdem ki tuḥfe-yi sezavār-ı dergāh-ı cihān-ı penāh-ı an āstān-ı mülk-i pāsbān başed beyāverem (s.3) dīdem. beġayr ez kitāb-ı luġāt ki fevāʾid-i an keşīre est çīzī diger lāyıḳ nīst zīrā ki fenn-i şerīf-i ʿilm-i luġāt gevheri’st girān-bahā bītefhim ve tefehhüm in evżāʿ-e ʿālem-i kevn ü mekān nāçīz ve nārevāst. çe muhtācü-aleyh-i tamamī-i nās est. ezḫavāṣ ve ʿavām ve medār-ı mehāmm küll-i ṭavāʾif ve ümem ve niẓām-ı umūr-i cumhūr-i benī ādem ançe ki ez aḳvāl-ı ḥükemāʾ-i ẕevī-ül-ʿazz vel-iḥtirām der taʿrīf-i ʿilm-i luġāt istimāʿ kerdide. eger ẕikr şeved bāʿiş-i taṭvīl ḫāhed būd ve besī kütüb-i semāvī ki ber enbiyā-yi ulūʾl-ʿazm ṣalavātullah ʿaleyhim nāzil şude der feṣāḥat ve belaġat be-ḫadd-i iʿcāz est. be-cüzʾ ez luġāt-nīst bil-cümle eger kesī teʿammül der āyīne-yi dil nümāyed ḫāhed danist ki medār-ı maʿīşet ve kesb-i murādāt-ı bīluġat mühmil ve muʿaṭṭal est. ʿala hāẕā be-ṭarz ve ṭāvır-ı marġūb cemʿ nümūd. beḳısmī ki aḳreb bemaḳṣad bāşed ve ṭālibān ra der peydā nümūden-i an zaḥmetī rūnedehed.ve tertīb ber ḥurūf-ı tehecci ve evvel farsī düyum ʿarabī seyum türkī nümūd ve mevsūm be-ism-i sāmī ḥażret-i sulṭānī ve nām-ı nāmī cenāb-ı cihānbānī ḫülāṣa-yi dūdman-ı ʿoṣmānī ve nāḳave-yi ḫāndān-ı kişversitanī-yi kehfü’s-şeḳaleyn melāẕü’l- ḫāfiḳayn ḫādimü’l- ḥarameyni’ş- şerefeyni el- ġāzī fi sebīli’llāhel-sulṭān ibnü’l-sulṭān sulṭān ʿabdülʿazīz ḫān “lā-zālet ʿatebbetühu’l-ʿaliyye ila āḫiri’l-zamān ve inḳiżāʾi ṣaḥāyifi’d- deverān”[11]

[9] De ki: 'Rabbimin sözleri(ni yazmak) için deniz mürekkep olsa ve yardım için bir benzerini (bir o kadarını) dahi getirsek, Rabbimin sözleri tükenmeden önce, elbette deniz tükeniverirdi (18-109 numaralı ayet). http://www.kuranmeali.com/ayetkarsilastirma.asp?sure=18&ayet=109 (Kur'an-ı Kerim, Kehf Suresi,(18/109)

[10] Her derin vadiden çıkılıp kendisine gelinen Kâbe gibi kapıya müjdeler olsun

[11] Onun yüce kapısı ahir zamana ve hesap defterlerinin kapanmasına kadar devam etsin.

(s.4)

Luġāt-ı ʿAzīziye

(Bismillâhirrahmanirrahim)

Farsça	**Arapça**	**Türkçe**
(elif)		
ā	taʿāl	gel
(elif +be)		
āb	māʿ	ṣu
āb-gīne	zücāc	şişe
āb-gīr	şemr	ḥavuż
ābisten	ḥāmile	iki canlı
ābād	maʿmūr	maʿmūrluḳ
āb-rū	ḥayāʿ	utanmaḳ
(elif+te)		
āteş	nār	ateş
āteş-i bī-dūd	mudām	raḳı
āteş-i ṣubḥ	şems	güneş
āteş-gīre (enbür)	māşe	maşa
(elif+ḫı)		
āḫ	aḥsen	peh güzel
āḫte	aḫrāc	inenmiş[12]
āḫûr	maʿlef	aḫır
āḫşīc	ʿanāṣır-ı erbaʿa	ʿanāṣır-ı erbaʿa[13]

[12]inen-/enen-; hayvan iğdiş edilmek (YTS)

[13]ʿanāṣır-ı erbaʿa; eskiden, maddî âlemin esâsını teşkil ettiğine inanılan ve basit cisim olarak kabul edilen dört unsur: Su, hava, ateş, toprak (KAL)

āḫir	āḫir	soŋra
(elif+ẕel)		
āzerābādegān	āzerābādegān	azerbaycan
āzergūn	şeḳā'iḳ	ay çiçeği
āzer-hūşeng	āzer-hūşeng	āzer-hūşenk[14]
(elif+re)		
ārd	daḳīḳ	un
ārām	sukūn	durmaḳ[15]
(s.5)		
ārī	neam	evet
ārāyiş	müzeyyen	bezenmiş
ārūġ	caşā'	geğirme
ardtūle	seḫīne	bulamaç aşı
(elif+ze)		
āz	ḥirṣ	ṭamaʿ[16]
āẕād	mücerred	ḳurtulmuş
āzāde	sevsev- sūsen	susan[17]
āzādī	ḥurr	āzādlıḳ[18]
āzurde	taʿẕīb	incitmek

[14]Tarihçiler Zerdüştün ortaya çıktığı tarih hususunda ihtilaf etmişlerdir. Tarihçilerin çoğunluğunun üzerinde ittifak ettikleri husus ise Zerdüştlerin birden çok olmalarıdır. Birinci Zerdüşt Belhte ortaya çıkmış ve Purşespin oğludur. Huşeng onun izleyicisidir. Bazılarına göre, Huşeng odur. Ve ona Azerhuşeng de denilmiştir. Şahnamede anlatılan Hüsrev Perviz hikayesi bu görüşü destekler mahiyettedir. http://www.timeturk.com/tr/2013/05/17/zerdust-hakkinda-bilinmeyenler.html 12.09.2016

[15]durma, hareketsiz kalma, durgunluk (KAL)

[16] aç gözlülük, tamah (KAL)

[17]susam (YTS)

[18]hür olma, serbestlik (KAL)

âzmend	ḥarīṣ	ṭamaʿlı[19]
(elif+sin)		
āsmān - āsumān	semāʾ	gök
āsiyāb - āsyab	ṭāḥūne	değirmen
āsiyā-bān	ṭāḥūnī	değirmenci
āsān	sehl	ḳolay
āstān, āsitān	ḥażret	ḳapu
âster	el-bıṭān	iç yüzü
āstīn	kem	yen[20]
āsmāne	saḳf	tavan
āsmān-ı berīn	ʿarş-ı mecīd	dokuzuncu gök
āsūde	müsteriḥ	ġāʾilesiz[21]
āsīb	taʿab	incitmek
āsmiye	muḥtelü'l- dimāġ	deli
(eliş+şin)		
āşinā	mürtebiṭ	biliş[22]
āşiyān	vekr	ḳuş evi
āşūb	herc ü merc	ġavġa[23]
āşüfte	mużṭaribü'l- ḥāl	pek perīşān
āştī-ḫūre	ḥalâveten baʿdü'l- ʿadāvet	şeker-āb[24]
(elif+ġayn)		

[19]aç gözlü
[20]kelime ين biçiminde yazılmıştır. yeŋ/yiŋ; elbise kolunun el üzerine gelen kısmı (YTS)
[21]dağdağasız, dertsiz rahat ve sâkin (KAL)
[22]bildik, tanıdık (kimse) (KAL)
[23]kavga kelimesinin eskiden kullanılan asıl şekli (KAL)
[24]dostluk arısına giren soğukluk, kırgınlık (OTAL)

āġāz	evvel	evvel
āġeşten	maḫlūṭ	bılaşmaḳ[25]
âġūş	ḥacr	ḳucaḳ
(elif+fe)		
āf-tāb	şems[26]	güneş
āfitāb-gi̇̄r	şemsiyye	şemsi̇̄[27]
āferi̇̄n	bārekallah	mā-şāallah[28]
āf-tābe	ibri̇̄ḳ	âf-tābe[29]
efsāne	ḥikāye	ḥikāyet[30]
(elif+kef)		
āk	ʿayb	ʿar[31]
āken[32]	memlū	dolu[33]
(s.6)		
(elif+lâm)		
āl	ḥamrāʿ	al[34]
ālāyiş	talṭi̇̄ḫ	bılaşmaḳ[35]
ālüfte	muteġayyirü'l- ḥāl	şaşmaḳ
ālū-buḫārā	ālū-buḫārā	ālū-buḫārā[36]

[25] bılaş-/bulaş- (YTS)
[26]kelimeشمش biçiminde yazılmıştır
[27]şemsiye (TTAS)
[28] Beğenme ve övme ile birlikte nazardan sakındırma sözü olarak "Ne iyi, ne kadar güzel, Allah nazardan saklasın!" mânâsında kullanılır. (KAL)
[29]su kabı (OTAL)
[30]hikâye (KAL)
[31]utanılacak şey, ayıp (KAL)
[32]âkende biçiminde olamalıdır
[33]içinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan (KAL)
[34]kırmızı
[35] bılaş-/bulaş- (YTS)
[36]üryânî erik (KFT)

elvend	elvend	elvend[37]
(elif+mim)		
āmāde	muheyyā	düzelmiş[38]
āmāc	hedef	oḳ nişānesi[39]
āmās	intifāḫ	şişmeḳ
āmūhte	muʿallem	öğrenmiş[40]
āmūzgâr	muʿallim	taʿlīm edici[41]
āmede	cāʿe	gelmiş
āmul	māzenderān	māzenderān[42]
āmīz	imtizāc	ḳarışmaḳ[43]
(elif+nun)		
ān	zemān	zaman
(elif+vav)		
āvā	ṣavt	ses
āveḫ	ḥasret	yazıḳ[44]
âvāre	meḥcūr	ḫânümânından ayrılmış[45]
āvāz	ṣavt	ses
āvāze	ṣayḥa	bağırma
āvīze	ḳurṭa	gūşvāre[46]

[37]İran'ın Hemedan vilayeti yakınında yüksekliği 3500 m. olan bir dağın adıdır. https://en.wikipedia.org/wiki/Elvend (27.06.2016)
[38]hazır, hazır halde olan şey
[39]nişan alınan şey, nişan tahtası, hedef
[40]eğitim yoluyle belli bir konu üzerinde bilgi kazanmış, eğitimli (KAL)
[41]eğiten kimse, eğitimci, öğretmen
[42] İran'ın kuzeyindeki bir eyalettir. https://tr.wikipedia.org/wiki/Mazenderan_Eyaleti (27.06.2016)
[43]uyuşup birleşmek (KAL)
[44]olmaması gereken bir şey karşısında duyulan üzüntüyü ifâde eder (KAL)
[45]evinden ayrılmış, uzaklaşmış, ayrı kalmış kişi

āverd /āverde	cāʿe	getirdi
(elif+he)		
āh	teʾavveh	yazıḳ
āhen	ḥadīd	demir
āhenrubā	miḳnaṭīs	demir ḳapıcı[47]
āhū	ġazāl	ceyran[48]
(elif+ye)		
āyine	mirʾāt	ayna
(elif+be)		
ebr	seḥāb	bulut
ebrīşüm	ebrīşüm	ipek
ebīverd	ebīverd	ebīverd[49]
(elif+te)		
ātābeyg	ātābeyg	ātābeyg[50]
atsız	atsız	atsız
*ḫorezm-şāh laḳabıdır		
(elif+ḫı)		
eḫ eḫ	beḫ beḫ	ne pek iyi
aḫter	necm	yıldız
aḫter şumar	müneccim	yıldız ṣayıcı
aḫtef	aḫtef	aḫırmaḳ[51]
aḫger	cemre	ateş közü

[46]küpe (KFT)
[47]demiri kendine çeken madde, demir çubuk, mıknatıs
[48] ceyran; ceren [ceran, ceyran], ceylan (YTS)
[49]Horasan'daki bir şehrin adıdır (ŞF)
[50]lala, Tatar oba başısı, Devlet-i Abbasiye zamanında sadr-ı devlet makamında reis-i me'murin (MOL)
[51]tükürmek, tükrük atmak (YTS)

(s.9)

uḫt	meṣel	gibi
(elif+dal)		
adānuş	adānuş	adānuş[52]
(elif+re)		
erre	minşār	er bıçağı[53]
erteng	erteng	erteng[54]
ercümend	muʿazzez	ʿizzetlü[55]
ercen	ercen	ercen
*acı badem ağacı		
arcāsp	arcāsp	arcāsp
*tūrānda pādişāh idi		
ardabīl	ardabīl	erdebīl[56]
ard-şīr	ard-şīr	ard-şīr
*iranda pādişāh idi		
ārzānī	raḫaṣ	ucuzluḳ
erzīz	raṣāṣ	ḳal‘[57]
arasṭāṭālīs	arasṭāṭālīs	arasṭāṭālīs[58]
arisṭo	arisṭo	arisṭo[59]
erġanūn	erġanūn	erġanūn

[52]gözleri azra tarafından çıkarılan bir peygamber, haberci(ŞF)
[53] Testere
[54] İran mitolojisine göre ressam Mani'nin yaptığı resim koleksiyonu (KFT)
[55]değeri ve mertebesi yüksek olan, şeref sâhibi, îtibarlı (KAL)
[56] İran'ın kuzeyindeki bir eyalettir. https://tr.wikipedia.org/wiki/Erdebil_Eyaleti (22.08.2016)
[57]kalay (KFT)
[58] Aristotales (ŞF)
[59] Yunan filozofudur, Aristotales

*sazdır

ermaġān	hediyye	tuḥfe[60]
arman	arman	arman[61]
ermūd	kümaṣrā	armud
armīd[62]	istiraḥat	eglendi[63]
irem	cennet-i şeddād	şeddād cenneti[64]
urdībehişt : elif-i mażmūme	ṣevr	nisan
urgenç	urgenç	urgenç[65]

*bir memlekettir

(elif+ze)

ezber	ḥifẓ	ḥıfẓ[66]
ez ben-i nāḫun	kedd-i yemīn	zaḥmetile
ez-zebān cesten[67]	ḫatā	suç

(elif+je)

ejder	ṣuʿbā	büyük yılan

(elif+sin)

esb	feres	at
esterven	ʿaḳīm	ḳışır[68]
ispāh: elif-i meksūre	ʿasker	niẓām[69]

[60]hediye (KAL)
[61] Azerbaycan'ın dağlık bölgesinde ipek üretimiyle ünlü bir bölümün adı ve şîrîn'nin doğduğu yer (ŞF)
[62]armīda (ŞF)
[63]durup dinlenme (YTS)
[64]efsaneye göre Şam'da veya yemende hükümdar şeddâd tarafından cenette benzetilerek yapılan bahçe (KFT)
[65] Horasan'daki bir şehrin adı (ŞF)
[66]ezberleme (KAL)
[67]kelime metinde از زبان جستن biçiminde yazılmıştır. ez-zebân cetsen; tekellümde sehv ve hata eylemek ki zîg-i lisân etmek tabir olunur (BK)
[68]üreme imkânı olmayan, döl vermeyen (insan ve hayvan) (BTS)

esterâbād	esterâbād	esterâbād[70]
isterḫ	isterḫ	isterḫ[71]
*bir kalʿadır		
isfendiyār	isfendiyār	isfendiyār[72]
iskender	iskender	iskender[73]
iskenderiye	iskenderiye	iskenderiye[74]
iskene	beyram	ay demiri[75]
ustād[76]: elif-i maẓmūme	muallim	öğretici[77]
ustuḫan	ʿaẓm	kemik
 :elif-i maẓmūme	üstüvār[78]	maẓbūṭ
(s.10)		
ustuhudus[79]	mevḳifü'l-ervāḥ	ḳarabaş
*alet-i irtifāʿadr-ı mīzân		
usgudār[80]	usgudār	usgudār
*şems maʿnāsına		
(elif+şin)		
eşk	demʿ	gözyaşı

[69] silâh altındaki asker, muvazzaf asker (KAL)
[70]Kuzeydoğu İran'da bugün Gürgân adıyla anılan tarihî şehir. http://www.tdvia.org/dia/ayrmetin.php?idno=110437 (22.08.2016)
[71] İran'da bir kenttir (KFT)
[72]İbn Geştasb Şah'tır (BK)
[73] Makedonya Kralıdır. Büyük İskender olarak bilinmektedir.
[74] Mısır'ın ikinci büyük şehridir. İskenderiye, M.Ö. 332 yılında Büyük İskender tarafından kurulmuş ve adını kurucusundan almıştır. http://www.sabah.com.tr/turizm/2014/11/01/buyuk-iskenderin-sehri-iskenderiye (23.09.2016)
[75]ay demüri [-temüri, iy demüri]; marangoz kalemi, iskarpela (YTS)
[76]öğretici, muallim ve hâce manasınadır ki ilim ve sanat talim eden kimsedir (BK)
[77]öğretme, yetiştirme ve açıklama özelliği bulunan (BSTS/ETS)
[78]sağlam, dayanıklı, kuvvetli (KAL)
[79]Yunanîdir, bazıları indinde Rumîdir, şâh-ı isperem-i Rumî adıdır ki Türkîde karabaş ve bazı diyarda karakan çiçeği yarakan çiçeği ve karabörklü tabir olunan nebattır. Arabîde mevkifu'l- ervah ve mumsiku'l- ervah manasınadır (BK)
[80]Menzil-haneye derler, menzil atına dahi denir. Her merhalede birbirine elden ele sürat-i îsâli matlub ahkâm-ı pâdişâhî ve sair mekâtib îsâli için vaz ve tayin olunan piyadelere ve ulaklara dahi derler (BK)

üştür	cemel	deve
üştürdil	ḥiḳd	buġż[81]
üştürmurġ	neʿāme	deveḳuşu
(elif+ṣat)		
eṣābiʿ-i firʿevn[82]	imsāku'l- ḫarāc	adam parmağı
işfehān	işfehān	ışfahān
uṣṭurlāb	uṣṭurlāb	uṣṭurlāb[83]
uṣūl fāḫte	uṣūl fāḫte	uṣūl fāḫte[84]
*bir nevādır		
(elif+ṭı)		
eṭfāl-i bāġ	eṭfālü'l-bustān	nevres[85]
(elif+ġayn)		
āġāz	ḳaṣd	ʿazm[86]
aġasṭūs	aġasṭūs	aġasṭūs[87]
(elif+fe)		
eftimūn	sebʿ-u'l-şuʿarâ	gelinsaçı
*bir nebāttır		
ifrāz	ṣadr	yuḳarı
efrāsiyāb	efrāsiyāb	efrāsiyāp[88]

[81]öfke, düşmanlık, nefret (KFT)
[82] Adam parmağı şeklinde bir taştır. Hicaz denizinden çıkar. Arabîde imsâku'l-harâc derler. (BK)
[83] [eskiden] yıldızların arz'a nazaran yükseklik derecesini bulmakta kullanılan âlet (OTAL)
[84] Türk musikisinin büyük usullerindendir. Yirmi zamanlı ve on bir darplıdır. Peşrev, beste ve ilâhiler ölçülmüştür. Yalnız 20/4 mertebesi kullanılmıştır. Yirmi zamanlı tek usul olan fâhte, muhtelif şekillerde bulunan bir sofyan'dan, iki yürük semâî ve gene bir sofyan'dan mürekkeptir. Çenber usulü fâhte'nin başına bir sofyan getirilerek teşkil edildiği gibi, bu usul zencîr'in de terkîbinde bulunur. (OTAL)
[85]yeni yetişmiş, taze meyva, fidan (KFT)
[86]niyet etmek, karar vermek (KAL)
[87] Ağustos (ŞF)
[88] Alp Er Tunga

efrāşten	terfīʿ	yuḳarı ḳaldırmaḳ
afranca	afranca	afranca[89]
*bir memlekettir		
efrūz	şuʿle	yalıŋ[90]
efrīdūn	efrīdūn	efrīdūn[91]
efsān	misenn	bilegi taşı[92]
efsāne	ḥikāye	ḥikāyet[93]
efser	iklīl	tāc
efsurden	incimād	ṣoğumaḳ
afsintīn	afsintīn	afsintīn[94]
*bir nebāttır		
efsūs	ẓulm	ẓulüm
afşure	ʿusāre	ṣıḳıntı
afşure-ger	ʿusār	ṣıḳıcı
efʿī	ḥeyye	yılan
efġān	veyl	yazıḳ
efġān	efġān	efġān[95]
eflāṭūn	eflāṭūn	eflāṭūn[96]
eflākiyān	kevākib	yıldızlar
efyūn	lebenü'l- ḫaşḫāş	afyon[97]

[89] Mısırdaki bir şehir
[90] alev (YTS)
[91] Feridûn, Pers hükümdarı (KFT)
[92] biley taşı (KAL)
[93] hikaye (KAL)
[94] pelin,acı veren şey, acı şey (ŞF)
[95] Afgan, Afganlı (KFT)
[96] Platon veya İslam dünyasında Eflatun olarak bilinen, (MÖ 427 - MÖ 347), Antik klasik Yunan filozofudur. https://tr.wikipedia.org/wiki/Platon 23.09.2016

uftâde: elif-i mażmūme	vaḳıʿ	düştü
uftāden	vuḳūʿ	düşmek
uftān u ḫīzān	vuḳūʿ u ḳıyām	düşe ḳalḳa
efce	taraʿat	oyuḳ
(s.11)		
(elif+ḳaf)		
iḳlīmā	iḳlīmā	iḳlīmā[98]
iḳlīdes: elif-i meksūre	uḳlīdes	uḳlīdes[99]
*bir ḥekīmdir		
iḳlīmyāyī	kīmyāyī	kīmyāyī[100]
(elif+kef)		
eger	in	eğer
iksīr	kīmiyā	kīmiyā[101]
iklīlü'l-melik	iklīlü'l-melik	iklīlü'l-melik[102]
* تاج ریزید		
eknūn	elḥāl	şimdi
(elif+lām)		
elā	yā	ey
elburz	elburz	elburz[103]

[97] Haşhaş kapsüllerinden sızan sütün pıhtılaşmasıyle elde edilen ve içinde morfin, kokain gibi uyuşturucular bulunan madde (KAL)
[98] Adem'in kızının adı (ŞF)
[99] erkâm-ı riyâziyede bir kitab-ı meşhur ismidir. Kitâb-ı merkûmun musannifi ismi olduğu dahi mervidir (BK)
[100] kimyasal,kimyevi
[101] Mekr ve hile manasınadır. İlm-i iksir ve san'at –ı zehen ameline denir. Bu amel hileyi muntazamın olmakla bu isimle tesmiye olundu (BK)
[102] Koç boynuzu tabir olunan nebat adıdır. Giyâh-ı kayser dahi derler. Hâr, yâbis, muhallil ve müleyyin; mefâsıl ve ihşâda olan katı şişelere nafidir (BK)

elfiyye	ẕeker	sik
elmâs	elmâs	elmâs
ilbād	hellāc	hallac[104]
ilyās: elif-i meksure	ilyās	ilyās[105]
olaġ	ḥimār	işek[106]
(elif+mim)		
āmāc	hedef	nişāne[107]
umāc	umāc	umāc[108]
*bir ṭaʿāmdır		
(elif+nun)		
anbār	memlū	dolu[109]
enbāz	şerīk	şerīk[110]
engūr	ʿineb	üzüm
(elif+nun)		
encām	intihāʾ	āḫir[111]
encümen	meclis	meclis
encīr	tīn	incir
endâze	miḳdār	miḳtar
ender	fī	içeri
enderz	naṣīḥat	pend[112]

[103] elburz; İran'da Elburz dağı, kaf dağı, uzun boylu ve yakışıklı (KFT)
[104]pamuk atıcı (KFT)
[105] Hazar kralının bir ismi; ülke ismi (ŞF)
[106]eşek (YTS)
[107] işâret, alâmet, belirti (KAL)
[108]bulamaç, undan yapılmış bir tür çorba (KFT)
[109]içinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan (KAL)
[110]ortak, arkadaş, okul arkadaşı (KT)
[111]son (KAL)
[112]öğüt, nasîhat (KAL)

enderḫor	lāyıḳ	lāyıḳ
endek	ḳalīl	az
endūḫten	iktisāb	ḳazanmaḳ
endūh	ġam	ġuṣṣa[113]
endīşe	fikr	taṣavvur[114]
anzarūt	ʾanẕarot	ʾanẕarot
*bir ṣamġdır		
ingâr	teṣavvur	tasavvur[115]
engâşten	ẓan	ẓan[116]
engubīn	ʿasel	bal
enguşt	uṣbuʿ	parmaḳ
enguşt ber çeşm nehāden	teslīm	ḳabūl
enguşt ber ḥarf nehāden	neḳīṣa	ayb
(s.10)		
enguşt ber dehān goẕāşten	ḥasret	yazıḳ[117]
enguşt keşīden	maḥv	pāk
engel	engel	engel
engelyūn	incīl	incīl
enīrān	enīrān	enīrān[118]
* bir ferişteditr ʿaḳd eyler		
enis	muṣāḥib	nedīm[119]

[113]gam, keder, hüzün, tasa (KAL)
[114]düşünce, niyet, maksat, plan (KAL)
[115]zihinde canlandırma, tahayyül etm (KAL)
[116]gerçeğini bilmeden ihtimal üzerine hüküm verme, bu yolda verilen hüküm, sanı (KAL)
[117]olmaması gereken bir şey karşısında duyulan üzüntüyü ifâde eder (KAL)
[118] Zerdüşt dininde bir melektir (KFT)
[119]sohbet arkadaşı, meclislerde birlikte bulunulan, sohbet edilen kimse (KAL)

inbār : elif-i meksūre	hel merra	bu kerre
(elif+vav)		
evbāş / ovbāş	ecāmir	çapḫun[120]
evreng / ovreng	serīr	taḫt
ū : elif-i mażmūme	hū	o
awirşilīm / ūrşelīm	awirşilīm / ūrşelīm	awirşilīm / ūrşelīm
*kudüs memleketiŋ adıdır		
(elif+he)		
āh	nedāmet	taḥassür[121]
āhār	āhār	āhār[122]
eher	eher	eher
*azerbāycān memleketinde bir yerdir		
āhek	kils	alçı
ehl-i neşt	münzevī	münzevī[123]
(elif+ye)		
eyāz	eyāz	ayāz[124]
eydūn / īdūn	elḥāl	şimdi
īrān: elif-i meksūre	īrān	īrān
irec	irec	irec
*bir padişah idi		
īzed	allāh	taŋrı
īşān	hem	onlar ile

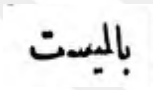
[120]çapkın
[121]özlem duyma, üzülme (KT)
[122]üzerine rahatça yazılabilmesi ve gerektiğinde iz bırakmadan silinebilmesi için kâğıda sürülen, şapla kestirilmiş yumurta akı, nişasta veya un muhallebisiyle yapılmış bir nevi kâğıt cilâsı (KAL); kola, nişasta, (bot) zinya çiçeği (KFT)
[123]bir köşeye çekilen, tek başına yaşayan (kimse) (KAL)
[124] ayaz, şebnem,gazneli mahmut'un nedimi ayaz (KFT)

īlḫân	īlḫân	īlḫân
*moġol pādişāhlarıñ maḫsūṣʿ alemdir		
(be+elif)		
bābā	vālid u vālide	ata ata[125]
beg	lāyıḳ	yaraşıḳ
bâ	maʿ / maʿa	onuŋla
bābil/ bābul	bābil/bābul	bābil/bābul[126]
bābūne	aḳḥuwān	bābunç[127]
bātere	def	dāyire[128]
bāḫter	bāḫter	bāḫter
*maġrip zemīne dinür		
bāc	gümrük	gümrük
bāḫerz	bāḫerz	bāḫerz
* ḥorâsānda bir ülkedir		
bād	rīḥ	rüzgār
bādāş	mükāfat	cezā-yi ḫayr[129]
bādām	bādām	bādām[130]
bādāver	bādāver	bādāver
*hürev pervīziŋḥazīnesidir		
bādbān	şirāʿ	vapur
(s.11)		
bād-bedest	müflis	müflis[131]

[125]ata atası; babamın babası olan dede (YTS)
[126]doğu, jüpiter gezegeni, şarap ve büyü için ünlü babylon (ŞF)
[127]sığırgözü, öküzgözü, sarı papatya çiçeği (TE)
[128]def (KAL)
[129]iyiliğin karşıtı
[130]badem, badem şeklinde göz (KFT)

bād-i bezen	mirvaḥa	yelpaze
bādpeymā	lāṭāʾil	fāʾidesiz
bārān	maṭar	yağmur
bārīd	bārīd	bārīd
*ḫüsrev pervīẕin sāzendesi ismidir.		
bārīk	daḳīḳ	ince
bār-gāh ḫaymesi[132]	ḫaymetü'l- selāṭīn	pādişāhlar
bārgīr	kadīş	yük davarı
bār nihāden	vaż^{ʿ}-ı ḥaml	ḥaml-ı vaż^{ʿ}[133]
bārū	ḥışn	ḳal^{ʿ}a[134]
bārū	ḥişār	ḳal^{ʿ}a[135]
bāzārgān	tācir	tācir[136]
bāzū dāden	mu^{ʿ}āvine	kümek[137]
baziguş	zeynü'l-meclis	meclis-ārā[138]
bāstān	^{ʿ}atiḳ	eski
ba seg be-cevāl reften girmek	X	köpek ile cevāle
bāġ	ḥadīḳa	bağ[139]
bāġ-ı ḳuds	cennet	cennet
bāḳelā / bāḳlā	fūl	baḳla

[131]parasız pulsuz, beş parasız (kimse), züğürt (KAL)
[132] Padişahların çadırı
[133]doğum yapmak, doğurmak (KAL)
[134]kale duvarı, hisar burcu, su (KAL)
[135]kale duvarı, hisar burcu, su (KAL)
[136] ticâretle uğraşan kimse, tüccar (KAL)
[137]yardım, imdat. (TTAS)
[138]meclisi süsleyen, hoşsohbet kimse (OTAL)
[139] Üzüm kütükleri dikili olan ve üzüm yetiştirilen yer (KAL)

bālā	fevḳ	yuḳarı
bālā-dest	ṣadr-ı meclis	ṣadr-ı meclis[140]
bālīnperest	ṭanbel	tenbel[141]
bām	saṭḥ	dam[142]
bām-ı mesīḥ	felekü'l-rābiʿ	dördüncü gök
*ʿīsā ḥażretleriniŋ maḳāmıdır		
bāver	taṣdīḳ	inanmaḳ
bāhmān	zeyd	bir kimsene
	ma yahtāc	ma yahtāç[143]
(be+be)		
bebr-i peyān	nemir	X
(be+te)		
betyār	kerīhü'l-manẓar	ʿabūs[144]
but: bāy-ı maẓmūme	ṣanem	büt[145]
but-kede	bütḫāne	bütḫāne
(be+cim)		
becāy-i āverden	ʿirfān	yere getirmek
bicişk	bicişk	bicişk
*bir ḫekīm ismidir		
(s.12)		
(be+çim)		

[140]meclis başkanı
[141] tenbel/tembel; Çalışmaktan hoşlanmayan, çaba göstermeyen, gayretsiz, iş yapmak hususunda ağır davranan (kimse) (KAL)
[142]bir binânın dış etkilerden korunması için yapılan en üstündeki örtü kısmı, çatı (KAL)
[143]ihtiyaç duymayan, ihtiyaç olunan şey
[144]somurtkan (KT)
[145]put, sevgili, güzel (OTAL)

baçaş : pāy-ı mażmūme	ẕuḳ	datlu
boçboç	necvā	fısıltı[146]
(be+ḫı)		
baḫt	ṭali‘	baḫt
baḫş	naṣib	ḳısmet
baḫşāyiş	merḥamet	merḥamet
baḫşīden	hibe	bağışlamaḳ
baḫīl: bây-ı meksūre	baḫīl	baḫīl[147]
beḫred	‘âḳil	‘âḳil[148]
buḫt[149]: bāy-ı mażmūme	buḫt	buḫt
*buḫtü’l-naṣr ismidir		
buḫārā	buḫārā	buḫārā[150]
(be+dal)		
bed	ḳabīḥ	kötü
badaḫşân	badaḫşân	badaḫşân[151]
bedreḳe	delīl	yol gösterici[152]
bedrūd	verā‘	ışmarlamak[153]
bedre	ṣurre	ṣurre[154]
bed-sigāl	sū’iẓan	bedgomān[155]

[146] fısıldaşma; çobanın keçiyi çağırırken çıkardığı ses
[147] cimri (KT)
[148] akıllı (kimse) (KAL)
[149] Bir zalim ve cebbar padişahtır. Buht-i Nasr ile mütearifitir. Beytü’l mukaddesi harap eyledi kıssası budur (BK)
[150] Maruf şehirdir (BK); Özbekistan sınırları içinde bulunan tarihi bir şehirdir.
[151] Bedehşan; Hindistan ile Horasan arasında bir vilayet adıdır. Onda la’l ve altın madenleri vardır. Onda olan koyunlar bir rütbede iri ve büyük olur ki manda gibi üzerine süvar olup gezerler (BK)
[152] yol gösteren, kılavuz, rehber
[153] birinin veya bir şeyin korunmasını yâhut bakılmasını birine bırakmak, emânet etmek, tevdî etmek (KAL)
[154] akçe, para kesesi, para çıkını (KAL)

(be+ẕel)

beẕle	laṭīfe	laṭīfe[156]
(be+re)		
ber	ʿalā	yuḳarı
berāt ber-şāḫ-ı āhū	kiẓb	yalan
bercīs	bercīs	bercīs
*müşteri yıldızıdır altıncı gökte olur		
beresīden	vaṣl	yetişmek
berz	zirāʿat	ekin
ber-sām	ẕâtü'l-cenb	verem-i ṣadr[157]
barṣīṣā	barṣīṣā	barṣīṣā[158]
*bir ʿābid ismidir		
ber-feşāndani dest	raḳṣ	raḳṣ
berk erden	ḥifẓ	ezber etmek
berg-rīzān	ḫerīf	güz
bornā	şābb	yiğit
barancan	sivār	ḫalḫāl[159]
birinc	oroz	pirinç
birehmen	müşrik	büt-perest[160]
berāt ber yeh neveşten	bilā-ḥāṣıl	faydasız
birūn: bā-yı meksūre	ḫāric	ṭaşra[161]

[155]kötü düşünceli; şüpheci olmak, kuşkucu olmak; kıskanmak (KFT)
[156] Güldürmek, eğlendirmek amacıyle söylenen güzel ve nükteli söz veya hikâye, şaka (KAL)
[157]akciğer zarı iltihabı
[158]şeytan tarafından kandırılan, yanıltılmış büyük bir sofu, dindar (ŞF)
[159]kadınların, özellikle Arap kadınlarının ayaklarına taktıkları gümüş veya altın halka, ayak bileziği (KAL)
[160] puta tapan kimse, fetişist (KAL)

burd[162] : bā-yı mażmūme	vediyy	götürdü
burdbār[163]	ḥalīm	hovṣele ṣāḥibi[164]
(be+ze)		
bezm	ʿayş	ʿişret[165]
(s.13)		
beze	ḫaṭā	suç
bizen: bā-yı meksūre	iḍrab	vur
buz[166]: bā-yı mażmūme	teys	keçi
buzurg	ʿaẓīm	büyük
(be+je)		
bejmān / bujmān[167]	maḥzūn	maḥzūn
(be+sin)		
bes	faḳaṭ	yeter
best	ʿaḳd	bağlamaḳ
besīc	tehiyye	tedārik[168]
bistūh[169]: bā-yı meksūre	ʿāciz	ʿāciz
bismil	meẕbūḥ	meẕbūḥ[170]
bustān	bustān	bağ[171]
(be+şin)		
başş	beşaşet	ḫoş ḫallik[172]

[161] dışarı
[162]burdan götürmek ve iletmek manasınadır (BK)
[163]halim, hamûl, sehhil, sâhib-i havsala ve çefakeş manasınadır (BK)
[164]sabır sabibi, sabırlı (KFT)
[165]içki içme, içki (KAL)
[166]keçiye denir, mahruf hayvandır, Arabîde teys derler (BK)
[167]melül, mahzun ve mağmun manasınadır (BK)
[168] Edinme, sağlama, hazır etme, hazır bulundurma, araştırıp elde etme (KAL)
[169]aciz, melül, mağmum, dermande, usanık, ve bıkkın manalarınadır (BK)
[170]eti yenmek için boğazından kesilmiş (hayvan) (KAL)
[171] Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan (KAL)

(be+ġayn)		
baġdād	baġdād	bağdād
(be+fe)		
bafm / bafam	ġam(m)	ġuṣṣa[173]
(be+kef)		
bektāş	bektāş	bektāş[174]
*ḫorâzm pādişāhlarıŋ ismidir		
bikrān-ibehişt : (bā-yı meksūre)	ḥūrānü'l-cennet	cennet ḥurileri
(be+lām)		
balārak	seyfü'l-cevher	cevherli ḳılıç[175]
belḫ	belḫ	belḫ[176]
balʿām	balʿām	balʿām[177]
*bir ʿābid ismidir		
bulend	ṭavīl	uzun
bilġār: bā-yı meksūre	bulġār	bulġār[178]
bulġūr	cerīş	bulġur
(be+nun)		
bend	mafṣal	ek[179]
bandima	ʿaḳd	düğme
benefşe	benefsec	benefşe[180]

[172]güler yüzlülük, güleçlik
[173] gam, keder, hüzün, tasa (KAL)
[174] bektaş>beŋdeş; eş, benzer, emsal (YTS)
[175] hint çeliğinden yapılmıl dalgalı yüzeyli bir kılıç (ŞF); elmas kılıcı
[176] Horasan eyaletinde meşhur şehirdir. Kubbetü'l-İslam dahi derler (BK)
[177]açgözlülükle yiyip bitiren, bir obur (ŞF)
[178] Bulgaristan halkından olan veya bu halkın soyundan gelen kimse. Bulgaristan veya Bulgarlar'la ilgili (KAL)
[179]kol, bacak, parmak vb. hareketli kemiklerin birleşme yerleri, eklem (KAL)

beng	ḥeşīş	benk[181]
benevre	esās	benevre[182]
bun: bā-yı mażmūme	faḳḥa	maḳʿad deliği
bun-guş	iṣġāʿ	ḳabūl[183]
bone	aṯāṯü'l-beyt	aṯāṯü'l-beyt[184]
(be+vav)		
būː bā-yı mażmūme maʿ vav	rāyiḥa	rāyiḥa[185]
būzine	ḥamdūne	maymūn
būs	ḳoble	öpme
(s.14)		
būm	ġurāb	bayḳuş
(be+he)		
behā	ṯemen	behā[186]
behādur	kemī	pehlivān[187]
behār	rebīʿ	bahār
behrām	behrām	behrām[188]
behre	ḥiṣṣe	naṣīb[189]
behle	behle	behle
*av ḳuşudur		
bih : bā-yı meksūre	safarcal	ḥayva[190]

[180]menekşe kelimesinin eski ve asıl şekli, mor (KAL)
[181]ban otu denen bitki ve bunun afyon gibi uyuşturucu, keyif verici tohumu (KAL)
[182]temel, esas ve bünyad manasınadır.
[183]bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme (KAL)
[184]ev eşyası, mobilya (KFT)
[185]koku (KT)
[186]kıymet, değer; fiyat (KFT)
[187]yiğit, pehlivan (KFT)
[188] merih, erkek adı, eski iran hükümdarı behrâm-ı gûr, mirrîh yıldızı ve savaş alameti (KFT)
[189]bir kimsenin elde edebildiği, sâhip olabildiği şey (KAL)

bihīn	vecīh / vecihe	iyi
behçet	ḥubūr	ḫoş ḫāllik[191]
(be+ye)		
beyā	memlū / memlūʾ	dolu[192]
beydek[193]	rācil	piyāde[194]
beyreḳ	ʿalem	ʿalem[195]
beyleḳān	beyleḳān	beyleḳān[196]
beyhūde	lā-maʿnīī	fāydasız
biyā : bā-yı meksūre	taʿāl	gel
bicen	bicen	bijen[197]
bīdād	ẓulm	ẓulüm
bīş	kaṣīr	çoḳ
bīşe	ucem	orman
bī-kâr	bilā-ucret	ücretsiz
bī-gāh	mesāʾ	aḫşam[198]
bīl	misḥāt	bil[199]
bīm	vāhime	ḳorḳmaḳ
bīmār	marīż	ḫasta
bīmer	bilā-ḥesāb	hesapsız

[190]ayva (YTS)
[191]aşırı sevinç, güzellik, güler yüzlülük
[192]içinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmaya (KAL)
[193]Satranç mührelerinden bir mühredir. Piyade muarrebidir. (BK)
[194]yaya (KAL)
[195]bayrak
[196] Erran vilâyetinde bir belde adıdır. Şirvan ile Azerbaycan arasındadır (BK)
[197]Şehname'de anlatılan büyük kahramanlardan Giv'in oğlu, Rüstem'in torunudur (AÖE)
[198] aḥşam,[aġşam] akşam (YTS)
[199]bel, kürek (KFT)

bīnā	baṣīr	baṣīr[200]
bī-maġz	bilā-temkīn	şelefe[201]
bī-namāzī	ḥāʿīḍ	ḥāʿīḍ[202]
bīnemekī kerden	bilā-ḥuḳūḳ	ḥuḳūḳsuz
bī-neng	bīʿār	ʿārsız
bī-niyāz	müstagnī	zengin
bīve	s̱eyyibe	s̱eyyibe[203]
bīhude	ʿabeş	fāyidesiz
(pe+elif)		
pā	ricl	ayaḳ
pā-afzār	pāpūc	ḳundura
pā-āvrencen	sivār	ḫalḫāl[204]
(s.15)		
pāpā	abū'l-ābāʾ	ḫālife
pābercā	ḳāʾim	s̱ābit[205]
pātīle	mircel	tencere
pāçe	kurāʿa	paça
pādāş	mükāfāt	mükāfāt
pādşāh / pādişāh	sulṭān	pādişāh
pār	ʿāmmü'l-māzī	geçen sene
pārdom	s̱afr / saffar	pāldum[206]

[200]görüp anlayan, kalp gözü açık, basîret sâhibi, anlayışlı (KAL)
[201]temkinsiz, vakarsız, hafifmeşrep, tezcanlı (YTS)
[202]kadınların aybaşı hali, regl olan (ŞF)
[203]dul, dul kadın (KT)
[204]ayak bileziği (KT)
[205]yerinden oynamayan, yerini değiştirmeyen, durağan (GTS)

pārsā	mutteki̇̄	mutedeyyin[207]
pāzende	kitāb-ı zerişdet	zerdüşt kitābı
pāzehr	ḥacerü'l- ti̇̄s	dağ keçisi
pās	ḥıfẓ	riʿāyet[208]
pāsbān	ḥārisü'l-leyl	gece bekçisi
pāsoḫ	cevāb	cevāp
pāşne	ʿaḳab[209]	ربان
pākār	kennās	memleket
ketḫüdāsı[210]		
pā kūften	raḳṣ	raḳṣ
pāydār	bāḳi̇̄	her vaḳit
pāyende	dāʾim	ṣābit
pāyvend	ʿiḳāl	buḳaġu[211]
pāyez	ḫeri̇̄f	güz
(pe+te)		
petyāre	muṣibet	belā
(pe+cim)		
pec	cebel	dağ
(pe+ḫı)		
peḫ	beḫ	ne güzel
puḫt	ṭabḫ	pişirmek

[206]semerin boyuna doğru kaymasını önlemek için hayvanın arka ayaklarının kaba etleri üzerinden geçirilen semere bağlı kayış (KFT)
[207]dindar, dini bütün; sakınan; takva sahini; doğru, emin (KFT)
[208]uyma, sayma, uymak, saymak, riayet etmek (KT)
[209] Topuk, ökçe; bir şeyin arkası, ardı, gerisi; bir olayın veya zamânın hemen sonrası (KAL)
[210]memleket hizmetçisi, bekçisi
[211]buḳaġu [buḳaġı]; hayvanın ayağına vurulan köstek (YTS), metinde بوقاغ biçiminde yazılmıştır

(pe+dal)

pod	ġarab	ḳavaḳ ağacı
pedīdār	vāẓiḥ	belli

(pe+ẕel)

peẕīr	ḳabūl	yere getirmek[212]

(pe+re)

per /perr	rīş	kanat
perākend	tefrīḳ	dağıtmaḳ
peraniden	iṭāre	uçurmaḳ
pertov	ẓiyā	aydın[213]
perçem	bercem	kākül[214]
perçīn[215]	ḥişār-ı besātin	تبج

(s.16)

perḫāş	ḥarb[216]	ġavġa
perdāḫten	fāriġü'l-mülāḳat	āzāde olmaḳ[217]
perdegī	mestūr	gizlü
perde	setr	perde
perde ber giriften	ẓāhir	belli
perest	etkiyā[218]	iṭāʿat
perestār[219]	ḫādim	ḫidmetkār

[212]yerine getirmek, kabul etmek
[213] ışıklı, aydınlık, parlak (KAL)
[214] Alna düşen kısa kesilmiş saç, perçem (BTS)
[215] İki veya daha fazla parçayı ayrılmayacak şekilde birleştirmek için kullanılan, iki ucu dövülerek baş durumuna getirilmiş çivi veya mâdenî parça (KAL)
[216]kelime metinde عرب biçiminde yazılmıştır
[217] (bir şeyden) kurtulmuş olan, (o şeyden) uzak ve sâlim bulunan (KAL)
[218]kelime metinde اتقياد biçiminde yazılmıştır. etkiyâ; günahtan sakınanlar, takva sahipleri (KFT)

pergār	dāʾire	pergār[220]
pervīn	s̱üreyyā	ülker[221]
perenc	oroz	pirinç
pervā	taḥammül	ṭāḳat
pervāne	ferāşe	kelebek
perver	irtibāṭ	ʿalāḳa
perverdigār	allāh	taŋrı
perverden	terbiye	terbiyet[222]
pervīzen	munḫal / munḫul	elek
perhīz	ḥaẕer	ṣaḳınma[223]
perī	cinn	cin
*cinden bir ḫasdır güzel		
perīşīden	tefrīḳ	dağıtmaḳ
pur : pā-yı mażmūme	memlū	ḍolu[224]
pordil	şecīʿ	pehlivan
porsâ	suʾāl	ṣormaḳ
(pe+ze)		
pazâḫtan / pizāḫtan	ẕevb / ẕovb	erimek
(pe+je)		
pijmān	maġmūm	maḥzūn
(pe+sin)		

[219]kelime metinde پرستاد biçiminde yazılmıştir. perestar olmalıdır.
[220]pergel, daire, çember, yürünge (KFT)
[221] ülker yıldızı
[222]terbiye kelimesinin eski metinlerde rastlanan bir şekli (KAL)
[223]kelime metinde صاقمنی biçiminde yazılmıştır.
[224]içi boş olmayan, dolmuş, meşbu, pür (GTS)

pest	vażīʿ	alçaḳ
pend	müstaḥsen	maḳbūl[225]
pist : pā-yı meksūre	sevīḳ	ḳavut[226]
piste	fıstıḳ	fıstıḳ
peser / piser	ibn	oğul
(pe+şin)		
peşm	ṣūf	yüŋ
peşe	baḳḳ	sivrisinek
peşīmān	nādim	peşīmān[227]
peşk / poşk	ḳurʿa	ḳurʿa[228]
peşīz	menḳūr	aḳçe
puşt[229]: pā-yı mażmūme	ẓahr	arḳa
(s.17)		
puşt-i pā zeden[230]	iʿrāż	yüz döndürmek[231]
puşt-i dest gezīden	teʾessüf	taḥassür[232]
puşti	muʿīn	yardım
(pe+ġayn)		
puġār	tekebbür	tekebbür[233]
(pe+kef)		
pakūk	mıṭrāḳ	demürci çekici

[225]beğenilen, hoşa giden, hoş (KAL)
[226]kavrulmuş ve dövülmüş tahıl ununa şeker veya tatlı yemiş katılarak yapılan yiyecek (TTAS)
[227]pişman (KFT)
[228]seçim yapılması gereken yerlerde baş vurulan tâlihe dayalı usûl, ad çekme (KAL)
[229]arka ve zahr manasınadır (BK)
[230]ayakla kakmak ki terk ve feragat etmek, yüz döndürmek, iʾraz eylemek, eylemek manalarınadır (BK)
[231]yüz çevirmek, terketmek
[232]çok istenen ve ele geçirilemeyen bir şey için yanıp yakılma, esef etme (KAL)
[233]kibirlenme, büyüklük satma (KAL)

(pe+lām)

pelās	celsün[234]	palāz[235]
pilk / pelek	cefn	göz ḳapağı
peleng	nemir	ḳaplan
pelīd	necis	pis
pul[236]: (pe-yi mażmūme)	ḳanṭara	köprü

(pe+nun)

penāh	malcā	ṣığınmaḳ
penbedergūş	ġāfil	ġāfil[237]
penc	ḫams	beş
pencere	şubbāk	pencere
pend	vaʿẓ	vaʿẓ[238]
pindâr / pendār	kibr	ġurūr[239]
pindāşten	ẓann	taṣavvur eylemek
pūpū : (pe-yi mażmūme maʿ vav)	hüdhüd	ibik ḳuşu
puḫt[240]	ṭabḫ	pişirmek
pūr	ibn	oğul
pūrân-duḫt	pūrān-duḫt	pūrân-duḫt

*ḫüsrev pervīziŋ ḳızınıŋ ismidir

pūr-i ʿanḳā	pūr-i ʿanḳā	pūr-i ʿanḳā[241]

[234]kelime celsün biçiminde okunup şu anlama gelmektedir; kilim (ST)
[235]keçi kılından, pamuktan dokunmuş kaba kilim, yaygı (TTAS)
[236]köprü ve cisr manasınadır (BK)
[237]çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan, dalgın, dikkatsiz ve düşüncesiz (kimse), basîretsiz, aymaz (KAL)
[238]öğüt, nasîhat (KAL)
[239] kendini beğenme, büyüklük taslama, boş şeylerle övünme, kibir (KAL)
[240]pişirmek ve tabh manasınadır (BK)
[241] Anka'nın oğlu anlamına gelir ve Rüstem-i Zal'ın lakabıdır

*ẕal laḳabıdır

pūziş	ʿözr	ʿözr[242]
pūst	cild	deri
pūst-i seg beru keşiden	bilā-edeb	edepsiz
pūstīn	farva	kürk
puk	mücevvef	mücevvef[243]
pūl	fülūs	para
pūlād	fūlād	polat[244]
pūy	sürʾat	tīz[245]
(pe+he)		
peh	beḫ	iyi
pehlū	cenb	yan[246]
şecīʿ	pehlevān	pehlivan
pehlū tehī kerden[247]	iʿrāż	ṣaḳınmaḳ[248]
pehlūdār	ḫayrü'l-nâs	menfaʿatli[249]
(s.18)		
pehn	ʿarż	en[250]
(pe+ye)		
piy / pey	ʿaṣab	siŋir[251]
peyām / piyām	ḫaber	ḫaber

[242] bir kusurun, bir suçun elde olmadan yapıldığını ileri sürme, mazeret (GTS)
[243] içi boş, oyuk (şey) (KAL)
[244] çelik (KAL)
[245] çabuk (YTS)
[246] sağ ve solun ortak adı, yön, taraf, cihet (GTS)
[247] kenar kesip yaz çizmek, bir tarafa sapıp savuşmaktan, sakınmak ve ihtiraz etmekten, iʾrâz eylemekten kinaye olunur (BK)
[248] uzak durmak, çekinmek, kaçınmak, içtinap etmek (KAL)
[249] faydalı, kârlı, müfit. (KAL)
[250] bir şeyin iki boyutundan daha küçük olanı, genişlik, arz (KAL)
[251] bir kimsenin rûhî niteliği, olaylar karşısında tepki gösterme duyarlığı, âsap (KAL)

pey-siper	medbūs	başılmış[252]
peykār	ḥarb	ġavġa[253]
peyker	ṣūret	ṣūret[254]
peymân	mīṣāḳ	ʿahd[255]
peyvend	ḳabīle	ḫışım[256]
piyāde: pe-yi meksūre	rācil	piyāde[257]
pīç	ṭayy	büklüm
piyāz	başal	soğan
pīrāsten	tenḳīḥ	tezyīn[258]
pīrāste	müretteb	düzülmüş[259]
pīrāgend[260]	tefrīḳ	dağıtmaḳ[261]
pīrāmen	eṭrāf	çevre
pīrān	pīrān	pīrān

*afrāsyāb vezīri ve ser-ʿaskeridir

pīrāhen	ḳamīṣ	gömlek
pīr-i sālḫorde	müdāmü'l-ʿatīḳ	eski bāde
pīrūz	nuṣret	ẓafer
pīrūze	fīrūze	fīrūze[262]
pīrūzī	ġālib	ġālib

[252]tabedilmiş, matbû
[253]savaş, cenk (KAL)
[254]yüz,çehre, surat (KAL)
[255]yemin, and, söz verme (KT)
[256]aynı soydan gelen veya evlenme yoluyle aralarında yakınlık bulunanlardan her biri (KAL)
[257]yaya, yürüyen
[258]süsleme, süslenme, süslenmek, bezenmek (KT)
[259]düzenlenmiş, tertip edilmiş
[260]pîrâgenden'den mazidir. Pîrâgenden dağıtmak, perakende ve perişan eylemek manasınadır (BK)
[261]dağılmasına sebep olmak, parçalayıp ayırmak, bütün durumundan çıkarmak (KAL)
[262]yüzük, bilezik, küpe vb. kuyumculuk işlerinde kullanılan, açık mâvi renkte, şeffaf olmayan kıymetli taş, pîrûze (KAL)

pīş	ḳuddām	öŋ[263]
pīşānī	nāṣiye	alın[264]
pīş āheng	muḳaddimetü'l-ceyş	çarḳacı[265]
pīşbāz	istiḳbāl	ḳarşulamaḳ[266]
peş-gâhi nuşūr	maḥşer	maḥşer
piş-nişīn	ḳābil[267]	öŋe oturucu
pişvā	ʿazīzü'l-ḳāvm	imām
pīşe	ṣanʿat	ḥirfe[268]
pīl	fīl	fil
pīl-tan	pīl-tan	pīl-tan[269]
*rüstem laḳabıdır		
pīlever	tuḥafçı	ḫurdacı[270]
pīnekī	nevmü'l-ḫafīf	uyumaḳ
pīne	vuṣla	yama
pīh	şaḥm	iç yağı
(te+elif)		
tā	ilā	intihā[271]
(s.19)		
tāb	żiyā	ışıḳlıḳ
tābe	sāc	saç[272]

[263]bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı (GTS)
[264]yüzün, kaşların üstünden saçlara kadar olan ve şakaklar arasında kalan kısmı, nâsiye (KAL)
[265]çarḳacı; [çarḫa, çarḫacı] öncü asker (YTS)
[266]dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etme (GTS)
[267]kelime metinde قابله biçiminde yazılmıştır.
[268]meslek, sanat (KFT)
[269]filgövdeli, büyük, hantal bir at; Rüstem (Farsça Herkül) (ŞF)
[270]hurda alıp satan kimse (GTS)
[271]son, sona erme (KT)

tâbīden	żevʾ	ışılamaḳ
tātā	lüknet-i lisān	lüknet-i lisān[273]
tātār	tātār	tatar
*bir memlekettir		
tācdār	hāfıẓü'l-tâc	taç muḥafıẓası[274]
tāḫten	sevk	at sürmek
tārāc	nehb	yağma
tārek	cümcüme el reʾs	baş tepesi[275]
tāziyāne	sevṭ / ṣovṭ	ḳamçı
tāze	cedīd	yeŋi
tāzī	ʿarabī	ʿarabī[276]
tāften	fatl	bükmek
tājīk	tājīk	tājīk
*ʿarabīyü'l-aṣl-ı ʿacemü'l-terbiye		
tāk	karm	üzüm ağacı
tāvān	cürm	cināyet
tāy	ṭāḳ	tek[277]
(te+be)		
tebār	ḳavm	ḫışım[278]
tebṣīr/ tebaṣīr	ṭabāṣīr	tebṣīr/ tebaṣīr[279]

*ʿataşa nâfiʿdir

[272]ekmek, kavurma pişirmek için yapılan demir levha (ŞF)
[273]dil tutukluğu, kekemelik
[274]taç muhafızı
[275]başın arka kısmı, ard; beyin; kafatası
[276] Arap, Arapça
[277]kat, katman, katmanın katı (ŞA)
[278]aynı soydan gelen veya evlenme yoluyle aralarında yakınlık bulunanlardan her biri (KAL)
[279]anlam bulunamadı

tebāh	fāsid	fāsid[280]
tebḫāl[281]	زقذ	uçuḳ
teber	ḥaṣīn	balta
teberzerd	şeker	şeker
tebiş	lahb / lahab	parlayış
tebeh	fāsid	fāsid[282]
(te+pe)		
tep	muḥmâ[283]	ḳızdırma
tepançe	laṭme	tapanca[284]
(te+te)		
teter	teter	tatar[285]
tutuḳ: te-yi mażmūme	setrü'l-kebīr	büyük perde[286]
tuḫm : te-yi mażmūme	beyze	yumurṭa
(te+re)		
tercumān	mütercim	tercümān
terḫân	muʿāf	muʿāf
terdest	serīʿü'l- şugl	eli uz[287]
terzebān	ḥāżır cevāp	ḥāżırcevāp[288]
ters	ḫavf	ḳorḳmaḳ
(s.20)		

[280]bozulmuş, bozuk (KT)
[281]Türkçe uçuk tabir olunan hurde kabarcıklarıdır ki hummanın hararetinden ağzın etrafında ve dudaklarda zuhur eder (BK)
[282]yıkılmış, mahvolmuş, harap olmuş (KAL)
[283]muḥmā; kızmış demir (VAN)
[284]tapanca; [tabanca] tokat, şamar, silsile (YTS)
[285] Tataristan, Kırım, Kuzey Kafkasya ve Sibirya'da yaşayan türk soyundan halk (KAL)
[286]büyük çadır, örtü (MK, KAL)
[287]çevik, kıvrak, eli çabuk; hokkabaz, üçkağıtçı
[288]her söze uzun uzun üşünmeden hemen uygun ve yerinde bir cevap bulup verebilen (kimse) (KAL)

terī	ruṭūbet	yaşlıḳ[289]
tiryāk	afyūn	tiryāk[290]
terīt	s̱arīd	tirit[291]
turā: te-yi mażmūme	iyāk(e)	seni
torb	fucl / fucul	ṭurup[292]
torenc	turunc	ağaç ḳavunu[293]
torkmān	turkmān	türkmen
torrehāt	ʿabeṣ	fāʾidesiz[294]
(te+sin) (t+s)		
tesḫer	hezl	ḳaşmerlik[295]
tesū	ṭassūc	ṭassūc[296]
*dört arpa ağırlığı mikdārıdır		
tus: te-yi mażmūme	ḍarṭa-t	fış[297]
(te+şin)		
teşne	ʿaṭaş	ṣuṣuz[298]
(te+ġayn)		
teġār	ṭaġar	daġar[299]
(te +fe)		
taf	buḫār	buğ[300]

[289]yaş olma durumu, ıslaklık (GTS)
[290]afyon, esrar (KFT)
[291]et suyuna ekmek doğrayarak yapılan bir yemek (OTAL); ayrana ekmek ufalamak (KFT)
[292] turb/turub; turpgiller familyasından, salkım durumundaki çiçekleri beyaz, sarı veya mor renkte, yaprakları karşılıklı, meyvesi acımsı ve etli, kökleri yenen bitki (KAL)
[293]turunç, ağaç kavunu (KFT)
[294]boş, anlamsız, saçma (şey) (KAL)
[295]soytarılık, maskaralık (GTS)
[296]dört arpa ağırlığına denk bir ağırlık birimi (ŞA)
[297]bir kişiye alay amaçlı ağızla osuruk sesi yapmak, osuruk
[298]susamış, susuzluk, susuz
[299] taġar, [daġar] (← far. teġār) kap, çanak, küp, çömlek(YTS)
[300]buğu, buhar

tefte	ḥarr	sıcaḳ
(te+ḳaf)		
taḳrīr	taḳrīr	taḳrīr[301]
tīke	luḳma	loḳma
tekle	tekle	tekle
*selāṭin-i fārsī laḳabıdır		
tuḳme	ʿaḳd	düğme[302]
(te+kef)		
tek	ḳaʿr	dip[303]
tak-tāz	nahb	yağma
(te+lām)		
telḫ	murr	acı
ṭilā[304]: te-yi meksūre	ẕeheb	altın
tulengī: te-yi maẕmūme	miskīn	dilenci
(te+mim)		
temāşā	seyāḥat	seyāḥat[305]
temmūz / temūz	sereṭān	yaz
(te+nun)		
ten	cesed	beden
tenbākū	ṭonbak	tönbek[306]
tenbel	ṭambal	tenbel

[301]sözle anlatma, ifâde ve beyan etme, anlatış; önerge; yerleştirme, yerleştirilme; sağlamlaştırma, tespit etme; siyâsî nota; osmanlı devleti'nde resmî dâirelerden sadrâzamlığa gönderilen yazı (KAL)
[302] giyecek, yorgan vb.nin bazı yerlerine ilikleyici veya süs olarak dikilen kemik, metal, sedef gibi sert maddelerden yapılmış küçük tutturma aracı (GTS)
[303]oyuk veya çukur bir şeyin en alt bölümü (GTS)
[304]kelime metinde ﻃ biçiminde yazılmıştır. ṭilâ; altın manasınadır, Arabîde ẕeheb denir.
[305]seyir
[306]nargile tütünü, tömbeki

tenbūr	ṭanbūr	tanbur[307]
teng	żīḳ	dar
tenkār	milhu’s-sınâʿa[308]	laḥīm[309]

(s.21)

tengçeşm	baḫīl	baḫīl[310]
tengdest	müflis	faḳīr
tengʿayş	ziḳü’l-maʿīşet	maʿāş az[311]
تکنای	X	درّه
tenende[312]	ʿankebūt	örümcek
tenbūr	ṭanbūr	tanbur[313]
tenūmend	ṣāḥibü’l-ḳuvve	ḳuvvetli
tene	cüsse	beden
tenhā	vaḥīd	yalŋız
tunbān: te-yi mażmūme	ṭūmān[314]	iç don[315]
tebenk	dümbelek	eyer savraġı[316]
tandīdan	ġażab	ġażab[317]
tüng	maşraba	bardak

[307] tanbur/tambur; Klasik mûsikîmizin başlıca çalgılarından biri olan, yay ve mızrapla çalınan, ince uzun sapı perdeli, yuvarlak karınlı, telli çalgı (KAL)

[308]kelime metinde ملح الضاعه biçiminde yazılmaktadır

[309]birleştirilecek mâden parçalarını yan yana getirip aralarına, ergime noktası bu mâdenlerden daha düşük bir alaşım veya mâden koyup akkor derecesinde ısıtmak sûretiyle yapılan çok dayanıklı kaynak (KAL)

[310]cimri, pinti, elisıkı (KFT)

[311]geçim sıkıntısı, darlık

[312]kelime تند biçiminde yazılmıştır.

[313]tambur, tambura (KFT)

[314]kelime metinde طوفان biçiminde yazılmıştır. tuman; geniş, kısa iç donu, şalvar (KAL)

[315]geniş, kısa iç donu, şalvar, kısa pantolon, güreşçilerin deriden patolonu (KAL, MK)

[316]eyerşavrağı→ - şağrağı; eyer ağacı, eyer kaşı (YTS)

[317] diddet, kızgınlık (YT-S)

(te+vav)

tovsen / tevsen	ḥayvān-ı vaḥşī	vaḥşi ḥayvān[318]
tū	ent(e)	sen
tevān	ḳuvvet	zor[319]
tūbertū	tevālī	biri biri ardınca
tūt	firṣād	dut[320]
tūde ḫırmen[321]	kadas	ḫermen /
tūşek[322]	ḫurʿūb[323]	döşek[324]
tūşe yeyecek[325]	kūt-i lā yemūt	ölmeyecek kadar
ṭūfān	ṭūfān	ṭufān[326]
tūn	ṭūn	ḥamām külḫanı[327]
tūy	dâḫil	içeri

(te+he)

teh	ḳaʿr	dip[328]
tehmten	tehmten	tehmten[329]

*rüstem laḳabıdır

tohī	boş	boş

[318]serkeş at (KFT)
[319]güç, kuvvet (KFT)
[320]dutgillerden, kuzey yarım kürenin genellikle ılıman bölgelerinde yetişen, yapraklarıyla ipek böceği beslenen ağaç ve bu ağacın, ak, kara, pembe renkte ekşi veya tatlı, sulu meyvesi (GTS)
[321]yığın, küme (KFT)
[322]kelime metinde توشك biçiminde yazılmıştır. tūşek; döşek, yatak
[323]ḫurʿūb; taze dal, körpe kız (ŞF, ALM)
[324]kelime دوشك biçiminde yazılmıştır
[325]kelime metinde اولیه جك قوریه یه جك biçiminde yazılmıştır.
[326]tufan, fırtına (KFT)
[327]hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak (KAL)
[328]oyuk veya çukur bir şeyin en alt bölümü (GTS)
[329]güçlü, kudretli; yiğit, cesur; Rüstem'in lakabıdır (KFT)

tihū	tihū	cebel ḳuşu
(te+ye)		
tiyân / tayān	mircel	tencere
tīrtāl	tabaṣbuṣ	temennā[330]
tīr	sehm	oḳ
tīrkeş	cuʿbe	belik[331]
tīregi	muġber	bulanıḳlıḳ
tīz	ḥadīd	keskin
tīzek	cercīr	ṣu teresi[332]
tīġ	curāz	ḳılıç
(s.22)		
tīn	tīn	incir
(cim+elif)		
cā	mekān	yer
cābilsa	cābilsa	cābilsa[333]
câbilḳā	câbilḳā	câbilḳā[334]
cablūs	mütemellik	yaltaḳlancı[335]
cāṣelīk	cāṣelīk	cāṣelīk[336]
*lemet-i naṣārada imamdır		
cācim	ḥalaṣ/ḥilṣ	cacīm[337]

[330]hürmet ve âşinâlık göstermek veya teşekkür bildirmek için sağ eli dizden aşağıya indirip sonra yukarı doğru kaldırarak ağıza ve başa götürmek sûretiyle verilen bir selâm çeşidi (KAL)

[331]kelime metinde بلكك biçiminde yazılmıştır. belik; ok ve yay kuburu, sadak (YTS)

[332]genel olarak temiz ve sığ sularda yetişen ve gerdeme, acı gerdeme, kardomat, cırcır, çayır teresi, istapan, kerdeme, hoş kıran, sezab, tuzik, su mancası olarak da adlandırılan bir bitkidir (ORG)

[333]uzak batıda bin kapılı efsanemsi bir şehir; insanın tanrı yolundaki son konağı (KFT)

[334]uzak doğuda bin kapılı efsanemsi bir şehir; tanrıya yönelen insanın geçeceği ilk aşama (KFT)

[335]yaltak →yaldak [yaldaklanmak]. yaltaklancı; riyakâr, dalkavuk, mürai (YTS)

[336]patrik, başpiskopos (KFT)

cādū	siḥir	siḥir
cāsūs	cāsūs	cāsūs[338]
cālīz	bustān	cālīz[339]
calinus	calinus	calinus[340]
cāme	ṣevb	uʿrba[341]
cān	rūḥ	rūḥ
cānāne	maḥbūb	maʿṣūḳ[342]
cāndār	ẕīrūh	canlı[343]
cāvidān	dāʾim	hemīşe[344]
câvīd	bāḳī	bāḳī[345]
(cim+dal)		
cadvâr	cadvâr	cadvâr[346]
*bir köktür mesmūme dāfiʿder[347]		
(cim+re)		
cerrāre	ʿaḳreb	aḳrep
cerge	ḥalḳa	dāʾire[348]
cereng	ṣavt	ses
cerīde	münferid	yalŋız[349]

[337]ince yatak veya halı (ŞF)
[338]casus; bir devlet veya kuruluşun gizli amaçları için çalışan kimse, dil avcısı, çaşıt, ajan (GTS)
[339]bostan (KFT)
[340]eski İran musikisinde bir makam; Galinus (KFT)
[341]giysi, elbise (GTS)
[342]aşkla sevilen, âşık olunan kimse (KAL)
[343]canlı
[344]daima, her zaman (KT)
[345]kalıcı, ölümsüz(KT)
[346] zeldeçal ile ilgili bir hint bitkisi (ŞF)
[347]kelime داقعدر biçinde yazılmıştır.
[348]çember biçimindeki şekil (KAL)
[349]yalnız, tek başına

curcān : cim-i mażmūme	curcān	gürgān[350]
*bir beldedir		
corre	ṭuyūr	ṭuyūr[351]
(cim+ze)		
caz	cezīre	ada[352]
(cim+sin)		
cesten / cisten	ḫalaṣ	ḳurtulmaḳ[353]
custen[354]: cim-i mażmūme	tefaḥḥuṣ	aramaḳ
(cim+şin)		
ceşn	ʿīd	bayram
(cim+ġayn)		
cuġd: cim-i maẓmūme	ġurāb	bayḳuş
(cim+fe)		
cefā	ẓulm	ẓulüm
caft	ballūṭ	ceft[355]
cefr / cifr	cefr / cifr	cefr / cifr[356]
cuft: cim-i mażmūme	zevc	çift[357]
(cim+kef)		
ciger: cim-i meksūre	kebed	bağır[358]

[350]Gürgan, Gorgan veya Cürcan, (Türkmence: Gürgen; Farsça: گرگان,Gorgān); eski adı Astarâbâd olan, İran'ın kuzeydoğusunda yeralan Gülistan eyaleti'nin yönetim merkezi konumunda bulunan şehirdir. https://tr.wikipedia.org/wiki/Gürgan (22.08.2016)
[351]kuşlar (KFT)
[352] deniz veya göl suları ile çevrilmiş küçük kara parçası, cezire (GTS)
[353]tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak (GTS)
[354]aramak, tefahhus ve tecessüs manasınadır (BK)
[355]çam ve palamut ağacının meyvesinin kabuğu, palamut (TTAS)

[356] cefr/cifr/cifir; başlangıcının Hz. Ali'ye dayandığı rivâyet edilen, harf, rakam ve semboller yoluyle gelecekte olacak şeyleri haber verdiğine inanılan ilim, ilm-i cifr (KAL)
[357] bir erkekle bir dişiden meydana gelen takım, iki eş (KAL)
[358]göğüs (GTS)

(s.23)

cigerbend	evlād	evlāt
cigergūşe	evlād	evlāt
(cim+lām)		
celācīl	deff	def[359]
calġoza	habbu'ṣ-ṣanevber el kibār	çam fıstığı
cilf : cim-i meksūre	sefīh	deli
culāb: cim-i mażmūme	culāb	culāb
*bir şair ismidir		
culculān	culculān	kişnīz[360]
(cim+mim)		
cemmāş	bilā-ḥayā	ḥayāsız[361]
cemşīd	cemşīd	cemşīd[362]
(cim+nun)		
cenāb	cenāb	cenāb[363]
ceng	ḥarb	ġavġa[364]
cināze: cim-i meksūre	tabūṭ	tabut
cunbīd: cim-i mażmūme	ḥareket	ḳımıldanmaḳ[365]
cund-i bīdester	ḥuşyetu'l-baḥr	şu köpeğiniŋ ḥayası
(cim+vav)		
cev / cov	şaʿīr	arpa

[359]zilli bir kasnağa geçirilmiş kursak zarından oluşan çalgı (GTS)
[360]kişniş tohumu, susam tohumu (KFT)
[361]utanması olmayan, sıkılmayan (GTS)
[362]efsaneye göre şarabı bulan İran hükümdarı (KFT)
[363]dergah, eşik, huzur, kat, yan; sayın, hazreti; avlu; huzur, kat, yan (KFT)
[364]savaş, cenk (KAL)
[365]kelime metinde قلدائق biçiminde yazılmıştır

cevân	ṣābb	yiğit
cevz / covz	ceviz	ḳoz[366]
cevsaḳ / covsaḳ	ḳaṣır	köşk
cevşen	yelebe	küm[367]
cevher	cevher	cevher
cuvâl / cevāl / coval	فرده	çuval
cevānmerd	saḫī	himmetli[368]
cūce	ferḫ	ṭavuḳ pilici[369]
cūre	mütemāṣil	beraber
cūş	ġaleyān	ḳaynanmaḳ
covlâh / cevlāh	ḥāyic	cūle[370]
cūybār	nehr	ırmak
(cim+he)		
cihān	ʿālem	dünya
cihānbīn	ʿayn	göz
cihāndīde	seyyāḥ[371]	seyyāḥ
cihād: cim-i meksūre	cihād	cihād[372]
(cim+ye)		
cīre	yevmiye	taʿyīn[373]
cīk cīk	cīk cīk	cīk cīk[374]

[366]ceviz (YTS)
[367]yemende yapılmış deri kalkan veya zırh; örgülü zırh (ALM)
[368]himmet sâhibi olan, himmet eden (KAL)
[369]civcivlikten çıkmış tavuk yavrusu, henüz ergin duruma gelmemiş tavuk veya horoz (KAL)
[370]örümcek (KFT)
[371]kelime metinde تیاج biçiminde yanlış yazılmıştır.
[372] İslâm nizâmını yeryüzünde hâkim kılma ve bu nizâmı savunma maksadıyle din uğrunda ve hak yolunda yapılan savaş, gazâ (KAL)
[373]asker ekmeği, erzak, kumanya (KFT)

cīve	ferrār	cıva
(s.24)		
(çim+elif)		
çāy / çāyī	şây	çay
çābuk	serīʿ	tiz[375]
çāplūs	mütebaṣbıṣ	yaldaḳlancı[376]
çāder	ḫayme	çadır
çâr	erbaʿ	dört
çārpā	kadīş	davar
cināze / cenāze	naʿş	naaş[377]
çāşnī	ẕevḳ	tadımlıḳ[378]
çāḳ	ṣıḥḥat	selāmet[379]
çāk	ḳaṭʿ	kesmek
çākāçāk	X	ṭıraḳ ṭıraḳ[380]
çâlāk	serīʿ	tiz[381]
çāne	ẕaḳan	çene
çāvuş	naḳibü'l-ʿasker	asker naḳibi[382]
çāh	biʾr	ḳuyu[383]
(çim+pe)		

[374]cıvıldama, cik cik ötüş (KFT)
[375]tiz (← far. tīz) çabuk (YTS)
[376]dalkavuk (KAL)
[377] ölmüş kimsenin vücûdu, ölü, ceset (KAL)
[378]tadımlık/dadımlık; çeşni, tad, lezet; örnek (KFT)
[379]esenlik (KT)
[380]çarpan veya kırılan bir şeyin çıkardığı tok ses (KAL)
[381]tiz (← far. tīz) çabuk (YTS)
[382]kıdemli asker; asker başkanı, yardımcısı
[383]kelime قوی biçiminde yazılmıştır. kuyu; su katmanına varıncaya kadar derinliğine kazılan, genellikle silindir biçiminde, çevresine duvar örülen, suyundan yararlanılan çukur (GTS)

çep	yesār	ṣol[384]
(çim+te)		
çetr	şemsiye	şemsī[385]
(çim+çim)		
çeçek	verd	çiçek
(çim+ḫı)		
çāḫmāġ / çāḫmāḳ[386]	zināد	çaḳmaḳ[387]
çaḫīdan	lucc[388]	inat
(çim+re)		
çerâġ	sirāc	çerağ[389]
çerb	mudhūn	yağlı
çerḫ	semāʾ	gök
çerde	levn	boya
çirā	liʾannī şeyʾ	niçün
çirk	veseḫ	kir ü pas
(çim+sin)		
çespīden	ilṣâḳ	yapışmaḳ[390]
çust: çim-i mażmūme	serīʿ	tiz[391]
(çim+şin)		
çeş	ʿayn	göz
çeşte	ṭaʿāmü'l-ḳalīl	azıcık ṭaʿām

[384]vücutta kalbin bulunduğu tarafta olan, sağ karşıtı (GTS)
[385]şemsiye (TTAS)
[386]kelime metinde چخمان biçiminde yazılmıştır
[387]çelik, taş, cam, plastik vb. maddeden yapılmış gaz veya benzinle dolu tutuşturma aleti (GTS)
[388] lucc; inat (YEK)
[389][far. çerāġ]→ çıra /çıraġ; ışık, kandil (YTS)
[390]bitiştirme, yapıştırma, kavuşturma
[391]tiz (← far. tīz) çabuk (YTS)

çeşm	ayn	göz
çeşm-i ḫurosān	raḥīḳü'l-aḥmer	ḳırmızı şarap
çeşmderīde	bilā-edeb	edepsiz
çeşmzaḫm	ʿaynu'l- lāmme[392]	naẓar dokunma[393]
çeşm zeden yumunca[394]	tarfetü'l-ʿayn	göz açup
çeşmek	ʿaynek	gözlük
(s.25)		
çeşme	ʿayn	pınar
çuş: çim-i mażmūme	X	X
*eşek durduracaḳṣavtdan ḥikāyetdür		
(çim+ġayn)		
çeġāle	çaḳāla	çaġala[395]
*yetişüp kemālen olmamış yemiştir		
çuġāne : çim-i mażmume	senc / sinc	çaġane[396]
çuġundur[397]	silḳ	pancar[398]
(çim+ḳaf)		
çaḳmāḳ	zināḍ[399]	çaḳmaḳ[400]
(çim+kef)		
çekāvek[401]	ebu'l-melīh[402]	ṭoyġar ḳuşu

[392]kelime metinde عين الالامه biçiminde yazılmış
[393]nazar, göz değmesi
[394]göz kırpmak; gözünü açıp kapayana kadar, kaşla göz arasında (KFT)
[395]çağla (YTS)
[396]bir tür çalpara; raks sırasında ritm unsuru olarak kullanılan ve avuçlara geçirilerek çalınan kastanyete benzer âlet, şakşak (KAL)
[397]pancar tabir olunan sebzeye denir. Çüküdür dahi derler. Türkîde dahi müstameldir (BK)
[398]pancar, şeker pancarı
[399]kelime زنار biçiminde yazılmıştır. zināḍ; çakmak
[400]çelik, taş, cam, plastik vb. maddeden yapılmış gaz veya benzinle dolu tutuşturma aleti (GTS)

çekkoş	mıṭraḳ	çekiç
çekke /çikke	damla	ḳatre[403]
(çim+lām)		
çelīpā	ṣalīb	ḫâç
*ʿisā ḥażretleriniŋ heyāt-ı maṣlūbeleridir		
(çim+mim)		
çemān	tebaḫtur	ṣalınmaḳ[404]
çemen	bustān	bağ
çemen-perā	baġçevān	bağ budayıcı
çemūş	دبرشموس	çamuş[405]
*bedhū at ve ḳaṭırdır		
(çim+nun)		
çenār	dulb	çınar
çenber	farīs	daʾire[406]
çend	kem miḳdār	ne ḳadar
çeng	münḥanī	eğri[407]
çeng	senc / sinc	çaġane[408]
çene	zifn	çene[409]
çeng	miḫlab	çene[410]

[401]kelime metinde چکاو biçiminde yazılmıştır. çekavek; toygar kuşu (KFT)
[402]kelime metinde ابوالملیح biçiminde yazılmıştır.
[403]damla
[404]salın-; kibirli kibirli yürüme, salınma
[405]camış (TYEK)
[406]çember biçimindeki şekil (KAL)
[407]*geo.* iki noktadan geçen herhangi bir çizgi, münhanî (KAL)
[408]bir tür telli saz (KFT)
[409]topak duvar, çit, katman (KFT)
[410]pençe (KFT)

çene[411]: çine muḫaffefidir	X	ḳuş yemi
çunān: çim-i mażmūme	miṯl-i hū	onuŋ gibi
çunbīden	ḥareket	ḳalḳımaḳ[412]
(çim+vav)		
çevgān / çovgan değenek[413]	sovlecān	ucu eğri
çū : çim-i mażmūme	tevḳīt	tevḳīt[414]
çūbīn	çerbīn	çūbīn
*behrām laḳabıdır		
çöl	ṣaḥrā	çöl
(çim+he)		
çeh	biʾr	ḳuyu[415]
çehār / çihār	erbaʿ	dört
çehār ḥemmāl	ʿanāṣır-ı erbaʿa	anāṣır-ı erbaʿa
çīt : çim-i meksūre	taʿaccüb	taʿaccüb[416]
çehre / çihre	vech	yüz
(çim+ye)		
çī : çīz muḫaffefidir	şey	nesne
çīr	ġālib	ġalip
çīre	manṣūr	müstevlī[417]
çīġ[418]	çīġ	çit[419]

[411]kelime metinde جنه biçiminde yazılmıştır
[412] kalkı-; sıçramak, hoplamak, kalkmak (YTS)
[413]baston, asa
[414]vakit saati belli etmek (OTAL)
[415]su katmanına varıncaya kadar derinliğine kazılan, genellikle silindir biçiminde, çevresine duvar örülen, suyundan yararlanılan çukur (GTS)
[416]şaşırma, şaşırmak (KT)
[417]bir yeri zapt ve istîlâ eden, hükmü, idâresi altına alan (kimse) (KAL)

(s.26)

çīn	ṣin	çin[420]
çīnedān	X	ḳuş ḳursağı
(ḥa+elif)		
ḥācetmend	muḥtāc	muḥtac
ḥaşā	ḥāṣā	ḥaşa[421]
ḥālī	ḥālī	şimdi
ḥāmil-i vaḥy	cibrīl	cibrīl[422]
(ḥa+cim)		
ḥicāz : ḥa-yı meksūre	ḥicāz	ḥicaz[423]
ḥoccet-i üstüvār semāviyye[424]	kütüb-i semāviyye	kütüb-i
(ḥa+re)		
ḥarf -i pehlūdār	kelāmü'l-kināye	kināyeli söz
ḥerfgīr söyleyen	taʿrīż	kināye ile söz
ḥarf-i mesrūk	ḥarf-i masrūk	ḥarf-i masrūk

*ol ḥarfdir ki kināyetde ṣâbit ve telafuẓca sâḳit ola miṣl ḫâce وَاو

ḥirbā : ḥa-yı meksūre	ḳabaklar[425]	āfitāb-perest[426]
(ḥa+ze)		

[418]çitten ve çubuktan örülmüş perdedir ki ahşam taifesi çadırları içre bir tarafa duvar gibi çekip verâsında karıları eğlenirler. Türkîde dahi çığ derler (BK)
[419] kelime metinde چين biçiminde yazılmıştır.
[420]büklüm, buruşuk, ve burgaç manasınadır. İklim-i marûftur. Muarrebi Sin'dir.
[421]bir durum veya davranışın kesinlikle kabul edilmediğini anlatan bir söz (GTS)
[422] Cebrail (KFT)
[423]*coğ*. Hicaz; *müz.*bir musiki makamı, hicaz
[424]dört kutsal kitap (KFT)
[425]kelime metinde قباكلر biçiminde yazılmıştır.
[426]güneşe tapan, kabakgillerden, birçok cinsi bulunan, sürüngen gövdeli bitki (KAL)

ḥezirān	seraṭān	ḥaziran
(hā+lām)		
ḥelāl	ḥelāl	ḥelāl
ḥalka ber der	daḳḳü'l- bāb	ḳapu dokmaḳ
ḥelḳebegūş	muṭīʿ	muṭīʿ [427]
(ḥa+mim)		
ḥamdūn	żeker	sik[428]
ḥamdūne	ḳird	maymun
hemdân	ālet-i tenāsül	sik[429]
(ḥa+nun)		
ḥancere	ḥulḳūm	boğaz
ḥinnâʾ/ ḥenāʾ	ḥinnāʾ / ḥenāʾ	ḥinnāʾ / ḥenāʾ[430]
(ḥa+ye)		
ḥeyż-i ʿarūs	mudām	mey
ḥīz : ha-yı meksūre	menyūk	puşt[431]
(ḫı+ elif)		
ḫātem	fiḍḍa	X
ḫātūn-i ḥum	bintü'l-ʿineb	mey
ḫâr	şavk	diken[432]
ḫārā	ḫārā	ḫārā[433]

*maʿrūf ḳumaşdır

[427]itaat eden, boyun eğen (KT)
[428]erkeklik organı (GTS)
[429]erkeklik organı (GTS)
[430]kına (KFT)
[431]eş cinsel erkeklerin cinsel zevklerine hizmet eden sapık erkek (TDK)
[432]diken; bazı bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğu vb. bölümlerinde ve bazı hayvanların derisinde bulunan sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılardan her biri (GTS)
[433]bir tür dalgalı ipek kumaş (KFT)

ḫârâ-şütür	şavkü'l-cemel	deve dikeni[434]
ḫārpoşt	ḳunfuẕ	oklu kipri
ḫār-ḫār	daġdaġa	ḫaṭır daġdaġası[435]
ḫārḫesek	X	demür dikeni[436]
ḫār-kan	X	dikenlik oyumu[437]
ḫare	ḥacerü'l- sulb	ḳatı ṭaş[438]
ḫāşāk	kans	süpürüntü[439]
ḫaṣṣegi	cāriyetü'l- ḥasene	iyi câriye[440]
ḫâk	türāb	ṭopraḳ
(s.27)		
ḫāgīne	ʿucce	ḳayġana[441]
ḫām	mā-maṭbūḫ	pişmemiş
ḫāme	ḳalem	ḳalem[442]
ḫāneḳāh	ḫāneḳāh	ḫānḳah[443]
ḫāne	beyt	ev
ḫāneberendāz	maḥbūb	maḥbūb[444]
ḫâver	maşrıḳ u maġrib	maşrıḳ u maġrib[445]
ḫāvend : hudāvend muḫaffefidir	ṣāḥib	ṣāḥip[446]

[434] *bot.*devedikeni
[435] gönül gürültüsü, telaş, huzursuzluk
[436] *bot.* boğadikeni
[437] dikenlerle dolu bir çalı, bir fidanlık; dikenleri taşımak için bir seper (ŞF)
[438] sert taş, granit
[439] ev süpürme (ŞA)
[440] güzel cariye
[441] kelime قايغان biçiminde yazılmıştır. ḳayġana; omlet, yumurta kayganası (ALM)
[442] yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç (GTS)
[443] hankah, tekke (KFT)
[444] sevgili, sevilen
[445] doğu ve batı

ḫudāvendigār	ṣāḥib-i mulk	ṣāḥib-i mülk[447]
ḫāye	ḫuşye	ṭaşāḳ[448]
ḫābgīne	ʿucce	ḳayġan(a)[449]
(ḫı+be)		
ḫibre : ḫı-yı meksūre	muʿīd	müheyyâ[450]
ḫubbāzâ	ḥaṭmī	ḫātim çiçeği
(ḫı+te)		
ḫıtā	ḫıtā	ḫıtā[451]
*bir mülkdür		
(ḫı+cim)		
ḫuceste :ḫı-yı mażmūme	mubārek	mübārek
ḫucend	ḫucend	hucend[452]
*māverāʾül-nehirde bir mülkdür		
(ḫı+dal)		
ḫodre	ḫudre	şerāre[453]
ḫedeng	şeceretü'l-ḳāyın	ḳayın ağacı
*ondan oḳ düzerler		
ḫudâ : ḫı-yı mażmūme	allāh	taŋrı
ḫudā fürūşān	zerrāḳ	murālī[454]

[446]efendi, sâhip, mâlik, hükümdar; (her şeyin sâhibi olan) Allah, Hudâvend
[447] (her şeyin sâhibi olan) allah, hudâvend; efendi, sâhip, mâlik, hükümdar
[448]er bezi, erkeklik bezi, haya (GTS)
[449]kelime metinde قايقان biçiminde yazılmıştır. ḳayġan(a); omlet, yumurta kayganası (ALM)
[450]yardımcı, asistan, yardım, bilirkişi
[451] Hıtay ülkesi (KFT)
[452] Hucend; İran'da bir memlekettir. http://www.tdvia.org/dia/ayrmetin.php?idno=180273 (22.08.2016)
[453]kıvılcım (KT)
[454]ikiyüzlü, özü sözü bir olmayan, riyakâr, mürai

(ḫı+re)

ḫer	ḥimār	eşek
ḫerāb	ḫarāb	ḫarāb[455]
ḫerābāt	ḫarābāt	ḥarābāt[456]
ḫerātīn	laḥmü'l-arż	ṣoğulcan[457]
*çamurda metkūn olur		
ḫarāḫar	ḫarḫar	ḫırıltı
ḫurāfāt	baṭṭāl	ṣaçma ṣapan
ḫerboze	biṭṭiḫ	ḳavun
ḫerze	ẕekerü'l-kebīr	büyük sik[458]
ḫergâh	ḥaymetü'l-kebīr	büyük çadır
ḫergūş	erneb	ṭavşan
ḫerīde	mubtāʿ	ṣatun alınmış
ḫirām:ḫı-yı meksūre	tebaḫter	ṣalınmaḳ[459]
ḫers	ḫinzīr	domuz[460]
ḫırmen/ḫermen	kuds	ḫarman[461]
ḫūr: ḫı-yı mażmūme	şems	güneş
ḫorâsān	ḫurāsān	ḫorasan[462]
ḫurd	ṣaġīr	küçük[463]

[455]yıkık dökük, yıkılmaya yüz tutmuş, vîran; kötü durumda, bitik, perîşan; perîşan, hüzünlü, kederli, gamlı (KAL)
[456] meyhâne; *tasavvuf.* "mânevî aşkın tadıldığı, ilâhî aşk ile sarhoş olunan yer" tekke; *edeb.* hayâtın katı gerçekleri karşısında rintlerin tesellî aradığı, neşe, zerâfet, zevk ve sanat mahalli olarak kabul edilen içkili eğlence yeri
[457] soġulcan; solucan (YTS)
[458]erkeklik organı, penis (GTS)
[459]salınma, salınarak
[460]domuz (KT)
[461]harman; yığın, herhangi bir şeyin çok bulunduğu yer (GTS)
[462]*coğ.*Horasan

(s.28)

ḫurdedān	ehl-i diḳḳa(t)	ḫaḳāyıḳ āgāh[464]
ḫurdegīr	müdeḳḳiḳ	müdeḳḳik[465]
ḫurdemīnā	mudām	mey
ḫursend	muraffah'ül-ḥāl	şādmān[466]
ḫorfe	baḳlatü'l-ḥamḳâ	semüz otu
ḫurrem	maḥbūr	şādman[467]
ḫurūş	ṣayḥa	bağırma[468]
ḫorūs	dīk	ḫorus[469]
ḫezān	ḫerīf	güz
ḫes	bilā-ḥāṣil	yaramaz şey[470]

(ḫı+sin)

ḫesten	mecrūḥ	yaralanmaḳ
ḫeste	marīż	ḫasta
ḫesek	bilâ-menfaʿat	yabani ot
ḫasīdan	maḍıġ	mażıġ[471]

*diş ile çiğnemek

ḫusrev: ḫı-yı mażmūme	sulṭân-ı ʿâdil	ʿādil pādişah[472]
ḫusrev-i ḫāver	şems	güneş

(ḫı+şin)

---

[463]boyutları, benzerlerininkinden daha ufak olan, mikro, **büyük** karşıtı (GTS)
[464]gerçeklerden haberdar; dikkat sahibi, nükte ve inceliği anlayan (kişi)
[465]tetkik eden; inceden inceye araştıran; en ufak gizli şeyleri gören (kişi) (OTAL)
[466]neşeli, sevinçli, mutlu (KFT)
[467] sevinçli, şâd, mesrur (KAL)
[468]yüksek tonda ses çıkarmak, haykırma
[469]*zool.* horoz
[470]bayağılık kişi, karaktersiz, adi; çöp, çerçöp (KFT)
[471] maḍıġ→mażıġ; ağızda çiğneme, çiğneyici, çiğneme (OTAL)
[472]adaletli, doğru dürüst, adil (padişah)

ḫeşḫāş	rummānü'l-suʾâl	ḫaşḫaş
ḫişt : ḫı-yı meksūre	libin/labin	kerpiç
ḫiştek	ḫiştek	ḫiştek[473]
ḫuşk	yābis	ḳuru[474]
(ḫı+ṭı)		
ḫeṭer	āfet	bela[475]
(ḫı+fe)		
ḫuff	mesḥ	mesḥ[476]
ḫufte	nâʾim	uyumuş
(ḫı+lām)		
ḫalac	ḫalac	ḫalac[477]
*ṭaīfedir		
ḫalluḫ	ḫalluḫ	ḫalluḫ[478]
*memleketdir		
ḫelḫâl	sivār	ḫalḫal[479]
ḫelīden	X	dürtmek[480]
ḫilāl : ḫı-yı meksūre	ḫilāl	diş çöp[481]
ḫuld: ḫı-yı mażmūme	cennet	cennet
ḫuld-ı berīn	cennet	cennet
ḫuller	ḫular/ḫalar	ḫuller[482]

[473]küçük kerpiç; ağ; pantolon ağı (KFT)
[474]kuru, katı, kaskatı
[475]büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket (KAL)
[476]*din.* abdest alırken ıslak eli başın en az dörtte birine veya mest üzerine sürme (KAL)
[477] Türkmenlerin kalabalık bir grubudur (ŞF)
[478] Karluklar. https://tr.wikipedia.org/wiki/Karluklar (22.08.2016)
[479]kadınların süs için taktıkları halka, bilezik (KAL)
[480]ucu sivri bir şeyle veya elle hafifçe itmek (GTS)
[481]diş aralarında kalan şeyleri çıkarmak için kullanılan, ucu sivri, tahta, plastik vb.nden yapılmış ufak âlet, kürdan (KAL)

(ḫı+mim)

ḫem	munḥanī	eğri[483]
ḫemūş	sākit	sākit[484]
ḫimār : ḫı-yı meksūre	mikna‘at	mu‘cer/mi‘cer
ḫum[485]: ḫı-yı mażmūme	dann	küp
ḫomḫâne	meyḥāne	meyḥāne[486]

(ḫı+nun)

ḫencer	ḫancer	ḫançer
ḫendān	keşirü’l-żeḥk	ziyāde gülücü[487]

(s.29)

(ḫı+vav)

ḫande-i câm gülfām	şu‘a‘ü’l-mudām	pertev-i bāde-i
ḫāb	nevm	uyumaḳ
ḫāb-i ḫargūş	iġfāl	ṭavşan uykusu[488]
ḫābīden	nā’im	yatırılmış[489]
ḫâce	re’īs	re’īs[490]
ḫāce-ṭāş	müşterekü’l-şuġl	hem-maşlaḥat[491]
ḫār	ẕelīl	ẕelīl[492]
ḫārezm	ḫārezm	ḫârezm

[482]bezelye, fasulye (KFT)
[483]eğri; eğik
[484]ses çıkarmayan, konuşmayan, susan, sessiz (KAL)
[485]küp manasınadır ki zarf-ı maruftur. Bal, sirke ve şarap makulesi korlar (BK)
[486]içinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer; kalpteki tecelliler alemi (OTAL)
[487]gülen, gülümseyen, çok gülen
[488]her an uyanılacakmış gibi uyunan hafif ve kuşkulu uyku, tilki uykusu (KAL)
[489]uyumakta olan, uyuyan
[490]baş, başkan, âmir (KAL)
[491]iş; dirlilk; uğraşı (OTAL)
[492]hor görülen, aşağı tutulan, aşağılanan (GTS)

ḫâst	ṭaleb	istemek
ḫāstār	ṭālib	isteyici
ḫāste	maṭlūb	maṭlūb[493]
ḫān	māʾide	yemek[494]
ḫâhiş	meyl	isteyiş[495]
ḫod	hū	o
ḫūd	fī-nefs	kendisi
ḫod perest	mütekebbir	mütekebbir[496]
ḫodnemā/ ḫodnumā	mütekebbir	mütekebbir[497]
ḫur	şems	güneş
ḫorā	lāyıḳ	yaraşıḳ[498]
ḫord	ekl	yedi[499]
ḫavernāk	ḫavernāk	ḫavarnākī[500]
*bir imaret-i ʿacībedir		
ḫoş	zeyn	güzel[501]
ḫoşâ	ṭūbā lehū	ne güzel
ḫoşnevāz	muṭrib	muṭrib[502]
ḫoş kenār maḫbūb[503]	maḫbūbü'l-müstesnā	mümtāzi
ḫoş nemek	melīḥ	melāḥatlu[504]

[493]istenilen, aranan, aranacak (OTAL)
[494]yiyecek, yemek, ziyâfet
[495] (bir kimseye veya bir şeye) yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak (KAL)
[496]büyüklük taslayan, kendini beğenmiş (kimse), kibirli (KAL)
[497]gösteriş meraklısı (KFT)
[498]yakışık, yakışır, muvafık, münasip, lâyık (TS)
[499]yiyen; yeme, içme; yiyecek
[500]büyük köşk, havarnak kasrı (KFT)
[501]iyi, güzel, hoş
[502]bir mûsikî âleti çalan kimse, sâzende: (KAL)
[503]seçkin, başkalarından farklı olan seçilmiş sevgili

ḫūlancān	ḫūlancān	ḫūlancān[505]
*bir nebattır		
ḫīd	ḫaṣīl	ḳaṣıl
*yaş buğdadır		
ḫavīle	sefīh	dillü[506]
ḫīş: ḫı-yı meksūre	ḳarīb	ḫışım[507]
ḫū	ṭabīʿat	ṭabīʿat[508]
ḫūb	ḫüsn	güzel
ḫūrşīd	beyżā	güneş
ḫūzistān	ḫūzistān	ḫūzistān[509]
*bir memlekettir		
ḫūşe	sünbüle	ṣalḳım
ḫūk	ḫinẓīr	domuz
(s.30)		
ḫūn	dem	ḳan
cigerḫūn	ġamm	ġuṣṣa[510]
(ḫı+ye)		
ḫeyme	ḫeyme	çadır
ḫiyū	māʾ-i balġam[511]	tükürük
ḫīz	ḳıyām	ḳalḳmaḳ[512]

[504]güzel, şirin, sevimli (KAL)
[505]havlıcan (GTS)
[506]cerbezeli, iyi ve kolay söz söyleyen (YTS)
[507]akraba, yakın (KAL)
[508]huy, karakter (GTS)
[509]İran'ın güneybatısında bir eyalet. http://www.diyanetislamansiklopedisi.com/huzistan/ (22.02.2016)
[510]gam, keder, hüzün, tasa, üzüntü, acıklı
[511]kelime metinde ماءالغم biçiminde yazılmıştır.

ḫonyāger	muṭrib	muṭrib[513]
(dal+elif)		
dāb	ʿunvān	şevket[514]
dāc	leyletü'l-żulmān[515]	karanlu gece[516]
dād	ṣayḥa	bağırma[517]
dād	ʿadl	ʿadl[518]
dādār	allāh	taŋrı
dāder	şaḳīḳ	ḳarındaş[519]
dârā	dārā	dara[520]
*memleketdir		
dârāb	dārāb	dārāb[521]
*bahman oğlıdır		
dārāī	rabbü'l-nevi‘	taŋrı
dāstān	ḥikāye	ḥikāyet[522]
dālān	dehlīz	dehlīz[523]
dāniş	ʿilm	biliş[524]
dānāʾi ṭūṣ	firdevsi	firdevsi[525]
dance	ʿades	mercimek

[512]doğrulmak (GTS)
[513]bir mûsikî âleti çalan kimse, sâzende: (KAL)
[514]büyüklük, ululuk, yücelik, heybet (GTS)
[515]kelime metinde ليلةالظما biçiminde yazılmıştır
[516]karanlık gece
[517]yüksek sesle bağırma, haykırma, çığlık, nâra (KAL)
[518]adalet
[519]kardeş
[520] Darii memleketidir (ŞF)

[521] Bahman'ın en büyük kızı; kayanian hanedanının sekizinci kralının ismi
[522]hikaye
[523]koridor (KT)
[524]bilgi, ilim (KAL)
[525]cennetle ilgili, şehname'nin sahibi hamâse şairi Firdevsî (MK

dāne	ḥabbe	dane[526]
(dal+be)		
debdebe	ʿażamet	şevket[527]
debistān	mekteb	mekteb[528]
debīr	ʿuṭārid	ʿuṭārid[529]
debīḳī	debīḳī	debīḳī
*bir ḳumaşdır		
(dal+ḫı)		
daḫme	daḫme	daḫme[530]
duḫt : dal-ı mażmūme	bint	ḳız
duḫter-i rez	mudām	mey[531]
(dal+dal)		
ded	sebuʿ	yırtıcı[532]
(dal+re)		
der	bāb	ḳapı[533]
derāz	ṭavīl	uzun
derāy	ceres	zenk[534]
derḫor	lāyıḳ	yaraşıḳ[535]
(s.31)		
(dal+sin)		

[526]küçük tâne, buğday, arpa vb. tahıl tânesi (KAL)
[527]debdebe, ihtişam (KAL)
[528]okul
[529]*gök b.* Merkür (GTS)
[530]mezar, Zerdüşt mezarlığı, sanduka (KFT)
[531] şarap, bâde (KAL)
[532]yırtıcı hayvan, vahşi hayvan
[533]kapı
[534]çan, çıngırak; zil; ses tonu (KFT)
[535]uygun, münâsip, lâyık (KAL)

derḫorden	muvāfıḳ	yaraşıḳ[536]
dermân	ʿilac	ʿilaç[537]
derī	luġatü'l-fârsī	fārsī lisānı[538]
deryâ	baḥr	deŋiz
dū yāy-ı aḫḍar	semā	gök
derīden	ḫarḳ	yırtmak[539]
(dal+sin)		
dest	yed	el[540]
destâr-ı bendān	ehl-i ʿamāim	ṣarıḳlı[541]
destâr-çe	mendil	ṣarıḳ[542]
dest-as	yede	el degirmen[543]
dest efşānden	raḳṣ	raḳṣ[544]
dest-āmūz	X	elle öğrenmiş[545]
dest-enbuy[546]	şamāma	yıylagaç
dest endoḫten	istihzāʿ	ḳol ṣalmaḳ[547]
destberser	teʿessüf	taḥassür[548]
dest piş daşten	menʿ	menʿ [549]

[536]yaraşmak, yakışık olmak, uygun olmak
[537]ilaç; bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde, em, deva (GTS)
[538]farsça, derî farsçası, saray farsçası (KFT)
[539]parçalamak, yırtmak, yarmak
[540]*anat.* kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü (GTS)
[541]sarık bağlayan
[542] fes, külâh, kavuk gibi başa giyilen şeyler üzerine sarılan tülbent, şal vb., amâme, imâme, destar (KAL)
[543]el değirmeni
[544] raksetme; dansetme; oynamak (KFT)
[545]ele alıştırılmış, yavrudan beslenip alıştırılmış (OTAL)
[546] Aksam-ı ıtriyâttan terkip olunmuş şemamedir ki laden gibi elde tutup gâh-be-gâh istişmam ederler. Mutlak elde istişmama salih tayyibü'r-rayiha nesneye ve meyveye, hassaten yıylagaç dedikleri meyveye denir. Şam diyarında ona şemâme derler. Küçük kavun şeklinde elvan ve muhattat olur (BK)
[547]alay etmek; sataşmak; birini eğlenceye, maskaralığa alma
[548]çok istenen ve ele geçirilemeyen bir şey için yanıp yakılma, esef etme (KAL)
[549]yasaklama, engelleme, önleme (KAL)

dest dāden	beyʿat/biat	el vermek[550]
destere	minşār	erre bıçḳı[551]
destgāh	ḳudret	ḳudret[552]
dest nemāz	vużūʿ	dest namāz[553]
destūr	vezīr	ṣadr[554]
destūrī	ruḫṣat	ruḫṣat[555]
deşt	ṣaḥrāʾ	çöl
duşḥār : dal-ı mażmūme (dal+ġayn)	ṣaʿb	güç[556]
deġâ	veledü'l-zināʾ	piç
daġ-dār	vesīm	yaḳsı[557]
daġdaġa	iżṭirâb	ḳararsız
doġal (dal+fe)	mekr	ḥīle
def (dal+lām)	deff/duff	maẓhar/miẓher[558]
dil : dal-ı meksūre	ḳalb	göŋül
dil-i şeb	nişfu'l-leyl	gece yarısı
dile	ḳalb	göŋül
dolb	dolb	çınar[559]

[550]uygun gelmek, uygun ve muvâfık olmak, uymak (KAL)
[551]testere
[552]kuvvet, güç, tâkat, iktidar (KAL)
[553]abdest (KFT)
[554]sadrazam
[555] izin, müsaade (GTS)
[556]zor, müşkül
[557]çok üzgün, kederli, elem ve ıztırapla kavrulmuş, yanık
[558]tekkelerde zikir esnâsında kullanılan ve bâzılarının kenarında halkalar bulunan, kasnağı çifte kirişli, zilsiz, kasnak çapı 50-60 santim kadar olan, def biçimindeki mûsikî âleti, bender, bendir (KAL)

doldol	duldul	düldül[560]
*bağla şehbâ[561]		
(dal+mim)		
dem	nefes	nefes
demādem	nefes-be-nefes	nefes-be-nefes[562]
demār	helāk	helāk[563]
(s.32)		
dimaġ	ġurūr	ġurūr[564]
damāvand	damāvand	demavend[565]
dimne	envār-ı süheylī	envār-ı süheylī[566]
(dal+nun)		
dendān	sinn	diş
dunbāl : dāl-ı mażmūme	ẕeneb	ḳuyruḳ[567]
dunbek	ṭunbek	dünbek[568]
(dal+vav)		
davac/duvac	liḥāf	yorġān
dovādov/devādev	müteʿ aḳib	birbiri ardınca
davālī	davâlī	davâlī
*buḫārā valīsidir		
devr	devr	devr

[559]iki çeneklilerden, 30 metreye kadar uzayabilen, gövdesi kalın, uzun ömürlü, geniş yapraklı bir ağaç (platanus) (GTS)
[560] Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye hediye ettiği katırın adı (KAL)
[561]akçıl katır (YEK)
[562]anbean, peşpeşe, art arda
[563]ölme, mahvolma, yok olma (KAL)
[564]kendini beğenme, büyüklük taslama, boş şeylerle övünme, benlik, enâniyet, kibir, azamet (KAL)
[565] Hamadan yakınındaki bir dağın adı ayrıca yakınındaki bir şehrin adı (ŞF)
[566] Süheyl yıldızının ışığı
[567]hayvanların çoğunda, gövdenin sonunda bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ (KAL)
[568] dünbek/dümbek; darbuka, dümbelek (KAL)

*ders-i goẕeşteʾ tekrâr oḳumağına

devān	sürʿat	çabuk
devr-i ḳameri̇̄	devr-i ḳameri̇̄	devr-i ḳameri̇̄
devre/dovre	dāʾire	dāire[569]
dovlet/devlet	devlet	devlet
davet/devi̇̄t	muḥbire	divit[570]
devazdeh ruḫ	devazdeh ruḫ	devazdeh ruḫ

*bir ceng-i ʿaẕi̇̄m ismidir

dü esbe	kemāl-i sürʿat	çatal atlu[571]
düpā	X	kırmızı kurt
dü pādişāh-ı ḳahhār	leyl ü nehār	gece ve gündüz
dü berā(n)derān	seksek	dü peyker

*bir cins ḳuştur

bürc-i cevza	X	cevza burcu

du çeşm çār şuden[572]	mulāḳāt	yetişmek[573]
du çeşme	şems u ḳamer	ay ve güneş
du-çār	teṣādüf	teṣādüf
dūḫt	vaṣl	dikmek[574]
du ḫvāhar	iḫtinā-yı süheyl	şuʿarā-yı yemāni̇̄[575]

*iki yıldızdır

dūd	duḫān	tütün

[569]başı sonu belli zaman parçası, dönem, daire (KAL)
[570]eskiden belde taşınan, mâdenden, bâzan gümüşten yapılan bir nevi yazı takımı, devat (KAL)
[571]palas pandıras, alelacele, aceleyle; iki atlı araba (KFT)
[572]iki kimse birbirini görmek, buluşmak ve mülakat-ı dîdâr vaki olmaktan dahi kinayedir (BK)
[573]yardım etmek, yardımına koşmak (KAL)
[574]dik-; biçilmiş veya yırtılmış kumaş, deri, yara vb.ni iğneye geçirilmiş iplikle tutturmak (GTS)
[575]meşhur parlak bir yıldız ismidir (ALM)

dudil	mütereddid	iki gönüllü[576]
dūdimān/dūdmān	ḳabīle	ḫānedān
dūr	baʿīd	ıraḳ[577]
dūrbāş	nakīb-i ʿasker	çavuş[578]
dūr dest	müteʿassirü'l-ḫuṣūl	vuṣūli güç[579]
dūzeḫ	seḳar	cehennem
dūst	muḫibb	dost[580]
dūş	ketf	omuz
doşāḫe	ṭomruḳ	ṭomruḳ[581]
*mucrim boyunlarına koyarlar		
dūş	leyl-bāriha	dün gece
(s.33)		
(dal+vav)		
duşīzegān-ı cennet	bākire	bakire
dü tifli pesendīde	insānü'l-ʿayn	göz bebeği
doġba	tabḫu'l-maḫīż	yoğurt aşı
dūk	çarḫ	iğ[582]
dü-gāne	rekʿatīn-i ṣalavat	iki rekʿat namāz
du kaʿbeteyn	şems u ḳamer	ay ve güneş
du gūş	ebul-uzneyn	iki ḳulaḳlı
du guher	ʿaḳl u rūḥ	ʿaḳl u rūḥ

[576]kuşkulu, bir türlü karar veremeyen, kararsız, tereddütlü; iki kişiye birden ilanı aşk eden (KFT)
[577]uzak
[578]onbaşıdan sonra gelen ve görevi manga komutanlığı olan erbaş (GTS)
[579]kavuşulması zor olma, çok uzak kıyıda köşede kalmış
[580]evilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, iyi görüşülen kimse, düşman karşıtı (GTS)
[581]suç işlemiş olanların boyunlarına konulan bir tür işkence aleti
[582]pamuk, yün vb.nden iplik eğirmekte kullanılan, ortası şişkin, iki ucu sivri ve çengelli olan, ağaçtan yapılmış araç, eğirmen, kirmen (GTS)

dūlāb devrī̇yye[583]	ḥareket-i devrī̇yye	ḥareket-i
(dal+he)		
deh	ʿaşr	on
deh āk	żaḥḥāk	żaḥḥāk[584]
dehdile	bu el-heves	şelefe[585]
dah-dah	fülūsü'l-ḫālis	temiz akçe
dehr-i kāse gerdān	dunyā	dünya
dehrege/dah-raga	nā-ḫalef	piç[586]
dehenderī̇de	ḫerketü'l-şefe	ağzı yırtıḳ[587]
dih: dalmeksūre	ḳarye	köy
dehḳān-ı pī̇r	raḥī̇ḳü'l-ʿatī̇ḳ	eski mey
dihḳān	zāriʿ	ekinci[588]
dihī̇d	taʿṭū	veriŋiz
dühül	melāmet	rüsvā[589]
(dal+ye)		
dey	dey	cady[590]
*kānūn-ı evvel		
deyr	kelī̇sâ/kilī̇sâ	kilise[591]
deyr-i mukāfāt	dūnyā	dünya

[583]dairesel hareket, birinin gidip yerine başkasının geçmesi, dönmedolap, gökyüzü, hile, düzen (OSN, MK)
[584] Tiran Zahhak'ın adıdır; Pers mitolojisinde despotizmin sembolüdür, (ŞF)
[585]temkinsiz, vakarsız, hafifmeşrep, tezcanlı (YTS)
[586]nikâhsız bir anne babadan olma çocuk, gayrimeşrû çocuk, veledizinâ, göbel, kopil (KAL)
[587] utanması çekinmesi olamayan,ağzı bozuk, utanmaz, çenesi düşük ,
[588]çiftçi (YTS)
[589]kötülükle şöhret bulmuş, rezil, kepâze kimse (KAL)
[590]Oğlak burcu (22 Aralık-20 Ocak) (ŞA)
[591] Hristiyanların ibâdet yeri, Hristiyan tapınağı, manastır (KAL)

deyhīm	tāc	taç
dī: dal-ı meksūre	ems	dünki gün
dībā	dībâc	dibā[592]
dīdār	vech	yüz[593]
dīde[594]	ʿayn	göz
dide berrāh dāşten	muteraḳḳib	munṭaẓır[595]
dīr	baʿīd	ırak̟[596]
dīg	mircel	tencere
deylem	deylem	deylem[597]
*bir mülkdür		
dīv	şeyṭān	şeyṭān
dīvāne	mecnūn	deli
(ẕel+re)		
ẕerʿ	ẕerʿ	ekin
(s.34)		
(ẕel+kef)		
ẕeker	ālet-i tenāsül	sik[598]
(re+elif)		
rād	saḫī	saḫī[599]
rād-meniş	kerīmü'l-secā	himmetli[600]

[592]eskiden çok makbul tutulan, genellikle desenli, ağır dokuma ipekli kumaş, bir nevi canfes (KAL)
[593]başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat (GTS)
[594]kelime metinde دیده biçiminde yazılmıştır. dide; göz (KAL)
[595]bekleyen, gözleyen, intizar eden (KAL)
[596]uzak
[597]*coğ.*deylem; Gilan'daki bir şehrin adı (KFT)
[598]erkeklik organı, penis (GTS)
[599]cömert, eli açık, sahâvetli (kimse) (KAL)
[600]himmet sâhibi olan, himmet eden (KAL)

rāz	sırr	sır
rāst	mustakīm	doğru[601]
rāsuḫt	rūsaḫtac	rāsuḫt[602]
*bir ṭaşdır		
rāsen	zencebīl-i şāmī	andız[603]
raġ	zeyl-i cebel	dağ eteği
rāmitīn	rāmitīn	rāmitīn[604]
*muḫteriʿ sāz-çengdir		
rāmīn/rāmīna	rāmīn/rāmīna	rāmīn/rāmīna
*vise’[605]ʿ āşıḳıdır		
rāmiş	rāḥat	rāḥat[606]
rāmişger	muġannī	muṭrib[607]
rān	faḫiẕ/faḫẕ/fiḫẕ	bud[608]
rāh	ṭarīḳ	yol
rāhāvord	tuḥfe	hediye
rāh bede bürden	kelām-ı maʿḳūl	ʿaḳıllı söz
rāh-ı beser borden	tekmīl	başa varmaḳ[609]
rāhdār	gümrükçü	gümrükçü[610]
rāh-zan	kattāʿ ü’l-ṭarīḳ	yol kesici[611]

[601]doğru, düz (KAL)
[602] antimony, rastık taşı (KFT)
[603]andız otu, şam zencefili (KFT)
[604]ünlü bir müzisyen (ŞF)
[605]Vis ve Ramin (Farsça: رامین و ویس/ Vis ü Ramin), İran edebiyatında klasik halk öyküsü (http://www.estanbul.com/vus-u-ramin-418075.html#.V76nplOhqko)
[606]üzüntüsüz ve sıkıntısız olma durumu, huzur (KAL)
[607]bir mûsikî âleti çalan kimse, sâzende (KAL)
[608] insan vücudunun kalça ile diz arasındaki bölümü (GTS)
[609]yolu bitirmek, tamamlama, bitirme
[610]gümrük görevlisi, yol bekçisi (GTS)
[611]otoyol soyguncusu, yol hırsızı (ŞF)

rāh-şāh	şāriʿ-i āʿẓam	taḫt-ı revān yolu[612]
rāygān/rāyigān	maccān	belāş/beleş[613]
rāhnişīn	miskīn	dilenci
rāyzen	reculü'l-musteşār	müsteşār er[614]
(re+be)		
rubā: re-yi mażmūme, maʿ be	ceẕb	ḳapmaḳ[615]
(re+ḫı)		
reḫt efkenden	muḳīm	muḳīm[616]
reḫt	ṣevb	giyecek[617]
reḫş	eblaḳ	alaca renk aḳ ve ḳara ola
reḫne	menfiẕ/manfaẕ	gedik[618]
ruḫ: ra-yı mażmūme	ḫaḍḍ	yaŋaḳ
ruḫām	ruhām	mermer
(re+ze)		
rez	karmat	üzüm ağacı
rezm	ḥarb	ġavġa[619]
rezmgāh	maʿrakat	ġavġa yeri
rezīn	metīn	mażbūṭ[620]
(re+sin)		
rest	ḫalāṣ	ḳurtuldu[621]

[612]anayol
[613]ücretsiz, parasız (TTAS)
[614]müşavir, ataşe
[615]kapan, çalan, kendine çekmek
[616] ikamet eden,oturan (OTAL)
[617]elbise, giysi
[618]bir düzey üstündeki yıkık, çatlak veya aralık, rahne (GTS)
[619]düşmanca davranış ve sözlerle ortaya çıkan çekişme veya dövüş, münazara (GTS)
[620]sağlam

restāḫ̄iz	maḫşer	ḳıyāmet günü
(s.35)		
restgār	nāc̄ı̄	ḳurtulucu[622]
resm	kāʿide	naẓm[623]
rostem	rüstem	rüstem
(re+şin)		
reşt	reşt	reşt[624]
reşk	ġayūr	ġayretli
reşk	r̄ım	çürük[625]
(re+ṣat)		
reṣedgâh	z̄ıc	z̄ıc[626]
(re+ṭı)		
reṭl-i gerān	ḳadeḫü'l- kebīr	büyük bardaḳ
(re+ḳaf)		
roḳʿe	vaṣle	yama[627]
rikāb	rikāb	üzengi[628]
rikābdār	celūdār	rikāb ağaları[629]
(re+mim)		
rem	nefret	ürkme

[621]kurtulma, kurtuluş
[622] selâmete ermiş, kurtulmuş, serbest (KAL)
[623]dizme, tertip etme, sıraya koyma (OTAL)
[624]toprak, toz; iranda bir kent (KFT)
[625]çürümüş olan (GTS)
[626]yıldız durum cetveli, yıldız atlası (ŞA)
[627]delik ve yırtığı uygun bir parça ile onarma, kapatma (GTS)
[628]eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka (GTS)
[629]hükümdar atının üzengisini tutan; üzengici; seyis (KFT)

reme	ḳaṭīʿ	sürü
(re+nun)		
renc	taʿab	incitmek
reng	levn	boya
rende[630]	X	X
rind	lāḳayd	lāübālī[631]
(re+vav)		
rev	ẕehāb	yürümek
revā	cāiz/cāʾiz	yaraşıḳ[632]
revān	serīʿ ül-seyr	tez gidici
revānbaḫş	rūhüʾl-ḳudüs	cebraʿil-i emīn[633]
rovzene/revzene	menfeẕ	baca
reviş	ẕehāb	gidiş[634]
rovġan/revġan	semn	yağ
rivāḳ/ruvāḳ	żiffe/żeffe	ev önü
rūd	nehr	ırmaḳ
rūdbār	rūdbār	rūdbār[635]
*bir mülkdür		
rūdāba	rūdāba	rūdāba[636]
*kābil pādişāhınŋḳızıdır		
rūdsāz	muġannī	muṭrib[637]

[630]Şam'ın sahillerinde yetişen güzel kokulu bir ağaç türü (ALM)
[631] ciddî ve saygılı olma endîşesi taşımayan, saygısız, gayriciddî (KAL)
[632]uygun, münâsip, lâyık (KAL)
[633] Cebrâil, Rûhulkudüs (KAL)
[634]yürüyüş
[635]çok ırmaklı bölge, büyük ırmak (KFT)
[636] Rüstem'in annesinin adıdır

rūde	emʿā	bağırsaḳ
rūz	yevm	gün
rūz-ı bāzār	revāc-ı sūḳ	çarşı(ya) revacı
rūz-ı bāz-ḫāst[638]	yevmü'l-ḳıyāmet	ḳıyamet günü
rūzigār/rūzgār	dunyā	dünya
rūstāī	ḳarye	köy
ru-nemā	X	yüz görmekli[639]

*ʿarūsuŋ yüzüni gördükte āʿta

(s.36)

rū-band	miḳnaʿat	yaşmaḳ[640]
rūyīn[641]	rūyīn	rūyīn

*bir pehlivāndır

rūyīnten	rūyīnten	rūyīnten

*isfendiyār laḳabıdır

rūm	rūm	rūm[642]

(re+he)

reh	ṭarīḳ	yol
rehāverd	hediyye	tuḥfe[643]
rehber	delīl	ḳulaġuz[644]

---

[637]çalgıcı, çalgı yapımcı, sazende (KAL)

[638]kelime metinde روزبازخراست biçiminde yazılmıştır. rûz-ı bâz-ḫast; âhir-i rûz-i bâzârdır ki kıyamet günüdür (BK)

[639]yüz görümlüğü

[640]kadınların ferace ile birlikte kullandıkları, gözleri açıkta bırakan, ince yüz örtüsü (YTS)

[641]kelime metinde زوبین biçiminde geçmektedir. rûyîn; bir pehlivân-ı İranî adıdır. Tûs-i Nevzer damadıdır. Peşeng oğludur. Efrasyab'ın dahi oğlu adıdır. Devâzdeh roh cenginde Bîjen onu helak eyledi. Vîse'nin dahi oğlu ismidir ki o dahi Bîjen elinde gitti. Bir vilâyet adıdır. Mutlaka tunçtan olan nesneye rûyîn denir (BK)

[642] Romalı, Anadolu, Arap toprağı dışındaki topraklardan olan, Rum (KFT)

[643]armağan, hediye

rehī	ʿabd	köle
rehīden	ḫalāṣ	ḳurtulmaḳ[645]
ruhbān: ra-yı mażmūme	ṣāliḥ	zāhid[646]
(re+ye)		
rey	rey	rey[647]
rībâs: ra-yı meksūre	rībās	ışḫun[648]
rīz	ṣabb	dök[649]
riḫten	ṣabb	dökmek
rīsīden	ġazl/ġazel	eğirmek[650]
rīş	liḥye	ṣaḳāl
rīş-gāv	maḫulya	maḫulya[651]
rīm	rīm	rīm[652]
rīv	mekr	ḥīle
rīvend[653]	X	devāyı kök[654]
(ze+elif)		
zābol	zābul	zābol[655]
zāc	nefsāʾ	zāc[656]
zāde	evlād	evlāt

[644]kulaġuz; [ḳulavuz] kılavuz, rehber (YTS)
[645]serbest kalmak, kurtuluş
[646] zāhid/zāhit; dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) (KAL)
[647] Rey şehri, dört batmanlık bir ağırlık ölçüsü, bolluk, bereket (KFT)
[648] ışgın/ışkın/uçkun; kayalık yerlerde ve dağlarda yetişen, yenilebilir bir çeşit ot (TTAS)
[649]dökmek (YTS)
[650]bükmek
[651]mali hülya olarak da bilinen bir hastalık (SV)
[652] Roma, irinli, murdar, pis, iltihap (KAL)
[653]ravent, ışgın (KFT); râvend tabir olunan devayi kök ismidir (BK)
[654] ışgın
[655]*müz.*segâh ve çihârgâh makamında bir perde (KFT)
[656]loğusa (KFT)

zāra	ẕelīl	alçaḳ[657]
zāġ	ġurāb	ḳarġa
zāhidān	raḥm	oğlan yatağı[658]
zāḳ u zīḳ	ṭıfl-ı ṣagīr	küçük çocuk
zāl-zar	zāl-zar	zāl-zar
*rüstemin dedesidir		
zālū	ʿalaḳ	zālū[659]
(ze+be)		
zebān	lisān	dil[660]
zebāne	lehib	ateş yalıŋı[661]
zeber	fevḳ	yuḳarı[662]
zeberced	zeberced	zeberced[663]
zeberdest	sadr-ı meclis	meclis ṣadrı[664]
zenbūr	zenbūr	zenbūr[665]
zebūn	ʿāciz	çāresiz
(s.37)		
(ze+ḫı)		
zaḫm	cerb	yara
(ze+de)		
zeden	ḍarb	urmaḳ[666]

[657]sefil; hakir; aşağılanan, hor görülen (kimse)
[658]rahim, döl yatağı
[659]sülük (KFT)
[660]insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban (GTS)
[661]od yalıŋı, alev (YTS)
[662]üst, üst taraf
[663]fıstık yeşili renginde süs taşı (KFT)
[664]güçlü, muktedir, üstün meclis
[665]eşek arısı, bir yazı stili (KFT)

(ze+re)

zer	ẕeheb	altın
zerrāfe/zerāfe/zurafe	zurāfe	zürafa
zer-i caʿ ferī	zer-i caʿ ferī	zer-i caʿ ferī[667]
zerdāb	ṣafrā	ṣafrā[668]
zer-i dest-efşār	zer-i dest-efşār	zer-i dest-efşār[669]
zerdek	cezer	kezer

*ḫüsrev pervīze meşhūr altundır

zerduşt	zerduşt	zerdüşt
zerīr	esirek	zerd-çūbe yaprağı[670]
zurunbād[671]: ze-yi mażmūme	riclü'l- cerād	erdel kökü[672]

(ze+şin)

zişt: ze-yi meksūre, maʿ şin	dens	çirkin

(ze+fe)

zuft: ze-yi mażmūme, maʿ fe	zift:	ḳaṭrān[673]

(ze+lām)

zulāl: ze-yi mażmūme maʿ lām	ṣâf	ṣaf[674]
zulf	ṭurre	ṣaç

[666]vurmak (TTAS)
[667] İslamın ilk sahabelerinden biri, Gıfari. http://www.dinibilgiler.eu/mediapool/79/796795/data/Evliyalar/EBU_ZERi_GiFARi.pdf (22.08.2016)
[668]karaciğerin salgıladığı yeşil sarı renkte acı sıvı, öd (KAL)
[669]Hüsrev Perviz'in dâima elinde oynadığı yumuşak altın (OTAL)
[670] zerd-çube yaprağı; zerdeçal yaprağı (CSHD)
[671]çekirge ayağına teşbih bir nebattır. Beyne'l-etibbâ zurunbe ile maruftur. Arabîde riclu'l- cerrâd ve Türkîde erdel kökü derler (BK)
[672]zencefilgillerden şifalı bir bitkidir
[673] odun, petrol vb.nin damıtılmasından elde edilen, koyu, yapışkan, rengi kahverengi ile siyah arasında değişen, keskin is kokulu, suda erimediği için sürüldüğü yeri suya ve rutûbete karşı koruyan ve birçok organik maddenin îmâlinde kullanılan madde (KAL)
[674]katıksız, arı, katışıksız, halis, has (GTS)

(ze+mim)

zamān	vaḳt	vaḳit
zemherīr	berd	soğuḳ
zemīn	arż	yer[675]
zimām: ze-yi meksure	zimām	deve mehār[676]

(ze+nun)

zen	meraʿ /mereʿ	ḳarı[677]
zenbāre	ehl-i zinā	zanpara[678]
zenbīl	zinbīl	zenbil[679]
zengār	zencār	zencār[680]
zeneḫ	ẕeḳan	çene
zencerf ḳatılıdır[681]	şencerf	şencerf: zehir
zencebīl-i şāmī	rasen	andız: nebātdır[682]
zincir	silsile	zincir[683]
zeng	X	pas[684]
zindān-ı sikender	yezd	yezd[685]
zinde	zi-ḥayāt	diri[686]
zinhār	daḫīl	aman[687]

[675]ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin (KAL)
[676]devenin burnuna geçirilen ve yular bağlanan halka, burunduruk (KAL)
[677]kadın
[678] zanpara/ zampara; sürekli kadın peşinde koşan, kadınlara düşkün (erkek), kadıncıl, keskin, zendost (GTS)
[679] zenbil/ zembil; hasırdan veya hurma liflerinden örülmüş kulplu torba (KAL)
[680]pas, kir, zengâr (KAL)
[681](ar. zencerf < fars. şengerf) zencefre kelimesinin değişik bir şekli. zencefre/ zincifre; kırmızı renkli tabiî cıva sülfür, sülüğenin eski adı, sincerf (KAL)
[682] anduz/ andız; kökü ilaç olarak kullanılan bir bitki, raziyana, yabani servi (YTS)
[683]birbirine geçmiş mâdenî halkalardan meydana gelen bağ (KAL)
[684]su içinde ve nemli havada metallerin, özellikle demirin yüzeyinde oksitlenme sonucunda oluşan madde (GTS)
[685]*coğ.* İranda bir yer (KFT)
[686]canlı

zanbān/zambān	kemmun-ı mulūkiyy	naḫveʿ-i hindī[688]
zunnār	zunnār	zünnār[689]
*putperest ṭāifesi bellerine bağladıklarıdır		
(ze+vav)		
zevraḳ	sefīne	küçük gemi
(ze+he)		
zihdān	raḥm	oğlan yatağı[690]
zahr-bād/zehr-bād	fad-zehr	padzehir[691]
(s.38)		
zehre	marāre	öd[692]
zihār	zihār	ḳasıḳḳılı
zih-zād	ehl-i ʿiyāl	döl döş[693]
zuhre : ze-yi mażmūme	zuhre	zühre[694]
(ze+ye)		
zī[695] : ze-yi meksūre, maʿ ye	ḥayāt	cān[696]
ziyād	fażīlet	ġalebe[697]
ziyān	nukṣān	żarar[698]
zīb	zīnet	bezek[699]
zībā	ḥusn	iyi[700]

[687]sakın, asla
[688]kimyon
[689] zünnâr, kuşak; zerdüşt ve hristiyan kuşağı (KFT)
[690]döl yatağı, rahim
[691]panzehir kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli (KAL)
[692]safra kesesi
[693]çoluk cocuk; züriyet, evlat ve torunlar (YTS)
[694] Venüs, Çoban yıldızı, Çulpan yıldızı, kervan kıran; bayan adı; güzellik timsali (KFT)
[695]dirlik, yaşamak ve hayat manasınadır (BK)
[696]yaşam, hayat
[697]üstünlük, bolluk (KFT)
[698]hasar, ziyan
[699]süs, ziynet (KFT)

zīc	zīc	zīc[701]
*taḳvīm andan istiḫrāç olunur		
zīr	taḥt	alt[702]
zīrek	zekī	zeyrek[703]
zīreʾ-i rūmī	kemmūnüʾl-mulūk	naḫve-i hindī[704]
zīnān	haẕihiʾl-cemāʿa(t)	bunlar
zīnhār	emān	aman[705]
zīver	ḥulā	ziynet[706]
(je+elif)		
jāj-ḫāy	hāzī	herze çene[707]
jāle	ṭall	çiğ[708]
(je+vav)		
jūlīde	munferiḳ	perīşân[709]
(sin+elif)		
sāc	sāc	sac etmeği[710]
sāḫt	tekemmül	yapmak[711]
sāḫten	muʿed	düzülmüş[712]
sāde	bilā-naḳş	sade[713]

[700]iyi, güzel, güzellik
[701]yıldız durum cetveli, yıldız atlası (KFT)
[702]alt taraf, aşağıda olan, aşağı taraf
[703]anlayışlı, aklı başında, zeki, zîrek (KAL)
[704]kimyon (KFT)
[705]sakın, asla
[706]kadınların süs olarak taktıkları yüzük, küpe, gerdanlık, iğne gibi altın, gümüş ve kıymetli taşlarla yapılmış kuyumculuk işleri (KAL)
[707]boşboğaz, geveze (KFT)
[708]kelime biçiminde yazılmıştır.çıġ/çiy; havadaki su buharının, akşam veya sabah serinliği sebebiyle yerde ve bitkiler üzerindegörülen su damlacıkları hâline gelmiş şekli, şebnem, jâle (KAL)
[709]dağınık, düzensiz, karmakarışık (KAL)
[710]ekmek sacı (TTAS)
[711]ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek (GTS)
[712]hazırlanmış, düzenlenmiş, yapılmış

sāde-dil	ebleh	deli
sāz	meṣel	gibi
sārbān	X	ṣavran[714]
sārī	sārī	sārī[715]
*bir mülkdür		
sāz	naġme	çalķı[716]
sāsān	sāsān	sāsān
*bahmanıŋ oğlun ismidir		
sāġar	ķadeḥ	bardaķ
sālār	seyyid	ulu[717]
sālḫord	muʿammer	çok yaşamaķ
sālār-i beytü'l-ḥarām	nebī	peyġamber
sāl	sene	sene
sālūs	şeyyād	mekkār[718]
sām	sām	sām
*nuḫ oğludur		
(s.39)		
sāmirat	sāmirat	sāmirat[719]
san	resm	ķānūn[720]
sāve	sāve	sāve[721]
sāye	ẓıll	gölge

[713] süsü, gösterişi olmayan, yalın, gösterişsiz (GTS)
[714] deveci, devecibaşı, kervancı (TTAS)
[715] Mazandaran'da bir şehir (ŞF)
[716] çalgı (TS)
[717] efendi, önder, reis, komutan, yaşlı, ihtiyar (KFT)
[718] hîlekâr, düzenbaz (KAL)
[719] Sameralılar, masalcılar (KFT)
[720] yasa (GTS)
[721] *coğ.* Sâve kenti, toz altın, kuyumcu potası (KFT)

sāye-bān	şemşiyye	şemsī[722]
(sin+be)		
sebā	sebā	sebā[723]
*yemen ülkesinde bir şehirdir		
sebzī	ḫaḍrāʾ/ḫażrāʾ	yeşil[724]
sebuk	ḫafīf	yöŋül[725]
sebus	nuḫāle	kepek[726]
sebū	cerre	şu testisi
sebet	şāreb	yayıḳ[727]
(sin+pe)		
siporden /siperden	teslīm	ṭapşurmak[728]
sipās	ḥamd	şükür
siper	cunne	ḳalḳan[729]
siperī	intihāʾ	āḫir [730]
sipes	baʿd	şoŋra[731]
sipistān[732]	iṭbāü'l-kelb	köpek memesi
si-penc[733]	istiḳlālü'l-müdde(t)	üç-beş gün

[722]şemsiye (TTAS)
[723] Yemen'de Hz. Süleymanın eşi Belkıs'ın hükmettiği devletin başkenti (KFT)
[724]yaş olan, yeşil, sebze
[725]yeni, hafif (TS)
[726]un elendikten sonra, elek üstünde kalan kabuk kırıntıları (GTS)
[727]yoğurt ya da sütten yağ çıkarmaya yarayan araç (TTAS)
[728] tapşur-/ tapşır- [dapşırmak, dapşurmak, tapışdurmak, tapşırmak]; teslim etmek, tevdi etmek, emanet etmek, yetiştirmek, ulaştırmak (YTS)
[729]arkasına geçilerek korunulacak yer, korunulacak engel, kalkan (KFT)
[730]sona ermiş, bitmiş; yok olmuş
[731]ondan sonra, o vakit, o zaman (KFT)
[732]erik heyʾetinden bir meyvedir. Dahilinde lezzetsiz, yelmeşik ve yapışkan şırası olur. Adviyeye ithal ederler. Bu lügatin manası Arabîde itbâu'l- kelb yani köpek memesi demektir. Zira sipistân, seng-pistan muhaffefidir. Tebşir tarikiyle meyve-i mezbûreye ıtlak olunur. Arabîde ona debḳ, Türkîde acem eriği derler (BK)

sipehbed /sipehbud	reʾīsü'l-asker	baş ʿaskeri[734]
sipihr	semāʾ	gök
sepīdedem	evvel-i ṣubḥ	sabahleyin
sepīd/sipīd	beyāż	aḳ[735]
(sin+te)		
sitâd	aḫẕ	almaḳ[736]
sitāre	kevkeb	yıldız
satarvan/suturvan	ʿaḳīm	ḳışır[737]
sitāyiş	medḥ	öğüş
sitorden	tezyīn	tıraş etmek
sitem	ẓulm	güc[738]
sitem-perver	ẓālim	ẓālim[739]
sutūden	medḥ	övünmek
sitīz	lecc	ʿinād[740]
sutūh: sin-i mażmūme	ʿaẕāb	ʿaẕab[741]
(sin+ḫı)		
seḫt	ḫaşin	dürüşt[742]
suḫre	bilā-ucret	ücretsiz
süḫen	kelām	söz[743]

[733]Sih ile penc'den mürekkeptir. Türkîde istiklal müddeti mevkiinde üç beş gün dedikleri gibi pes bu cihetle dünyaya ıtlak olunur (BK)
[734]ordu komutan, başkomutan
[735]kar renginde olan rengin adı, beyaz (KAL)
[736] (herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak (KAL)
[737]çocuğu olmayan (kimse)
[738]güç (güc); zor, eziyet, cevr, cefâ
[739]zulüm ve haksızlık yapan (kimse) (KAL)
[740]bir konuda direnme, ayak direme, diretme, direnim (GTS)
[741]pişmanlık, çâresizlik, korku vb. durumların verdiği sıkıntı, işkence, keder (KAL)
[742]sert, katı, kaba, haşin (KAL)

(s.40)

(sin+dal)

sedrenişīnān melāikeler[744]	melāʾike-i muḳarrebī	muḳarrib

(sin+re)

ser	reʾs	baş[745]
serāb	serāb	serab[746]
ser-ā-pā	mecmūʿ	mecmūʿ [747]
serā-perde	surādıḳ	serāperde[748]
serā-çe	beytü'l-ṣaġīr	küçük ev
serāydār	serāydār	serāydār[749]
serāsīme[750]	muḫtelü'd-dimâġ[751]	şaşmaḳ[752]
serencām	ʿāḳibet	soŋra[753]
serendāz[754]	ḳalıça	ḳalıça[755]
saraŋdīb	saraŋdīb	saraŋdīb[756]

---

[743] bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavil (KAL)
[744]tanrıya yakın olan melekler, gökyüzünün sidretü'l-münteha tabakasında oturan melekler (KFT)
[745]insan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser (GTS)
[746]çöl, çorak arâzi vb. yerlerde atmosferdeki ışık kırılması ve sıcaklık sebebiyle ortaya çıkan su görüntüsü (KAL)
[747]bütün, hep, cümle (KAL)
[748]saray, konak vb. yerlerde haremle selâmlığı ayıran, konak veya çadır kapısına asılan büyük, kalın perde; pâdişah çadırı, otağ (KAL)
[749]büyük konak vb. yerlerde sofra, alış veriş ve mutfak işlerine yardım eden, şamdanları, mangalları hazırlayan vb. işleri yapan uşak, ayvaz (KAL)

[750]kelime metinde سرآیه biçiminde yazılmıştır. serâsîme; şuride-ser ve muhtelü'd- dimâg manasınadır. Muzdarip ve hayran manasına gelir.

[751]kelime metinde مخل الدناع biçiminde yazılmıştır.
[752]umulmayan, beklenmeyen veya olağanüstü bir olay, bir olgu karşısında şaşkın duruma gelmek, hayret etmek (KAL)
[753]son, nihayet, encam; gelecek; istikbal (KFT)
[754]küçük seccade, kaliçe ve cacim makulesine denir ki büyük halılar üzere hanenin arzı tarafından ferş oluna (BK)
[755]ḳalıça→ḳalı; halı (YTS)
[756]Serendip dağı

*bir dağdır

serāy	beyt	ev
serayān	muġannīyān	muṭribān[757]
serāy-ı cāvīd	cennet	cennet
serāy-ı cezāʾ	ʿālem-i āḫiret	ḳıyāmet günü
serāy-ı sipenc	dunyā	dünyā
serāy-ı surūr	meyḫāne	meyḫāne[758]
serāy-ı şeşder	dunyā	dünyā
sürāyīdan	tegannī	ṭarib/ṭarab[759]
serbār	ʿilāve	yük başı[760]
ser ber tāften	ʿāṣī	ʿāṣī[761]
ser ber zanū neşetsen	murāḳabe	mütefekkir[762]
ser ber geriban zeden	fikr	taṣavvur[763]
serpence	ebü'l-kuvve(t)	kuvvetli[764]
ser pīçīden	bāġī	ṭāġī[765]
ser-tā-ser	cumle	cümle[766]
serḫer	reʾīsü'l- ḥimār	eşekbaşı[767]
serḫes / seraḫs	serḫes /seraḫs	serḫes /seraḫs[768]
ser-ḫoş	mukeyyef	sarḫoş[769]

[757]bir musiki aletini çalan kimseler, sazendeler; ilahî, gazel, şarkı vb. okuyan kimse, hanende (KAL)
[758] içinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer (KAL)
[759]şarkı ya da müzik yapmak, şarkı söylemek (ŞF)
[760]yük hayvanının yükünün üstüne konulan küçük balya (KFT)
[761]başkaldıran, isyan eden
[762]düşünen,tefekkür eden, tefekküre dalmış; düşünür, filozof (KAL)
[763]zihinde şekillendirme, fikren kurma, tasarım (KAL)
[764]gücü çok olan, zorlu (GTS)
[765]başkaldıran, âsî, şakî (KAL)
[766]bütün, hep (TTAS)
[767]yetkisi önemsenmeyen, gücünü gerektiği gibi gösteremeyen kimse (GTS)
[768] İran'ın Razavi Horasan eyaleti'ndeki Serahs kenti, kuzgun otu (KFT)

serdāb	serdāb	serdāb[770]
serd	berd	ṣovuġ[771]
ser-sebz	ṭarāvet	ṭarāvet[772]
ser-firāz	vālā-mertebe	ʿālīcāh[773]
ser-nāme	ʿunvān	unvan[774]
ser-nuvīşt	każāʾ-yı ezelī	baş yazısı[775]
serv	şecerü'l-ḥayya(t)	servi[776]
(s.41)		
sere	tāmmü'l-ʿayār	rāʾīc[777]
serheng	X	başbuğ[778]
serīr	serīr	taḫt[779]
sirişt	ḫilḳat	ḫilḳat[780]
sirişk	demʿ	gözyaşı
sirke	ḫall	sirke
sirkengebīn	sirkencubīn	sirkencubīn[781]
surb/ surub: sin-i mażmūme	ānuk	ḳurşun
sorfe	suʿâl	öksürük[782][783]

[769] alkollü içki veya keyif verici bir madde sebebiyle kendini bilmeyecek durumda olan (kimse), esrik, mest, sermest, başı dumanlı, kafası bulutlu, kafası iyi, kafası dumanlı, kafası kıyak (GTS)
[770]kiler, mahzen, izbe; mezar odası; saraydaki üç köşeli sofra (sarayınmusiki alemleri burada yapılır ve bunlara serdâb alemleri denirdi) ; sıcak ülkelerde çok sıcak havalarda oturulan yer altı odası (KAL/MK)
[771]ṣovuk [ṣavık, ṣavuk, ṣovuġ] soğuk (YTS)
[772]tazelik, körpelik (KAL)
[773]yüksek dereceli; yüksek mevki sahibi (KFT)
[774]şahıs adlarıyla bir arada kullanılarak nezakete yönelik bir hitap biçimini veya şahsın ailedeki, topluluk ve toplumdaki mevkini ve akrabalık derecesini gösteren ad (BTST/GRTS))
[775]alın yazısı, yazgı, kader
[776]hayat ağacı, servi, selvi, selvi boylu güzel (KFT)
[777] râic/ râyic; bir malın satış ve sürüm değeri (KAL)
[778]baş, başkan, komutan (YTS)
[779]hükümdarların üzerine oturdukları koltuk (KAL)
[780]yaratma, yaratılma, yaratılış (KAL)
[781]sirkeli bal şerbeti (GTS)

surme	kuḥl	sürme[784]
surnāy	sur-nāy	sur-nāy[785]
surūd	naġme	ṭarab[786]
surūş	melek	melek
(sin+ze)		
sezā	cezā	mukāfāt[787]
(sin+fe)		
sofal / sifāl	ḫazaf	saḳsı[788]
sift	mażbūṭ	maẕbūṭ[789]
(sin+ḳaf)		
saḳīṭ	saḳaṭ	yaramaz[790]
seḳf-i mīnā	semā	gök
soḳlab	suḳlab	soḳlab[791]
*rūmda bir vilāyetdir		
suḳrāṭ	suḳrāṭ	suḳrāṭ[792]
*bir ḥekīm yunandır		
(sin+kef)		
sikene[793]: sin-i meksūre	bayram/bīrem	ay demiri[794]

[782]öksürük
[783]kelime metinde اوكرك biçiminde yazılmıştır.
[784]kirpik diplerine sürülen siyah boya, sürme (GTS)
[785]zurna (KAL)
[786]şarkı, türkü, nağme (KAL)
[787]bir başarının, iyi ve güzel bir davranışın karşılığı olan şey (KAL)
[788]pişmiş topraktan çeşitli şekillerde yapılan ve içine toprak konulup çiçek yetiştirmeye yarayan kap (KAL)
[789]sıkı, sımsıkı, sağlam, katı
[790]faydasız, boş, uygunsuz, zararlı, fena, kötü
[791] Slav, *coğ.*tuna sahilleri (KFT)
[792] Sokrates (ŞF)
[793]iskene muhaffefidir ki dülger alâtından ay demiri tabir olunan alettir. Arabîde bayram denir (BK)
[794]ay demüri; [temüri, iy demüri] marangoz kalemi, iskarpala (YTS)

(sin+lām)

selçūḳ	selcūḳ	selçuḳ
sileḥşūr	sileḥşūr	silaḥşor[795]

*silāḥ ḳarışdırıcı

silḳ	silḳ	pancar[796]
selm	selm	selm[797]

*ferīdūnıŋ büyük oğludur

sill	sill	sill marażı[798]

(sin+mim)

semer	ḥikāyetü'l-leyl	gece laḳırtısı[799]

(sin+nun)

semend	X	ata ḳula

*ata maŋşūş bir rengdir şarıya meyldir

semender	X	X

*bir cānlıdır ateşde mütekevvin olacaḳ

semenū	semenū	semenū[800]
semmūr	semmūr	samur[801]

(sin+nun)

sencer	sencer	sencer[802]

*bir pādişāh ismidir

sendelī	kursiyy	iskemle[803]

[795]iyi silâh kullanan, savaşmakta usta olan kimse, savaşçı (KAL)
[796]ıspanakgillerden, vitamince zengin bir bitki; bu bitkinin şeker elde edilen kalın ve etli kökü (GTS)
[797] Şehnamede adı geçen bir kahramandır (ŞF)
[798]verem, tüberküloz hastalığı (KFT)
[799]gece masalı (KFT)
[800]tatlı bir makarna türü (ŞF)
[801]Kuzey Avrupa'da yaşayan, çok yumuşak ve ince tüyleri olan, postu için avlanan küçük hayvan; bu hayvanın postundan yapılan (KAL)
[802]Büyük Selçuklu hükümdarı Melikşah'ın oğludur (GTS)

sandaş	faḍla	örs[804]
seng	ḥacr	ṭaş
seng ber şişe zeden	tevbe	tövbe
(s.42)		
sengpuşt	X	ḳaplubağa[805]
sengdil	bilā-raḥm	raḥimsiz[806]
senger	cisr-i kebīr	büyük körpü[807]
sengsār	recm	recm[808]
sengek	sengek	sengek[809]
senglāḫ	mekānü'l-ḥacer	ṭaşlıḳ[810]
sincāb	sincāb	sincab
*bir cānavardır		
sind	sind	sind[811]
sindān / sendān	ʿalāt[812]	demirci örsü
(sin+vav)		
sunbul	caʿd	şaç[813]
sonbolü'ṭ-ṭīb	sunbulü'ṭ- ṭīb	sünbülü'ṭ-ṭıb[814]
sunḳur	sunḳur	sunḳur[815]

*bir muʿteber ḳuşdır pādişāhlar av ider

---

[803]taht, koltuk, sandalye (KAL)
[804]biçimleri yapılacak işe göre değişen, üzerinde maden dövülen, çelik yüzeyli, demir araç (GTS)
[805] kaplıbaġa/kaplubaġa; kaplumbağa (YTS)
[806]merhametsiz, taş yürekli
[807]büyük köprü
[808] recm/recim; taşlama, taşa tutm (KAL)
[809] sengek ekmeği; küçük taş, çakıl; dolu; jale (MK
[810]taşlık arazi
[811] Hindistan, özellikle İndus ve Sind nehirlerinin batısı; piç, sokak çocuğu (ŞF)
[812]Demircilerin örs tabîr ettikleri demire denir, sindân manâsına (YEK)
[813]baş derisini kaplayan kıllar, saç kıvrımı, zülüf, kıvırcık saç
[814]*bot*. kedi otu (KFT)
[815] Doğan cinsinden yırtıcı bir kuş, Ak Doğan, Sungur (KAL)

sunnī	sunnī	sünnī
*ehl-i sünnet ve cemāʿatdır		
(sin+vav)		
sevād-ı āʿẓam	sevād-ı āʿẓam	sevād-ı āʿẓam[816]
*belde-i muʿażżamdır		
sūḫte	muḥurraḳ	yanmış[817]
sūd	ribḥ	fāiẕ
sūdābā	sūdābā	sūdābā[818]
*pādişāh-ı yemen ḳızıdır ki keykavusun zevcesi olsa		
sūr	ʿurs	ṭoy[819]
sūrnā	żurna	surna[820]
sūrincān	sūrincān	sūrincān[821]
sūs	żabb[822]	keler[823]
*sūsmār muḫaffefidir		
sūsen	ṣanevbārü'l-kibār	çam ağacı
sūfī	ḥakīm	bilici[824]
sūfiṭāʾiya	sūfiṭāʾiya	sūfiṭāʾiya[825]
*bir ṭaʾifedir		

[816] Mekke (KFT)
[817] ısı ve ışık yayarak yok olmuş, kül hâline gelmiş, yanık
[818] kelime metinde سودابه biçiminde yazılmıştır. sudaba; Hameveran hükümdarının kızıdır, Keykavusun karısının ismidir (HAB)
[819] şenlik, şölen, ziyafet (YTS)
[820] zurna ((KFT)
[821] yabani safran, doğbane, hermodactylus (ŞF)
[822] kelime metinde خب biçiminde yazılmıştır
[823] kertenkele, bukalemun gibi yerde sürünerek ilerleyen, beşer parmak ve dörder ayaklı, çok uzun kuyruklu sürüngenlerin ortak adı (KAL)
[824] bilgin, hakim, âlim (YTS)
[825] bir sınıf öğrencisi (ŞF)

sūk	muṣībet	mātem[826]
sūmnāt	sūmnāt	sūmnāt[827]
bir ṭaʾifedir		
(sin+he)		
sehl	yeser	ḳolay[828]
sehī	mustaḳim	doğru[829]
sih-asba	sürʿat u ʿacele	çabuḳ[830]
sih ḫvāharān	nebātüʾn- naʿş	yedi yıldız
suhrāb: sin-i maẓmūme	suhrâb	suhrab
*rüstem oğlıdır		
(sin+ye)		
sīnā	cebelüʾṭ-ṭūr	ṭur dağı
sī: sin-i meksūre	s̱elâs̱īn / s̱elâs̱un	otuz
siyâh	esved	ḳara
siyāh-i çerde	esmerüʾl-levn	ḳara yağız[831]
(s.43)		
siyāhgilīm	bilā-ṭāliʿ	ṭâliʿ siz[832]
siyāhguş	X	ḳaraḳulaḳ[833]
siyâhnāme	ʿâṣī	âṣī[834]
sīb	tuffâḥ	elma

[826] mağlûbiyet, ayrılık, istîlâ gibi büyük dert ve felâketlerin sebep olduğu derin üzüntü, keder ve ümitsizlik (KAL)
[827]Hindistanda bir kent (KFT)
[828]sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılabilen, emeksiz, zahmetsiz, güç ve zor karşıtı (GTS)
[829] gerçek, yalan olmayan (GTS)
[830]acele, süratli
[831]koyu esmer
[832]talihi ters olan, talihi kötü olan, şanssız, bahtsız (kimse) (GTS)
[833]kedigillerden, çakala benzer vahşi bir hayvan, vaşak (GTS)
[834]başkaldırıcı (GTS)

sībavaih	sībavaih	sībavaih[835]
*bir fāżıl idi		
sīr	şebʿân	ṭoḳ[836]
sīr	s̱ūm	ṣarımsaḳ
sīr āmeden	melūl	melūl[837]
sīsenber	nemmām	mārṣama[838]
sīm	ẕeheb	gümüş
sīmāb-i âteşīn	şems	güneş
sīmber	maḥbūb	dilber[839]
sīmurġ	ʿanḳā	ʿanḳā[840]
sīn-doḫt	sīn-duḫt	sīn-doḫt[841]
sīne	ṣaḍr	göğüs
sīnī	sīnī	sīnī[842]
siyeh	esved	ḳara[843]
siyeh-nāme	fāsıḳ	fācir[844]
(şin+elif)		
şād	mesrūr	sevinç
şābāş	merḥabā	āferin
şāpūr	şehzāde	şehzāde

[835]ʿ Amr Bin ʿ Usman'ın adıdır; Şiraz'ın yerlilerinden ve ünlü bir Arap gramercisidir (ŞF)
[836]yemek yeme isteği ve ihtiyâcı duymayan, yemek yemiş olan (kimse) (KAL)
[837]boynu bükük, üzgün, mahzun (KAL)
[838]marṣama [varsama]; yaprakları nane gibi güzel kokulu olup kimi yemeklere konan bir bitki, barsama (YTS)
[839]gönlü kendine çeken, güzel; sevilen kimse, sevgili (KAL)
[840] Sîmurg kuşudur.
[841]para canlısı, aşağılık, ahlaksız; Rüstemin bir kadın atası (ŞF)
[842]üzerinde yemek de yenilebilen yuvarlak, bakır veya pirinçten büyük tepsi (GTS)
[843]en koyu renk, siyah; ak, beyaz karşıtı (GTS)
[844]kötü işler yapan, zinâ ve işrete düşkün olan, fısk u fücur sâhibi (kimse), sefih (KAL)

şāḫ-i āhū	ḳarn-ı ceyrān	ceyrān boynuzu
*ḥuṣūl olmayan merāma kināyedir		
şāh-ı isperem	sulṭān-i feslegen	ḫoş isperem[845]
şādorvān / şādervān	ḥaymetü'l- selāṭīn	serāperde[846]
şādī	surūr	ḫoş-ḥāllik[847]
şār	medīne	memleket[848]
şāş	bevl	sidik[849]
şāşīden	tebevvul	işemek
şākirdāne	şākirdāne	şākirdāne[850]
*çırağa virilen baḫşişdir		
şāneser	hudhud	ibibik ḳuşu
şāh	ṣaḥib	pādişāh
şāh-ı isperġam	ḍaymurān	fesleğen
şāh-ı bellūṭ	bellūtü'l- mulk	ḳasṭal[851]
şāh-tere	baḳlatū'l- mulk	şahterrec[852]
şāhdāne	kenb	kenevir toḫumu
*bengdir		
(s.44)		
şāhid-i cān	maḥbūb	dilber[853]
şāḫ-diroḫt	şecer-i ṣanevber	çam ağacı

[845]ballıbabagillerden, saksılarda süs bitkisi olarak yetiştirilen, keskin kokulu, ufak yeşil yaprakları kekik gibi bahar ve koku verici olarak kullanılan, küçük beyaz çiçekli bitki (KAL)
[846]otağ, saray perdesi (KFT)
[847]sevinç
[848]bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, şehir, yurt (GTS)
[849]idrar, çiş (GTS)
[850]çırağa verilen bahşiştir
[851]kestane, kraliyet meşesi
[852]şahteregillerden küçük çiçekli, parçalı yapraklı, gök mavisi renginde, yol kenarlarında ve tarlalarda yetişen, taşıdığı fumarin adlı alkolit sebebiyle tıpta kullanılan bir bitki, fumaria (KFT)
[853]gönlü kendine çeken, güzel; sevilen kimse, sevgili (KAL

şāh-ı zāvil	şāh-ı zāvil	şāh-ı zāvil
*sulṭan maḥmūd laḳabıdır		
şāhnāme	şāh-nāme	şehnāme[854]
şāhnişīn	şeh-nişīn	çıḳma köşkü[855]
şāhīī	pādişāhlıḳ	salṭanat[856]
şâhīn	X	şikārī ḳuş[857]
şāyān	ḥārī	yaraşıḳ
şāyeste	ḥaḳīḳ	yaraşıḳ[858]
(şin+be)		
şeb	leyl	gece
şebāb	şebāb	yiğitlik
şeb-i efrūz	ḳamer	ay[859]
şeb-pere	ḥuffāş	yarasa ḳuşu
şeb-būy	ʿaynü'l-baḳar	gül-i gāv-çeşm[860]
şebistān	ḥarem-i serāy	hüsrevānī[861]
*sulṭan ḫalvetḫâne		
şebhūn	X	gece çapulu[862]
şobān /şubān	rāʿī	çoban
şubān-i vādī-i eymen	mūsā	mūsā[863]

[854]hükümdarların niteliklerini, üstün başarılarını dile getiren yapıt; Firdevsî'nin ünlü yapıtının adı
[855]padişahların oturduğu yer
[856]bir ülkede hükümdarın, padişahın, sultanın egemen olması (GTS)
[857]av için yetiştirilmiş şahin, doğan vb. kuş (KAL)
[858]yaraşma, uyma, uygunluk (GTS)
[859]güneşten aldığı ışığı yeryüzüne yansıtan ve dünyâmızın tek uydusu olan gök cismi, kamer, mah (KAL)
[860]sığırgözü
[861]sarayın harem yeri, halvet yeri
[862]birçok kimsenin bir mala üşüşüp bulduklarına el koyması, yağma, talan, iğtinam; ***târih.*** Düşman toprağını basan akıncıların yaptıkları yağma, topladıkları ganîmet; gece baskını (KAL)
[863] Hz. Musa,

(şin+te)

şetrenc	ṣaṭranc	ṭavla[864]
şütür-dil: şin-i mażmūme	ḥiḳd	kīne[865]
şütür-murg	naʿāma(t)	deve ḳuşu

(şin+cim)

şecereʾ-i meryem	buḫūr-ı meryem	buḫūr-ı meryem[866]

(şin+ḥa)

şiḥneʾ-i necef	ḥażreti ʿalī	ʿalī ḥażretleri[867]

(şin+ğı)

şeḫ	cebel	dağ

(şin+dal)

şud[868] : şin-i mażmūme	ṣār	oldu[869]

(şin+re)

şereng	semm	zehir

(şin+sin)

şast/şest	sittīn	altmış
şeşt	ibhām	baş parmaḳ
şist : şin-i meksūre	calas	oturdu[870]
şusten[871] : şin-i mażmūme	ġusl	yıḳamaḳ

(şin+şin)

şeş	sitte	altı

[864]aynı isimdeki bir tahta kutu üzerinde iki kişi, otuz pul ve iki zarla oynanan oyun (KAL)
[865]fars. kîne; kin (KAL)
[866] çuha çiçeği cinsinden, çiçekli, kokulu, diğer kokulu bâzı bitkilerle karıştırılarak buhur suyu denen güzel kokulu suyun elde edilmesinde kullanılan bitki, tavşankulağı, siklamen (KAL)
[867] Hz. Ali
[868]Oldu manasınadır ki Arabîde sâre müradifidir (BK)
[869]evet, *ünl.* başüstüne (GTS)
[870]oturma, bir yere yerleşme
[871]Yumak, yıkamak ve gasl manasınadır (BK)

şuş[872]: şin-i mażmūme	riye	ciğer[873]
(şin+ʿayn)		
şiʿr-mürdek[874]	muḳla(t)	göz bebeği
şeʿbede	şeʿbede	şeʿbede [875]
(şin+ġayn)		
şeġal	saʿleb	çaḳal
(şin+lām)		
şaltūk	X	çeltik[876]
(s.45)		
(şin+mim)		
şemāīl	ahsenü'l- ceblet[877]	ẕâtı iyi[878]
şemşīr	seyf	ḳılıç
şemen	ʿabede-i eṣnām	put-perest
şimşād : şin-i meksūre	merzencūş	merzengūş[879]
şumār: şin-i mażmūme	ḥiṣāb	ṣayı[880]
(şin+nun)		
şanbalīd	ḥulbe	şanbālīd[881]
şengerf	şencerf	zincefr/zuncufr[882]
şengūl	maṭbūʿ	maḳbūl[883]

[872]Akciğer ki çiğer yelpazesi menzilindedir. Türkçe öyken derler (BK)
[873]akciğerlerle karaciğerin ortak adı (GTS)
[874]kelime metinde شعرمردمك biçiminde yazılmıştır
[875]el çabukluğu; hokkabazlık, gözbağı (KFT)
[876]kabuklu pirinç, çeltik (YTS)
[877]güzel yüzlü (YEK)
[878]zatı iyi, güzel yüzlü
[879]merzenguş/merzencuş; Ballıbabagillerden, küçük yapraklı, güzel kokulu bir saksı bitkisi, mercanköşk (KAL)
[880]sayılabilen şeylerin veya ölçme, tartma sonucunda ortaya çıkan birimlerin kaç tâne olduğunu bildiren bir, on, on beş vb. sözlerden her biri, adet (KAL)
[881]buy otu, çemen otu (VAJ)
[882]kırmızı renkli tabiî cıva sülfür, sülüğenin eski adı, sincerf (KAL)

şenīden / şinīden	semāʿ	işitmek[884]
şinā	sibāḥat	ṣuda yüzmek
şinuften	semāʿ	işitmek[885]
şunān : şin-i mażmūme	çoġan	çoğan[886]
*bir nebātdır		
(şin+vav)		
şev	leyl	gece
şevkerān	ṭamḥāʾ	baldıran[887]
şūy	zevc	er[888]
şevān	rāʿīī	çoban
şūḫgīn	denis	çirkin
şūr	milḥ	ṭuzluḳ[889]
şūrabāc	şūrabāc	çorba
(şin+he)		
şeh	ṣaḥib	ḫudāvend[890]
şehbāz	balaban	balaban[891]
*bir ḳuşdır		
şehdāne	varaḳü'l-ḫayāl	beng[892]

[883]hoşa giden, hoş, beğenilen (KAL)
[884]dinlemek, duymak
[885]dinlemek, duymak
[886]çoġan [çöven, çöğen]; taşıdığı saponinden dolayı kökü ve dalları suda sabun gibi köpürdüğü ve sabun etkisi yaptığı için kirleri temizlemek, yağ lekelerini çıkarmak, helvacılıkta helvayı ağartmak için kullanılan, pembe, kırmızı, eflâtun çiçekli, bahçelerde süs bitkisi olarak da yetiştirilen, çok yıllık otsu bitki, sabun otu, helvacı kökü (YTS, KAL)
[887]baldıran otu; Maydanozgillerden, nemli yerlerde yetişen zehirli bitkilerin ortak adı, ağı otu, baldırgan (GTS)
[888]eş, koca (KAL)
[889]içine tuz konulan kap, tuzlu, acı tuzluluk
[890]efendi, sâhip, mâlik, hükümdar (KAL)
[891]atmaca, doğan vb. yırtıcı bir kuş (GTS)
[892]ban otu denen bitki ve bunun afyon gibi uyuşturucu, keyif verici tohumu (KAL)

şehriyār / şehryār	sulṭan	pādişāh
şehenşāh-ı felek	şems	güneş
(şin+ye)		
şeypūr / şiypur	nefīr	şeypūr[893]
şeyd/şiyd	zevḳ	ḥīle[894]
şīb	suflī	alçaḳ[895]
şīr	esed	aslan
şīrāz	şīrāz	şiraz[896]
şīr-i māhī	X	aḳ balıḳ[897]
şirūya/şerūya	şirūya/şerūya	şirūya/şerūya[898]
şīfte	ʿāşıḳ	ʿāşıḳ[899]
şīn	iḳʿād	otur
şīven	muṣībet	belā[900]
şeyhe/şiyhe	ṣahīl	kişirdi[901]
*at kişnemesi		
(ṣat+elif)		
ṣābūn	ṣābūn	ṣabun[902]
(s.46)		
(ṭı+elif)		

[893]*müz.* Sâsânî ve Arap müziklerinde kullanılmış basit bir nefesli saz (KFT)
[894]bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyle yapılan tertip, düzen (KAL)
[895]bile bile en kötü, en ahlaksızca davranışlarda bulunan, aşağılık, soysuz, namert, rezil, hain (GTS)
[896]*coğ.* İran'da halıları ve vaktiyle gezinti yerleri ile ünlü bir kent, klasik Türk musikisinde bir makam (KFT)
[897]ak balık; tatlısu kefali, ak kefal, kepenez ya da kasna olarak da bilinir, sazangiller familyasına ait bir balık türü. https://tr.wikipedia.org/wiki/Ak_balık (22.08.2016)
[898]büyük, onurlu, cesur, yiğit; Hüsrevin oğlunun adıdır (ŞF)
[899]bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse (GTS)
[900]büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket (KAL)
[901]at kişnemesi (YTS)
[902] kirli ve yağlı şeyleri temizlemekte kullanılan, türlü yağlarla alkaliler birleştirilerek yapılan madde; bu maddenin kalıp durumunda olan biçimi (GTS)

ṭārem-i aḫżār	semā	gök
ṭâḳ-ı nilufarī	semā	gök
ṭâk u ṭarum	kerr ü ferr	debdebe[903]
(ṭı+be)		
ṭebāşīr-i şubh	fecr-i ṣādıḳ	şabaḥleyin
(ʿayn+elif)		
ʿāriyet-serā(y)	dunyā	dünya
ʿālem-i ḫāk	dunyâ	dünya
(ʿayn+be)		
ʿebbâsiyān	ʿebbâsiyān	ʿebbâsiyān[904]
*ḫulafāʾ-i benī ʿabbâsīdir		
ʿibretpeziroften	ḳabūlü'l-naṣīḥat	vaʿẓ işitmek[905]
ʿibret-i şeşrūze	dunyā	dünya
(ʿayn+ẕel)		
ʿazrâ	ʿazrâ	ʿazrâ[906]
(ʿayn+re)		
ʿarş- ı ekber	ḳalb	gönül
ʿarʿar	X	dikenli ardıç ağacı
ʿaraḳ kerde	munfaʿil	utanmaḳ
ʿaraḳçīn	ʿaraḳiyye	taḳye[907]
ʿarūs	ʿarūs	gelin[908]

[903]göz alıcı gösteriş, şatafat, tantana, haşmet, ihtişam (KAL)
[904] Abbasiler (KFT)
[905]ibret almak, ders almak, nasihat dinlemek
[906]bâkire, kız, kız oğlan kız [Hz. Meryem için kullanılır] (KAL)
[907]yarım bir yuvarlak şeklinde ince kumaştan yapılmış başlık, takye, takke (KAL)
[908]evlenmek için hazırlanmış, süslenmiş kız veya yeni evlenmiş kadın (GTS)

ʿarūs-i çahārum felek	şems	güneş
(ʿayn+ṭı)		
ʿaṭāy-ı kübrā	ʿaṭāy-i kübrā	ʿaṭāy-i kübrā
*ʿömr ḫabīʿdir		
ʿaṭsaʾ-i şeb	ṣubḥ- ı ṣādıḳ	ṣabaḥleyin
ʿiṭr-ımüşkī	ġāliye	ġāliye[909]
ʿuṭārid : ʿayn-ı mażmūme	ʿuṭārid	ʿuṭārid[910]
(ʿayn+lām)		
ʿalālā[911]	ġavġa	ġavġa[912]
ʿalef	fişfaşā(t)	yonca
ʿalḳem[913]	ḥanẓal	ebūcehil
ḳarpuzu[914]		
(ʿayn+nun)		
ʿanḳāʾ	ṭavīlü'l-ʿanḳâʾ	sīmurġ[915]
ʿinân-ber-ʿinân	musâvāt	beraber
ʿinān tāften	inhizām	ḳaçmaḳ[916]
ʿunnāb: ʿayn-ı mażmūme	ʿunnāb	ʿunnab[917]
(ʿayn+vav)		

[909]misk ve amberden yapılma, siyah renkli, güzel kokulu, boya olarak saç ve kaşa sürülen bir mâcun (KAL)
[910]güneşe en yakın olan gezegen, Merkür (KAL)
[911]kavga (FS)
[912]şiddetli tartışma veya dövüş, mücâdele (KAL)
[913]mutlak acı nesneye, hasetsen Endülüs lügatinde ebucehil karpuzu denir. Arabîde hanzal derler. İnde'l-ba'z şecer-i hanzal adıdır ki herzehredir. Türkîde ağı ağacı tabir olunan şeceredir (BK)
[914]acı hıyar denen bitki (KAL)
[915] Kaf Dağı'nın arkasında yaşadığına inanılan efsânevî kuş, Ankā (KAL)
[916]hızla koşup bir yere saklanmak (GTS)
[917]ʿunnab; [hünnap, hünnab, ünnap, unnap] iki çenekliler sınıfının cehrigiller familyasından, sarı çiçekli, dikenli yaprakları uzun ve mızrak biçiminde, boyu 8–10 metreyi bulan, ufak ağaç veya çalı şeklindeki bitki, çiğde; bu ağacın zeytin büyüklüğünde, önce yeşil, sonra kırmızı olan, çekirdekli, tatlı ve etli, şeker ve tanen bakımından zengin, yumuşatıcı, balgam ve idrar söktürücü, hafif müshil hassası taşıyan, yaş ve kuru olarak yenebilen meyvesi, çiğde, arabistan kiraz (KAL)

ʿavd / ʿuvd	ʿavd	ʿavd[918]
(ġayn+elif)		
ġāşiye ber doş	mūṭīʿ	mūṭīʿ[919]
(ġayn+be)		
ġabab	ġabġab	buḫāḳ[920]
(ġayn+re)		
ġarīv	şayḥa	bağırmaḳ
(ġayn+mim)		
ġamze	hadab	göz ḳapmaḳ[921]
(fe+re)		
fer	ʿaẓamet	şevket[922]
ferā	ʿalī	üzere[923]
ferāḫ	vāsiʿ	bol[924]
ferāz	meftūḥ	açıḳ[925]
(s.47)		
(fe+re)		
ferāz	fevḳ[926]	yukarı[927]
ferāḫor	lāyıḳ	yaraşıḳ[928]
farās-yāb	farās-yāb	farās-yāp[929]

[918]geri dönüş, nüksetme (KFT)
[919]itaatli, boyun eğen, bağlı (KFT)
[920]gerdan (TTAS)
[921]göz kırpmak (YTS)
[922]büyüklük, ululuk, heybet, haşmet (KAL)
[923]üst taraf, üzerinde (YTS)
[924]geniş
[925] (bir şeyi) kapalı, örtülü, kilitli veya bağlı durumdan çıkarmak (KAL)
[926]kelime metinde فوق biçiminde yazılmıştır. fevk; üst, üst taraf, yukarı (KAL)
[927]bir şeyin üst bölümü, fevk, aşağı karşıtı (GTS)
[928]yaraşma, uyma, uygunluk (GTS)

ferāmūş	nisyān	unutmaḳ
fertūt	ʿatīk	çoḳ yaşamış[930]
ferrūḫ	mesʿūd	mübārek[931]
fercām	ʿāḳibet	soŋ[932]
ferḫār	ferḫār	ferḫār[933]
*bir mülkdür		
ferseng	fersaḫ	sāʿat[934]
(ḳaf+elif)		
ferfer / firfir	firfir	firfir[935]
ferverdīn	ḥemel	āẕar[936]
feryād-ḫān	X	müsteġīṯ[937]
*istimdād içün ṣavt-ı bülent ile feryād idici olan		
ferīdūn	ferīdūn	ferīdūn[938]
ferāz	ʿâlī	yüksek[939]
firdevs	cennet	cennet
furūd	taḥt	aşağı[940]
(ḳaf+elif)		
ḳāan	ḳāan	ḳāan[941]

[929] Turan kralının adı, Efrasiyab (ŞF)
[930] yaşlı
[931] kutlu, kutsal, uğurlu (GTS)
[932] sonuç, netice
[933] güzelliği ve putlarıyla dikkat çekici bir şehir (ŞF)
[934] normal yürüyüşle 60 dakîkada gidilen ve yaklaşık 5 km. uzunluğunda olan mesâfe için kullanılır (KAL)
[935] aceleyle, hızla (KFT)
[936] Güneş yılı esâsına dayanan takvimde mart ayının diğer adı (KAL)
[937] yardım dileyen (KAL)
[938] İran Mitolojisinde Dahhak'ı öldüren padişah; gökyüzünün sekizinci katı, erkek adı (KFT)
[939] belli bir yere göre daha yukarıda bulunan (KAL)
[940] bir yere göre daha alçak yerde bulunan (KAL)
[941] kağan, hükümdar (KFT)

*çin pādişahıŋ ismidir

ḳāfiye-sencān	şāʿirān	şāʿirān[942]
(ḳaf+be)		
ḳabāʾ	yelmaḳ	don[943]
ḳubbeʾ-i zebercedī	semā	gök
(ḳaf+lām)		
ḳalem der keşiden	maḥv	pak[944]
ḳalemzen	kātib	yazıcı[945]
(ḳaf+nun)		
ḳanādīl-i çarḫ	kevākib	yıldızlar
(ḳaf+ye)		
ḳayṣer-i rūm	ḳayṣer-i rūm	ḳayṣer-i rūm[946]

*rūm pādişāhlarına ʿalem-i maʿṣūṣdur

ḳayṣerān	ḳayṣerān	ḳayṣerān

*mūsiḳide bir perdedir

(kef+elif)		
kabūl	kabil	kabil[947]
kâbīn	mehr	boyun[948]
kāçġar	kāçġar	kāçġar[949]
kār	şaġl	iş

[942]şairler

[943]kelime metinde دوك biçiminde yazılmaktadır. don; giysi, vücudun belden aşağısına giyilen uzun veya kısa iç giysisi, külot (GTS)

[944]temiz, arı, saf, katışıksız (GTS)

[945]işi yazı yazma olan kimse, yazar (GTS)

[946]kayser, roma ve german imparatorlarına verilen unvan; hükümdar

[947] Kabil, Afganistanın başkenti, Kâbul (ŞF)

[948]kefalet, boyunluk (YTS)

[949] Türkistan'daki bir şehir ismi, Kaşgar (ŞF)

kârvān	ḳāfile	ḳāfile
kāseger	faḫḫār	faḫḫâr[950]
kāġıd	kāġid	kağıd
kālcūş	kālcūş	kalacuş/kalaçoş[951]
kān	maʿden	maden[952]
kâh	tibn	ṣaman
(s.48)		
gāh	zemān	zaman
(kef+be)		
kebābe	ḥübbü'l-ʿarūs	ḳuyruklu biber[953]
kebk	ḥacel	keklik
kebī	ḳird	maymun
(kef+te)		
ket	serīr	taḫt[954]
ketire	ṣamġ	ṣamġ[955]
(kef+cim)		
kec	munḥanī	eğri[956]
kec āğende[957]	X	حوقال
keckulah	maḥbūb	dilber[958]

[950]çanak çömlek, toprak testi, saksı (OTAL)
[951]bir tür yiyecek, yemek (KFT)
[952]kendine has parlaklığa sâhip, dövülüp haddelenebilen, ince levha ve tel hâline getirilebilen, asitler ve bazlarla birleşebilen demir, altın, bakır gibi elementlerin ortak adı, metal (KAL)
[953]kelime metinde قوبراغی بیر biçiminde yazılmıştır. Kuyruklu biber, at biberi tohumu (KFT)
[954]hükümdarların üzerine oturdukları koltuk (KAL)
[955]zamk kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli, bâzı ağaçların kabuklarından sızdıktan sonra renksiz veya sarımtırak renkte katı bir madde hâlini alan camsı yapıştırıcı madde (KAL)
[956] doğru veya düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, münhani, doğru karşıtı (GTS)
[957]eğri yastık (YTS)
[958]alımlı, güzel kadın (GTS)

(kef+dal)

kedḫoda	ṣāḥibü'l-beyt	ev ṣāḥibi
kedū	ḳaraʿat	ḳabaḳ

(kef+re)

ker	aṣamm	ṣağır
kerb	ġamm	ġuṣṣa[959]
kekreden	kekreden	kergeden

*bir ḳuşdur hindistānda maḫṣūṣdur

kerkes	nesr	aḳbaba
kirmānşāhān	kirmānşāhān	kirmānşāhān[960]
kirāye	ucret	kirāye[961]
kirdār	şaġl	iş
kirdgār /kirdiġār	allāh	taŋrı
kirişme / kereşme	edā	edā

*maḫbūbuŋ gözinen işaret eylemekdir

kirāv	sefīnehāü'l- ṣaġīr	küçük gemi
kiryâs	fevkānī/favkânī-beyt	köşk
korte	ḳamīṣ	gömlek[962]
gorīz	firār	ḳaçmaḳ[963]

(kef+ze)

kez[964]	ʿan[965]	den[966]

[959]üzüntü (TTAS)
[960] İranda bir şehir, Kirmanşah. https://tr.wikipedia.org/wiki/Kirmanşah_Eyaleti (22.08.2016)
[961]kira, kiralık (KFT)
[962]kelime metinde كرملك biçiminde yazılmıştır. gömlek; vücudun üst kısmına giyilen kollu veya yarım kollu, yakalı giysi (GTS)
[963]kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak, firar etmek (GTS)
[964] kez: [ki+ez> kez] ki,den, ki. denberi (KFT)

gezlik/gizlik	sikkīn	bıçaḳ
kuzbura	kişniz	kişniz[967]
(kef+ṣe)		
keṣr	muʿavvac	eğri[968]
(kef+je)		
kejdüm	ʿaḳreb	ʿaḳrep
(kef+sin)		
kes	şaḫış	kimse
kisāʾ	ḥalas	kilim
kesād	bilā-revāc	revaçsız[969]
kisrī : kef-i meksūre	kisrī	kisrī
*nūşīrvānıŋ laḳabıdır		
kus: kef-i mażmūme	ferc	am[970]
(kef+şin)		
keştī-i ġam	dunyā	dünya
keşef	keşef	ḳaplubaġa[971]
(s.49)		
keşmīr	kaşmīr	keşmir[972]
guşūd[973]	fucūr	açılmaḳ[974]

[965]*edat.* (Ar. *ʻan* harf-i cer) Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve ön ek gibi kullanılan *an* Arapça kelimelerin, tamlamaların ve zamirlerin başına gelerek genellikle zarf fonksiyonunda birleşik şekiller yapar. (KAL)
[966]ayrılma hal eki
[967] (Fars. *kişniz – kişnic,* benzeşme ile *kişniş*) Maydanozgillerden, yaprakları maydanoza benzeyen, boyu 30 – 50 santim, beyaz çiçekli, tüysüz, parlak, bir yıllık otsu bitki (KAL)
[968]hakka veya aslına uygun olmayan, yanlış, hatâlı (KAL)
[969] îtibârsız, sürümsüz (KAL)
[970]dişilik organı, vajina (GTS)
[971]kaplumbağa
[972]Hindistan, Pakistan ve Çin'in sınırlarında bir dağlık bölgedir (http://www.bilgesam.org/Images/Dokumanlar/0-268-2014062517asya_bol4.pdf.)

keşīş	rāhib	papas[975]
kiş: kef-i meksūre	X	X
* ki eş muḥafefidir ki rābıṭa ve eş żamīr-i ġāībddir [ki onu]		
kişt	zerʿ	ekin[976]
kişver	iḳlīm	memleket
kuş : kef-i mażmūme	katḷ	öldürmek
goşā	fetḥ	açmaḳ[977]
(kef+fe)		
goften	ḳavl	söylemek[978]
kefter	hamām \ ḥamāme	güvercin
kefçe	ḳaşıġ	ḳaşıġ[979]
kef-i deryā	zabadü'l- baḥr	deŋiz köpüğü[980]
kefş	pāpūç	ḳundura
kefel	kefel	serin[981]
(kef+lām)		
kel	aḳraʿ	ṭaz[982]
kelāt	kelāt	kelāt[983]
*bir mülktür		
kelleḥoşk	sevdaʾī	deli

[973]kelime metinde كشوذ biçiminde yazılmıştır. guşūd; açık, açtı (KFT)
[974](kadın için) çok açık giyinmeye başlamak, açılıp saçılmak
[975] kapaz kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli, hıristiyan din adamı (KAL)
[976] ekilmiş tahılın filiz vermiş biçimi, tarlada bitmiş tahıl, buğday, kültür (KAS)
[977]savaşla almak, fethetmek (KAL)
[978]konuşmak,
[979]kaşığ; kaşık, sulu veya tâneli şeyleri yemeye mahsus, ağıza giren kısmı genişçe ve çukurca, saplı sofra âleti (KAL)
[980]deniz köpüğü
[981]soğuğa yakın, soğukça (hava) (KAL)
[982]ṭaz; [daz] kel, saçsız (YTS)
[983]hisar, kale; küçük köy (KFT)

kilik	ḫinṣir / ḫinṣar	küçükparmak
kilīd	miftāḥ	anaḫtar
kilīsa	kilīsā	kilise
kelle	cumcume	tepe[984]
kulāle : kef-i mażmūme	muceʿed	ḳıvırcıḳṣaç
kulāh	kalansuva-t	börk[985]
kulāhdārī	salṭanat	pādişāhlıḳ
külāh-ı zemīn	semā	gök
külbe *küçük odaya denir	beytü'l muḥaḳḳer	bucak
külūḫ	meder	kerpiç ḳıtʿası[986]
golehgūşe ber āsmān	ʿaẓamet	ʿaẓamet[987]
koliçe: uzbadır *küçük yaġlı ekmek (kef+mim)	koliçe	koliçe
kem	ḳalīl	az
kemān	ḳavs/kavis	yay
kemān-ı rüstem	ḳavs ü ḳazeḫ	eleğimṣağma[988]
kemer	vasṭ	bil[989]
kemerbeste müstaid/müstait[990]	mustaʿidd-i ḫidmet	ḫidmete

[984]kafatası
[985]börk, [börke, börki] başa giyilen külah, kalpak gibi şeyler (YTS)
[986]kerpiç kesiği (KAL)
[987]kibir, gurur
[988]gökkuşağı (YTS)
[989]bil; bel (YTS)
[990]bir işe hazır, yardıma hazır

kemīn ʿasker[991]	ķurmūṣ	puṣuya gizlenmiş
kimâ: kef-i meksūre	besbāse	bezbāz darū[992]
(s.50)		
(kef+nun)		
kenār / kinār	ṣaṭṭ	soŋ[993]
kendū	kendūc	ṣarpun[994]
kende	ḫandaķ	ḫandeķ[995]
kenʿān	kenʿān	kenʿān [996]
kenīz	cāriye	cāriye
kenār / kinar	teʿānuķ	ķucaķ[997]
kon	maķʿad	göt
kinişt / konişt	kinişt / konişt	kinişt / konişt[998]
*mecūs veyaḥud maʿbedine dinür		
kongure	şerefe	ṭabaķa ṭabaķa[999]
kunūn	el-hāl	şimdi
(kef+vav)		
kūç	naķl	naķil[1000]
kūdek	ṭifl	iç oğlan
kūr	aʿmā	gözsüz[1001]

[991]pusuya yatmış olan asker, pusu, tuzak
[992]küçükhindistan cevizi kabuğu, öksürük ve göğüs için faydalıdır (KO, OSL)
[993]en arkada bulunan, kenar, kıyı
[994]şarpın/şarpun; sandık, ambar, petek (YTS)
[995]hendek (YTS)
[996] Kenan toprakları, Filistin, Yakup ve Yusuf peygamberlerin Filistin topraklarındaki yurdu, erkek adı (KFT)
[997]açık kollarla göğüs arasındaki bölüm, aguş, kucaklaşma,
[998]manastır, kilise, mabet, havra, sinagog (KFT)
[999] *mîmar.* Osmanlı mîmârîsinde câminin mahfilden îtibâren kubbeye kadar olan çeşitli katlarından her biri (KAL)
[1000]bir yerden başka bir yere götürme, taşıma, aktarma, geçirme (KAL)

kūrdil	ʿadīmü'l-baṣīret	baṣīretsiz[1002]
kūse	kavsac / kūsac	köse[1003]
kūṣīden	saʿy	çalışmaḳ[1004]
kūfte	mesḥūk	döğülmüş[1005]
kūkū	X	ḳuşuŋ sesi
kun-hār	ebleh	deli
kūhân	serc	eyer[1006]
kūy	cādde-i ʿaẓīmet	şāh-rāh[1007]
(kef+he)		
keh	tebn	ṣaman
keher	kumeyt	ḳoyu ḳırmızı at
kehrübā	X	X

*maʿdeniyātından maʿlūm ṣarı ẕī-ḳıymet nesne ki andan çubuḳ ṭaḳımı[1008] ve tesbīḥ dānesi ve emṣâlī iʿmâl olunur

kih: kef-i meksūre	ṣaġīr	küçük[1009]
kihter	aṣġar	küçükrek[1010]
kihīn	ṣaġīr	küçük[1011]
kuh: kef-i mażmūme	cebel	dağ
kuhsār	maḥal	dağlıḳ

[1001]görme duyusundan mahrum olan, görmeyen
[1002]gerçeği göremeyen, anlayışsız, gāfil (KAL)
[1003]bıyığı, sakalı çıkmayan (erkek) (GTS)
[1004]bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak (GTS)
[1005]dövülmüş
[1006]binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne (GTS)
[1007]ana yol, ana cadde (KAL)
[1008]çubuk takımı; tütün içmek için kullanılan, ekseri yâsemin, kiraz, gül, pelesenk gibi ağaçlardan yapılan uzun ağızlık (KAL)
[1009]yaşı daha az olan (GTS)
[1010]daha küçük
[1011]en küçük

*dağı çoḳ olan maḥaldir

(kef+ye)

key	metā	ḳaçan ile[1012]
keyhusrev	keyhusrev	keyhüsrev[1013]
keykubād	keykubād	keykubād[1014]
keyfer	ʿarẓ	mükāfāt[1015]
keykāvūs	keykāvūs	keykāvūs[1016]
keyk	burġūṣ	pire

(s.51)

keyk der şelvār efkenden[1017]	mużṭarib	ḳararsız
keyvān	zuḥal	züḥal[1018]
kayūmarṣ	kayūmarṣ	kayūmarṣ[1019]
kiyān	kevkeb	yıldız
kīse	ṭobra	ṣurre[1020]
kīş	dīn	meẕheb[1021]
keyle/kiyle	keyl	ölçek[1022]
kimoḫt	ṣuġrā	ṣuġra
kīmiya	mekr	ḥīle[1023]

[1012]ne zaman, ne vakit, nasıl
[1013] Eski İran hükümdarı, İran mitolojisinde Siyavuş'un oğlu ve Keykâvus'un torunu, Anadolu Selçuklu hükümdarı (KFT)
[1014] İran hükümdarı (KFT)
[1015]bir başarının, iyi ve güzel bir davranışın karşılığı olan şey (KAL)
[1016] Anadolu Selçuklu hükümdarı, bir yıldız kümesi, İran mitolojisinde Keykubad'ın torunu (KFT)
[1017]bir kimsenin rahatını kaçırıp muzdarip ve mütelâşi eylemekten kinayedir (BK)
[1018] Satürn gezegeni
[1019]kayūmarṣ / kayūmart; Pesdadian hanedanının ilk kralı olarak kabul edilir, müthiş bir otoriteye sahiptir; bazen de Âdem ve Nuh ile karıştırılmakta (ŞF)
[1020]para kesesi (KT)
[1021]bir dinde belirli görüş ve anlayış farklılıklarından doğan kollardan her biri (KAL)
[1022]birim kabul edilen herhangi bir şeyin alabildiği kadar ölçü (GTS)
[1023]bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyle yapılan tertip, düzen (KAL)

(kef+elif)

kaiva	X	kefş-cāmegī[1024]
keyhân-ḫedīv	sulṭān-ı efḥam	ʿaẓametlü pādişāh
gāz : kef-i fārsī	maḳaṣṣ	maḳas[1025]
gazürek: gazor müṣaġiridir	ḳaṣār	çırpıcı[1026]
gāzurgāh	gāzurgāh	gāzurgāh

*şīrāzda bir yerdir şeyḫ saʿdīniŋ maḳberesidir

gām	ḫaṭve	adım[1027]
gāmīş	cāmūs	ṣu sığırı
gāv	baḳar	öküz
gāvzebān	lisānü'l-ṣevr	ṣığırdili

*bir nebâtdır

gāh	zemān	zaman
gāhvāre	mehd	beşik

(kef+pe)

gep	kelām	söz[1028]
gudgudī[1029]: kef-i mażmūme, maʿ dal daġdaġa[1030]		ḳaçılmaḳ[1031]

(kef+ẕel)

guẕārden	vażʿ	ḳoymaḳ[1032]
guẕeşt	ʿubūr	geçmek[1033]

[1024] İranda koşuculara ödül olarak verilen esasen pamuktan yapılan ayakkabı (ŞF, KAL)
[1025]bir eksen çevresinde dönebilecek biçimde çapraz eklemlenmiş, birbirine bakan yüzleri keskin iki çelik lamadan oluşmuş, arasına yerleştirilen herhangi bir şeyi kesmeye yarayan araç, sındı (GTS)
[1026]ben dokunduktan sonra yıkayıp ağırtan kimse (YTS)
[1027]yürümek için yapılan ayak atışlarının her biri (GTS)
[1028]bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavil (GTS)
[1029]Acem çobanları bu lafızla keçiyi okşayıp yanlarına çağırırlar. Dağdağa manasınadır ki kucaklamaktır(BK)
[1030]gürültü, patırtı (KAL)
[1031]çekilmek, savulmak (GTS)
[1032]bırakmak (GTS)

(kef+re)

ger	in	eğer[1034]
girāyīden/gerāyīden	ḳaṣd	niyet
gerd	ġubār	toz
gerd	rucūʿ	dönmek[1035]
gerdāgerd	muteʿāḳib	biri biriŋ ardınca
gerdālūde	muġberr	tozlu
gerdiş	taġyīr	bozmaḳ
gerden	cīd	boyun
gerden ḫārīden	iʿtiẕār	ʿözür[1036]
gerdenkeş	ṣāḥib-i ḳuvvet	ḳudret ṣaḥibi
gerden nihāden	teẕellül	tevāżuʿ[1037]
gerdūnmīnâ	semā	gök

(s.52)

gerşaşb	gerşaşb	gerşaşb[1038]

*rüstem-i zālın cedd-i ālāsıdır

kerker	kerker	kerker

*azerbāycānda bir yerdir

germābe	ḥammām	ḥamām
germ u serd	rāḥat ü meşaḳḳat	güç ve raḥatlıḳ
girāmī : kef-i meksūre	muḥterem	ʿizzetlü[1039]

[1033]bir yerden başka bir yere gitmek
[1034]*bağ* . Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen kelime, şayet (GTS)
[1035]*(-den, -e)* geri gelmek, geri gitmek (GTS)
[1036]yanlış, hatâlı bir davranışın elde olmadan veya mecbur kalındığı için yapıldığını bildirmek ve hoş görülmesini istemek üzere öne sürülen sebep, mâzeret (KAL)
[1037]alçak gönüllülük
[1038] İran mitolojisinde pehlivan Neriman'ın babası (KFT)
[1039]değeri ve mertebesi yüksek olan, şeref sâhibi, îtibarlı (KAL)

girān	ṣaḳīl	ağır[1040]
girân	ġālī	bahālı[1041]
gird	mudevver	değirmi[1042]
girdāgird	eṭrāf	سونلر
girdū	cevz	ceviz
giristen	bukāʾ	ağlamaḳ
gerevīden	taṣdīḳ	inanmaḳ
girih	ʿuḳde	düğme[1043]
girih ber bād	X	düğme[1044]
girye	bukāʾ	ağla[1045]
giribān dāmen kerden	murāḳabe	murāḳabe[1046]
gorāz	ẖinzīrü'l- faḥl	erkek domuz[1047]
gurbuz	ʿiyār	ʿayār
gorbe	sinnevr	kedi
gorīẖten	firār	ḳaçmaḳ[1048]
gürd-i zābül	rustem	rüstem[1049]
gurz	ʿamūd	gürz

*bir nevi ʿ silāḥdır

[1040]tartıda çok çeken, hafif karşıtı (GTS)
[1041]pahalı, değerli (YTS)
[1042] değirmi; (etü.. *tegirme – tegirmi* < **tegir-mek* "döndürmek") yuvarlak (KAL)
[1043]giyilecek şeylerin, çarşaf vb. eşyânın birbirine kavuşması istenen yerlerine dikilerek bir ilikten geçirilmek sûretiyle bağlayıcı vazîfesi gören veya süs için kumaş, deri vb. eşyâya, giyeceklere dikilen kemik, sedef, mâden, tahta gibi sert şeylerden yapılmış ufak ve genellikle yuvarlak nesne (KAL)
[1044]giyilecek şeylerin, çarşaf vb. eşyânın birbirine kavuşması istenen yerlerine dikilerek bir ilikten geçirilmek sûretiyle bağlayıcı vazîfesi gören veya süs için kumaş, deri vb. eşyâya, giyeceklere dikilen kemik, sedef, mâden, tahta gibi sert şeylerden yapılmış ufak ve genellikle yuvarlak nesne (KAL)
[1045]acı, keder, pişmanlık ve bâzan da sevinçten göz yaşı dökmek, ağlama işi (KAL)
[1046]bakıp gözetme, göz altında bulundurma, denetleme, denetim, kontrol (KAL)
[1047]erkek domuz
[1048]gizlice ayrılmak, firar etmek (KAL)
[1049]cesur, yiğit; Şehname'nin kahramanı, Rüstem (KFT)

gorisneçeşm	ḥarīṣ	aç gözlü
gorg	ẕiʾb	ḳurt[1050]
gorgān	gorgān	gorgān[1051]
(kef+ze)		
gez	ẕirâʿ	arşun[1052]
gezer	X	cezer[1053]
gozāf / gizāf	ʿabeṣ	faydasız[1054]
gezlik/gizlik	sikkīn	bıçaḳ
güzīde: kef-i mażmūme	munteḫab	mümtāz[1055]
(kef+sin)		
gostāḫ	cevr	cevir[1056]
gosterden	ferş	döşemek[1057]
(kef+şin)		
gişnīz	culculān	kişniz[1058]
goşne	cevʿān	aç[1059]
gil: kef-i meksūre, maʿ lâm	ṭīn	çamur
کل ارمنی	کل ارمنی	کل ارمنی
(s.53)		
gile	şikāyet	gile[1060]
gul: kef-i mażmūme	verd	çiçek

[1050]kurt
[1051] İran'da bir şehir (KFT)
[1052]metre (TTAS)
[1053]havuç (KT)
[1054]yararsız, gereksiz
[1055]seçkin
[1056]eziyet, cefa, üzgü (KAL)
[1057]yayma, serme, döşeme
[1058] (Fars. *kişniz – kişnic,* benzeşme ile *kişniş*) Maydanozgillerden, yaprakları maydanoza benzeyen, boyu 30 – 50 santim, beyaz çiçekli, tüysüz, parlak, bir yıllık otsu bitki (KAL)
[1059]acıkmış olma (GTS)
[1060]yakınma, sızlanma, yanıp yakılma, şikayet, sitem (KFT)

gul-i surḫ	verd-i aḥmer	kırmızı çiçek
(kef+mim)		
gümār : kef-i mażmūme, maʿ mim	ḥavāle	ışmarlamaḳ[1061]
gomān	ẓann	gümān[1062]
güm kerde-yi	bilā-ʿalem	nişānsız[1063]
(kef+nun)		
genc	kenz	ḫazine
genc-i bād-āverd	genc-i bād-āverd	genc-i bād-āverd[1064]
genc-i ilahī	ḳanāʿat	ḳanāʿat[1065]
genc-i şāygān	lāyıḳü'l-selāṭīn	pādişāhlara lāyıḳ
günbed: kef-i mażmūme	ḳubbe	ḳubbe
günbed-i azraḳ	semā	gök
günbed-i aʿẓam	felekü'l- eflāk	ʿarş-ı aʿzam[1066]
günbed-i ḫafrâ	semā	gök
goncişk	ʿuṣfūr	serçe
gong	ebkem	dilsiz
(kef+vav)		
gav	maġāk /meġāk	çuḳur[1067]
kuvārā[1068]	mahd	beşik
govt / gevt	maḳʿad	göt

[1061]bir şeyin yapılmasını veya getirilmesini, bu işlerle uğraşan birine söylemek, sipariş etmek (GTS)
[1062]zan, şüphe, kuşku (KFT)
[1063]belirleyici bir işareti, alameti, nişanı olmayan (GTS)
[1064]Perviz'in hanendesi barbud muteriyatı otuz lahinden bir lahin ismidir (BK)
[1065]elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene râzı olma (KAL)
[1066]feleklerin en üstündeki felek, en üst gök, dokuzuncu gök (KAL)
[1067]belli bir maksatla kazılmış veya oyulmuş yer, oyuk (KAL)
[1068] Buhara vezninde kapı eşiğine konulan ağaca denir (BK)

gavazn	baḳarü'l-vaḥşī	gāv-gūhī[1069]
gusāle	ʿicl	dana[1070]
guşt	laḥm	et
gevher	luʾluʾ	mürvarid/mervarid[1071]
gevher soften	inşāʾ	inşā[1072]
gevher-i mulk	şeh-zāde	şehzāde
gu : kef-i mażmūme	ṭūb	ṭop[1073]
guvārā	serīʿü'l- hażm	tiz geçici[1074]
gūpāl	gūpāl	gūpāl[1075]
gū	kellim	söyle[1076]
guyed	yetekellem	söyler
gūdarz	gūdarz	gūdarz[1077]
gor-ḫān	gur-ḫān	gürḫān
*çin pādişāhıŋ ismidir		
gūr-şekāv	nebbāş	kefen ṣoyucu[1078]
gūz	żart	fışṣ[1079]
gūsfendkoşan	ʿīd-i aḍḥā	ḳurbān bayramı
gūş	uẕn	ḳulaḳ

[1069]bir tür dağ öküzü (ŞF)
[1070]ṭana [dana]; İneğin, sütten kesildikten sonra bir yaşına kadar olan yavrusu
[1071]kelime metinde مرواديد biçiminde yazılmıştır. mervārid; inci, dür (KAL)
[1072]düz yazı veya şiir kaleme alma, yazıya dökme, söyleme (ŞF)
[1073] boyutları kullanıldığı spor dalına göre değişen, genellikle kauçuktan bir küre şeklindeki oyun âleti; gülle veya şarapnel atan ateşli silâh; bâzı şeylerin yuvarlak biçimdeki parçası (KAL)
[1074]hazmı kolay olan (şey), lezzetli, leziz (KFT)
[1075]demir topuz, demir ya da ahşap bir taht, bir İskit savaşcısının adı (ŞF)
[1076]söz söyleyen, konuşan kimse, mütekellim
[1077]nehirlerin etrafında yaşayan bir kuşun adı; Ashkanian(parth) hanedanın iki kralının adı; İranlı iki şampiyon(ŞF)
[1078]mezar açarak kefen soyan kimse, mezar hırsızı
[1079]osuruk

(s.56)

gūşpīç	tāẕīb	ḳulaḳ burmaḳ[1080]
gūş kerden	istimāʿ	işitmek
gūşmūş	āẕānü'l-fār	merzengüş[1081]
gūş-vāre-i felek[1082]	hilāl	bir gecelik ay
goşyār	guşyār	goşyār
*fārsīü'l-aṣl bir ḥekīm ismidir		
gūgīrd	kibrīt	kibrit
gūl	ebleh	deli
gūl-ġān	ṭūn	gülġân[1083]
gūn	levn	boya
gūnāgūn	levn-a-levn	türlü türlü[1084]
govāh/gevāh	beyyine	şāhid[1085]
gūyā	ṣāḥib-i nāṭiḳ	kelīm[1086]
gūyā-yı gevhāre	ʿīsā	ʿīsā
(kef+he)		
geh:gāh muḥaffefidir	zemān	zaman[1087]
gehvāreʾ- i fenā	dunyā	dünya
gihān: kef-i meksūre	dunyā	dünya
guher: kef-i mażmūme	cevher	güher[1088]

[1080]cezalandırmak,azarlama, eziyet verme
[1081]ballıbabagillerden, küçük yapraklı, güzel kokulu bir saksı bitkisi, mercanköşk (KAL)
[1082]kelime metinde كوشوارفلك biçiminde yazılmıştır.
[1083]bir hamam sobası, ocağı
[1084]türlü türlü, çeşitli, çeşit çeşit
[1085] şahid/şahit; tanık (GTS)
[1086]söz söyleyen, konuşan kimse, mütekellim (KAL)
[1087] bu sürenin belirli bir parçası, vakit (KAL)
[1088]cevher, mücevher, elmas, inci (KAL)

guher-i ʿaḳd-i felek	kevākib	yıldızlar
guhergoster	saḫī	himmetlü[1089]
(key+ye)		
gayūmarṣ	gayūmarṣ	gayūmarṣ[1090]
gihān	dunyā	dünya
giyā: kef-i meksūre	ḥaşīş	ot
gītī	dunyā	dünya
gītībān	sulṭān	pādişāh
gīr ū dār	aḫẕ	ṭutmaḳ[1091]
gīs	ṭurre	şaç[1092]
gīv	gīv	gīv[1093]
*gūdarz oğludur		
(lām+elif)		
lābe	kelām	söz[1094]
lāḫ	maḥall	yer[1095]
lāşkan	lāşkan	lāşkan
*rūs memleketine ḳarīb bir dağdır		
lāşe	cīfe	şen[1096]
lāl	ebkem	dilsiz[1097]
lāle	şeḳāʾikü'l-nuʿmān	lāle

[1089]himmet sâhibi olan, himmet eden (KAL)
[1090]gayūmarṣ/gayūmart; İran'ın ilk hükümdarı
[1091] elde bulundurmak, ele almak (GTS)
[1092]baş derisini kaplayan kıllar (GTS)
[1093] İran mitolojisinde Rüstem'in üvey oğlu olan yiğit, Gîv (ŞF)
[1094]tek kelime veya kelimelerden meydana gelmiş söz, ifâde (KAL)
[1095]bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân (GTS)
[1096]kelime metinde شن biçiminde yazılmıştır. şenʿ; çirkinik, ziştlik, ziştî, mürdârlık (MT)
[1097]konuşma engelli, konuşamayan, ahraz (GTS)

lāne	vekr	in[1098]
lāve	tabaṣbuṣ	temellük[1099]
(lām+be)		
leb	şefe	dudaḳ
(s.55)		
lebād	libāde	libād
*yağmurluğa dinür ki yağmurlu günde eṣvâb üzerinden giyülür		
leb-i āftāb	şuʿāʿü'l-şems	pertev[1100]
leb sefīd kerden	tebessum	tebessüm[1101]
lebeʾ	lebeʾ	ağız[1102]
libās-ı rāhib	ṣevbü'l-esved	ḳara urba[1103]
libnān : lām-ı meksūre	lubnān	lübnān
(lām+pe)		
lop	luḳmeü'l-kebīr	büyük loḳma
(lām+te)		
let	şerḥa şerḥa	parça parça
latin	luġat-ı efrencī	efrenci luġat[1104]
lutra	kelāmü'l-mermūz	remizli söz[1105]
(lām+cim)		
lec	ledʿe	tekme[1106]

[1098]in; yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk; mağara (GTS)
[1099]yaltaklanma, dalkavukluk
[1100]ışık, parlaklık, güneş ışını (KFT)
[1101]gülümseme
[1102]aġuz [ağız]; doğuran hayvanın ilk sütü (YTS)
[1103]rahiplerin giydiği siyah elbise
[1104] latince
[1105] îmâlı söz
[1106]kelime metinde biçiminde yazılmıştır.

leclāc	leclāc	leclāc[1107]
*ḳumārbāzlarıŋ pīri olan kimesnedir		
lecen	ḥamāʾ	çamur
leç : lām maʿ çim-i fārsī	vech	yüz[1108]
(lām+ḫı)		
leḫt	bāʿż	parça[1109]
(lām+re)		
ler	ler	ler[1110]
(lām+ʿayn)		
laʿl-i āb-dār	şefeüʾl-maḥbūb	maḥbūbıŋdudağı[1111]
laʿl-i revân	rāḥ	bāde-i gülgūn[1112]
laʿl-ṭerāz	allāh	taŋrı
luʿab: lām-ı mażmūme	ʿanḳebūt	örümcek
luʿbetan-ı dīde	insānüʾl-ʿayn	göz bebekleri
(lām+ġayn)		
laġzīden	zalaḳ	sürçmek[1113]
liġām : lām-ı mażmūme	licām	ḳanṭarma[1114]
(lām+fe)		
lift	lift	şalġam
(lām+ḳaf)		

[1107]kumarda varını yoğunu kaybeden meşhur bir kumarbaz (KFT)
[1108]başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre (KAL)
[1109]bir bütünden kopma, kırılma, yırtılma vb. yoluyla ayrılmış bölüm, lime (GTS)
[1110]ler; su arkı, kâriz ve hark-i manasınadır. Gerek seylâbla, gerek amel ile kazılsın. Koltuk, bagal manasınadır. Arık, lâger ve mehzul manasınadır (BK)
[1111]sevgilinin dudağı
[1112]şarap
[1113]düşerek yerde sürünmek; ayağı kaymak, sendelemek (TTAS)
[1114]azılı atları zaptetmek için özellikle su içirmeye götürürken ağızlarına vurulan demir, dizgin (KAL)

loḳme	luḳme	loḳma
loḳme-i ḫalīfe	X	ḳaḍı loḳması
*bir ḥelvādır		
(lām+kef)		
lek	mieteyn-elf	iki yüz biŋ
lekā	ʿalāmet	nişān[1115]
legen	laḳan	leğen
leklek	laḳlaḳ	leklek[1116]
ligām : lām-ı mażmūme[1117]	licām	ḳanṭārma[1118]
(lām+nun)		
long	fūṭā	fūṭā[1119]
(lām+vāv)		
levāş	levāş	lavaş
*maʿrūf ekmekdir		
levḥ-i nā-ḫvānda	ʿalem-i denī	ġayb ʿalemi[1120]
lūbiya: lām-ı mażmūme	faṣūlya	bögrülce[1121]
(s.56)		
(lām+he)		
leh	mużmaḥill	eprimiş[1122]
(mim+elif)		
mārçūbe[1123]	hilyvn	ḳuşḳonmaz

[1115] işâret, belirti, iz, alâmet (KAL)
[1116] leylek (KFT)
[1117] ligâm; (Fars. *ligām < lugām*) gem, dizgin, licam
[1118] gem, dizgin
[1119] vücûdun belden aşağı kısmını örtecek şekilde kuşanılan, genellikle ipekten bir nevi önlük, peştamal (KAL)
[1120] madde âleminin ötesindeki gözle görülemeyen âlem (KAL)
[1121] böğrülce, börülce (GTS)
[1122] dağılıp ayrılacak duruma gelen, erimeye, dağılmaya yüz tutan (KAL)

*bir nebātdır

mār-ı dü zebān	müẕebẕebīn	iki yüzlü[1124]
marş	marş	marş[1125]
mār-ı şekem suraḫ	mizmār	yedi boğumlu ney
mār-ı żaḥâkī	silsile	zincir[1126]
markaşīşā	markaşīşā	rūs̱nâ ṭaşı[1127]

*bir cevherdir

mārender: māderānder muḫaffefīdir	X	övey ana[1128]

*yaʿni kendiŋ nenesi degil

mārune-ser[1129]	semā	gök
māzeryun	zeytūnü'l-arż	sütleğen

*bir nebātdır

*istiskaʾ defʿinde mücerrebdir

māzū	māzūc	māzūc[1130]
mās	nefḫ	şiş[1131]
mast	rāʾib	yoğurt
māḳūt	māḳūt	māḳūt[1132]

*bir muʿteber helvādır

māşe	kelbeten	maşa[1133]

[1123]kelime metinde مارچوبه biçiminde yazılmıştır.
[1124]özü sözü bir olmayan, riyakâr, mürai (GTS)
[1125]bir topluluğu simgelemek için düzenlenmiş müzik parçası, askerlikte yürüyüşe geçmek için verilen komut (KAL)
[1126]birbirine bağlı yâhut birbiriyle ilgili şeylerin art arda veya yan yana dizilerek meydana getirdiği sıra, dizi; taşıtların kar veya buzda kaymaması için tekerleklerine takılan alet (KAL, GTS)
[1127]bir değerli cevherdir; bizmut, markazit
[1128] övey anne
[1129]Zamm-ı nûn'la. Dokuz başlı ejder ki murat felektir (BK)
[1130]mazı, mazı böceği; ömür ağacı (KFT)
[1131]şişmiş olan yer, şişlik; şişmiş, şişkin (GTS)
[1132]nişasta ile hazırlanan bir tür tatlı (KFT)

mākiyān	decāce /ducāce	ṭavuḳ
mām	vālide	ana[1134]
māmīrān	baḳlatü'l-ḫaṭāṭīf	ḳırlangıç otu[1135]
mān	beyt	ev
mānā	şebīh	beŋzer[1136]
mānūş	mānūş	mānūş

*bir dağdır menūçehr anda dünyaya geldi

māh	ḳamer	ay
māhpāre	maḥbūb	dilber[1137]
māhtāb	bedr	on dört gecelik
māh-ı kāşġar	māh-ı kāşġar	māh-ı kāşġar

*türkistānda bir şehirdir

(mim+te)

māh- ı naḫşeb	māh- ı naḫşeb	māh- ı naḫşeb[1138]

*ol aydır muḳannaʿ -i ḫorâsānī nāḫşeb şehrine ḳarib-i siyām dāmeninde şaʿbde ile peydā etmişti

māh- ı nev	hilāl	yeŋi ay
māhiyāne	meşāhire	aylıḳ[1139]

(mim+te)

[1133]çok küçük şeyleri tutmaya yarayan küçük, kollu araç (GTS)
[1134]anne
[1135]kırlangıç otu
[1136]nitelik, görünüş ve yapı bakımından bir başkasına benzeyen veya ona eş olan, benzeri, müşabih, mümasil (GTS)
[1137]alımlı, güzel kadın; gönül alıp götüren güzel; sevgili (GTS)
[1138] Eski Farsça'da şehre mâh denilirdi. mâh-ı nahşeb, mukanna' el-horasânî namıyla meşhur olan Horasanlı Hakîm Atâ'nın, Mâverâünnehir'de Nahşeb (nesef, karaşi) şehri civarındaki siyam dağı eteğinde Keş adlı bir nahiyede bulunan bir kuyudan, civa vb. terkiplerle ve sihir iddiasıyla meydana getirdiği rivayet edilen sunî aydır. bu ay iki ay boyunca her gece kuyudan doğarak dört saatlik mesafeyi (yaklaşık 18 km.) aydınlatırmış; nahşeb ile kuyunun arası iki saat imiş. aynı zamanda eskiden ayın ve diğer gök cisimlerinin gözlemi havuzlarda veya kuyu içinde yapıldığından bu ve benzeri hususlar da edebî telmihlere vesile olmuştur (İSO)
[1139]bir kimseye aydan aya ödenen para, ücret, maaş; bir aya mahsus (KAL)

metāre	ibriḳ	āftābe[1140]
meters	oyuḳ	طراعه
mutavārī	iḫtifā	gizlenmek[1141]
mette	miṣḳab	burġu[1142]
(s.57)		
(mim+ṣe)		
miṣl-ü ʿuṭârid	miṣl-ü ʿuṭârid	miṣl-ü ʿuṭârid
*kātib ve münşī ve şāʿir ve vezīr ve müdīr ve muḥāsebeciye dinür		
(mim+cim)		
mecāceng[1143]	ālet-i maṣnūʿa(t)	zeybāk
*ālet-i maṣnūʿatdır zenān-ı müştehīye sik bedeli istiʿmāl iderler		
mecrī	ḳuṭu	ḳuṭu[1144]
*ʿaṭṭarlarıŋ vażʿ eyleyecek ẓarfdır		
micmer /micmere-i āteş	manḳal	manḳal[1145]
mucāvirān-ı felek	sebʿa-i seyyāre	sebʿa-i seyyāre[1146]
(mim+ḥı)		
miḥak zerrīn	miḥek /meḥek	miḥek /meḥek[1147]
miḥrâb-i şeker būre	miḥrâb-i şeker būre	miḥrâb-i şeker būre[1148]

[1140]ibrik (KFT)
[1141]saklanma, gizlenem
[1142]matkap, delgi, burgu
[1143]meçâceng; karıların zibak tabir ettikleri alet-i masnuadır ki zeker bedeli istimal ederler (BK)
[1144]ince tahta, mukavva, teneke, plastik vb.nden yapılmış, genellikle kapaklı kap (GTS)
[1145] ısınmaya, bir şey pişirmeye yarayan, sac, bakır veya pirinçten, türlü biçimlerde üstü açık ayaklı ocak, korluk, mangal (GTS)
[1146]yedi gezegen
[1147]mihenk, mehenk kelimelerinin eski metinlerde geçen asıl şekilleridir; üzerine sürtülen altının ayarını ölçmeye yarayan kuvars cinsinden sert taş, mihenk taşı, denek taşı (KAL)
[1148]şeker börek tabir olunan helvadır ki şeker ile terbiye oluna (BK)

(mim+ḫı)

maḫrân	maḫrân	maḫrân
*bir kilise ismidir		
(mim+dal)		
medār	kureʾ-i arż	küreʾ-i arż[1149]
medhūş	ḥayrān	şaşmaḳ[1150]
medīn	medīn	medīn
*baḥr-ı mağrib sivā ḥalinde bir mülkdür		
mudāris[1151] : mim-i mażmūma	mudāris	mudāris
*ricālden bir şaḫışdır		
mucāvirān-ı felek[1152]	sebʿa-i seyyāre	sebʿa-i seyyāre[1153]
(mim+ẕel)		
muẕ	ṣāḫib	ḫudāvend[1154]
muẕāb : mim-i mażmūme	ẕeveb	eritmiş[1155]
(mim+re)		
mer	ḥisāb	ṣayı[1156]
merāga	merāga	merāga[1157]
mercān	luʾluʾ	luʾluʾ[1158]
merdomek	insānüʾl-ʿayn	gözbebeği

[1149]yer küre, dünya
[1150](beklenmeyen bir olay, bir hal, bir söz vb. karşısında) ne yapacağını bilemez duruma gelmek, şaşırmak, hayret etmek; şaşkın (KAL)
[1151]Ricalden bir şahış ismidir. Azra'ya elçi göndermişti. Azra dahi elçinin gözlerin oyup çıkardı (BK)
[1152]kelime metinde مدبرانفلك biçiminde yazılmıştır. mucāvirān-ı felek; feleğin komşuları, yedi gezegen (KAL)
[1153]yedi gezegen
[1154]efendi, sâhip, mâlik, hükümdar (KAL)
[1155]erimiş, eritilmiş, katı bir cismin ısı etikiyle dağıtılması
[1156]sayılabilen şeylerin veya ölçme, tartma sonucunda ortaya çıkan birimlerin kaç tâne olduğunu bildiren bir, on, on beş vb. sözlerden her biri, adet (GTS)
[1157]toprakta yuvarlanma; İran'da bir şehir, Merâge (KFT)
[1158]inci (KAL)

merz	arż	yer
merzengūş	ḥabaḳu'l- fetā	sıçanḳulaġı[1159]
merze	şaṭriye	bustānīṣaʿtar[1160]
mergzâr	mertaʿ	çayırlıḳ
merġizār-iʿuḳba[1161]	cennetü'l- meʾvâ	cennetü'l- meʾvâ
merġūl	meftūl	büklüm[1162]
merg /merk	mevt	ölüm
merkez-i hūrşīd	semāʾü'l-rābiʿ	dördüncü gök
merg-i mūş	summü'l- fār	ṣıçan otu[1163]
murġ-i ʿīsā	ḫuffāş	yarasa ḳuşu
murġek-i dānā	ṭīṭavâ[1164]	ṭūtī[1165]
murġ-i nâma-āver	hudhud	ibibik kuşu
murġ-i yākūt-par	nār	ateş[1166]
morūd	kummeşrī[1167]	armut[1168]
merzaga-i ḫāk	arż	yer[1169]

(s.58)

(mim+ze)

[1159](fars. *merzengūş* > ar. *merzencūş,* halk etimolojisiyle *mercanköşk*) [kelime arapça ve türkçe'den batı dillerine de geçmiştir] ballıbabagillerden, daha çok pembe olan çiçekleri dallarının ucunda demetler hâlinde bulunan, küçük yapraklı, güzel kokulu bir saksı bitkisi, merzengûş, merzencuş. majorana [bu çiçeğin ıtırlı bir cinsi olan yabanîsine *fâre kulağı* (origanum vulgare) denir] (KAL)

[1160]kekik otu

[1161]cennet-i me'vâ (BK)

[1162]kıvrım, bükülerek fitil haline geitrilmiş

[1163] Arsenik (ALM)

[1164]Bağırtlak kuşundan bir nev¡in ismidir yâhûd başka bir gûne kuştur. Bunu su kuzgunu dedikleri kuş ile beyân ederler. (YEK)

[1165]işittiği sesleri taklit eden, bâzı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, Dudu, Dudu kuşu (KAL)

[1166]yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nâr (KAL)

[1167]kelime metinde کثری biçiminde yazılmıştır. kummeşrî; armut.

[1168]armut

[1169]yeryüzü, dünya

mazraʾa-i dāne-sūz	dunyā	dünya
mizac-ı gevherān	ʿanāṣir-i erbaʿa	ʿanaṣır-ı erbaʿa
mizāç-gūy[1170]	mutebaṣbis	ḫoş-āmedci[1171]
miznā[1172]	mīzān	mīzān[1173]
muzd : mim-i mażmūme	ucret	kirā[1174]
muzdber	ecīr	muzdūr[1175]
(mim+je)		
mejdek	mejdek	mejdek[1176]
*mejdek nuşīrvān dedesi ḳubar		
*ʿahdende iddiʿâ-yı nübüvvet eylemişdir		
mijgān : mim-i meksūre	muḳle	kiprik[1177]
mujdegānī	X	muştuluk [1178]
mujde	beşāret	beşāret [1179]
(mim+sin)		
mis: mim-i meksūre, maʿ sin	nuḥās	baḳır[1180]
musāfirān-ı vālā	ṭālibān-ı ḥaḳḳ	ḥaḳḳ ṭālebeleri
musaddas-i āʿlam	cihāt-ı sitte	cihāt-ı sitte[1181]

[1170]hoş-amedci, müdaheneci kimsedir ki tabiatına muvafık, vakte ve hale münasip meşrebçe tekellüm eder.(BK)
[1171]hoş geldin diyen kimse, dalkavuk, yaltaklanan
[1172]Zend ve Pâzend lügatinde terazi manasınadır ki Arabîde mizân denir (BK)
[1173]tartı, ölçü aleti (GTS)
[1174]bir konutun, bir mülkün veya taşıt gibi herhangi bir şeyin belli bir bedel karşılığında, bir süre için sahibi tarafından başkasına verilmesi, icar; bu şekilde verilen bir şey için karşılık olarak ödenen para, ücret, bedel karşılık (GTS, MK)
[1175]ücretli, işçi (KFT)
[1176] İran'da Sasaniler döneminde perygamberlik iddiasında bulunan ve din ilan eden biri, Mejdek
[1177]kirpik
[1178]iyi ve muştulu haber getirene verilen armağan, bahşiş, müjdelik (KAL)
[1179]sevinmeye yol açan, sevindirici haber, muştu (KAL)
[1180]dövme, haddeleme ve döküm yoluyle kolayca işlenip levha, tel ve çeşitli şekiller verilebilen, kalay, çinko vb. mâdenlerle karıştırılıp tunç, pirinç hâline getirilerek kap kacak yapımında ve elektriği çok iyi ilettiğinden elektrik sanâyiinde kullanılan, tabiatta serbest ve birleşikler hâlinde bulunan, kırmızıya çalar renkte, yoğunluğu 8,93, erime derecesi 1083°, atom ağırlığı 63,54, atom numarası 29, sembolü Cu olan metal element (KAL)

(mim+şin)

meşʿale-i ḫaverī	şems	güneş
muşkoyā	beytü'l-ṣanem	bütḫāne[1182]
mişmiş	mişmiş	erik
mişg : mim-i meksūre	misk	ʿıṭır[1183]
muşt[1184]		avuç[1185]
muşk-bīd ağacı[1186]	X	sulṭāni sukūd
mişk /moşk-i zemīn	suʿd	ṭopalaḳ[1187]

(mim+ṣat)

miṣr: mim-i meksūre, maʿṣat	medīne	memleket[1188]

(mim+ʿayn)

maʿşūḳ-ı tengdil	dunyā	dünya
maʿmūre	şīrāz	şīrāz[1189]
maʿn	maʿn	maʿn[1190]

*maʿnzāʾid bir emīr-i nâmdār idi

miʿdāʾ-i ambār: mim-i meksūre	ekūl	çoḳ yiyici[1191]
muʿcer-i ġāliye-gun	leyl	gece

[1181]altı taraf; ön, arka, sağ, sol, üst, alt (KAL)
[1182] putların bulunduğu tapınak, puthane (KAL)
[1183]güzel koku (FTS)
[1184]Yumruk, tokat manasınadır. Mecazen avuç manasına olur. Cemaat-i kalile manasınadır. (BK)
[1185] elin iç tarafı, apaz, hapaz (GTS)
[1186]söğüt çiçeği, mısır söğütü (KAL)
[1187]topalak; [tobalak] yer miski, havlican denilen kök (YTS)
[1188]ülke, şehir, kent
[1189]imar edilmiş, kent, şehir
[1190][Maʿn] Kezâlik tâyife-i ʿArabdan bir sehî kimsenin ismidir ki o Maʿn b. Zâʾide'dir ki cedd-i aʿlâsı ʿAmr-ı Şeybânî'dir (YEK)
[1191]pisboğaz

muʿcize-i mesīḥ	muʿcize-i mesīḥ	muʿcize-i mesīḥ[1192]
*semādan nāzil olan māʾidedir		
muʿallaḳ-zan	raḳḳâṣ	raḳḳāṣ[1193]
(mim+ġayn)		
meġāk	ḥufre	çuḳur[1194]
maʿmūreʾ-i ʿamr laiṣ	şīrāz	şīrāz[1195]
miġ	żunân	kör duman[1196]
*zemīne mülāṣıḳ buḫardır		
mıġnāṭis	mıġnāṭis	demir ḳapıcı[1197]
muġ / meġ	mecūs	ateşperest
muġkede	meyḫāne	meyḫāne[1198]
(s.59)		
muġeylān[1199]	muġeylān	dikenli ağaç[1200]
(mim+fe)		
miflāk	miskīn	dilenci
mufriḥ-i kirān-ı felek	melāʾike	melāʾike[1201]
(mim+ḳaf)		
maḳāmāt-ı riḍvān	ṭabaḳāt-ı cinān	cennet ṭabaḳaları

[1192]üzerine yiyecek ve içecekler konmuş, hazırlanmış sofra; yemek, ziyafet; Hz. İsa ve havarilerine Allah tarafından gökten indirildiğine inanılan sofra (KFT)
[1193] rakseden erkek, köçek (KAL)
[1194]oyuk, delik
[1195]*coğ*. İran'da halıları ve vaktiyle gezinti yerleriyle ünlü bir kent (KFT)
[1196]sis, bulut
[1197]demiri, çeliği ve bâzı metalleri kendine çeken demir çubuk, mıknatıs (KAL)
[1198]içinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer, ateşperestlerin toplandığı yer, ateşkede (KAL, MK))
[1199]bu isimle maruf dikenli ağaçtır (BK)
[1200] Mısır veya Arap Dikeni olarak bilinen çölde yetişen Diken Ağacı, Mimoza veya Akasya'nın bir çeşidi (ŞA)
[1201]melekler (GTS

maḳām-ı muṣallā	ibrāhı̄m	ibrāhı̄m[1202]
(mim+kef)		
mek:mekı̄den muḫaffefidir	maṣṣ	emmek[1203]
mekı̄ṣ	teʾḫı̄r	teḫir[1204]
(mim+lām)		
melāʾik-pāy	ḫayr-muḳaddem	ayağı uğurlu
melikşāh	melikşāh	melikşāh
*sencerıŋ dedenıŋ ismidir		
mülk- i nı̄mrūz	ādem	ādem[1205]
mul: mim-i meksūre	ḫamr	mey
mulamaʿ -kâr-ı şeyṭānı̄	zerrāk	murāyı̄[1206]
(mim+mim)		
mimlān	mimlān	mimlān[1207]
(mim+nun)		
menā	ṭarı̄ḳ	yol[1208]
menâḫ	vāsiʿ	bol[1209]
menāzil-i şināsān	ʿârifān	ʿārifler[1210]
menbel	kāhil	tenbel[1211]
muncelāb	muteʿaffin	pis[1212]

[1202] İbrahimin dua ettiği yerin adı (ŞF)
[1203]dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek, somurmak (GTS)
[1204]erteleme, sonraya bırakma (KAL)
[1205]ilk yaratılan insan ve ilk peygamber, insan, beşer (KAL)
[1206]iki yüzlü
[1207] Azerbaycan'ın ilk kralı (ŞF)
[1208]karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik (GTS)
[1209]içine girecek şeyin boyutlarından daha büyük veya geniş olan, dar karşıtı (GTS)
[1210] *tasavvuf.* Allah'ın sırları kendisine açılmış olan seçkin kul, herkesin göremediği mânevî gerçekleri gören, anlayan kimse (KAL)
[1211] tenbel/tembel; İş görmeyi, çalışmayı sevmeyen, çaba göstermekten, sıkıntıdan kaçan (kimse), üşengeç (GTS)
[1212]temizlik şartlarını taşımayan, temiz olmayan (KAL)

menceniḳ	menceniḳ	mancınıḳ[1213]
-mend[1214]	ẕū-[1215]	+lu
minber-i nuh-pāya	ʿarş-ı aʿẓam	ʿarş-ı āʿẓam[1216]
minū: mīnū muḫaffefidir	cennet	cennet
menūçihr[1217] ,bihiştrū[1218]	ṣabīḥ	melīḥ[1219]
munâdī-i islām	müʾeẕẕin	müʾeẕẕin[1220]
munşī-i felek	ʿuṭārid	ʿuṭarid[1221]
(mim+vav)		
mevālīd-i sihgāna	eflāk-i tisʿa	eflāk-i tisʿa[1222]
mevkeb[1223]	ʿasker	niẓām[1224]
mū: mim-i mażmūme	şaʿr	ḳıl[1225]
mūbed	mūbed	mūbed
*mecūsinde ulu dānişmenddir ki mesāil-i meşġāleye cevāp virüp		
mūcān[1226]	X	X
*çeşm-i pür kirişme ve ḫāb-alūd maʿnāsınadır		
mūr	neml	ḳarınca
mūriyāne	ʿuss	demir ḳurdu[1227]

[1213]top yapımının bilinmediği çağlarda, kale kuşatmalarında, ağır taş gülle fırlatmakta kullanılan basit bir savaş aracı (GTS)
[1214]sonuna geldiği kelimelere "-li" anlamı katarak Farsça usûlüyle türemiş sıfatlar yapar (KAL)
[1215] sâhip, -li" anlamıyle Arapça kelimelerin başına gelerek birleşik şekiller yapar (KAL)
[1216]yedi kat semanın üzerinde bütün kâinatı çevreleyen manevi bir âlemdir (RİS)
[1217]cennet yüzlü (BK)
[1218]cennet yüzlü (BK)
[1219]güzel, şirin, sevimli, latif, güzel yüzlü (KAL)
[1220]namaz vakitlerini haber vermek için ezan okumakla görevli kimse (KAL)
[1221] Merkür (GTS)
[1222]dokuzuncu gök
[1223]asker, hayl, haşem ve hadem manasınadır (BK)
[1224] silâh altındaki asker, muvazzaf asker (KAL)
[1225]bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı (GTS)
[1226]güzel, baygın göz (ŞF)

mūze der gil mānden ḳalan[1228]	ʿāciz	varṭaʾ-yi mihnetde
mūze nihāden	iḳāmet	durmaḳ[1229]
mūse	naḥl	arı
(s.62)		
mūsīḳār	mūsīḳār	mūsīḳār[1230]
*bir saz ismidir		
mūş	fāre	ṣıçan[1231]
muġ	mecūs	ateşperest[1232]
mūġān	mūġān	mūġān
*azerbaycanda bir dilguşā yerdir		
mūmyāyī	mūmyāyī	mūmyāyī[1233]
mūy	şaʿr	ḳıl[1234]
mūy az kaf bar-āmaden[1235]	emr-i muḥal	muḥal emir[1236]
mūyīne	merve	kürk
(mim+he)		
meh	ḳamer	ay
meh-perestān	ʿāşıḳān	ʿāşıḳān[1237]
mehd-i mīnā	semā	gök

[1227]demir pası, güve
[1228]sıkıntının, kederin uçurumunda kalan; aciz, zavallı, çaresiz
[1229]durmak, kalmak, ikāmet etmek (KAL)
[1230] musikî, müzik; kaval; mizmar düğünü; flütpan, muskal;müzisyen; klasik Türk musikîsinde bir makam (KFT)
[1231]fare
[1232]ateşe tapan, Zerdüşt dininden olan kimseler, Mecûsî
[1233]mumyalı, mumyalanmış mumya (KFT)
[1234]bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı (GTS)
[1235]avuç içinde saçın yetişmesi, imkansız bir şey
[1236]olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız istek, emir (KAL)
[1237]aşıklar

mehvāre	muşāhere	aylıḳ[1238]
mih: mim-i meksūre	ʿaẕīm	ulu[1239]
mihr	muḥabbet	dostluḳ
mihr	şems	güneş
mihrāb	mihrāb	mihrāb
*pādişāh-ı ḳâbil ismidir ki ḳızı rüstemiŋ vālidesidir		
mihrāc	mihrāc	mihrāc
*hind pādişāhıŋ ismidir		
mihrbānī	mihrbānī	mihrbānī[1240]
*mūsiḳīde bir laḥndır		
mihr-ḫāvrān	mihr-ḫāvrān	mihr-ḫāvrān
*ḥekīm enverīniŋ laḳabıdır		
mihr- giyāh[1241]	yeprucu'l-ṣanem	sevgi otu
*istiṣḥābī beynü'l-nās maḥbūbu'l- ḳulūb olmağa müessirdir		
mihīn	aʿẓam	ziyāde ulu[1242]
muhān: mim-i mażmūme	zelīl	ḫor/hār[1243]
muhr-i ḫum	ṣamt	sükūt
muhr-dehānān	ṣāʾim	oruçlu
muhrahāyi simābī	nucūm	yıldızlar
muhreʾ-i sīm	ḳamer	ay
muhrāʾ-ilaciverd	semā	gök
muhendis-i felek	zuḥal	züḥal[1244]

[1238]birine, görevi karşılığı olarak veya geçimi için her ay ödenen para, maaş (GTS)
[1239] zengin, ağır, çok büyük, itibarlı, şerefli (TS)
[1240]müzikte bir notadır
[1241]*bot.*adamotu, kankurutan otu (KFT)
[1242]çok büyük
[1243]değersiz, îtibarsız, hakir (KAL)

(mim+ye)

mey	ʿuḳār	bāde[1245]
mey	māʾül-verd	gülāb[1246]
mey-i puḫta	ʿaḳīdetü'l-ʿineb	pekmez
meyḫoş	mażż	mayḫoş[1247]

*ḥalâvet ve ḥumūẓet arasında bir ṭaʿam-ı laṭīfdir

meydān	meydān	meydān[1248]
meydān-ı aġbâr	arż	yer[1249]

(s.63)

meydān-ı ḫāk	kureʾ-i arż	yer küresi
miyzer /meyzer	sib	ṣaruḳ[1250]
meymend	meymend	meymend[1251]

*ġaznin mużāfātında bir sancaḳtır

meymūn	ḳird	maymun
meymūn	mesʿūd	mübārek[1252]
miyāne: mim-i meksūre	vasaṭ	orta[1253]
miyān	bil	vasaṭ[1254]
miyāna	miyāne	miyāne

*azerbaycanda bir ülkedir

[1244] Satürn (GTS)
[1245]şarap, içki, mey (KAL)
[1246]gül suyu (KAL)
[1247]tadı şekerli ve az ekşi olan (GTS)
[1248]alan, saha; yarışma, eğlence veya karşılaşma yeri; bulunulan yer ve çevresi, ortalık; fırsat, imkân veya vakit; Mevlevi tekkelerinde ayin yapılan yer (GTS)
[1249]yeryüzü, dünya
[1250]sargı, örtü (TS)
[1251] Gazni (Gazne)'de bir kasabadır (ŞF)
[1252]hayırlı, uğurlu, kutlu, mukaddes (KAL)
[1253]iyi ile kötü arasındaki durum (GTS)
[1254] vücûdun orta yeri, bel (KAL)

mīzbān	mużyâf	ḳonuḳṣāḥibi[1255]
miştа	miştа	miştа
*muġlim yahūdilerdir ki ḫāḫām taʿbīr olunur		
mīġ	seḥâb	bulut
mīlād	tilmīẕ	çeraġ[1256]
mīlī	sinnevr	kedi
mivaʾ-i dil	ṣemerü'l-ḳalb	evlat
(nun+elif)		
nā	māʾ	ṣu
nā	ḥulḳum	boğaz[1257]
nāb	ḫāliṣ	ṣaf[1258]
nā-pervā	lāḳayd	laubali[1259]
nā-bi-navā	żâyiʿ	żâyiʿ[1260]
nābūd	maʿdūm	mādūm[1261]
nā-terāşīde	ġayr-ı maḳbūl	yonulmadıḳ[1262]
nā-çār	lā-ʿilāc	meşveretsiz[1263]
nāf	surre	göbek[1264]
nāḫoda/nāhudā	mellāh	gemi ṣaḥibi
nāreng	nārenc	nārenc[1265]

[1255]ev sahibi, konuk ağırlayan (KFT)
[1256]çırak, öğrenci, mürit
[1257]boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik, kursak (GTS)
[1258]katıksız, arı, katışıksız, halis, has (GTS)
[1259]saygısız, çekinmesi olmayan (GTS)
[1260]kaybolma, yitme, kayıp (GTS)
[1261]yok olmuş (KT)
[1262]kaba, görgüsüz, yontulmamış
[1263]çaresiz
[1264]insan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk (GTS)
[1265]turunç, portakal (KAL)

nārvānd	X	nārvan ağacı[1266]
nāre	mīzān	ḳapan[1267]
nāşitā	luḳmetü'l- ṣabāḥ	ḳahvealtı
nāṣiyā-dārān-i pāk	melāʾikeʾ-i kirâm	kirām melekleri[1268]
nāṭur-i kanca	tebaṣbuṣ	temelluk[1269]
nāṭūrī	nāṭūrī	nāṭūrī
*ekin ve bostan bekçilerine denir		
nāġūş	ġavṭa	ṣuya dalmaḳ
nāf-ı şeb	niṣfu'l- leyl	gece ortası
nāfe-būy	baḫir	ağzı ḳoḳan
nafe-i hefte	yevmü'l-ṣülâṣa	ṣalı günü
nāḳūs	nāḳūs	nāḳūs[1270]
(s.64)		
(nun+elif)		
nākāc	bilā-vaḳt	vaḳitsiz[1271]
nākām	maḥrūm	meʾyūs[1272]
nā-guzīr	l ā-ʿilāc	meşveretsiz[1273]
nā-guvār	baṭiʾü'l-hażm	hażım olmayan nesne[1274]
nāl	mizmār	düdük
nāle	enīn	iŋilti[1275]

[1266]uzun boylu, zarif bir ağaç (ŞF)
[1267] ağır yük tartılan kantar; un tartmaya yarayan, deri kasnaktan yapılan terazi (TTAS)
[1268]yüce melekler; Cebrâil, Mîkâil, İsrâfil, Azrâil isimli büyük melekler (KAL)
[1269]yaltaklanma, dalkavukluk (KAL)
[1270]kilise çanı (KFT)
[1271] uygun bir zamanda olmayan, aniden, habersizce, bir kerede (GTS, ŞF)
[1272]üzgün (GTS)
[1273]çaresiz
[1274]nahoş, sindirilemeyen, sağlıksız, kabul edilemez

nāmūs-ı ekber	cibrīl	cibrīl[1276]
nāmūs-gāh	maʿreke	ʿasker yeri[1277]
nāme	mektūb	buyuruldu[1278]
nāme	kelāmuʾllâh	kelāmuʾllâh[1279]
nân-ḫūriş-ḫāne	ādāmü'l-beyt	sirke[1280]
nān-i dihḳan	ḫubzü'l- sulṭān	pādişāh etmegi[1281]
nān-i zerrīn	şems	güneş
nān-i fīrūz- ḫanī	nān-i fīrūz- ḫanī	nān-i fīrūz- ḫanī[1282]
*īrânda bir ḳısım ekmekdir		
nān-germ-çarḫ	şems	güneş
nān-vā	ḫabbâz	ekmekçi
nāv	menfez	delik[1283]
nāverd	ḥarb	ṣavāş
nāvak-i seḥarī	sebb	bed-duʿālıḳ[1284]
nāve	mucevvef	içi oyulmuş[1285]
nāvīden	tebaḫtur	ṣalınmaḳ[1286]
nâvīje / nāvīj-ha	mülevveṯ	pis[1287]
nāhīd	zuhre	zühre yıldızı

[1275] inleme sırasında çıkan sesin adı (GTS)
[1276] Cebrâil
[1277] savaş alanı
[1278] başka yerde bulunan bir kimseye haber ulaştırmak, hal hatır sormak, istek bildirmek vb. bir maksatla elden yâhut posta aracılığı ile gönderilen yazılı kâğıt, nâme; buyurma (GTS, KAL)
[1279] Kur'ân-ı Kerim (KAL)
[1280] salatalara, yemeklere ekşilik vermek için kullanılan ekşimiş üzüm suyu (GTS)
[1281] pâdişâh ekmeği
[1282] İran'da bir çeşit somun ekmek (ŞF)
[1283] dar, küçük açıklık (GTS)
[1284] sövme, sövüp sayma, küfür etme (KAL)
[1285] içi oyulmuş şey; bir nesnenin yüzeyini özel araçlarla oyarak veya delerek türlü biçimler verme (GTS)
[1286] sağa sola veya öne arkaya hafifçe sallanmak (KAL)
[1287] leke, toz veya kirle kaplı olan, kirli, iğrendirici, murdar, mülevves (GTS)

nāy	mizmār	düdük[1288]
nāʾib-i taŋrı	ẖalīfe-i allāh	islām pādişāhı
(nun+be)		
nebāreş[1289]	ʿamūd	destek[1290]
(nun+pe)		
neberd	ḥarb	döğüş[1291]
nabas / nabbas	ḥafīd	ḳız evladı[1292]
nebīr	ḥafīde	kız evladı[1293]
nubī: nun-ı mażmūme	ḳurʾân	ḳurʾân[1294]
nebīẕ /nabīẕ	beşâret	müjde[1295]
(nun+pe)		
naprāş	zekī	zeyrek[1296]
napūr	nefīr	nefīr[1297]
nipī	ḳur'ân	ḳur'ân[1298]
nupī : nun-ı mażmūme	ḳur'ân	ḳur'ân[1299]
(s.65)		
(nun+te)		

[1288]ağaçtan yapılan nefesli müzik aleti , ney (TTAS)
[1289]ol direktir ki düşmeli olan sakfa ve yıkılmağa müşrif olan duvara istihkâm için dayarlar. Türkîde destek derler (BK)
[1290]bir şeyin yıkılmaması için konulan eğik veya düz dayak, payanda (GTS)
[1291] döğüş/dövüş; tokat, yumruk, tekme gibi saldırışlarla yapılan kavga (GTS)
[1292]erkek torun (KAL)
[1293]kız torun (KAL)
[1294] Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslâm dîninin temel kitabı, kelâm-ı kadim, Kur'ân-ı Kerim (KAL)
[1295]sevinmeye yol açan, sevindirici haber, muştu (KAL)
[1296]anlayışlı, uyanık, zeki (KAL)
[1297]boru şeklindeki nefesli mûsikî âleti [üzerinde parmak basacak delikleri bulunmayan, pirinç, fildişi ve boynuzdan uzun bir boru şeklindeki nefir savaşlarda uyarı, işâret ve hücum borusu olarak çalınırdı, aynı zamanda bir mehter mûsikîsi sazı idi] (KAL)
[1298] Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslâm dîninin temel kitabı, kelâm-ı kadim, Kur'ân-ı Kerim (KAL)
[1299] Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslâm dîninin temel kitabı, kelâm-ı kadim, Kur'ân-ı Kerim (KAL)

netice-i seng	nār	ateş[1300]
nitāsīdan	rāḥat	rāḥat[1301]
(nun+cim)		
nacvān	zaġferān	zağferān[1302]
(nun+ḫı)		
neḫ	tel	rişte[1303]
naḫcad	ḫabṣü'l- ḥadīd	demirboḳu[1304]
naḫçuvān	naḫçuvān	naḫçıvān[1305]
naḫçīr	ṣayd	av[1306]
nuḫust	evvel	ibtidā[1307]
naḫşeb	naḫşeb	naḫşeb[1308]
*türkistānda bir mülkdür		
naḫşa	burhān	ḥüccet[1309]
nuḫustīn[1310] : nun-ı maẓmūme	evvelīn	evvelki[1311]
(nun+dal)		
ned	faṣl	artıḳ[1312]
nedeb[1313]	nedeb	nedeb

[1300]yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nâr (KAL)
[1301]üzüntüsüz ve sıkıntısız olma durumu, huzur (GTS)
[1302]zaġferān; safran
[1303]iplik, tire (KAL)
[1304] demürboḳı, [demürçirki] cüruf, metal talaşı (YTS)
[1305] Ermenistan'da bir şehir, Nahçıvan
[1306] karada, denizde, gölde veya akarsularda evcil olmayan hayvanları vurma veya yakalama işi; bu yollarla yakalanan hayvan (GTS)
[1307]bir işin, bir şeyin ilk defa ortaya çıkan kısmı veya başlama zamânı, başlangıç (GTS)
[1308]*coğ.* Nahşeb
[1309]kanıt (KT)
[1310]evvelin, evvelki manasınadır (BK)
[1311]daha önceki, bundan önce gelen veya olan (KAL)
[1312] başka, gayri, mâada; fazla, ziyade; küsur, -den fazla; üstün; büyük bir kısım, kısm-ı âzam (TS)
[1313]Nerd oyununda ki halen tavla tabir ettiğimiz oyun andan bir kısımdır, heft üzre dav çekmeğe derler.(BK)

*nerd oyunundaki ḥâlā ṭavla taʿbīr ettigimiz oyun andan bir ḳısımdır

nidâ: nun-ı meksūre	ṣayḥa	bağırma[1314]
(nun+re)		
ner	müẕekker	erkek
nerd	kaʿbeteyn	kaʿbeteyn[1315]
nerdbân / nerdebān	süllem	başamaḳ[1316]
nergis / nerkis	nircis / nercis /narcas	nergis[1317]
narm-sār	ḥalīm	ḥalīm[1318]
nirḫ: nun-ı meksūre	siʿr	paha[1319]
(nun+ze)		
nazac	nazac	nazac
*ermeniyye memleketiniŋ ismidir		
nezd	ʿind	yaŋ[1320]
nezdīk	ḳarīb	yaḫın[1321]
nizār : nun-ı meksūre	mehzūl	arıḳ[1322]
(nun+je)		
nijāda: nun-ı maʿ jāy-i fārsī	cevher-aṣl	ẕatlı cevher[1323]
nijād	aṣl	neseb[1324]

[1314]bağırmak işi (GTS)
[1315]iki el tavla oynama, tavla, tavla oyunu (VAJ)
[1316]bir yere çıkarken veya bir yerden inerken basılan ve art arda gelen, birbirine belirli aralıkları olan düz yüzeylerden her biri (KAL)
[1317]Nergisgillerden, bazı türlerinde beyaz, bazılarında sarı renkteolan çiçekleri ayrı veya bir kök sap üzerinde şemsiye durumunda, açılmadan önce bir yenle örtülü bulunan, 20-80 santimetre yüksekliğinde, soğanlı bir süs bitkisi (GTS)
[1318]yumuşak huylu, yumuşak (KAL)
[1319]değer, kıymet, fiyat (KAL)
[1320]kat, nezd, huzur (KAL)
[1321]kelime باخود biçiminde yazılmıştır. yaḫın; yakın (YTS)
[1322]zayıf, güçsüz, çelimsiz, lâğar (KAL)
[1323]asil, gerçek, hakikat
[1324]soy, soy sop, atalar, dedeler silsilesi (KAL)

nijend / nejend	muteġayyirü'l- hāl	perīşān[1325]
(nun+sin)		
nesteren	X	ağustos gülü[1326]
nesrīn[1327]	X	van gülü
nesrīn-nuş	nesrīn-nuş	nesrīn-nuş
*seklābıŋ[1328] kızıŋ adıdır behrām-gur zevcesi idi		
nesk	ʿades	mercimek[1329]
nesl-i edhām	nesl-i edhām	edhām nesli
*ḳara üzüm şarābıdır		
nasūdī	zāriʿ	ekinci[1330]
nisā : nun-ı meksūre	nisā	nisā[1331]
*ḫorāsanda bir mülkdür		
nisyān	muḫālefet	ḫilāf etmek[1332]
(s.66)		
(nun+şin)		
neşt	żâyiʿ	ḫarāb[1333]
naşk / naşak	ṣanevber	çam ağacı
neşā	mükeyyif	sarḫoş
nişaste	neşā	neşā[1334]
nişābūr	nişābūr	nişābūr

[1325]acınacak durumda olan, zavallı (GTS)
[1326]yaban gülü
[1327] Yaban gülü, ağustos gülü, Mısır gülü, Van gülü gibi isimler alan bir cins gül (KAL)
[1328] Rum'da bir vilayet adıdır.
[1329]baklagillerden, beyaz çiçekli bir tarım bitkisi; bu bitkinin, besin değeri yüksek, ufak, kırmızı, sarı veya yeşil, yuvarlak ve yassıca tohumu, yasmık (GTS)
[1330]çiftçi
[1331]*coğ.* Nese, Horasan'daki iki şehrin adı, Aşkabat'ın ilk yerleşim yeri (ŞF)
[1332]muhalefet etme, karşı olma
[1333] bayındırlığı kalmamış, yıkılacak duruma gelmiş, yıkkın, viran (KAL)
[1334]nişasta (GTS)

*ḫorāsānda bir ülkedir

nişān	vesm	nişān[1335]
nişter : nīşter muḫafefidir	nişter /neşter	nişter / neşter[1336]
nuş-hār	cerre	geviş[1337]
nişīb	ḥażīż	iniş[1338]
nişiden: neşānīden muḫafefdir	vāżʿ	ḳomaḳ[1339]
nişīmen/neşīmen	maḥall	oturacaḳ yer[1340]
neşīmen-dīv	dunyā	dünya
(nun+ʿayn)		
nāʿl efgāndan	teʿcīl	tez yürümek[1341]
naʿl	naʿl	naʿl[1342]
naʿl der āteş	iżṭirâb	ḳararsız[1343]
naʿnā	naʿnāʿ	nāne
naʿīm-pâk	aʿmāl-i ḥasene	iyi işler[1344]
(nun+ġayn)		
neġām	denis	çirkin[1345]
neġz	ḥusn	güzel[1346]
naġm/naġam	naḳb	delmek

*zīr-i zemīn yol etmek maʿnāsına

[1335] işâret, belirti, iz, alâmet; Osmanlılar'da pâdişah tuğrasını taşıyan ferman, berat, hüküm (KAL)
[1336] çerrah bıçağı, ameliyat bıçağı (KFT)
[1337]bazı hayvanların yutmuş olduğu yiyeceği ağzına getirip yeniden çiğnemesi (GTS)
[1338]yukarıdan aşağıya gittikçe alçalan eğimli yer, yokuş karşıtı (GTS)
[1339]bırakmak, terketmek, vaz geçmek; müsaade etmek, izin vermek, serbest bırakmak, salıvermek; alıkoymak; tesir etmek (TS)
[1340]yer, mekan, ev, yuva, ikametgah
[1341]hızlı yürümek, koşma
[1342]ayakkabı, nal, oturulacak mekânda aşağıda olan kısım (KFT)
[1343]karar veremeyen, ne yapacağını bir türlü kestiremeyen, müteredditt (kimse) (KAL)
[1344]güzel işler, hayır işleri, dinî işler
[1345] fenâ, kötü (KAL)
[1346]iyi, hoş (GTS)

naġme-i ʿankā	naġme-i ʿankā	nağme-i ʿankā
*musiḳīde bir nevâdır		
niġāḳ : nūn-ı meksūre	ebleh	şaşḳın[1347]
nuġrūc: nun-ı mażmūme	midmak	oḳlağı ağaç[1348]
*anıŋla ḫamīr açarlar[1349]		
(nun+fe)		
neft	nefṭ	neft yağı[1350]
nefḥaʾ-i rūh	nefḥaʾ-i rūh	nefḥaʾ-i rūh
*ol nefḥa ve nefes-i kudüsdür ki meryem māyeʾ-i vücud-ı īsâ olmak üzere cibrīl nefḫ buyurdular		
(nun+ḳaf)		
naḳd-i cān	rūḥ	cān[1351]
naḳd-i şeş rūze	dunyā u mā-fī-hā	dünya ve māfīha[1352]
naḳş-ı ābād	rāḥ	mey
naḳşber-āb zeden	maḥv	pak[1353]
naḳş besten	ḫalḳ	ḫalḳ[1354]
naḳş-bend-i ḫavâdīṣ	allāh	taŋrı
naḳş-ziyād[1355]	mevcūdü'l-ism	mefḳūdü'l-cism
naḳş-i gül[1356]	ʿarş-ı emced	felek-i aʿżam[1357]

[1347]alık, sersem, budala (KAL)
[1348]oḳlağı, [oğlagı, oklagaç, oklagu] oklava (YTS)
[1349]onunla hamur açarlar
[1350]çoğunlukla boyacılıkta kullanılan, petrol türevlerinden bir çeşit mineral yağ, neft yağı (GTS)
[1351]insan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh (KAL)
[1352]dünya ve onun içindeki her şey
[1353]temiz, silinmiş,
[1354]yaratma, yok iken var etme (KAL)
[1355]mevcut şey (KFT)
[1356]arş-ı emcedir, lisan-ı hükemâda felek-i a'zam tabir olunur (BK)

naḳibān-ı bār	melāike	melekler
neḳab-ı ḫızrān[1358]	semā	gök
(s.67)		
niḳab-ı nīlī	leyl	gece
nuḳre[1359]: nun-ı mażmūme	fiżże[1360]	gümüş
nuḳte-i zerrīn	şems	güneş
(nun+kef)		
nekās[1361]	nażar	baḳmaḳ[1362]
nikl/nakl-i tāze	şābb	yiğit[1363]
nuk: nun-ı mażmūme	minḳār	ḳuş burnu[1364]
nukte-i bādī	maḳbūl	güzel[1365]
negzired	lā-ʿilâc	tedbirsiz[1366]
nigār: nun-ı meksūre	ṣanem	dilber[1367]
nigāşten	kitābet	yazmaḳ[1368]
nigerân	muntaẓir	baḳıcı[1369]
nigūnsār	ʿaks	ters[1370]
nigūntaşt	semā	gök

[1357]bütün felekleri çevrelediğine ve içinde hiçbir yıldız bulunmadığına inanılan mevhum dokuzuncu gök katı, arş [*felekü'l-a'lâ, felekü'l-a'zam, felekü'l-eflâk* da denirdi] (KAL)
[1358]Âsumândan kinayedir, nikâb-ı hazra biçiminde BK'de bulunmaktadır.
[1359]sükûn-i kâf'la. Gümüş, fizze manasınadır. Her ak ve berrak nesneden kinaye olur (BK)
[1360]kelime metinde فضله biçiminde yazılmıştır. fiżże; gümüş (ALM)
[1361]Zend ve Pâzend lügatinde bakmak, nigâh manasınadır (BK)
[1362]bakışı bir şey üzerine çevirmek (GTS)
[1363]delikanlı, genç erkek (KAL)
[1364]gaga
[1365]iyi, hoş (GTS)
[1366]önceden hazırlıklı davranmayan, önlemini zamanında almayan, çaresiz (KAL)
[1367]gönlü kendine çeken, güzel, sevgili
[1368]yazı ile anlatmak, yazıya dökmek (KAL)
[1369]bakma işiyle görevlendirilen kimse (GTS)
[1370]*mec*. bir şeyin aksi, karşıtı (GTS)

nigehdār	ḥāfiẓ	ṣaḳlayıcı[1371]
nigīsā	nigīsā	nigīsā[1372]

*ḫüsrev pervīziŋ çengibaşı ismidir surūr-ı ḫüsrevānī anıŋ eşeridir

(nun+mim)

nem	ruṭūbet	ruṭūbet[1373]
numūd	ẓāhir	āşikār[1374]
nemāz	ṣalavāt	namaz
nemedder āb dāşten	mekr	ḥīle[1375]
nemek engīzīden	bükāʾ	ağlamaḳ
nemeşte	ʿaḳīde	iʿtiḳâd[1376]
nemekdān	femü'l-maḥbūb	maḥbūb ağzı[1377]
nemek der āteş efkenden	ḥarb	ġavġa[1378]
numūdār	merʾī	âşikār[1379]
nümīd : nun mażmūme	meyʾūs	maḥrūm[1380]

*numīd muḥaffefidir

(nun+nun)

neng	ʿayb	ʿār[1381]

(nun+vav)

neng-sār[1382]	mesḫ	mesḫ[1383]

[1371]muhafaza eden, gözeten
[1372] Hüsrev Perviz'in müzisyenidir (ŞF)
[1373]nem (GTS)
[1374]açık, apaçık, belli, meydanda olan (GTS)
[1375]birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen, dolap, oyun, ayak oyunu, alavere dalavere, desise, entrika (GTS)
[1376]inanç, inanma (KFT)
[1377]sevgilinin ağzı
[1378]düşmanca davranış ve sözlerle ortaya çıkan çekişme veya dövüş, münazaa (GTS)
[1379]açık, meydanda, gözle görülebilen, belli, ayan, vâzıh, bâriz (KAL)
[1380]iyi ve güzel bir şeyden hissesi, payı olmayan, yoksun olan, istediğini elde edemeyen (kimse), nasipsiz (KAL)
[1381]utanma, utanç duyma (GTS)

nengīn	maʿyūb	ʿayıblı[1384]
(nun+vav)		
nev	cedīd	yeŋi[1385]
nevā	naġme	ahenk[1386]
nevāḫāne	sicn	zindān[1387]
nevāhten	teġannī	ṭarab[1388]
nevāhte[1389]	ḫayrât	baḫşişler
nevād	maḫzen	maḫzen[1390]
nevāde	ḥafīd	oğul evladı[1391]
(s.68)		
(nun+vav)		
nevā-zāde	ḥafīd[1392]	oğul oğlu
navāla-bur	sikkīn	bıçaḳ[1393]
nevā-yı çekāvek çekāvek[1394]	nevā-yı çekāvek	nevā-yı
*mūsikīde bir nevādır		
nev-āyīn	bedīʿ	yeŋi[1395]
nev-bāve	bākure	yeŋi yemiş[1396]

[1382]bir sureti kabih surete döndürmek manasınadır, mesh manasınadır (BK)
[1383]*din* .cezâ olarak Allah'ın bir kimsenin şeklini, sûretini değiştirerek çirkin duruma getirmesi (KAL)
[1384]utanç verici, kusurlu, ayıplanan
[1385]hiç kullanılmamış olan (GTS)
[1386]kulağa hoş gelen ses uygunluğu, hoş sadâ, ezgi, nağme, terâne (KAL)
[1387]tutuklu veya hükümlülerin içine konulduğu kapalı yer (GTS)
[1388]şarkı söyleme, çalgı çalma
[1389]okşanmış, saz çalmış (KFT)
[1390]yer altı deposu, depo, ambar (KAL)
[1391]erkek torun
[1392]kelime حفيد biçiminde yazılmıştır.ḥafīd; erkek torun (KAL)
[1393]bir sap ve kesici bir mâdenî kısımdan meydana gelen kesme âleti (KAL)
[1394]Musikîde bir nağme adıdır (BK)
[1395] daha önce var olmamış, söylenmemiş, düşünülmemiş, değişik, orijinal (KAL)
[1396]yeni meyveler, ilk yemiş

nev-behār	faṣl-i rabīʿ	bahār mevsimi
nevsīḫ	ʿaşeke / ʿişke	ṣarmaşıḳ otu
nev-cevân /cuvān	şābb	yiğit[1397]
neved	tisʿīn	doksan
navrāhān / nevrāhān	hediyye	tuḥfe[1398]
neverd	ṭayy	bükülmek[1399]
nevrūz / novrūz	nevrūz / novrūz	nevrūz[1400]
nuvişten / nivişten / nevişten	leff	dürmek[1401]
nev-şev	ḥādiṯ	ḥādiṯ[1402]
nivişt: nun-ı meksūre	ketebe	yazdı[1403]
nevişte / nivişte	mektūb	yazılmış[1404]
nuve / nive	kelāmuʾllāh	ḳurʾān[1405]
nū[1406]: nun-ı maẓmūme	cedīd	yeŋi[1407]
nūc	ṣanevber	çam ağacı
nūḥ	nūḥ	nūḥ[1408]
nūr gusterānīden[1409]	ẓāhir	āşikār[1410]

[1397] delikanlı, genç erkek(GTS)
[1398]hediye (KAL)
[1399]dürülmek, kıvrılmak (KAL)
[1400]eski takvimlere göre güneşin Koç burcuna girdiği, gece ile gündüzün eşit olduğu, yılın ve ilkbaharın başlangıcı sayılan 21 Mart günü; Bu günde kırlara çıkılarak yapılan bayram (KAL)
[1401]bükmek, katlamak, tomar haline getirmek (KAL)
[1402]meydana çıkan, zuhur eden (şey); *din.* kadim olan Allah'a nispetle yoktan yaratılmış olan, ezelî olmayan, sonradan var olan (şey) (KAL)
[1403]yazma, yazılı, yazılmış, kitap (KFT)
[1404]yazı, mektup, makale, kitap
[1405] Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslâm dîninin temel kitabı, kelâm-ı kadim, Kur'ân-ı Kerim (KAL)
[1406]yeni, cedid manasınadır (BK)
[1407]yeni ortaya çıkmış, yeni peydâ olmuş (KAL)
[1408] Kur'an'da adı geçen peygamberlerden olup dilimizde aşağıdaki deyimlerde geçer (KAL)
[1409]kelime metinde نور كستراسدن biçiminde yazılmıştır. Zahir ve aşikâr etmek, görmek, açmak, şerh ve izah eylemek manasınadır(BK)
[1410]açık, meydanda, gözle görülebilen, belli, ayan, vâzıh, bâriz (KAL)

nūrend	terceme	tercüme[1411]
nūre	vācebī	ḥamām otu
nūşīn	leẕīẕ	leẕẕetli[1412]
nevker / novker	mulāzim	ḳul[1413]
nūle	kelām	söz[1414]
nūh[1415]	tisʿa	doḳuz
nehād /nihād	ḳāʿide	niẓām[1416]
nehāvend / nihāvend	nihāvend	nihāvend[1417]
neheng	timsāḥ	ṣu aṣlanı[1418]
nihāl / nehāl	fidan	dikilmiş fidan
nuh : nun-ı mażmūme	tisʿa	doḳuz
nahāz / nuhāz	kerraz	kösem[1419]
*ol ḳoç ve tekeye denir ki hemīşe sürünüŋ öŋünçe gider		
nuh-peder[1420]	ābāʾ-yı tisʿa	doḳuzuncu gök
(nun+ye)		
ney	ḥulḳūm	boğaz[1421]
(s.69)		
ney-delān	abdü'l-cenne	ağır başmaḳ[1422]
nī: nun-ı meksūre	lā	yoḳ[1423]

[1411]çeviri (GTS)
[1412]tadı güzel (GTS)
[1413]köle (GTS)
[1414]bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavil (GTS)
[1415]kelime metinde نو biçiminde yazılmıştır.
[1416]kelime metinde نظم biçiminde yazılmıştır.niẓām; sıra, dizi, tertip (KAL)
[1417] mûsikîmizin en eski makamlarından biri olan bir şed makam (KAL)
[1418]timsah
[1419]çobana alışkın ve sürünün önünde giden dört yaşında keçi, ya da koyun (TTAS)
[1420]Âbâ-i tisʾadır ki murat, dokuz felektir (BK)
[1421]boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik, kursak (GTS)
[1422]kâbus, karabasan(GTS)

niyā	cedd	dede[1424]
niyāz	arib	ḥācet[1425]
nīz	eyẓān	daḫı[1426]
nīvād	şecāʿat	şecāʿat[1427]
nīm	nişf	buçuḳ[1428]
nīve	bukā	ağla[1429]
(vav+elif)		
vāt	kelām	söz[1430]
vāẕeh	aṣl	ẕāt[1431]
vāriṣ-i dāvud	suleymān	süleymān[1432]
vārun	mirfāḳ	dirsek[1433]
vārūn	maḳlūb	ters[1434]
vārūne	maʿkūs	ters[1435]
vājgūn	maḳlūb	ters[1436]
vālā	āʿlī	yüksek[1437]
vāmiḳ	vāmiḳ	vāmıḳ[1438]
vām	deyn	borç[1439]

[1423]değil (TS)
[1424]büyükbaba, ata
[1425]herhangi bir şey için gerekli olma, gereklilik, lüzum (GTS)
[1426]daha anlamında kullanılır (GTS)
[1427]yiğitlik, yüreklilik, cesâret (KAL)
[1428]yarım, orta
[1429]sızlanma, yakınma (GTS)
[1430] bir veya birkaç heceden oluşan ve anlamı olan ses birliği, kelime, sözcük (KAL)
[1431]bir şeyin ta kendisi, maddî varlığı, maddî varlığının özü, öz varlık (KAL)
[1432] Hz. Davud'un oğlu ve mirasçısı, Hz. Süleyman (goog.)
[1433]kol ile ön kol arasındaki eklemin arka yanı (GTS)
[1434]aşağıda olması gereken kısım yukarıda, yukarıda olması gereken kısmı aşağıda olacak şekilde (KAL)
[1435]olması gereken şekle aykırı durumda bulunan (KAL)
[1436]bir şeyin aksi, karşıtı, zıt (KAL)
[1437]yüksek olan, yüce, ulu (kal)
[1438]âşık, Vamık u Âzra hikayesindeki erkek (KFT)

(vav+ḥa)

vuḥ vuḫ: vav-ı mażmūme, maʿḫı	niç niç	vaḫ vaḫ[1440]

(vav+re)

ver	sebaḳ	sebāk[1441]

*çocuḳlarıŋ taḥtalarıdır ki muʿallim anıŋla taʿlīm verir

verā	hū	aŋa[1442]
verāy-i pest u bulend	lāhūt	lāhūt[1443]
vart / vurt	ʿuryān	çıplaḳ[1444]
verzīş	meşḳ	idmān[1445]
verzkār	zāriʿ	ekinci[1446]

(vav+ze)

vezān	ihtizāz	yel esmek
vazaḳ	żefdeʿ / żafdaʿ	ḳurbağa
vezīr	kahyā	ṣadır[1447]

(vav+sin)

vesme	varaḳu'l- nīl	çivit otu[1448]
vusud : vav-ı mażmūme	mercâ	mercan[1449]

(vav+şin)

[1439]geri verilmek üzere alınan veya ödenmesi kabul ve taahhüt edilen para yâhut şey, deyn (KAL)
[1440]*ünl.* (ses taklidi söz) acıma, yakınma, esef bildirir; yazık (KAL)
[1441]ders (KAL)
[1442]ona
[1443]ilahiyat, ilahî (ŞA)
[1444]üstünde bulunması gereken giysi, örtü vb. bulunmayan, üryan, nü, cıbıl, cıbıldak (GTS)
[1445]alıştırma (GTS)
[1446]çiftçi
[1447]sadrazam
[1448]çivit otu, turpgiller familyasından köklerinden "çivit mavisi" olarak adlandırılan boya elde edilen bir bitki türü https://tr.wikipedia.org/wiki/Çivit_otu (22.08.2016)
[1449]tropik ve ılık denizlerde yaşayan, geniş resifler oluşturan, mercanlar sınıfının örneği olan, kırmızı kalker iskeletli hayvan; bu hayvanın iskeletinden elde edilen ve süs eşyaları yapımında kullanılan madde; açık kırmızı renkte bir balık türü (GTS)

veş	ḥusn	güzel[1450]
*edāt-ı teşbīhdir māhveş gibi		
vişaḳ : vav-ı meksūre, maʿ şin (vav+ġayn)	ṣābb	taze genç[1451]
vaġvaġ (vav+lâm)	ṣavt-i zafdaʿ/zefdeʿ	ḳurbağa sesi
velvele (s.70) (vav+he)	vāveylā	vāveylā[1452]
veh	beḫ	peh[1453]
vey (he+elif)	ʿacīb	ʿaceb[1454]
hā[1455]	ḫuẕ[1456]	tut[1457]
hārūt	hārūt	hārūt[1458]
*bir ferişte dir		
hârūn	hārūn	hārūn
*musā ḫażretleriniŋḳardaşıdır		
hāmān	hāmān	hāmān[1459]
*firʿavunuŋ ṣadrı idi (he+cim)		

[1450]hoşa giden, beğenilen, iyi, doğru bir biçimde (GTS)
[1451]delikanlı, civan
[1452]çığlık (GTS)
[1453]ne güzel (YTS)
[1454]acep, tuhaf (TTAS)
[1455] Arabîde ism-i fi'l-i emrdir huõ manasınadır (BK)
[1456] ahz maddesinden emr-i hazır: al. (OTAL)
[1457]al, tut
[1458] Kur'an'da adı geçen bir meleğin ismi olup edebiyatımızda "büyücü, sihirbaz" anlamında kullanılmıştır (KFT)
[1459] İbrahimin kardeşidir; Firavun'un veziridir (KFT)

hecāver	hecāver	hecāver[1460]
*ḫiṭā /ḫıṭa memleketinde bir mülkdür		
(he+dal)		
hediyyeʾ-i dendān	ucret-i sinn	diş kirāsı
*ki fuḳarāya baʿdü'l-iṭʿām verilen ṣüredir		
(he+re)		
herze	baṭṭāl	yaŋşaḳ[1461]
herāt	herāt	herāt[1462]
her ruze	ʿalāü'd-devām	her vaḳit
herzederāy	bilā-māʿnā	yaŋşaḳ[1463]
hirr: he-yi meksūre	hirr	hırr
*bir kelimsedir ki çoban anıŋla ḳoyun çağırır		
herās / hirās	ḫavf	ḳorḳu
hirī	hirī	hirī[1464]
hurmuz	hurmuz	hürmüz
*behmanıŋoğlın adıdır		
(he+ze)		
hezār	elf	biŋ[1465]
hezār-āva	ʿandelib	bülbül
hezārdāstān	ʿandelib	bülbül
(he+şin)		
hişten	vaż'	ḳomaḳ[1466]

[1460]yakışıklı erkekleriyle ünlü bir ülke (ŞF)
[1461]çok sözlü, boşboğaz, geveze (YTS)
[1462]*coğ.* Herat (KFT)
[1463]saçma sapan, anlamsız
[1464] Herat'ın bir şehri (KFT)
[1465]dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı (GTS)

huş	ʿaḳl	ʿaḳıl[1467]
(he+fe)		
heft	sebāʿ	yedi[1468]
heft-ābā	semāvāt-i sebʿa	yedi gök
heft elvān	māʿide-i ʿīsâ	ʿīsā māʿidesi[1469]
heft peder	semāvāt-i sebʿa	yedi gök
heft dukān	iḳlīm-i sebʿa	yedi iḳlīm
heft saḳf	semāvāt-ı sebʿa	yedi gök[1470]
heft şamʿ	kevākeb-i sebʿa	yedi yıldızlar
haf haf	ʿaf ʿaf	köpek ürmesi[1471]
(he+lām)		
helā	helā	helā[1472]
*mevkiʿ taʿn ve taʿrīżde istiʿmāl olunur		
hil : he-yi meksūre	vaż‘	ḳomaḳ[1473]
hulū[1474]: he-yi mażmūme	ḫūḫ	şeftāli[1475]
(s.71)		
(he+mim)		
hem	eyżan	daḫi[1476]
hemvāre	dāʾim	her vaḳit

[1466]konma, konulma (GTS)
[1467]düşünme, anlama ve kavrama gücü, us (GTS)
[1468]altıdan sonra gelen sayının adı (GTS)
[1469] İsa'nın sofrası,
[1470] dünyâyı kâinâtın merkezi kabul eden eski görüşe göre dünyâyı kuşatan ve yedincisinde burçlar bulunan yedi kat gök (KAL)
[1471]köpeğin havlaması
[1472]mevki-i ta'n ve ta'rizde tekrar istimal olunur (BK)
[1473]konma, konulma (GTS)
[1474]hulû; şeftâlu-yi ârdî ismidir ki tüysüz, âb-dâr ve bî-gayet leziz olur (BK)
[1475]şeftali
[1476]da, de, bile, üstelik (GTS)

hemāl	naẓīr	gibi[1477]
hemāverd	kavf	ḳarīn[1478]
hember	refīḳ	yoldaş[1479]
hemterāzū	musāvī	beraber[1480]
hemdāstān	muṣāḥib	muṣāḥib[1481]
hemdest	refīk	yoldaş[1482]
hemrāz	maḫrem-i esrār	esrār maḫrem[1483]
hemyān	kīse	dağarcıḳ[1484]
hemīdūn	el-ḥāl	şimdicek
humāy : he-yi mażmūme (he+nun)	ʿanḳā	humā ḳuş(u)
hencār[1485]	ḳāʿide	niżâm[1486]
hengām	zemān	zaman
hinguft	metīn	ḳalın[1487]
henūz	el-ḥāl	şimdi
hinduvī deryâ-nişīn[1488]: he-yi meksūre ḳalem		ḳalem[1489]
hing	zaḥīr	zaḥīr[1490]
hunguft: he-yi mażmūme	metīn	mażbūṭ[1491]

[1477]-e benzer, İmişçesine, benzer biçimde (GTS)
[1478]bir durumla nitelenen, bir şeye eren, sâhip olan (KAL)
[1479]eş, evlilikte eşlerden her biri (KAL)
[1480]bir seviyede, bir hizâda, bir ve eşit (KAL)
[1481]arkadaş, sohbet arkadaşı (KT)
[1482]arkadaş, dost, yol arkadaşı (KAL)
[1483]sırdaş (ŞF)
[1484]çuvaldan biraz küçük bir çeşit torba (TTAS)
[1485]resm, râh ve kaide manasınadır (BK)
[1486]bir işin sebât ve kıyâmına medâr ve sebeb olan nesneye ve hâlete ıtlâk olunur
[1487]cisimlerde uzunluk ve genişlik dışında üçüncü boyutu çok olan (cisim), ince karşıtı (GTS)
[1488]kalem-i kâtipten kinayedir (BK)
[1489]yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç; *mec.*bazı deyimlerde yazı (GTS)
[1490]iç sürgünü, dizanteri (KAL)

(he+vav)		
havā-cūy[1492]	ʿāşıḳ	ʿâşıḳ[1493]
hevâ-hāh[1494]	muḥib	dost[1495]
hūr: he-yi mażmūme	şems	güneş
(he+ye)		
hīç	lā-şeyʾ	maʿdūm[1496]
(ye+elif)		
yād	ḥifẓ	ezber[1497]
yādġār	hediyye	tuḥfe[1498]
yārā	ḳuvvet	zūr[1499]
yāsemen	yāsemen	X
yāḳūt	yāḳūt	yākūt[1500]
yāver	muʿīn	yardım edici[1501]
yāve	żāyiʿ	utuzmaḳ[1502]
(ye+be)		
yebrūc[1503]	ʿabdulselām	merdüm-giyâ[1504]
(ye+te)		
yetīm-i deryā	X	inci şehdāne[1505]

[1491]ele geçirilmiş, zapt edilmiş (GTS)

[1492]kelime metinde هواجو biçiminde yazılmıştır. hevâ-cūy; aşık, ve mûliʾ manasınadır (BK)

[1493]bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse (GTS)

[1494]yar, muhib ve dosta denir (BK)

[1495]sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, iyi görüşülen kimse, düşman karşıtı (GTS)

[1496]yok olmuş (KT)

[1497]bir sözü, bir metni kitaba bakmadan aynen tekrar edebilecek şekilde zihinde tutma, hıfzetme (GTS)

[1498]hediye (GTS)

[1499]kuvvet, güç, zor (KAL)

[1500]pembe veya erguvan tonları ile karışık koyu kırmızı renkte, saydam bir korindon türü olan değerli taş; bu taştan yapılmış veya bu taşla süslenmiş

[1501]yardımcı, yardım eden, muavin

[1502] utız-/ utuz-/ütüz/; oyunda, kumarda yitirmek; yutulmak, oyunda kaybetmek (TTAS, YTS))

[1503]Türkîde abdüsselam tabir olunur, Arabî'de yebruh tabir olunur (BK)

[1504] merdüm-giyâ (-giyah, -giyeh); adam otu (KAL)

(ye+ḫı)

yeḫ der bihişt[1506]	X	ḳar ḥelvası
yaḫnī	maṭbūḫ	pişmiş[1507]
yaḫ	yaḫ	buz[1508]

(s.72)

(ye+dal)

yed-i beyżā	yed-i beyżā	yed-i beyżā[1509]

(ye+ze)

yezdān	ḫaliḳ	yaratıcı[1510]
yezdān-baḫş	yezdān-baḫş	yezdān-baḫş[1511]
yezdecird	yezdecird	yezdecird[1512]

*behrām-i gûruŋ dedesidir

(ye+ġayn)

yegmā	nehb	yağma[1513]

(ye+ḳaf)

yaḳa	ceyb	yaḳa[1514]

(ye+kef)

yek	eḥad	bir[1515]
yek-a-yek	ʿala el ġafle(t)	ansızın[1516]

[1505]değerli bir inci
[1506] Kar helvası dedikleri helvadır (BK)
[1507] (yiyecekler) ısı etkisiyle çiğliği ve hamlığı giderek yenilebilir duruma gelmiş (KAL)
[1508] donarak katı duruma gelmiş su (GTS)
[1509]mucize, *kin.*Musa'nın beyaz eli.
[1510]yaratan, Tanrı
[1511] Allah'ın hediyesi; Hürmüz'ün verzirinin adı Nuşirvan (ŞF)
[1512] Yezdigerd, Eski Pers kralı Behram Gur'un babası (BK)
[1513] birçok kişinin zor kullanarak ele geçirdikleri malı alıp kaçması; akıncıların düşman topraklarına yaptıkları baskın, çapul; baskın veya zor kullanarak elde edilmiş olan (GTS)
[1514]giysilerin boyna gelen, boynu çeviren bölümü (KAL)
[1515]sayıların ilki (GTS)

yektâ	vāḥid	yalŋız[1517]
yeksān	ferd-ü nesaḳ	bir türlü[1518]
yegāne: ye maʿ kef-i fārsī̄	bilā-meṣel	naẓirsiz[1519]
yegâne-gūy	muʾmin	mümin[1520]
(ye+lâm)		
yel	şücāʿ	pehlivān[1521]
yeldā	yeldā	yeldā[1522]
(ye+vav)		
yūz	fehd	yūz[1523]
yunān	yunān	yunān[1524]
(ye+he)		
yehūdā	yehūdā	yehuda
*yaʿḳūb ḥażretleriniŋ oğludur		
yehūdâne	yehūdâne	yehūdâne

*ol sarı parçadır ki yehūd ṭāifesi içün omuzları başına dikerler idi[1525]

[1516]hatıra gelmeyen bir sırada, ani, anide, aniden, ansız, apansız, apansızın, birden, birdenbire, dangadak, defaten, durup dururken, gürpedek, larpadak, patadak, pattadak, rappadak, şakkadak, şapadanak, şappadak, şırakkadak, bedaheten, fücceten, nagehan, vehleten (GTS)
[1517]tek başına, eşsiz
[1518]aynı, aynı şekilde, tekdüze
[1519]benzersiz, eşsiz, bînazir (KAL)
[1520] Allah'ın varlığına, birliğine, Hz. Muhammed'in O'nun kulu ve peygamberi olduğuna ve İslâmiyet'in diğer îman esaslarına inanan, îman sâhibi kimse, Müslüman (KAL)
[1521]güreşçi; *mec.* boylu boslu ve güçlü kimse (GTS)
[1522]uzun (KAL)
[1523]pars (KFT)
[1524] Yunanistan halkından olan veya bu halkın soyundan gelen kimse (KAL)
[1525]o sarı parçadır ki selefte Yehud taifesi imtiyaz için omuzları başına dikerlerdi (BK)

“ yelūḥu’l- ḫāṭ fi’l-ḳırṭāsi dehran ve kātibühü remīmün fi’l turābi”[1526]

[1526] Eskiden yazılmış hat yüzyıllarca kâğıtta kalır, hat sahibi ise toprak içinde çürümüştür.

4. BÖLÜM

DİZİN

A		
ʿabūs	Betyār	kerīhü'l-manẓar
ʿacep	Vey	ʿacīb
acı	Telḫ	murr
ʿāciz	bistūh	ʿāciz
aç	goşne	cevʿān
aç gözlü	gorisneçeşm	ḥarīṣ
açık	ferāz	meftūḥ
açılmaḳ	guşūd	fucūr
açmaḳ	goşā	fetḥ
ada	caz	cezīre
adam parmağı	eṣābiʿ-i firʿevn	imsāku'l- ḫarāc
adānuş	adānuş	adānuş
ādem	mülk- i nīmrūz	ādem
adım	gām	ḫaṭve
ʿādil pādişah	ḫusrev	sulṭān-ı ʿādil
ʿadl	dād	ʿadl
āferin	şābāş	merḥabā
āfitāb-perest	ḥirbā	ḳabaklar
afranca	afranca	afranca
afsintīn	afsintīn	afsintīn
āftābe	metāre	ibriḳ
āf-tābe	āf-tābe	ibrīḳ
afyon	efyūn	lebenü'l- ḫaşḫāş
aġasṭūs	aġasṭūs	aġasṭūs
ağaç ḳavun	torenc	turunc
ağır	girān	şaḳīl
ağır başmaḳ	ney-delān	abdü'l-cenne
ağız	lebeʾ	lebeʾ
ağla	girye	bukāʾ
ağla	nīve	bukā
ağlamaḳ	giristen	bukāʾ
ağlamaḳ	nemek engīzīden	bükāʾ
ağustos gülü	nesteren	X
ağzı ḳoḳan	nāfe-būy	baḫir
ağzı yırtıḳ	dehenderīde	ḫerketü'l-şefe
āhār	āhār	āhār
ʿahd	peymān	mīṣāḳ
ahenk	nevā	naġme

aḫır	āḫûr	maʿlef
aḫırmaḳ	aḫtef	aḫtef
āḫir	encām	intihāʾ
āḫir	siperī	intihāʾ
aḫşam	bī-gāh	mesāʿ
aḳbaba	kerkes	nesr
aḳ balıḳ	şīr-i māhī	X
aḳçe	peşīz	menḳūr
ʿaḳıl	huş	ʿaḳl
ʿaḳıllı söz	rāh bede bürden	kelām-ı maʿḳūl
ʿāḳil	beḫred	ʿāḳil
ʿaḳl u rūḥ	du guher	ʿaḳl u rūḥ
ʿaḳrep	kejdüm	ʿaḳreb
ʿaḳrep	cerrāre	ʿaḳreb
al	āl	ḥamrāʾ
alaca renk aḳ ve ḳara ola	reḫş	eblaḳ
ʿalāḳa	perver	irtibāṭ
alçaḳ	pest	vażīʿ
alçaḳ	zāra	ẕelīl
alçaḳ	şīb	suflī
alçı	āhek	kils
ʿalem	beyreḳ	ʿalem
alın	pīşānī	nāṣiye
ʿālīcāh	ser-firāz	vālā-mertebe
ʿalī ḥażretleri	şiḥneʾ-i necef	ḥażreti ʿalī
almaḳ	sitād	aḫẕ
alt	zīr	taḥt
altı	şeş	sitte
altmış	şast/şest	sittīn
altun	ṭilā	ẕeheb
altun	zer	ẕeheb
ālū-buḫārā	ālū-buḫārā	ālū-buḫārā
am	kus	ferc
aman	zinhār	daḫīl
aman	zīnhār	emān
ana	mām	vālide
aŋa	verā	hū
anaḫtar	kilīd	miftāḥ
ʿanāṣır-ı erbaʿa	çehār ḥemmāl	ʿanāṣır-ı erbaʿa
ʿanaṣır-ı erbaʿa	mizac-ı gevherān	ʿanāṣir-i erbaʿa
ʿanāṩır-ı erbaʿa	āḫşīc	ʿanāṩır-ı erbaʿa
andız	rāsen	zencebīl-i şāmī

andız	zencebīl-i şāmī	rasen
ʿanḳā	sīmurġ	ʿanḳā
ansızın	yek-a-yek	ʿala el ġafle(t)
ʿanẕarot	anzarūt	ʿanẕarot
ʿār	neng	ʿayb
ʿārifler	menāzil-i şināsān	ʿārifān
ʿarş-ı āʿẓam	minber-i nuh-pāya	ʿarş-ı aʿẓam
ʿarş-ı aʿzam	günbed-i aʿẓam	felekü'l- eflāk
aṣāṣü'l-beyt	bone	aṣāṣü'l-beyt
ʿāṣī	ser ber tāften	ʿāṣī
ʿāṣī	siyāhnāme	ʿāṣī
ʿasker yeri	nāmūs-gāh	maʿreke
ʿāşıḳ	şīfte	ʿāşıḳ
ʿāşıḳ	havā-cūy	ʿāşıḳ
ʿāşıḳān	meh-perestān	ʿāşıḳān
ʿaṭāy-i kübrā	ʿaṭāy-ı kübrā	ʿaṭāy-i kübrā
ʿaẓamet	golehgūşe ber āsmān	ʿaẓamet
āẕar	ferverdīn	ḥemel
av	naḫçīr	ṣayd
ʿavd	ʿavd / ʿuvd	ʿavd
avuç	muşt	
awirşilīm / ūrşelīm	awirşilīm / ūrşelīm	awirşilīm / ūrşelīm
ay	şeb-i efrūz	ḳamer
ay	māh	ḳamer
ay	meh	ḳamer
ay	muhreʾ-i sīm	ḳamer
ayağı uğurlu	melāʾik-pāy	ḫayr-muḳaddem
ayaḳ	pā	ricl
ayāz	eyāz	eyāz
ʿayār	gurbuz	ʿiyār
ʿayb	enguşt ber ḥarf nehāden	neḳīṣa
ʿayblı	nengīn	maʿyūb
ay çiçeği	āzergūn	şeḳā'iḳ
ay demüri	iskene	beyram
ay demüri	sikene	bayram/bīrem
aydın	pertov	ẓiyā
aylıḳ	māhiyāne	meşāhire
aylıḳ	mehvāre	muşāhere
ayna	āyine	mirʾāt
ay ve güneş	du çeşme	şems u ḳamer
ay ve güneş	du kaʿbeteyn	şems u ḳamer
az	endek	ḳalīl

az	kem	ḳalīl
ʿaẕab	sutūh	ʿaẕāb
āzāde olmaḳ	perdāḫten	fāriġü'l-mülāḳat
āzādlıḳ	āzādī	ḥurr
ʿaẕametlü pādişāh	keyhān-ḫedīv	sulṭān-ı efḥam
azerbaycan	āzerābādegān	āzerābādegān
āzer-hūşeng	āzer-hūşeng	āzer-hūşeng
azıcık ṭaʿām	çeşte	ṭaʿāmü'l-ḳalīl
ʿazm	āġāz	ḳaṣd
ʿaẕrā	ʿaẕrā	ʿaẕrā
B		
bābil/bābul	bābil/ bābul	bābil/bābul
bābunç	bābūne	aḳḥuwān
baca	rovzene/revzene	menfeẕ
bādām	bādām	bādām
badaḫşān	badaḫşān	badaḫşān
bādāver	bādāver	bādāver
bāde	mey	ʿuḳār
bāde-i gülgūn	laʿl-i revān	rāḥ
bağ	bāġ	ḥadīḳa
bağ	butsān	butsān
bağ	çemen	bustān
bağ budayıcı	çemen-perā	baġçevān
bağdād	baġdād	baġdād
bağır	ciger	kebed
bağırma	āvāze	ṣayḥa
bağırma	ḫurūş	ṣayḥa
bağırma	dād	ṣayḥa
bağırma	nidā	ṣayḥa
bağırmaḳ	ġarīv	ṣayḥa
bağırsaḳ	rūde	emʿā
bağışlamaḳ	baḫşīden	hibe
bağlamaḳ	best	ʿaḳd
bahālı	girān	ġālī
bahār	behār	rebīʿ
bahār mevsimi	nev-behār	faṣl-i rabīʿ
bāḫerz	bāḫerz	bāḫerz
baḫīl	baḫīl	baḫīl
baḫīl	tengçeşm	baḫīl
baḫşişler	nevāhte	ḫayrāt
baḫt	baḫt	ṭaliʿ
bāḫter	bāḫter	bāḫter

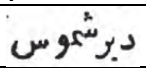
baḳıcı	nigerān	muntaẓir
baḳır	mis	nuḥās
bāḳī	cāvīd	bāḳī
bakire	duşīzegān-ı cennet	bākire
baḳla	bāḳelā / bāḳlā	fūl
baḳmaḳ	nekās	naẓar
bal	engubīn	ʿasel
balaban	şehbāz	balaban
balʿām	balʿām	balʿām
baldıran	şevkerān	ṭamḥāʾ
balta	teber	ḥaşīn
barşīşā	barşīşā	barşīşā
bardak	tüng	maşraba
bardaḳ	sāġar	ḳadeḥ
bārīd	bārīd	bārīd
başamaḳ	nerdbān / nerdebān	süllem
başılmış	pey-siper	medbūs
başīr	bīnā	başīr
başīretsiz	kūrdil	ʿadīmü'l-başīret
baş	ser	reʾs
başa varmaḳ	rāh-ı beser borden	tekmīl
baş ʿaskeri	sipehbed /sipehbud	reʾīsü'l-asker
başbuğ	serheng	X
baş parmaḳ	şeşt	ibhām
baş tepesi	tārek	cümcüme el reʾs
baş yazısı	ser-nuvīşt	każāʾ-yı ezelī
bayḳuş	būm	ġurāb
bayḳuş	cuġd	ġurāb
bayram	ceşn	ʿīd
bed-duʿālıḳ	nāvak-i seḥarī	sebb
beden	ten	cesed
beden	tene	cüsse
bedgomān	bed-sigāl	sūʾiẓan
behā	behā	semen
behle	behle	behle
behrām	behrām	behrām
bektāş	bektāş	bektāş
bela	ḫeṭer	āfet
belā	petyāre	muṣibet
belā	şīven	muṣībet
belāş/beleş	rāygān/rāyigān	maccān
belḫ	belḫ	belḫ

belik	tīrkeş	cuʿbe
belli	pedīdār	vāẓiḥ
belli	perde ber giriften	ẓāhir
benefşe	benefşe	benefsec
benevre	benevre	esās
beng	şehdāne	varaḳü'l-ḫayāl
benk	beng	ḥeşīş
beŋzer	mānā	şebīh
beraber	cūre	mütemāṣil
beraber	ʿinān-ber-ʿinān	musāvāt
beraber	hemterāzū	musāvī
bercīs	bercīs	bercīs
beş	penc	ḫamse
beşāret	mujde	beşāret
beşik	gāhvāre	mehd
beşik	kuvārā	mahd
beyleḳān	beyleḳān	beyleḳān
bezbāz darū	kimā	besbāse
bezek	zīb	zīnet
bezenmiş	ārāyiş	müzeyyen
bıçaḳ	gezlik/gizlik	sikkīn
bıçaḳ	gezlik/gizlik	sikkīn
bıçaḳ	navāla-bur	sikkīn
bılaşmaḳ	āġeşten	maḫlūṭ
bılaşmaḳ	ālāyiş	talṭīḫ
bicişk	bicişk	bicişk
bijen	bicen	bicen
bil	kemer	vasṭ
bīl	bīl	misḥāt
bilegi taşı	efsān	misenn
bilici	sūfī	ḥakīm
biliş	āşinā	mürtebiṭ
biliş	dāniş	ʿilm
biŋ	hezār	elf
bir	yek	eḥad
birbiri ardınca	dovādov/devādev	müteʿaḳib
bir gecelik ay	gūş-vāre-i felek	hilāl
biri biri ardınca	tūbertū	tevālī
biri biriŋ ardınca	gerdāgerd	muteʿāḳib
bir kimsene	bāhmān	zeyd
bir türlü	yeksān	ferd-ü nesaḳ
boğaz	ḥancere	ḥulḳūm
boğaz	nā	ḥulḳum

boğaz	ney	ḥulḳūm
bol	ferāḫ	vāsiʿ
bol	menāḫ	vāsiʿ
borç	vām	deyn
boş	tohī	boş
boya	çerde	levn
boya	reng	levn
boya	gūn	levn
boyun	kābīn	mehr
boyun	gerden	cīd
bozmaḳ	gerdiş	taġyīr
bögrülce	lūbiya	faṣūlya
börk	kulāh	kalansuva-t
bucak	külbe	beytü'l muḥaḳḳer
bu kerre	inbār	hel merra
buçuḳ	nīm	nişf
buġż	üştürdil	ḥiḳd
buğ	taf	buḫār
buḫāḳ	ġabab	ġabġab
buḫārā	buḫārā	buḫārā
buḫt	buḫt	buḫt
buḫūr-ı meryem	şecereʾ-i meryem	buḫūr-ı meryem
buḳaġu	pāyvend	ʿiḳāl
bulamaç aşı	ardtūle	seḫīne
bulanıḳlıḳ	tīregi	muġber
bulġār	bilġār	bulġār
bulġur	bulġūr	cerīş
bulut	ebr	seḥāb
bulut	mīġ	seḥāb
bunlar	zīnān	haẕihi'l-cemāʿa(t)
burġu	mette	miṣḳab
bustānī ṣaʿtar	merze	şaṭriye
but/bud	rān	faḫiẕ/faḫẕ/fiḫẕ
buyuruldu	nāme	mektūb
buz	yaḫ	yaḫ
büklüm	pīç	ṭayy
büklüm	merġūl	meftūl
bükmek	tāften	fatl
bükülmek	neverd	ṭayy
bülbül	hezār-āva	ʿandelib
bülbül	hezārdāstān	ʿandelib
büt	but	ṣanem

büṯḫāne	but-kede	büṯḫāne
büṯḫāne	muşkoyā	beytü'l-ṣanem
büt-perest	birehmen	müşrik
büyük	buzurg	ʿazīm
büyük bardaḳ	reṭl-i gerān	ḳadeḥü'l- kebīr
büyük çadır	ḫergāh	ḥaymetü'l-kebīr
büyük körpi	senger	cisr-i kebīr
büyük loḳma	lop	luḳmeü'l-kebīr
büyük perde	tutuḳ	setrü'l-kebīr
büyük sik	ḫerze	zekerü'l-kebīr
büyük yılan	ejder	şuʾbā
C		
cābilsa	cābilsa	cābilsa
cābilḳā	cābilḳā	cābilḳā
cacīm	cācim	ḥalaş /ḥilş
cadvār	cadvār	cadvār
cady	dey	dey
calinus	calinus	calinus
cālīz	cālīz	bustān
cān	zī	ḥayāt
cān	naḳd-i cān	rūḥ
canlı	cāndār	zīrūh
cāriye	kenīz	cāriye
cāsūs	cāsūs	cāsūs
cebel ḳuşu	tihū	tihū
cebraʿil-i emīn	revānbaḫş	rūhü'l-ḳudüs
cefr / cifr	cefr / cifr	cefr / cifr
ceft	caft	ballūṭ
cehennem	dūzeḫ	seḳar
cemşīd	cemşīd	cemşīd
cenāb	cenāb	cenāb
cennet	bāġ-ı ḳuds	cennet
cennet	ḫuld	cennet
cennet	ḫuld-ı berīn	cennet
cennet	serāy-ı cāvīd	cennet
cennet	firdevs	cennet
cennet	minū	cennet
cennet ḥurileri	bikrān-i behişt	ḥūrānü'l-cennet
cennetler ṭabaḳaları	maḳāmāt-ı riḍvān	ṭabaḳāt-ı cinān
cennetü'l- meʾvā	merġizār-i ʿuḳba	cennetü'l- meʾvā
cāşelīk	cāşelīk	cāşelīk
cevāp	pāsoḫ	cevāb

cevher	cevher	cevher
cevherli ḳılıç	balārak	seyfü'l-cevher
cevir	gostāḫ	cevr
ceviz	girdū	cevz
cevza burcu	bürc-i cevza	X
ceyran	āhū	ġazāl
ceyrān boynuzu	ṣāḫ-i āhū	ḳarn-ı ceyrān
cezā-yi ḫayr	bādāş	mükāfat
cezer	gezer	X
cıva	cīve	ferrār
cibrīl	ḥāmil-i vaḥy	cibrīl
cibrīl	nāmūs-ı ekber	cibrīl
ciğer	şuş	riye
cihād	cihād	cihād
cihāt-ı sitte	musaddas-i ʿālam	cihāt-ı sitte
cīk cīk	cīk cīk	cīk cīk
cin	perī	cinn
cināyet	tāvān	cürm
culāb	culāb	culāb
cümle	ser-tā-ser	cumle
cūle	covlāh / cevlāh	ḥāyic
Ç		
çabuk	devān	sürʿat
çabuḳ	sih-asba	sürʿat u ʿacele
çadır	çāder	ḫayme
çadır	ḫeyme	ḫeyme
çaġala	çeġāle	çaḳāla
çaġane	çuġāne	senc / sinc
çaġane	çeng	senc / sinc
çaḳal	şeġal	saʿleb
çaḳmaḳ	çāḫmāġ / çāḫmāḳ	zinād
çaḳmaḳ	çaḳmāḳ	zinād
çalışmaḳ	kūşīden	saʿy
çalḳı	sāz	naġme
çam ağacı	sūsen	ṣanevbārü'l-kibār
çam ağacı	ṣāḫ-diroḫt	ṣecer-i ṣanevber
çam ağacı	naşk / naşak	ṣanevber
çam ağacı	nūc	ṣanevber
çam fıstığı	calġoza	habbu'ṣ-ṣanevber el kibār
çamur	gil	ṭīn

çamur	lecen	ḥamāʾ
çamuş	çemūş	
çapḫun	evbāş / ovbāş	ecāmir
çāresiz	zebūn	ʿāciz
çarşı(ya) revacı	rūz-ı bāzār	revāc-ı sūḳ
çarḳacı	pīş āheng	muḳaddimetü'l-ceyş
çatal atlu	dü esbe	kemāl-i sürʿat
çavuş	dūrbāş	nakīb-i ʿasker
çay	çāy / çāyī	şāy
çayırlıḳ	mergzār	mertaʿ
çekiç	çekkoş	mıṭraḳ
çeltük	şaltūk	X
çene	çāne	ẕaḳan
çene	çene	zifn
çene	çeng	miḫlab
çene	zeneḫ	ẕeḳan
çeraġ	mīlād	tilmīẕ
çerağ	çerāġ	sirāc
çevre	pīrāmen	eṭrāf
çıḳma köşkü	şāhnişīn	şeh-nişīn
çınar	çenār	dulb
çınar	dolb	dolb
çıplaḳ	vart / vurt	ʿuryān
çırpıcı	gazürek	ḳaṣār
çiçek	çeçek	verd
çiçek	gul	verd
çift	cuft	zevc
çiğ	jāle	ṭall
çin	çīġ	çīġ
çin	çīn	ṣin
çirkin	zişt	dens
çirkin	şūḫgīn	denis
çirkin	neġām	denis
çivit otu	vesme	varaḳu'l- nīl
çoban	şobān /şubān	rāʿī
çoban	şevān	rāʿī
çoġan	şunān	çoġan
çoḳ	bīş	kaṣīr
çok yaşamaḳ	sālḫord	muʿammer
çoḳ yaşamış	fertūt	ʿatīk
çorba	şūrabāc	şūrabāc
+lu	-mend	ẕū-

D		
daġar	teġār	ṭaġar
dağ	pec	cebel
dağ	şeḫ	cebel
dağ	kuh	cebel
dağarcıḳ	hemyān	kīse
dağ eteği	raġ	zeyl-i cebel
dağ keçisi	pāzehr	ḥacerü'l- tīs
dağıtmaḳ	perākend	tefrīḳ
dağıtmaḳ	perīşīden	tefrīḳ
dağıtmaḳ	pīrāgend	tefrīḳ
dağlıḳ	kuhsār	maḥal
daḫı	nīz	eyẓān
daḫi	hem	eyżan
daḫme	daḫme	daḫme
dāire	devre/dovre	dāʾire
dāʾire	cerge	ḥalḳa
daʾire	çenber	farīs
dam	bām	saṭḥ
dana	gusāle	ʿicl
dane	dāne	ḥabbe
dar	teng	żīḳ
dara	dārā	dārā
dārāp	dārāb	dārāb
datlu	baçaş	ẕuḳ
davālī	davālī	davālī
davar	çārpā	kadīş
dāyire	bātere	def
debdebe	ṭāk u ṭarum	kerr ü ferr
debīḳī	debīḳī	debīḳī
dede	niyā	cedd
def	celācīl	deff
değirmen	āsiyāb - āsyab	ṭāḥūne
değirmenci	āsiyā - bān	ṭāḥūnī
değirmi	gird	mudevver
dehlīz	dālān	dehlīz
deli	āsmiye	muḥtelü'l- dimāġ
deli	cilf	sefīh
deli	dīvāne	mecnūn
deli	sāde-dil	ebleh
deli	kelleḫoşk	sevdaʾī
deli	kun-hār	ebleh

deli	gūl	ebleh
delik	nāv	menfez
delmek	naġm/naġam	naḳb
demavend	damāvand	damāvand
demir	āhen	ḥadīd
demir ḳapıcı	āhenrubā	miḳnaṭīs
demir ḳapıcı	mıġnāṭis	mıġnāṭis
demir ḳurdu	mūriyāne	ʿusş
demir dikeni	ḫārḫesek	X
demirboḳu	naḫcad	ḫabşü'l- ḥadīd
demirci çekici	pakūk	mıṭrāḳ
demirci örsi	sindān / sendān	ʿalāt
den	kez	ʿan
deŋiz	deryā	baḥr
deŋiz köpüğü	kef-i deryā	zabadü'l- baḥr
deri	pūst	cild
dest namāz	dest nemāz	vużūʿ
destek	nebāreş	ʿamūd
devāyı kök	rīvend	X
devazdeh ruḫ	devazdeh ruḫ	devazdeh ruḫ
deve	üştür	cemel
deve dikeni	ḫārā-şütür	şavkü'l-cemel
deve mehār	zimām	zimām
deve ḳuşu	şütür-murg	naʿāma(t)
deveḳuşu	üştürmurġ	neʿāme
devlet	dovlet/devlet	devlet
devr	devr	devr
devr-i ḳamerī	devr-i ḳamerī	devr-i ḳamerī
deylem	deylem	deylem
dibā	dībā	dībāc
diken	ḫār	şavk
dikenli ağaç	muġeylān	muġeylān
dikenli ardıç ağacı	ʿarʿar	X
dikenlik oyumu	ḫār-kan	X
dikilmiş fidan	nihāl / nehāl	fidan
dikmek	dūḫt	vaṣl
dil	zebān	lisān
dilber	sīmber	maḥbūb
dilber	şāhid-i cān	maḥbūb
dilber	keckulah	maḥbūb
dilber	māhpāre	maḥbūb
dilber	nigār	ṣanem

dilenci	tulengī	miskīn
dilenci	rāhnişīn	miskīn
dilenci	miflāk	miskīn
dillü	ḫavīle	sefīh
dilsiz	gong	ebkem
dilsiz	lāl	ebkem
dip	tek	ḳaʿr
dip	teh	ḳaʿr
diri	zinde	zi-ḥayāt
dirsek	vārun	mirfāḳ
diş	dendān	sinn
diş çöp	ḫilāl	ḫilāl
diş kirāsı	hediyyeʾ-i dendān	ucret-i sinn
divit	davet/devīt	muḥbire
doğru	rāst	mustakīm
doğru	sehī	mustaḳim
doksan	neved	tisʿīn
doḳuz	nuh	tisʿa
doḳuzuncu gök	nuh-peder	ābāʾ-yı tisʿa
dokuzuncu gök	āsmān-ı berīn	ʿarş-ı mecīd
dolu	āken	memlū
dolu	pur	memlū
dolu	anbār	memlū
dolu	beyā	memlū / memlūʿ
domuz	ḫers	ḫinzīr
domuz	ḫūk	ḫinẓīr
don	ḳabāʾ	yelmaḳ
dost	dūst	muḫibb
dost	hevā-hāh	muḥibb
dostluḳ	mihr	muḥabbet
döğülmüş	kūfte	mesḥūk
döğüş	neberd	ḥarb
dök	rīz	ṣabb
dökmek	riḫten	ṣabb
döl döş	zih-zād	ehl-i ʿiyāl
dönmek	gerd	rucūʿ
dördüncü gök	bām-ı mesīḥ	felekü'l-rābiʿ
dördüncü gök	merkez-i hūrşīd	semāʾü'l-rābiʿ
dört	çār	erbaʿ
dört	çehār / çihār	erbaʿ
döşek	tūşek	ḫurʿūb
döşemek	gosterden	ferş

dudaḳ	leb	şefe
durmaḳ	ārām	sukūn
durmaḳ	mūze nihāden	iḳāmet
dut	tūt	firṣād
dü peyker	dü berā(n)derān	seksek
düdük	nāl	mizmār
düdük	nāy	mizmār
düğme	bandima	ʿaḳd
düğme	tuḳme	ʿaḳd
düğme	girih	ʿuḳde
düğme	girih ber bād	X
düldül	doldol	duldul
dünbek	dunbek	ṭunbek
dün gece	dūş	leyl-bāriha
dünki gün	dī	ems
dünya	cihān	ʿālem
dünya	dehr-i kāse gerdān	dunyā
dünya	deyr-i mukāfāt	dūnyā
dünya	rūzigār/rūzgār	dunyā
dünya	ʿāriyet-serā(y)	dunyā
dünya	ʿālem-i ḫāk	dunyā
dünya	ʿibret-i şeşrūze	dunyā
dünya	keşti-i ġam	dunyā
dünya	gehvāreʾ- i fenā	dunyā
dünya	gihān	dunyā
dünya	gīti	dunyā
dünya	mazraʾa-i dāne-sūz	dunyā
dünya	maʿşūḳ-ı tengdil	dunyā
dünya	neşīmen-dīv	dunyā
dünyā	serāy-ı sipenc	dunyā
dünyā	serāy-ı şeşder	dunyā
dünya ve māfīha	naḳd-i şeş rūze	dunyā u mā-fī-hā
dürmek	nuvişten / nivişten / nevişten	leff
dürtmek	ḫelīden	X
dürüşt	seḫt	ḫaşin
düşe ḳalḳa	uftān u ḫīzān	vuḳūʿ u ḳıyām
düşmek	uftāden	vuḳūʿ
düştü	uftâde	vaḳʿ
düzelmiş	āmāde	muheyyā
düzülmüş	pīrāste	müretteb
düzülmüş	sāḫten	muʿed

E		
ʿebbāsiyān	ʿebbāsiyān	ʿebbāsiyān
ebīverd	ebīverd	ebīverd
ebūcehil ḳarpuzu	ʿalḳem	ḥanẓal
edā	kirişme / kereşme	edā
edepsiz	pūst-i seg beru keşiden	bilā-edeb
edepsiz	çeşmderīde	bilā-edeb
edhām nesli	nesl-i edhām	nesl-i edhām
efġān	efġān	efġān
eflāk-i tisʿa	mevālīd-i sihgāna	eflāk-i tisʿa
eflāṭūn	eflāṭūn	eflāṭūn
efrāsiyāp	efrāsiyāb	efrāsiyāb
efrenci luġat	latin	luġat-ı efrencī
efrīdūn	efrīdūn	efrīdūn
eglendi	armīd	istiraḥat
eğer	eger	in
eğer	ger	in
eğirmek	rīsīden	ġazl/ġazel
eğri	çeng	münḥanī
eğri	ḫem	munḥanī
eğri	kec	munḥanī
eğri	keşr	muʿavvac
eher	eher	eher
ek	bend	mafṣal
ekin	berz	zirāʿat
ekin	ẕerʿ	ẕerʿ
ekin	kişt	zerʿ
ekinci	dihḳān	zāriʿ
ekinci	nasūdī	zāriʿ
ekinci	verzkār	zāriʿ
ekmekçi	nān-vā	ḫabbāz
el	dest	yed
el degirmen	dest-as	yede
el vermek	dest dāden	beyʿat/biat
elburz	elburz	elburz
eleğimsağma	kemān-ı rüstem	ḳavs ü ḳazeḫ
elek	pervīzen	munḫal / munḫul
eli uz	terdest	serīʿü'l- şugl
elle öğrenmiş	dest-āmūz	X
elma	sīb	tuffāḥ
elmās	elmās	elmās
elvend	elvend	elvend
emmek	mek	maṣṣ

en	pehn	ʿarż
engel	engel	engel
enīrān	enīrān	enīrān
envār-ı süheylī	dimne	envār-ı süheylī
eprimiş	leh	mużmaḥill
er	şūy	zevc
er bıçağı	erre	minşār
ercen	ercen	ercen
erdebīl	ardabīl	ardabīl
erdel kökü	zurunbād	riclü'l- cerād
erġanūn	erġanūn	erġanūn
erik	mişmiş	mişmiş
erimek	pazāḫtan / pizāḫtan	ẕevb / ẕovb
eritmiş	muẕāb	ẕeveb
erkek	ner	müẕekker
erkek domuz	gorāz	ḫinzīrü'l- faḥl
erre bıçḳı	destere	minşār
erteng	erteng	erteng
eski	bāstān	ʿatiḳ
eski bāde	pīr-i sālḫorde	müdāmü'l-ʿatīḳ
eski mey	dehḳān-ı pīr	raḥīḳü'l-ʿatīḳ
esrār maḥrem	hemrāz	maḫrem-i esrār
esterābād	esterābād	esterābād
eşek	ḫer	ḥimār
eşekbaşı	serḫer	reʾīsü'l- ḥimār
et	guşt	laḥm
ev	ḫāne	beyt
ev	serāy	beyt
ev	mān	beyt
ev önü	rivāḳ/ruvāḳ	żiffe/żeffe
ev ṣāḥibi	kedḫoda	ṣāḥibü'l-beyt
evet	ārī	neam
evlat	mivaʾ-i dil	ẕemerü'l-ḳalb
evlāt	cigerbend	evlād
evlāt	cigergūşe	evlād
evlāt	zāde	evlād
evvel	āġāz	evvel
evvelki	nuḫustīn	evvelīn
ey	elā	yā
eyer	kūhān	serc
eyer savraġı	tebenk	dümbelek
eyü	bihīn	vecīh / vecihe
eyü	peh	beḫ

ezber	yād	ḥifẓ
ezber etmek	berk erden	ḥifẓ
F		
fācir	siyeh-nāme	fāsıḳ
faḫḫār	kāseger	faḫḫār
fāʾidesiz	bādpeymā	lāṭāʾil
fāʾidesiz	bīhude	ʿabeṣ
fāʾidesiz	torrehāt	ʿabeṣ
fāiẕ	sūd	ribḥ
faḳīr	tengdest	müflis
farās-yāp	farās-yāb	farās-yāb
fārsī lisānı	derī	luġatü'l-fārsī
fāsid	tebāh	fāsid
fāsid	tebeh	fāsid
faydasız	berāt ber yeh neveşten	bilā-ḥāṣıl
faydasız	gozāf / gizāf	ʿabeṣ
fāydasız	beyhūde	lā-maʿnī
felek-i aʿżam	naḳş-i gül	ʿarş-ı emced
ferḫār	ferḫār	ferḫār
ferīdūn	ferīdūn	ferīdūn
fesleğen	şāh-ı isperġam	ḍaymurān
fış	tus	ḍarṭa-t
fışş	gūz	żart
fısıldı	boçboç	necvā
fıstıḳ	piste	fıstıḳ
fil	pīl	fīl
firdevsi	dānāʾi ṭūṣ	firdevsi
firfir	ferfer / firfir	firfir
fīrūze	pīrūze	fīrūze
fūṭā	long	fūṭā
G		
ġāfil	penbedergūş	ġāfil
ġalebe	ziyād	fażīlet
ġalip	çīr	ġālib
ġālip	pīrūzī	ġālib
ġāʾilesiz	āsūde	müsterīḥ
ġāliye	ʿitr-ı müşkī	ġāliye
ġavġa	perḫāş	ḥarb
ġavġa	āşūb	herc ü merc
ġavġa	peykār	ḥarb
ġavġa	rezm	ḥarb

ġavġa	ʿalālā	ġavġa
ġavġa	ceng	ḥarb
ġavġa	nemek der āteş efkenden	ḥarb
ġavġa yeri	rezmgāh	maʿrakat
gāv-gūhī	gavazn	baḳarü'l-vaḥşī
ġayb ʿalemi	levḥ-i nā-ḫvānda	ʿalem-i denī
ġayretli	reşk	ġayūr
gayūmarṣ	gayūmarṣ	gayūmarṣ
ġażab	tandīdan	ġażab
gāzurgāh	gāzurgāh	gāzurgāh
gece	şeb	leyl
gece	şev	leyl
gece	muʿcer-i ġāliye-gun	leyl
gece	niḳab-ı nīlī	leyl
gece bekçisi	pāsbān	ḥārisü'l-leyl
gece çapulu	şebhūn	X
gece laḳırtısı	semer	ḥikāyetü'l-leyl
gece ortası	nāf-ı şeb	nişfu'l- leyl
gece ve gündüz	dü pādişāh-ı ḳahhār	leyl ü nehār
gece yarısı	dil-i şeb	nişfu'l-leyl
geçen sene	pār	ʿāmmü'l-māzī
geçmek	guẕeşt	ʿubūr
gedik	reḫne	menfiẕ/manfaẕ
geğirme	ārūġ	caşāʿ
gel	ā	taʿāl
gel	biyā	taʿāl
gelin	ʿarūs	ʿarūs
gelinsaçı	eftimūn	sebʿ-u'l-şuʿarā
gelmiş	āmede	cāʿe
gemi ṣaḥibi	nāḫoda/nāhudā	mellāh
genc-i bād-āverd	genc-i bād-āverd	genc-i bād-āverd
gerşaşb	gerşaşb	gerşaşb
getirdi	āverd /āverde	cāʿe
geviş	nuş-hār	cerre
gibi	uḫt	meṣel
gibi	sāz	meṣel
gibi	hemāl	naẓīr
gidiş	reviş	ẕehāb
gile	gile	şikāyet
gīv	gīv	gīv
giyecek	reḫt	ṣevb
gizlenmek	mutavārī	iḫtifā

gizlü	perdegī	mestūr
gorgān	gorgān	gorgān
goşyār	goşyār	guşyār
göbek	nāf	surre
göğüs	sīne	ṣadr
gök	āsmān - āsumān	semāʾ
gök	çerḫ	semāʾ
gök	dū yāy-ı aḫḍar	semāʾ
gök	sipihr	semāʾ
gök	seḳf-i mīnā	semāʾ
gök	ṭārem-i aḫżār	semāʾ
gök	ṭāḳ-ı nilufarī	semāʾ
gök	ḳubbeʾ-i zebercedī	semāʾ
gök	külāh-ı zemīn	semāʾ
gök	gerdūnmīnā	semāʾ
gök	günbed-i azraḳ	semāʾ
gök	günbed-i ḫafrā	semāʾ
gök	mārune-ser	semāʾ
gök	mehd-i mīnā	semāʾ
gök	muhrāʾ-i laciverd	semāʾ
gök	neḳab-ı ḫıżrān	semāʾ
gök	nigūntaşt	semāʾ
gölge	sāye	ẓıll
gömlek	pīrāhen	ḳamīṣ
gömlek	korte	ḳamīṣ
gönül	dil	ḳalb
gönül	dile	ḳalb
gönül	ʿarş- ı ekber	ḳalb
göt	kon	maḳʿad
göt	govt / gevt	maḳʿad
götürdü	burd	vediyy
göz	cihānbīn	ʿayn
göz	çeş	ʿayn
göz	çeşm	ʿayn
göz	dīde	ʿayn
göz açup yumunca	çeşm zeden	tarfetü'l-ʿayn
göz bebeği	dü tifli pesendīde	insānü'l-ʿayn
göz bebeği	şiʿr-mürdek	muḳla(t)
göz bebekleri	luʿbetan-ı dīde	insānü'l-ʿayn
göz ḳapağı	pilk / pelek	cefn
göz ḳapmaḳ	ġamze	hadab
gözbebeği	merdomek	insānü'l-ʿayn

gözlük	çeşmek	ʿaynek
gözsüz	kūr	aʿmā
gözyaşı	eşk	demʿ
gözyaşı	sirişk	demʿ
ġurūr	pindār / pendār	kibr
ġurūr	dimaġ	ġurūr
ġuṣṣa	endūh	ġam
ġuṣṣa	bafm / bafam	ġam(m)
güc	sitem	ẓulm
güç	duşḥār	ṣaʿb
güç ve raḥatlıḳ	germ u serd	rāḥat ü meşaḳḳat
güher	guher	cevher
gülāb	mey	māʾül-verd
gül-ermenī	gül-ermenī	gül-ermenī
gül-i gāv-çeşm	şeb-būy	ʿaynü'l-baḳar
gülḫān	gūl-ḫān	ṭūn
gümān	gomān	ẓann
gümrük	bāc	gümrük
gümrükçü	rāhdār	gümrükçü
gümüş	sīm	ẕeheb
gümüş	nuḳre	fiżże
gün	rūz	yevm
güneş	āteş-i ṣubḥ	şems
güneş	āf-tāb	şems
güneş	ḫūr	şems
güneş	ḫusrev-i ḫāver	şems
güneş	ḫur	şems
güneş	ḫūrşīd	beyżā
güneş	sīmāb-i āteşīn	şems
güneş	şehenşāh-ı felek	şems
güneş	ʿarūs-i çahārum felek	şems
güneş	meşʿale-i ḫaverī	şems
güneş	mihr	şems
güneş	nān-i zerrīn	şems
güneş	nān-germ-çarḫ	şems
güneş	nuḳte-i zerrīn	şems
güneş	hūr	şems
gürgān	curcān	curcān
gür-ḫān	gor-ḫān	gur-ḫān
gürz	gurz	ʿamūd
güvercin	kefter	hamām \ ḥamāme
güz	berg-rīzān	ḫerīf

güz	pāyez	ḫerīf
güz	ḫezān	ḫerīf
güzel	ḫoş	zeyn
güzel	ḫūb	ḫüsn
güzel	neġz	ḥusn
güzel	nukte-i bādī	maḳbūl
güzel	veş	ḥusn
gūdarz	gūdarz	gūdarz
gūpāl	gūpāl	gūpāl
gūşvāre	āvīze	ḳurṭa
ġuṣṣa	cigerḫūn	ġamm
ġuṣṣa	kerb	ġamm
H		
ḫaber	peyām / piyām	ḫaber
ḥācet	niyāz	arib
ḫāç	çelīpā	ṣalīb
ḥādiṯ	nev-şev	ḥādiṯ
ḥāʾīḍ	bī-namāzī	ḥāʾīḍ
ḫaḳāyżḳ āgāh	ḫurdedān	ehl-i diḳḳa(t)
ḥaḳḳ ṭālebeleri	musāfirān-ı vālā	ṭālibān-ı ḥaḳḳ
ḫalac	ḫalac	ḫalac
ḫalḫal	ḫelḫāl	sivār
ḫalḫāl	barancan	sivār
ḫalḫāl	pā-āvrencen	sivār
ḫālife	pāpā	abūʾl-ābāʾ
hallaç	ilbād	hellāc
ḫalluḫ	ḫalluḫ	ḫalluḫ
ḫalḳ	naḳş besten	ḫalḳ
ḥalīm	narm-sār	ḥalīm
ḥamām	germābe	ḥammām
ḥamām külḫanı	tūn	ṭūn
ḥamām otu	nūre	vācebī
ḥaml-ı vaż‘	bār nihāden	vaż‘ -ı ḥaml
hāmān	hāmān	hāmān
ḫançer	ḫencer	ḫancer
ḫandeḳ	kende	ḫandaḳ
ḫānedān	dūdimān/dūdmān	ḳabīle
ḫānḳah	ḫāneḳāh	ḫāneḳāh
ḫānümānından ayrılmış	āvāre	meḥcūr
ḫārā	ḫārā	ḫārā
ḫarābāt	ḫerābāt	ḫarābāt

ḫarāp	ḫerāb	ḫarāb
ḫarāp	neşt	żāyiʿ
ḥareket-i devrīyye	dūlāb	ḥareket-i devrīyye
ḥarf-i masrūk	ḥarf-i mesrūk	ḥarf-i masrūk
ḥaşa	ḥaşā	ḥāşā
ḥareket-i devrīyye	dūlāb	ḥareket-i devrīyye
ḥarf-i masrūk	ḥarf-i mesrūk	ḥarf-i masrūk
ḥaşa	ḥaşā	ḥāşā
ḥareket-i devrīyye	dūlāb	ḥareket-i devrīyye
ḥarf-i masrūk	ḥarf-i mesrūk	ḥarf-i masrūk
ḥaşa	ḥaşā	ḥāşā
ḥareket-i devrīyye	dūlāb	ḥareket-i devrīyye
ḫārezm	ḫārezm	ḫārezm
ḫarman	ḫırmen/ḫermen	kuds
hārūn	hārūn	hārūn
hārūt	hārūt	hārūt
ḫasta	bīmār	marīż
ḫasta	ḫeste	marīż
ḫaşḫaş	ḫeşḫāş	rummānüʾl-suʾāl
ḫatır dağdağası	ḫār-ḫār	dağdağa
ḫātim çiçeği	ḫubbāzā	ḥaṭmī
ḥayāsız	cemmāş	bilā-ḥayā
ḥayva	bih	safarcal
ḫavarnākī	ḫavernāk	ḫavernāk
ḥavuż	āb-gīr	şemr
hażım olmayan nesne	nā-guvār	baṭiʾüʾl-hażm
ḥāżırcevāp	terzebān	ḥāżır cevāp
ḫazīne	genc	kenz
ḥaziran	ḥezirān	seraṭān
hecāver	hecāver	hecāver
hediye	rāhāvord	tuḥfe
ḥelāl	ḥelāl	ḥelāl
helāk	demār	helāk
hemīşe	cāvidān	dāʾim
hem-maṣlaḥat	ḫāce-ṭāş	müşterekü'l-şuġl
ḫermen / ḫırmen	tūde	kadas
her vaḳit	pāydār	bāḳī
her vaḳit	her ruze	ʿalāüʾd-devām
her vaḳit	hemvāre	dāʾim
herāt	herāt	herāt
herze çene	jāj-ḫāy	hāzī

hesapsız	bīmer	bilā-ḥesāb
ḡışım	peyvend	ḳabīle
ḡışım	tebār	ḳavm
ḡışım	ḡīş	ḳarīb
ḡırıltı	ḡarāḡar	ḡarḡar
hırr	hirr: he meksūre	hirr
ḡıtā	ḡıtā	ḡıtā
ḥıfẓ	ezber	ḥifẓ
ḥicaz	ḥicāz	ḥicāz
ḥikāyet	efsāne	ḥikāye
ḥikāyet	dāstān	ḥikāye
ḥīle	doġal	mekr
ḥīle	rīv	mekr
ḥīle	şeyd/şiyd	zevḳ
ḥīle	kīmiya	mekr
ḥīle	nemedder āb dāşten	mekr
ḥinnāʾ / ḥenāʾ	ḥinnāʾ/ ḥenāʾ	ḥinnāʾ / ḥenāʾ
ḥirfe	pīşe	ṣanʿat
ḡidmete müstaid/müstait	kemerbeste	mustaʿidd-i ḡidmet
ḡidmetkār	perestār	ḡādim
ḡilāf etmek	nisyān	muḡālefet
ḡilḳat	sirişt	ḡilḳat
himmetli	cevānmerd	saḡī
himmetli	rād-meniş	kerīmü'l-secā
himmetlü	guhergoster	saḡī
hirī	hirī	hirī
ḡişţek	ḡişţek	ḡişţek
ḡor/hār	muhān	zelīl
ḡorasan	ḡorāsān	ḡurāsān
ḡorus	ḡorūs	dīk
ḡoş-āmedci	mizāç-gūy	mutebaşbis
ḡoş ḡāllik	behçet	ḥubūr
ḡoş ḡallik	başş	beşaşet
ḡoş-ḥāllik	şādī	surūr
ḡoş isperem	şāh-ı isperem	sulṭān-i feslegen
hovṣele ṣāḥibi	burdbār	ḥalīm
ḥuccet	naḡşa	burhān
hucend	ḡucend	ḡucend
ḡudāvend	şeh	ṣaḥib
ḡudāvend	muẕ	ṣāḡib
ḥuḳūḳsuz	bīnemekī kerden	bilā-ḥuḳūḳ

ḡūlancān	ḡūlancān	ḡūlancān
ḡuller	ḡuller	ḡular/ḡalar
humā ḳuş(u)	humāy	ʿanḳā
ḡurdacı	pīlever	tuḥafçı
ḡūzistān	ḡūzistān	ḡūzistān
hürmüz	hurmuz	hurmuz
hüsrevānī	şebistān	ḥarem-i serāy
I		
ıraḳ	dūr	baʿīd
ıraḳ	dīr	baʿīd
ırmak	cūybār	nehr
ırmaḳ	rūd	nehr
ışfahān	işfehān	işfehān
ışmarlamak	bedrūd	verāʿ
ışmarlamaḳ	gümār	ḥavāle
ışılamaḳ	tābīden	żevʾ
ışıḳlıḳ	tāb	żiyā
ışḡun	rībās	rībās
ʿıṭır	mişg	misk
İ		
ibibik kuşu	murġ-i nāma-āver	hudhud
ibibik ḳuşu	şāneser	hudhud
ibik ḳuşu	pūpū	hüdhüd
ibrāhīm	maḳām-ı muṣallā	ibrāhīm
ibtidā	nuḡust	evvel
iç don	tunbān	ṭūmān
iç oğlan	kūdek	ṭıfl
iç yağı	pīh	şaḥm
iç yüzü	āster	el-bıṭān
içeri	ender	fī
içeri	tūy	dāḡil
içi oyulmuş	nāve	mucevvef
idmān	verzīş	meşḳ
iʿtiḳād	nemeşte	ʿaḳīde
iğ	dūk	çarḡ
iki canlı	ābisten	ḡāmile
iki gönüllü	dudil	müttereddid
iki ḳulaḳlı	du gūş	ebul-uzneyn
iki rekʿat namāz	dü-gāne	rekʿatīn-i ṣalavat
iki yüz biŋ	lek	mieteyn-elf

iki yüzlü	mār-ı dü zebān	müẕebẕebīn
iklīlü'l-melik	iklīlü'l-melik	iklīlü'l-melik
iḳlīmā	iḳlīmā	iḳlīmā
ʿilaç	dermān	ʿilac
ilḫān	īlḫān	īlḫān
ilyās	ilyās	ilyās
imām	pişvā	ʿazīzü'l-ḳāvm
in	lāne	vekr
ʿinād	sitīz	lecc
inanmaḳ	bāver	taṣdīḳ
inanmaḳ	gerevīden	taṣdīḳ
inat	çaḫīdan	lucc
ince	bārīk	daḳīḳ
inci şehdāne	yetīm-i deryā	X
incīl	engelyūn	incīl
incir	encīr	tīn
incir	tīn	tīn
incitmek	āzurde	taʿẕīb
incitmek	āsīb	taʿab
incitmek	renc	taʿab
inenmiş	āḫte	aḫrāc
iniş	nişīb	ḥażīż
inşā	gevher soften	inşāʾ
intihā	tā	ilā
iŋilti	nāle	enīn
ipek	ebrīşüm	ebrīşüm
irān	īrān	īrān
irec	irec	irec
ʿīsā	gūyā-yı gevhāre	ʿīsā
ʿīsā māʿidesi	heft elvān	māʿide-i ʿīsā
isfendiyār	isfendiyār	isfendiyār
iskemle	sendelī	kursiyy
iskender	iskender	iskender
iskenderiye	iskenderiye	iskenderiye
islām pādişāhı	nāʾib-i taŋrı	ḫalīfe-i allāh
istemek	ḫāst	ṭaleb
isterḫ	isterḫ	isteḫr
isteyici	ḫāstār	ṭālib
isteyiş	ḫāhiş	meyl
iş	kār	şaġl
iş	kirdār	şaġl
işek	olaġ	ḥimār

işemek	şāşīden	tebevvul
işitmek	şenīden / şinīden	semāʿ
işitmek	şinuften	semāʿ
işitmek	gūş kerden	istimāʿ
ʿişret	bezm	ʿayş
iṭāʿat	perest	etkiyā
iyi	zībā	ḥusn
iyi cāriye	ḫaṣṣegi	cāriyetü'l- ḥasene
iyi işler	naʿīm-pāk	aʿmāl-i ḥasene
ʿizzetlü	ercümend	muʿazzez
ʿizzetlü	girāmī	muḥterem
K		
ḳāan	ḳāan	ḳāan
ḳabaḳ	kedū	ḳaraʿat
kaʿbeteyn	nerd	kaʿbeteyn
kabil	kabūl	kabil
ḳabūl	enguşt ber çeşm nehāden	teslīm
ḳabūl	bun-guş	işġāʿ
ḳaçan ile	key	metā
kāçġar	kāçġar	kāçġar
ḳaçılmaḳ	gudgudī	daġdaġa
ḳaçmaḳ	ʿinān tāften	inhizām
ḳaçmaḳ	gorīz	firār
ḳaçmaḳ	gorīḫten	firār
ḳaḍı loḳması	loḳme-i ḫalīfe	X
ḳāfile	kārvān	ḳāfile
kağıt	kāġıd	kāġid
ḳahvealtı	nāşitā	luḳmetü'l- ṣabāḥ
kākül	perçem	bercem
ḳalʿ	erzīz	raṣāṣ
ḳalʿa	bārū	ḥışn
ḳalʿa	bārū	ḥişār
kalacuş/kalaçoş	kālcūş	kālcūş
ḳalem	ḫāme	ḳalem
ḳalem	hinduvī deryā-nişīn	ḳalem
ḳalıça	serendāz	ḳalıça
ḳalın	hinguft	metīn
ḳalḳan	siper	cunne
ḳalḳımaḳ	çunbīden	ḥareket
ḳalḳmaḳ	ḫīz	ḳıyām
ḳamçı	tāziyāne	sevṭ / ṣovṭ

ḳan	ḫūn	dem
kanat	per /perr	rīş
ḳanāʿat	genc-i ilahī	ḳanāʿat
ḳanṭarma	liġām	licām
ḳanṭārma	ligām	licām
ḳānūn	san	resm
ḳapan	nāre	mīzān
ḳapı	der	bāb
ḳaplan	peleng	nemir
ḳaplubaġa	sengpuşt	X
ḳaplubaġa	keşef	keşef
ḳapmaḳ	rubā	ceẕb
ḳapu	āstān, āsitān	ḥażret
ḳapu dokmaḳ	ḥalka ber der	daḳḳü'l- bāb
ḳar ḥelvası	yeḫ der bihişt	X
ḳara	siyāh	esved
ḳara	siyeh	esved
ḳarabaş	ustuhudus	mevḳifü'l-ervāḥ
karanlu gece	dāc	leyletü'l-żulmān
ḳararsız	daġdaġa	iżṭirāb
ḳararsız	keyk der şelvār efkenden	mużṭarib
ḳararsız	naʿl der āteş	iżṭirāb
ḳaraḳulaḳ	siyāhguş	X
ḳara urba	libās-ı rāhib	ṣevbü'l-esved
ḳara yağız	siyāh-i çerde	esmerü'l-levn
ḳarġa	zāġ	ġurāb
ḳarı	zen	meraʿ/mereʿ
ḳarınca	mūr	neml
ḳarındaş	dāder	şaḳīḳ
ḳarışmaḳ	āmīz	imtizāc
ḳarīn	hemāverd	kavf
ḳarşulamaḳ	pīşbāz	istiḳbāl
ḳasıḳ ḳılı	zihār	zihār
ḳaşıl	ḫīd	ḫaşīl
ḳasṭal	şāh-ı bellūṭ	bellūtü'l- mulk
ḳaşıġ	kefçe	ḳaşıġ
ḳaşmerlik	teshḫer	hezl
ḳatı ṭaş	ḫare	ḥacerü'l- sulb
ḳaṭrān	zuft	zift
ḳatre	çekke /çikke	damla
ḳavaḳ ağacı	pod	ġarab

ḳavun	ḫerboze	biṭṭiḫ
ḳavut	pist	sevīḳ
ḳayġan(a)	ḫābgīne	ʿucce
ḳayġana	ḫāgīne	ʿucce
ḳayın ağacı	ḫedeng	şeceretü'l-ḳāyın
ḳaynanmaḳ	cūş	ġaleyān
ḳayṣerān	ḳayṣerān	ḳayṣerān
ḳayṣer-i rūm	ḳayṣer-i rūm	ḳayṣer-i rūm
kayūmarṣ	kayūmarṣ	kayūmarṣ
ḳazanmaḳ	endūḫten	iktisāb
keçi	buz	teys
kedi	gorbe	sinnevr
kedi	mīlī	sinnevr
kefen ṣoyucu	gūr-şekāv	nebbāş
kefş-cāmegī	kaiva	X
keklik	kebk	ḥacel
kelāmuʾllāh	nāme	kelāmuʾllāh
kelāt	kelāt	kelāt
kelebek	pervāne	ferāşe
keler	sūs	żabb
kelīm	gūyā	ṣāḥib-i nāṭiḳ
kemik	ustuḫan	ʿaẓm
kenʾān	kenʾān	kenʾān
kendisi	ḫūd	fī-nefs
kenevir toḫumu	şāhdāne	kenb
kepek	sebus	nuḫāle
kergeden	kekreden	kekreden
kerker	kerker	kerker
kerpiç	ḫişt	libin/labin
kerpiç ḳıṭʿası	külūḫ	meder
keskin	tīz	ḥadīd
kesmek	çāk	ḳaṭʿ
keşmir	keşmīr	kaşmīr
keyhüsrev	keyhusrev	keyhusrev
keykāvūs	keykāvūs	keykāvūs
keykubād	keykubād	keykubād
kezer	zerdek	cezer
ḳıl	mū	şaʿr
ḳıl	mūy	şaʿr
ḳılıç	tīġ	curāz
ḳılıç	şemşīr	seyf
ḳımıldanmaḳ	cunbīd	ḥareket
ḳırlangıc otu	māmīrān	baḳlatü'l-ḫaṭāṭīf

kırmızı çiçek	gul-i surḫ	verd-i aḥmer
kırmızı kurt	düpā	X
ḳırmızı şarap	çeşm-i ḫurosān	raḥīḳü'l-aḥmer
ḳışır	esterven	ʿaḳīm
ḳışır	satarvan/suturvan	ʿaḳīm
ḳısmet	baḫş	naṣib
ḳıvırcıḳ ṣaç	kulāle	muceʿed
ḳıyamet günü	rūz-ı bāz-ḫāst	yevmü'l-ḳıyāmet
ḳıyāmet günü	serāy-ı cezāʾ	ʿālem-i āḫiret
ḳıyāmet günü	restāḫīz	maḫşer
ḳız	duḫt	bint
ḳız evladı	nabas / nabbas	ḥafīd
kız evladı	nebīr	ḥafīde
ḳızdırma	tep	muḥmā
kibrit	gūgīrd	kibrīt
kilim	kisāʾ	ḥalas
kilise	deyr	kelīsā/kilīsā
kilise	kilīsa	kilīsā
kīmiyā	iksīr	kīmiyā
kimse	kes	ṣaḫıṣ
kīmyāyī	iḳlīmyāyī	kīmyāyī
kināye ile söz söyleyen	ḥerfgīr	taʿrīż
kināyeli söz	ḥarf -i pehlūdār	kelāmü'l-kināye
kīne	ṣütür-dil	ḥiḳd
kinişt / konişt	kinişt / konişt	kinişt / konişt
kiprik	mijgān	muḳle
kir ü pas	çirk	veseḫ
kirā	muzd	ucret
kirām melekleri	nāṣiyā-dārān-i pāk	melāʾikeʾ-i kirām
kirāye	kirāye	ucret
kirmānşāhān	kirmānşāhān	kirmānşāhān
kisrī	kisrī	kisrī
kişirdi	şeyhe/şiyhe	ṣahīl
kişniz	kuzbura	kişniz
kişniz	gişnīz	culculān
kişnīz	culculān	culculān
ḳol ṣalmaḳ	dest endoḫten	istihzāʿ
ḳolay	āsān	sehl
ḳolay	sehl	yeser
koliçe	koliçe	koliçe
ḳomaḳ	nişiden	vāżʿ
ḳomaḳ	hişten	vażʿ

ḳomaḳ	hil	vaż‘
ḳonuḳ ṣāḥibi	mīzbān	mużyāf
ḳorḳmaḳ	bīm	vāhime
ḳorḳmaḳ	ters	ḫavf
ḳorḳu	herās / hirās	ḫavf
ḳoymaḳ	guẕārden	vaż‘
ḳoyu ḳırmızı at	keher	kumeyt
ḳoz	cevz / covz	ceviz
köle	rehī	‘abd
köpek ile cevāle girmek	ba seg be-cevāl reften	X
köpek memesi	sipistān	iṭbāü’l-kelb
köpek ürmesi	haf haf	‘af ‘af
köprü	pul	ḳanṭara
kör duman	miġ	żunān
köse	kūse	kavsac / kūsac
kösem	nahāz / nuhāz	kerraz
köşk	cevsaḳ / covsaḳ	ḳaṣır
köşk	kiryās	fevkānī/favkānī-beyt
kötü	bed	ḳabīḥ
köy	dih	ḳarye
köy	rūstāī	ḳarye
ḳubbe	günbed	ḳubbe
ḳucaḳ	āġūş	ḥacr
ḳucaḳ	kenār / kinar	te‘ ānuḳ
ḳudret	destgāh	ḳudret
ḳudret ṣaḥibi	gerdenkeş	ṣāḥib-i ḳuvvet
ḳul	nevker / novker	mulāzim
ḳulaġuz	rehber	delīl
ḳulāḳ	gūş	uẕn
ḳulaḳ burmaḳ	gūşpīç	tāẕīb
ḳundura	pā-afzār	pāpūc
ḳundura	kefş	pāpūç
ḳur’ān	nipī	ḳur’ān
ḳur’ān	nupī	ḳur’ān
ḳur‘a	peşk / poşk	ḳur‘ a
ḳurbağa	vazaḳ	żefde‘ / żafda‘
ḳurbağa sesi	vaġvaġ	ṣavt-i zafda‘ /zefde‘
ḳurbān bayramı	gūsfendkoşan	‘īd-i aḍḥā
ḳurʾān	nubī	ḳurʾān
ḳurʾān	nuve / nive	kelāmuʾllāh
ḳurşun	surb/ surub	ānuk
ḳurt	gorg	ẕiʾb

ḳurtuldu	rest	ḫalāṣ
ḳurtulmaḳ	cesten / cisten	ḫalaṣ
ḳurtulmaḳ	rehīden	ḫalāṣ
ḳurtulmuş	āzād	mücerred
ḳurtulucu	restgār	nācī
ḳuru	ḫuşk	yābis
ḳuş burnu	nuk	minḳār
ḳuş evi	āşiyān	vekr
ḳuş ḳursağı	çīnedān	X
ḳuş yemi	çene	X
ḳuşuŋ sesi	kūkū	X
ḳuşḳonmaz	mārçūbe	hilyvn
ḳuṭu	mecrī	ḳuṭu
ḳuvvetli	tenūmend	ṣāḥibü'l-ḳuvve
kuvvetli	serpence	ebü'l-kuvve(t)
ḳuyruklu biber	kebābe	ḥübbü'l-ʿarūs
ḳuyruḳ	dunbāl	zeneb
ḳuyu	çāh	biʾr
ḳuyu	çeh	biʾr
küçük	ḫurd	ṣaġīr
küçük	kih	ṣaġīr
küçük	kihīn	ṣaġīr
küçük çocuk	zāḳ u zīḳ	ṭıfl-ı ṣagīr
küçük ev	serā-çe	beytü'l-ṣaġīr
küçük gemi	zevraḳ	sefīne
küçük gemi	kirāv	sefīnehāü'l- ṣaġīr
küçük parmak	kilik	ḫinṣir / ḫinṣar
küçükrek	kihter	aṣġar
küm	cevşen	yelebe
kümek	bāzū dāden	muʿāvine
küp	ḫum	dann
küreʾ-i arż	medār	kureʾ-i arż
kürk	pūstīn	farva
kürk	mūyīne	merve
kütüb-i semāviyye	ḥoccet-i üstüvār	kütüb-i semāviyye
M		
maḥrūm	nümīd	meyʾūs
maḥşer	peş-gāhi nuşūr	maḥşer
maḥzūn	bejmān / bujmān	maḥzūn
maḥzūn	pijmān	maġmūm
maḳʿad deliği	bun: bāy mażmūme	faḳḥa

maḳas	gāz	maḳaṣṣ
maḳbūl	pend	müstaḥsen
maḳbūl	şengūl	maṭbūʿ
māḳūt	māḳūt	māḳūt
mārṣama	sīsenber	nemmām
marş	marş	marş
maşa	āteş-gīre (enbür)	māşe
maşa	māşe	kelbeten
mā-şāallah	āferīn	bārekallah
maşrıḳ u maġrip	ḫāver	maşrıḳ u maġrib
maʿşūḳ	cānāne	maḥbūb
mātem	sūk	muṣībet
maṭlūp	ḫāste	maṭlūb
mayḫoş	meyḫoş	mażż
maymun	ḥamdūne	ḳird
maymun	kebī	ḳird
maymun	meymūn	ḳird
maymūn	būzine	ḥamdūne
mażbūṭ	استره	üstüvār
mażbūṭ	rezīn	metīn
mażbūṭ	hunguft	metīn
māzenderān	āmul	māzenderān
maẓhar/miẓher	def	deff/duff
mażıġ	ḫasīdan	maḍıġ
māzūc	māzū	māzūc
meclis	encümen	meclis
meclis ṣadrı	zeberdest	sadr-ı meclis
meclis-ārā	baziguş	zeynü'l-meclis
mecmūʿ	ser-ā-pā	mecmūʿ
medīn	medīn	medīn
meʾyūs	nākām	maḥrūm
mefḳūdü'l-cism	naḳş-ziyād	mevcūdü'l-ism
mejdek	mejdek	mejdek
mekkār	sālūs	şeyyād
mektep	debistān	mekteb
melāʾike	mufriḥ-i kirān-ı felek	melāʾike
melāḥatlu	ḫoş nemek	melīḥ
melek	surūş	melek
melekler	naḳibān-ı bār	melāike
melikşāh	melikşāh	melikşāh
melīḥ	menūçihr / bihiştrū	ṣabīḥ
melūl	sīr āmeden	melūl

memleket	şār	medīne
memleket	kişver	iḳlīm
memleket	miṣr	medīne
memleket ketḫüdāsı	pākār	kennās
menʿ	dest piş daşten	menʿ
menfaʿatli	pehlūdār	ḫayrü'l-nās
merāga	merāga	merāga
mercan	vusud	mercā
mercimek	dance	ʿades
mercimek	nesk	ʿades
merdüm-giyâ	yebrūc	ʿabdulselām
mermer	ruḫām	ruhām
merḥamet	baḥşāyiş	merḥamet
merzengüş	gūşmūş	āẕānü'l-fār
merzengūş	şimşād	merzencūş
mesḫ	neng-sār	mesḫ
mesḥ	ḫuff	mesḥ
meşveretsiz	nā-çār	lā-ʿilāc
meşveretsiz	nā-guzīr	lā-ʿilāc
mey	ḥeyż-i ʿarūs	mudām
mey	ḫātūn-i ḥum	bintü'l-ʿineb
mey	ḫurdemīnā	mudām
mey	duḫter-i rez	mudām
mey	mul	ḫamr
mey	naḳş-ı ābād	rāḥ
meydān	meydān	meydān
meyḫāne	muġkede	meyḫāne
meymend	meymend	meymend
meyḥāne	ḫomḫāne	meyḥāne
meyḫāne	serāy-ı surūr	meyḫāne
meẕbūḥ	bismil	meẕbūḥ
meẕheb	kīş	dīn
miṣl-üʿuṭārid	miṣl-üʿuṭārid	miṣl-üʿuṭārid
mihrāb	mihrāb	mihrāb
mihrāc	mihrāc	mihrāc
mihrbānī	mihrbānī	mihrbānī
mihr-ḫāvrān	mihr-ḫāvrān	mihr-ḫāvrān
mimlān	mimlān	mimlān
miḥek /meḥek	miḥak zerrīn	miḥek /meḥek
miḥrāb-i şeker būre	miḥrāb-i şeker būre	miḥrāb-i şeker būre
mişta	mişta	mişta
miḳtar	endāze	miḳdār
miyāne	miyāna	miyāne

mīzān	miznā	mīzān
muʿāf	terḫān	muʿāf
mūbed	mūbed	mūbed
muʿcer/miʿcer	ḫimār	miknaʿat
muʿcize-i mesīḥ	muʿcize-i mesīḥ	muʿcize-i mesīḥ
mudāris	mudāris	mudāris
mūġān	mūġān	mūġān
muḥal emir	mūy az kaf bar-āmaden	emr-i muḥal
muḥtac	ḥācetmend	muḥtāc
mukāfāt	sezā	cezā
muḳarrib melāikeler	sedrenişīnān	melāʾike-i muḳarrebī
muḳīm	reḫt efkenden	muḳīm
mūmyāyī	mūmyāyī	mūmyāyī
munṭazır	dide berrāh dāşten	muteraḳḳib
murālī	ḫudā fürūşān	zerrāḳ
murāḳabe	giribān dāmen kerden	murāḳabe
murāyī	mulamaʿ-kār-ı şeyṭānī	zerrāk
mūsā	şubān-i vādī-i eymen	mūsā
muşāḥib	hemdāstān	muşāḥib
mūsīḳār	mūsīḳār	mūsīḳār
muştuluk	mujdegānī	X
mutedeyyin	pārsā	mutteki
mūtīʿ	ġāşiye ber doş	mūṭīʿ
muṭīʿ	ḥelḳe begūş	muṭīʿ
muṭrib	ḫoşnevāz	muṭrib
muṭribān	serayān	muġannīyān
muṭrip	ḫonyāger	muṭrib
muṭrip	rāmişger	muġannī
muṭrip	rūdsāz	muġannī
muzdūr	muzdber	ecīr
mübārek	ḫuceste	mubārek
mübārek	ferrūḫ	mesʿūd
mübārek	meymūn	mesʿūd
mücevvef	puk	mücevvef
müdeḳḳik	ḫurdegīr	müdeḳḳiḳ
müʾezzin	munādī-i islām	müʾezzin
müflis	bād-bedest	müflis
müheyyā	ḫibre	muʿīd
müjde	nebīz /nabīz	beşāret
mükāfāt	pādāş	mükāfāt

mükāfāt	keyfer	ʿarẓ
mümin	yegāne-gūy	muʾmin
mümtāz	güzīde	munteḫab
mümtāzi maḫbūb	ḫoş kenār	maḥbūbü'l-müstesnā
münzevī	ehl-i neşt	münzevī
mürvarid/mervarid	gevher	luʾluʾ
müsteġīṣ	feryād-ḫān	X
müsteşār er	rāyzen	reculü'l-musteşār
müstevlī	çīre	manṣūr
mütefekkir	ser ber zanū neşetsen	murāḳabe
mütekebbir	ḫod perest	mütekebbir
mütekebbir	ḫodnemā/ ḫodnumā	mütekebbir
N		
naaş	cināze / cenāze	naʿş
nağme-i ʿankā	naġme-i ʿankā	naġme-i ʿankā
naḫçıvān	naḫçuvān	naḫçuvān
naḫşeb	naḫşeb	naḫşeb
naḫveʿ-i hindī	zanbān/zambān	kemmun-ı mulūkiyy
naḫve-i hindī	zīreʾ-i rūmī	kemmūnü'l-mulūk
naḳil	kūç	naḳl
nāḳūs	nāḳūs	nāḳūs
naʿl	naʿl	naʿl
namaz	nemāz	ṣalavāt
nāne	naʿnā	naʿnāʿ
nān-i fīrūz- ḫanī	nān-i fīrūz- ḫanī	nān-i fīrūz- ḫanī
nārenc	nāreng	nārenc
nārvan ağacı	nārvānd	X
naṣīb	behre	ḥiṣṣe
nāṭūrī	nāṭūrī	nāṭūrī
nazac	nazac	nazac
naẓar dokunma	çeşmzaḫm	ʿaynu'l- lāmme
naẓirsiz	yegāne	bilā-meṣel
naẓm	resm	kāʿide
ne güzel	peḫ	beḫ
ne güzel	ḫoşā	ṭūbā lehū
ne pek iyi	eḫ eḫ	beḫ beḫ
ne ḳadar	çend	kem miḳdār
nedeb	nedeb	nedeb
nedīm	enis	muṣāḥib
nefes	dem	nefes
nefes-be-nefes	demādem	nefes-be-nefes
nefīr	napūr	nefīr

nefḥaʾ-i rūh	nefḥaʾ-i rūh	nefḥaʾ-i rūh
neft yağı	neft	nefṭ
nergis	nergis / nerkis	nircis / nercis /narcas
nesep	nijād	aṣl
nesne	çī	şey
nesrīn-nuş	nesrīn-nuş	nesrīn-nuş
neşā	nişaste	neşā
nevā-yı çekāvek	nevā-yı çekāvek	nevā-yı çekāvek
nevres	eṭfāl-i bāġ	eṭfālü'l-bustān
nevrūz	nevrūz / novrūz	nevrūz / novrūz
niçün	çirā	li'annī şeyʾ
nigīsā	nigīsā	nigīsā
nihāvent	nehāvend / nihāvend	nihāvend
nisā	nisā	nisā
nisan	urdībehişt	ṣevr
nişābūr	nişābūr	nişābūr
nişān	lekā	ʿalāmet
nişān	nişān	vesm
nişāne	āmāc	hedef
nişānsız	güm kerde-yi	bilā-ʿalem
nişter / neşter	nişter	nişter /neşter
niyet	girāyīden/gerāyīden	ḳaṣd
niẓām	ispāh	ʿasker
niẓām	mevkeb	ʿasker
niẓām	nehād /nihād	ḳāʿide
niżām	hencār	ḳāʿide
nūḥ	nūḥ	nūḥ
O		
o	ū	hū
o	ḫod	hū
oğlan yatağı	zāhidān	raḥm
oğlan yatağı	zihdān	raḥm
oğul	peser / piser	ibn
oğul	pūr	ibn
oğul evladı	nevāde	ḥafīd
oğul oğlu	nevā-zāde	ḥafīd
oḳ	tīr	sehm
oḳ nişānesi	āmāc	hedef
oḳlağı ağaç	nuġrūc	midmak
oklu kipri	ḫārpoşt	ḳunfuẕ
oldu	şud	ṣār
omuz	dūş	ketf

on	deh	ʿaşr
on dört gecelik	māhtāb	bedr
onlar ile	īşān	hem
onuŋ gibi	çunān	miṣl-i hū
onuŋla	bā	maʿ / maʿa
orman	bīşe	ucem
orta	miyāne	vasaṭ
oruçlu	muhr-dehānān	ṣāʾim
ot	giyā	ḥaşīş
otur	şīn	iḳʿād
oturacaḳ yer	nişīmen/neşīmen	maḥall
oturdu	şist	calas
otuz	sī	ṣelāṣīn / ṣelāṣun
oyuḳ	efce	taraʿat
Ö		
öd	zehre	marāre
öğrenmiş	āmūhte	muʿallem
öğretici	ustād	muallim
öğüş	sitāyiş	medḥ
öksürük	sorfe	suʿāl
öküz	gāv	baḳar
ölçek	keyle/kiyle	keyl
öldürmek	kuş	katḷ
ölmeyecek kadar yeyecek	tūşe	kūt-i lā yemūt
ölüm	merg /merk	mevt
öŋ	pīş	ḳuddām
öŋe oturucu	piş-nişīn	ḳābil
öpme	būs	ḳoble
örs	sandaş	faḍla
örümcek	tenende	ʿankebūt
örümcek	luʿab	ʿanḳebūt
övey ana	mārender	X
övünmek	sutūden	medḥ
ʿözr	pūziş	ʿözr
ʿözür	gerden ḫārīden	iʿtiẕār
P		
paça	pāçe	kurāʿa
pādişāh	şāh	ṣaḥib
pādişāh	şehriyār / şehryār	sulṭan
pādişāh	gītībān	sulṭān
pādişāh etmegi	nān-i dihḳan	ḫubzüʾl- sulṭān

pādişāhlar ḫaymesi	bār-gāh	ḫaymetü’l- selāṭīn
pādişāhlara lāyıḳ	genc-i şāygān	lāyıḳü’l-selāṭīn
pādişāhlıḳ	kulāhdārī	salṭanat
pādşāh / pādişāh	pādşāh / pādişāh	sulṭān
padzehr	zahr-bād/zehr-bād	fad-zehr
paha	nirḫ	siʿr
pak	ḳalem der keşiden	maḥv
pak	naḳşber-āb zeden	maḥv
pāk	enguşt keşīden	maḥv
palāz	pelās	celsün
pāldum	pārdom	ṣafr / saffar
pancar	çuġundur	silḳ
pancar	silḳ	silḳ
papas	keşīş	rāhib
para	pūl	fülūs
parça	leḫt	bāʿż
parça parça	let	şerḥa şerḥa
parlayış	tebiş	lahb / lahab
parmaḳ	enguşt	uṣbuʿ
pas	zeng	X
peh	veh	beḫ
peh güzel	āḫ	aḥsen
pehlivan	pordil	şecīʿ
pehlivan	şecīʿ	pehlevān
pehlivān	behādur	kemī
pehlivān	yel	şücāʿ
pek perīşān	āşüfte	mużṭaribü’l- ḥāl
pekmez	mey-i puḫta	ʿaḳīdetü’l-ʿineb
pencere	pencere	şubbāk
pend	enderz	naṣīḥat
perde	perde	setr
pergār	pergār	dāʾire
perīşān	jūlīde	munferiḳ
perīşān	nijend / nejend	muteġayyirü’l- hāl
pertev	leb-i āftāb	şuʿāʿü’l-şems
pertev-i bāde-i gülfām	ḫande-i cām	şuʿaʿü’l-mudām
peşīmān	peşīmān	nādim
peyġamber	sālār-i beytü’l-ḥarām	nebī
pıŋar	çeşme	ʿayn
piç	deġā	veledü’l-zināʾ
piç	dehrege/dah-raga	nā-ḫalef
pīl-tan	pīl-tan	pīl-tan

pīrān	pīrān	pīrān
pire	keyk	burġūṣ
pirinç	birinc	oroz
pirinç	perenc	oroz
pis	pelīd	necis
pis	muncelāb	muteʿaffin
pis	nāvīje / nāvīj-ha	mülevveṣ
pişirmek	puḫt	ṭabḫ
pişirmek	puḫt	ṭabḫ
pişmemiş	ḫām	mā-maṭbūḫ
pişmiş	yaḫnī	maṭbūḫ
piyāde	beydek	rācil
piyāde	piyāde	rācil
polat	pūlād	fūlād
pūrān-duḫt	pūrān-duḫt	pūrān-duḫt
pūr-i ʿanḳā	pūr-i ʿanḳā	pūr-i ʿanḳā
puṣuya gizlenmiş ʿasker	kemīn	ḳurmūṣ /ḳirmiṣ/kirmāṣ
puşt	ḥīz	menyūk
put-perest	şemen	ʿabede-i eṣnām
R		
rāḥat	rāmiş	rāḥat
rāḥat	nitāsīdan	rāḥat
raḥimsiz	sengdil	bilā-raḥm
rāʾīc	sere	tāmmü'l-ʿayār
raḳṣ	ber-feşāndani dest	raḳṣ
raḳṣ	pā kūften	raḳṣ
raḳṣ	dest efşānden	raḳṣ
raḳı	āteş-i bī-dūd	mudām
raḳḳāṣ	muʿallaḳ-zan	raḳḳāṣ
rāmīn/rāmīna	rāmīn/rāmīna	rāmīn/rāmīna
rāmitīn	rāmitīn	rāmitīn
rāsuḫt	rāsuḫt	rūsaḫtac
rāyiḥa	bū	rāyiḥa
recm	sengsār	recm
reʾīs	ḫāce	reʾīs
remizli söz	lutra	kelāmü'l-mermūz
reşt	reşt	reşt
revaçsız	kesād	bilā-revāc
rey	rey	rey
riʿāyet	pās	ḥıfẓ
rikāb ağaları	rikābdār	celūdār

rīm	rīm	rīm
rişte	neḫ	tel
rūdāba	rūdāba	rūdāba
rūdbār	rūdbār	rūdbār
rūḥ	cān	rūḥ
ruḫṣat	destūrī	ruḫṣat
rūm	rūm	rūm
ruṭūbet	nem	ruṭūbet
rūs̱nā ṭaşı	markaşīşā	markaşīşā
rūyīn	rūyīn	rūyīn
rūyīnten	rūyīnten	rūyīnten
rüstem	rostem	rüstem
rüstem	gürd-i zābül	rustem
rüsvā	dühül	melāmet
rüzgār	bād	rīḥ
S		
sāʿat	ferseng	fersaḫ
ṣabaḥleyin	ṭebāşīr-i ṣubh	fecr-i ṣādıḳ
ṣabaḥleyin	ʿaṭsaʾ-i şeb	ṣubḥ- ı ṣādıḳ
sabahleyin	sepīdedem	evvel-i ṣubḥ
s̱ābit	pābercā	ḳāʾim
s̱ābit	pāyende	dāʾim
ṣabun	ṣābūn	ṣābūn
sāc etmegi	sāc	sāc
saç	tābe	sāc
ṣaç	zulf	ṭurre
ṣaç	sunbul	caʿd
ṣaç	gīs	ṭurre
ṣaçma ṣapan	ḫurāfāt	baṭṭāl
sade	sāde	bilā-naḳş
ṣadır	vezīr	kahyā
ṣadr	destūr	vezīr
ṣadr-ı meclis	bālā-dest	ṣadr-ı meclis
ṣaf	zulāl	ṣāf
ṣaf	nāb	ḫāliṣ
ṣafrā	zerdāb	ṣafrā
ṣağır	ker	aṣamm
saḫī	rād	saḫī
ṣāḥib-i mülk	ḫudāvendigār	ṣāḥib-i mulk
ṣāḥip	ḫāvend	ṣāḥib
ṣaḳāl	rīş	liḥye

ṣaḳınma	perhīz	ḥaẕer
ṣaḳınmaḳ	pehlū tehī kerden	iʿrāż
sākit	ḫemūş	sākit
ṣaḳlayıcı	nigehdār	ḥāfiẓ
saḳsı	sofal / sifāl	ḫazaf
ṣalı günü	nafe-i hefte	yevmü'l-s̱ülās̱a
ṣalınmaḳ	çemān	tebaḫtur
ṣalınmaḳ	ḫirām	tebaḫter
ṣalınmaḳ	nāvīden	tebaḫtur
ṣalḳım	ḫūşe	sünbüle
salṭanat	şāhī	pādişāhlıḳ
sām	sām	sām
ṣamġ	ketire	ṣamġ
ṣaman	kāh	tibn
ṣaman	keh	tebn
sāmirat	sāmirat	sāmirat
samur	semmūr	semmūr
saraŋdīb	saraŋdīb	saraŋdīb
sarḫoş	neşā	mükeyyif
sarḫoş	ser-ḫoş	mukeyyef
ṣarımsaḳ	sīr	s̱ūm
ṣarıḳ	destār-çe	mendil
ṣarıḳlı	destār-ı bendān	ehl-i ʿamāim
sārī	sārī	sārī
ṣarmaşıḳ otu	nevsīḫ	ʿaşeke / ʿişke
ṣarpun	kendū	kendūc
ṣaruḳ	miyzer /meyzer	sib
sāsān	sāsān	sāsān
ṣatun alınmış	ḫerīde	mubtāʿ
ṣavāş	nāverd	ḥarb
sāve	sāve	sāve
ṣavran	sārbān	X
ṣayı	şumār	ḥiṣāb
ṣayı	mer	ḥisāb
sebā	sebā	sebā
sebāk	ver	sebaḳ
sebʿa-i seyyāre	mucāvirān-ı felek	sebʿa-i seyyāre
sebʿa-i seyyāre	mucāvirān-ı felek	sebʿa-i seyyāre
selāmet	çāḳ	ṣıḥḥat
selçuḳ	selçūḳ	selcūḳ

selm	selm	selm
semenū	semenū	semenū
semüz otu	ḫorfe	baḳlatü'l-ḥamḳā
sen	tū	ent(e)
sencer	sencer	sencer
sene	sāl	sene
sengek	sengek	sengek
seni	turā	iyāk(e)
serap	serāb	serāb
serāperde	serā-perde	surādıḳ
serāperde	şādorvān / şādervān	ḥaymetü'l- selāṭīn
serāydār	serāydār	serāydār
serçe	goncişk	ʿuṣfūr
serdāb	serdāb	serdāb
serḫes /seraḫs	serḫes / seraḫs	serḫes /seraḫs
serin	kefel	kefel
servi	serv	şecerü'l-ḥayya(t)
ses	āvā	ṣavt
ses	āvāz	ṣavt
ses	cereng	ṣavt
sevād-ı āʿẓam	sevād-ı āʿẓam	sevād-ı āʿẓam
sevgi otu	mihr- giyāh	yeprucu'l-ṣanem
sevinç	şād	mesrūr
seyāḥat	temāşā	seyāḥat
seyyāḥ	cihāndīde	seyyāḥ
ṣeyyibe	bīve	ṣeyyibe
sıcaḳ	tefte	ḥarr
ṣıçan	mūş	fāre
ṣıçan otu	merg-i mūş	summü'l- fār
sıçanḳulaġı	merzengūş	ḥabaḳu'l- fetā
ṣığınmaḳ	penāh	malcā
ṣığırdili	gāvzebān	lisānü'l-ṣevr
ṣıḳıcı	afşure-ger	ʿusār
ṣıḳıntı	afşure	ʿusāre
sır	rāz	sırr
sībavaih	sībavaih	sībavaih
sidik	şāş	bevl
siḥir	cādū	siḥir
sik	elfiyye	ẓeker
sik	ḥamdūn	żeker
sik	hemdān	ālet-i tenāsül
sik	ẓeker	ālet-i tenāsül

silaḥşor	sileḥşūr	sileḥşūr
sill marażı	sill	sill
s̄imurġ	ʿanḳāʾ	ṭavīlü’l-ʿanḳāʾ
sincāb	sincāb	sincāb
sind	sind	sind
s̄in-doḫt	s̄in-doḫt	s̄in-duḫt
s̄inī	s̄inī	s̄inī
siŋir	piy / pey	ʿaṣab
sirke	sirke	ḫall
sirke	nān-ḫūriş-ḫāne	ādāmü’l-beyt
sirkencubīn	sirkengebīn	sirkencubīn
sivrisinek	peşe	baḳḳ
şoğan	piyāz	başal
soğuḳ	zemherīr	berd
şoğulcan	ḫerātīn	laḥmü’l-arż
şoğumaḳ	efsurden	incimād
soḳlab	soḳlab	suḳlab
şol	çep	yesār
soŋ	fercām	ʿāḳibet
soŋ	kenār / kinār	şaṭṭ
soŋra	āḫir	āḫir
şoŋra	sipes	baʿd
soŋra	serencām	ʿāḳibet
şormaḳ	porsā	suʾāl
şovuġ	serd	berd
söyle	gū	kellim
söylemek	goften	ḳavl
söyler	guyed	yetekellem
söz	süḫen	kelām
söz	gep	kelām
söz	lābe	kelām
söz	nūle	kelām
söz	vāt	kelām
Şu	āb	māʾ
şu	nā	māʾ
şu aşlanı	neheng	timsāḥ
şu köpeğiniŋ ḥayası	cund-i bīdester	ḥuşyetu’l-baḥr
şu sığırı	gāmīş	cāmūs
şu teresi	tīzek	cercīr
şu testisi	sebū	cerre
suç	ez-zebān cesten	ḫatā

suç	beze	ḫaṭā
ṣuda yüzmek	ṣinā	sibāḥat
sūdābā	sūdābā	sūdābā
sūfisṭāʾiya	sūfisṭāʾiya	sūfisṭāʾiya
ṣuġra	kimoḫt	ṣuġrā
suhrāb	suhrāb	suhrāb
suḳrāṭ	suḳrāṭ	suḳrāṭ
sulṭāni sukūd ağacı	muşk-bīd	X
sūmnāt	sūmnāt	sūmnāt
sunḳur	sunḳur	sunḳur
ṣurre	kīse	ṭobra
ṣurre	bedre	ṣurre
ṣūret	peyker	ṣūret
sūrincān	sūrincān	sūrincān
surna	sūrnā	żurna
sur-nāy	surnāy	sur-nāy
susan	āzāde	sevsev- sūsen
ṣuṣuz	teşne	ʿaṭaş
ṣuya dalmaḳ	nāġūş	ġavṭa
sükūt	muhr-i ḫum	ṣamt
süleymān	vāriṣ-i dāvud	suleymān
sünbülü'ṭ-ṭīb	sonbolü'ṭ-ṭīb	sunbulü'ṭ- ṭīb
sünnī	sunnī	sunnī
süpürüntü	ḫāşāk	kans
sürçmek	laġzīden	zalaḳ
sürme	surme	kuḥl
sürü	reme	ḳaṭīʿ
sütleğen	māzeryun	zeytūnü'l-arż
Ş		
şādmān	ḫursend	muraffah'ül-ḥāl
şādmān	ḫurrem	maḥbūr
şāh-ı zāvil	şāh-ı zāvil	şāh-ı zāvil
şāhid	govāh/gevāh	beyyine
şāh-rāh	kūy	cādde-i ʿaẓīmet
şahterrec	şāh-tere	baḳlatū'l- mulk
şāʿirān	ḳāfiye-sencān	şāʿirān
şākirdāne	şākirdāne	şākirdāne
şalġam	lift	lift
şanbālīd	şanbalīd	ḥulbe
şaşmaḳ	ālüfte	muteġayyirü'l- ḥāl
şaşmaḳ	serāsīme	muḫtelü'd-dimāġ

şaşmaḳ	medhūş	ḥayrān
şaşḳın	niġāḳ	ebleh
şeʿbede	şeʿbede	şeʿbede
şecāʿat	nīvād	şecāʿat
şeddād cenneti	irem	cennet-i şeddād
şeftāli	hulū	ḫūḫ
şehnāme	şāhnāme	şāh-nāme
şehzāde	şāpūr	şehzāde
şehzāde	gevher-i mulk	şeh-zāde
şeker	teberzerd	şeker
şeker-āb	āşṭī-ḫūre	ḥalāveten baʿdü'l-ʿadāvet
şelefe	bī-maġz	bilā-temkīn
şelefe	dehdile	bu el-heves
şemsī	āfitāb-gīr	şemsiyye
şemsī	çetr	şemsiye
şemsī	sāye-bān	şemşiyye
şen	lāşe	cīfe
şencerf	zencerf	şencerf
şerāre	ḫodre	ḫudre
şerīk	enbāz	şerīk
şevket	dāb	ʿunvān
şevket	debdebe	ʿażamet
şevket	fer	ʿaẓamet
şeypūr	şeypūr / şiypur	nefīr
şeyṭān	dīv	şeyṭān
şikārī ḳuş	şāhīn	X
şimdi	eknūn	elḥāl
şimdi	eydūn / īdūn	elḥāl
şimdi	ḥālī	ḥālī
şimdi	kunūn	el-hāl
şimdi	henūz	el- ḥāl
şimdicek	hemīdūn	el-ḥāl
şiraz	şīrāz	şīrāz
şīrāz	maʿmūre	şīrāz
şīrāz	maʿmūreʾ-i ʿamr laiṣ	şīrāz
şirūya/şerūya	şirūya/şerūya	şirūya/şerūya
şiş	māş	nefḫ
şişe	āb-gīne	zücāc
şişmeḳ	āmās	intifāḫ
şuʿarā-yı yemānī	du ḫvāhar	iḫtinā-yı süheyl
şükür	sipās	ḥamd

T		
taʿaccüb	çī	taʿaccüb
ṭabaḳa ṭabaḳa	kongure	şerefe
ṭabīʿat	ḫū	ṭabīʿat
tabut	cināze	tabūṭ
tac	efser	iklīl
tācir	bāzārgān	tācir
taç	deyhīm	tāc
taç muḥafıẓası	tācdār	hāfıẓü'l-tāc
tadımlıḳ	çāşnī	ẕevḳ
ṭāġī	ser pīçīden	bāġī
taḥassür	āh	nedāmet
taḥassür	puşt-i dest gezīden	teʾessüf
taḥassür	dest berser	teʿessüf
taḫt	evreng / ovreng	serīr
taḫt	serīr	serīr
taḫt	ket	serīr
taḫt-ı revān yolu	rāh-şāh	şāriʿ-i āʿẓam
tājīk	tājīk	tājīk
ṭāḳat	pervā	taḥammül
taḳrīr	taḳrīr	taḳrīr
taḳye	ʿaraḳçīn	ʿaraḳiyye
ṭāliʿsiz	siyāhgilīm	bilā-ṭāliʿ
taʿlīm edici	āmūzgār	muʿallim
ṭamaʿ	āz	ḥirṣ
ṭamaʿlı	āzmend	ḥarīṣ
tanbur	tenbūr	ṭanbūr
taŋrı	īzed	allāh
taŋrı	perverdigār	allāh
taŋrı	ḫudā	allāh
taŋrı	dādār	allāh
taŋrı	dārāī	rabbü'l-neviʿ
taŋrı	kirdgār /kirdiġār	allāh
taŋrı	laʿl-ṭerāz	allāh
taŋrı	naḳş-bend-i ḥavādiṯ	allāh
tapanca	tepançe	laṭme
ṭapşurmak	siporden /siperden	teslīm
ṭarab	surūd	naġme
ṭarab	nevāhten	teġannī
ṭarāvet	ser-sebz	ṭarāvet
ṭarib/ṭarab	sürāyīdan	teganni

tasavvur	ingār	teṣavvur
taṣavvur	endīşe	fikr
taṣavvur	ser ber geriban zeden	fikr
taṣavvur eylemek	pindāşten	ẓann
ṭassūc	tesū	ṭassūc
ṭaş	seng	ḥacr
ṭaşāḳ	ḫāye	ḫuṣye
ṭaşlıḳ	senglāḫ	mekānü'l-ḥacer
ṭaşra	birūn	ḫāric
tatar	tātār	tātār
tatar	teter	teter
tavan	āsmāne	saḳf
ṭavla	şetrenc	ṣaṭranc
ṭavşan	ḫergūş	erneb
ṭavşan uykusu	ḫāb-i ḫargūş	iġfāl
ṭavuḳ	mākiyān	decāce /ducāce
ṭavuḳ pilici	cūce	ferḫ
taʿyīn	cīre	yevmiye
ṭaz	kel	aḳraʿ
taze genç	vişaḳ	şābb
tebşīr/ tebaşīr	tebşīr/ tebaşīr	ṭabāşīr
tebessüm	leb sefīd kerden	tebessum
tedārik	besīc	tehiyye
tedbirsiz	negzired	lā-ʿilāc
teḫir	mekīş	teʾḫīr
tehmten	tehmten	tehmten
tek	tāy	ṭāḳ
tekebbür	puġār	tekebbür
tekle	tekle	tekle
tekme	lec	ledʿe
temelluk	lāve	tabaşbuş
temelluk	nāṭur-i kanca	tebaşbuş
temennā	tītāl	tabaşbuş
temiz akçe	dah-dah	fülūsü'l-ḫālis
tenbel	bālīnperest	ṭanbel
tenbel	tenbel	ṭambal
tenbel	menbel	kāhil
tencere	pātīle	mircel
tencere	tiyān / tayān	mircel
tencere	dīg	mircel
tepe	kelle	cumcume
terbiyet	perverden	terbiye
tercümān	tercumān	mütercim

tercüme	nūrend	terceme
ters	nigūnsār	ʿaks
ters	vārūn	maḳlūb
ters	vārūne	maʿkūs
ters	vājgūn	maḳlūb
teṣādüf	du-çār	teṣādüf
tevāżuʿ	gerden nihāden	teẕellül
tevḳīt	çū	tevḳīt
tez gidici	revān	serīʿül-seyr
tez yürümek	nāʿl efgāndan	teʿcīl
tezyīn	pīrāsten	tenḳīḥ
tıraş etmek	sitorden	tezyīn
ṭıraḳ ṭıraḳ	çākāçāk	X
tirit	terīt	ṣarīd
tiryāk	tiryāk	afyūn
tiz	çābuk	serīʿ
tiz	çālāk	serīʿ
tiz	çust	serīʿ
tīz	pūy	sürʿat
tiz geçici	guvārā	serīʿü'l- hażm
ṭoḳ	sīr	şebʿān
ṭomruḳ	doşāḫe	ṭomruḳ
ṭop	gu	ṭūb
ṭopalaḳ	mişk /moşk-i zemīn	suʿd
ṭopraḳ	ḫāk	türāb
ṭoy	sūr	ʿurs
ṭoyġar ḳuşu	çekāvek	ebu'l-melīh
toz	gerd	ġubār
tozlu	gerdālūde	muġberr
tönbek	tenbākū	ṭonbak
tövbe	seng ber şişe zeden	tevbe
ṭufān	ṭūfān	ṭūfān
tuḥfe	ermaġān	hediyye
tuḥfe	rehāverd	hediyye
tuḥfe	navrāhān / nevrāhān	hediyye
tuḥfe	yādġār	hediyye
ṭur dağı	sīnā	cebelü'ṭ-ṭūr
ṭurup	torb	fucl / fucul
tut	hā	ḫuẕ
ṭūtī	murġek-i dānā	ṭīṭavā
ṭutmaḳ	gīr ū dār	aḫẕ
ṭuyūr	corre	ṭuyūr

ṭuzluḳ	ṣūr	milḥ
tükürük	ḫiyū	māʾ-i balġam
türkmen	torkmān	turkmān
türlü türlü	gūnāgūn	levn-a-levn
tütün	dūd	duḫān
U		
ucu eğri değenek	çevgān / çovgan	sovlecān
ucuzluḳ	ārzānī	raḫaṣ
uçurmaḳ	peraniden	iṭāre
uçuḳ	tebḫāl	زقند
uḳlīdes	iḳlīdes	uḳlīdes
urgenç	urgenç	urgenç
urmaḳ	zeden	ḍarb
usgudār	usgudār	usgudār
uṣurlāb	uṣṭurlāb	uṣṭurlāb
uṣūl fāḫte	uṣūl fāḫte	uṣūl fāḫte
utanmaḳ	āb-rū	ḥayāʾ
utanmaḳ	ʿaraḳ kerde	munfaʿil
utızmaḳ	yāve	żāyiʿ
ulu	sālār	seyyid
ulu	mih	ʿaẓīm
umāc	umāc	umāc
un	ārd	daḳīḳ
ʿunnāb	ʿunnāb	ʿunnāb
unutmaḳ	ferāmūş	nisyān
unvan	ser-nāme	ʿunvān
ʿuṭarid	munşī-i felek	ʿuṭārid
ʿuṭārid	debīr	ʿuṭārid
ʿuṭārit	ʿuṭārid	ʿuṭārid
uyumaḳ	pīnekī	nevmü’l-ḫafīf
uyumaḳ	ḫāb	nevm
uyumuş	ḫufte	nāʾim
uzun	bulend	ṭavīl
uzun	derāz	ṭavīl
Ü		
ücretsiz	bī-kār	bilā-ucret
ücretsiz	suḫre	bilā-ucret
üç-beş gün	si-penc	istiḳlālü’l-müdde(t)
ülker	pervīn	ṣüreyyā
ürkme	rem	nefret

üzengi	rikāb	rikāb
üzere	ferā	ʿalī
üzüm	engūr	ʿineb
üzüm ağacı	tāk	karm
üzüm ağacı	rez	karmat
V		
vaḫ vaḫ	vuḥ vuḫ	niç niç
vaḥşi ḥayvān	tovsen / tevsen	ḥayvān-ı vaḥşī
vaḳit	zamān	vaḳt
vaḳitsiz	nākāc	bilā-vaḳt
vāmıḳ	vāmiḳ	vāmiḳ
van gülü	nesrīn	X
vapur	bādbān	şirāʿ
varṭaʾ-yi mihnetde ḳalan	müze der gil mānden	ʿāciz
vasaṭ	miyān	bil
vāveylā	velvele	vāveylā
vaʿẓ	pend	vaʿẓ
vaʿẓ işitmek	ʿibret peziroften	ḳabūlü'l-naṣīḥat
verem-i ṣadr	ber-sām	ẕātü'l-cenb
veriŋiz	dihīd	taʿṭū
vuṣūli güç	dūr dest	müteʿassirü'l-ḫuṣūl
vur	bizen	iḍrab
Y		
yabani ot	ḫesek	bilā-menfaʿat
yağ	rovġan/revġan	semn
yağlı	çerb	mudhūn
yağma	tārāc	nehb
yağma	tak-tāz	nahb
yağma	yegmā	nehb
yağmur	bārān	maṭar
yaḫın	nezdīk	ḳarīb
yaḳa	yaḳa	ceyb
yaḳsı	daġ-dār	vesīm
yākūt	yāḳūt	yāḳūt
yalan	berāt ber-şāḫ-ı āhū	kiẓb
yaldaḳlancı	çāplūs	mütebaṣbıṣ
yalıŋ	efrūz	ṣuʿle
yalŋız	tenhā	vaḥīd
yalŋız	cerīde	münferid
yalŋız	yektā	vāḥid
yaltaḳlancı	cablūs	mütemellik

yama	pīne	vuṣla
yama	roḳʿe	vaṣle
yan	pehlū	cenb
yanmış	sūḫte	muḥurraḳ
yaŋ	nezd	ʿind
yaŋaḳ	ruḫ	ḫaḍḍ
yaŋşaḳ	herze	baṭṭāl
yaŋşaḳ	herzederāy	bilā-māʿnā
yapışmaḳ	çespīden	ilṣāḳ
yapmak	sāḫt	tekemmül
yara	zaḫm	cerb
yaralanmaḳ	ḫesten	mecrūḥ
yaramaz	saḳīṭ	saḳaṭ
yaramaz şey	ḫes	bilā-ḥāṣil
yarasa ḳuşı	şeb-pere	ḥuffāş
yarasa ḳuşu	murġ-i ʿīsā	ḫuffāş
yaraşıḳ	beg	lāyıḳ
yaraşıḳ	ḫorā	lāyıḳ
yaraşıḳ	derḫor	lāyıḳ
yaraşıḳ	derḫorden	muvāfıḳ
yaraşıḳ	revā	cāiz/cāʾiz
yaraşıḳ	şāyān	ḥārī
yaraşıḳ	şāyeste	ḥaḳīḳ
yaraşıḳ	ferāḫor	lāyıḳ
yaratıcı	yezdān	ḥaliḳ
yardım	puşti	muʿīn
yardım edici	yāver	muʿīn
yaşlıḳ	terī	ruṭūbet
yaşmaḳ	rū-band	miḳnaʿat
yatırılmış	ḫābīden	nāʾim
yay	kemān	ḳavs/kavis
yayıḳ	sebet	şāreb
yaz	temmūz / temūz	sereṭān
yazdı	nivişt	ketebe
yazıcı	ḳalemzen	kātib
yazılmış	nevişte / nivişte	mektūb
yazıḳ	āveḫ	ḥasret
yazıḳ	āh	teʾavveh
yazıḳ	efġān	veyl
yazıḳ	enguşt ber dehān goẕāşten	ḥasret
yazmaḳ	nigāşten	kitābet
yedi	ḫord	ekl

yedi	heft	sebāʿ
yed-i beyżā	yed-i beyżā	yed-i beyżā
yedi boğumlu ney	mār-ı şekem suraḫ	mizmār
yedi gök	heft-ābā	semāvāt-i sebʿa
yedi gök	heft peder	semāvāt-i sebʿa
yedi gök	heft saḳf	semāvāt-ı sebʿa
yedi iḳlīm	heft dukān	iḳlīm-i sebʿa
yedi yıldız	sih ḫvāharān	nebātüʾn- naʿş
yedi yıldızlar	heft şamʿ	kevākeb-i sebʿa
yehuda	yehūdā	yehūdā
yehūdāne	yehūdāne	yehūdāne
yel esmek	vezān	ihtizāz
yeldā	yeldā	yeldā
yelpaze	bād-i bezen	mirvaḥa
yemek	ḫān	māʾide
yen	āstīn	kem
yeŋi	tāze	cedīd
yeŋi	nev	cedīd
yeŋi	nev-āyīn	bedīʿ
yeŋi	nū	cedīd
yeŋi ay	māh- ı nev	hilāl
yeŋi yemiş	nev-bāve	bākure
yer	cā	mekān
yer	zemīn	arż
yer	lāḫ	maḥall
yer	merz	arż
yer	merzaga-i ḫāk	arż
yer	meydān-ı aġbār	arż
yer küresi	meydān-ı ḫak	kureʾ-i arż
yere getirmek	becāy-i āverden	ʿirfān
yere getirmek	peẕīr	ḳabūl
yeşil	sebzī	ḫaḍrāʾ/ḫażrāʾ
yeter	bes	faḳaṭ
yetişmek	beresīden	vaṣl
yetişmek	du çeşm çār şuden	mulāḳāt
yezd	zindān-ı sikender	yezd
yezdān-baḫş	yezdān-baḫş	yezdān-baḫş
yezdecird	yezdecird	yezdecird
yılan	efʿī	ḥeyye
yıldız	aḫter	necm
yıldız	sitāre	kevkeb
yıldız	kiyān	kevkeb

yıldız ṣayıcı	aḫter şumar	müneccim
yıldızlar	eflākiyān	kevākib
yıldızlar	ḳanādīl-i çarḫ	kevākib
yıldızlar	guher-i ʿaḳd-i felek	kevākib
yıldızlar	muhrahāyi simābī	nucūm
yırtıcı	ded	sebuʿ
yırtmak	derīden	ḫarḳ
yıḳamaḳ	ṣusten	ġusl
yıylagaç	dest-enbu	ṣamāma
yiğit	bornā	ṣābb
yiğit	cevān	ṣābb
yiğit	nikl/nakl-i tāze	ṣābb
yiğit	nev-cevān /cuvān	ṣābb
yiğitlik	ṣebāb	ṣebāb
yoġurt aşı	doġba	tabḫu'l-maḫīż
yoğurt	mast	rā'ib
yoḳ	nī	lā
yol	rāh	ṭarīḳ
yol	reh	ṭarīḳ
yol	menā	ṭarīḳ
yol gösterici	bedreḳe	delīl
yol kesici	rāh-zan	kattāʿ ü'l- ṭarīḳ
yoldaş	hember	refīḳ
yoldaş	hemdest	refīk
yonca	ʿalef	fiṣfaṣā(t)
yonulmadıḳ	nā-terāşīde	ġayr-ı maḳbūl
yorġān	davac/duvac	liḥāf
yöŋül	sebuk	ḫafīf
yukarı	ferāz	fevḳ
yuḳarı	ifrāz	ṣadr
yuḳarı	bālā	fevḳ
yuḳarı	ber	ʿalā
yuḳarı	zeber	fevḳ
yuḳarı ḳaldırmaḳ	efrāşten	terfīʿ
yumurṭa	tuḫm	beyze
yunān	yunān	yunān
yūz	yūz	fehd
yük başı	serbār	ʿilāve
yük davarı	bārgīr	kadīş
yüksek	ferāz	ʿālī
yüksek	vālā	āʿlī
yüŋ	peşm	ṣūf

yürümek	rev	ẕehāb
yüz	çehre / çihre	vech
yüz	dīdār	vech
yüz	leç	vech
yüz döndürmek	puşt-i pā zeden	iʿrāż
yüz görmekli	ru-nemā	X
Z		
zābol	zābol	zābul
zāc	zāc	nefsāʾ
ẓafer	pīrūz	nuṣret
zağferān	nacvān	zaġferān
żaḥḥāk	deh āk	żaḥḥāk
zāhid	ruhbān	ṣāliḥ
zaḥīr	hing	zaḥīr
zaḥmetile	ez ben-i nāḫun	kedd-i yemīn
ẓālim	sitem-perver	ẓālim
zālū	zālū	ʿalaḳ
zāl-zar	zāl-zar	zāl-zar
zaman	ān	zemān
zaman	gāh	zemān
zaman	geh	zemān
zaman	hengām	zemān
ẓan	engāşten	ẓan
zanpara	zenbāre	ehl-i zinā
żarar	ziyān	nukṣān
ẕāt	vāẕeh	aṣl
ẕātı iyi	şemāīl	ahsenü'l- ceblet
ẕatlı cevher	nijāda	cevher-aṣl
żāyıʿ	nā-bi-navā	żāyıʿ
zeberced	zeberced	zeberced
zehir	şereng	semm
ẕelīl	ḫār	ẕelīl
zenbil	zenbīl	zinbīl
zenbūr	zenbūr	zenbūr
zencār	zengār	zencār
zeng	derāy	ceres
zengin	bī-niyāz	müstagnī
zerd-çūbe yaprağı	zerīr	esirek
zerdüşt	zerduşt	zerduşt
zerdüşt kitābı	pāzende	kitāb-ı zerişdet
zer-i caʿferī	zer-i caʿferī	zer-i caʿferī
zer-i dest-efşār	zer-i dest-efşār	zer-i dest-efşār
zeybāk	mecāceng	ālet-i maṣnūʿa(t)

zeyrek	zīrek	zekī
zeyrek	naprāş	zekī
zīc	reṣedgāh	zīc
zīc	zīc	zīc
zincefr/zuncufr	şengerf	şencerf
zincir	zincir	silsile
zincir	mār-ı żaḥākī	silsile
zindān	nevāḫāne	sicn
ziyāde gülücü	ḫendān	keşirü'l-żeḥk
ziyāde ulu	mihīn	aʿẓam
ziynet	zīver	ḥulā
zor	tevān	ḳuvvet
ẓulüm	efsūs	ẓulm
ẓulüm	bīdād	ẓulm
ẓulüm	cefā	ẓulm
zūr	yārā	ḳuvvet
zühre	zuhre	zuhre
zühre yıldızı	nāhīd	zuhre
zünnār	zunnār	zunnār
züḥal	keyvān	zuḥal
züḥal	muhendis-i felek	zuḥal
zürafa	zerrāfe/zerāfe/zurafe	zurāfe
X	bebr-i peyān	nemir
X	çuş	X
X	ḫātem	fiḍḍa
X	rende	X
X	semender	X
X	kiş	X
X	kehrübā	X
X	mūcān	X
X	yāsemen	yāsemen
ربان	pāşne	ʿaḳab
تیج	perçīn	ḥişār-ı besātin
دره	تکنای	X
حوقال	kec āğende	X
سونلر	girdāgird	eṭrāf
طراعه	meters	oyuḳ

SONUÇ

Bu çalışmanın sonucunda, 19. yüzyılın ikinci yarısında yazılmış ve üzerinde herhangi bir bilimsel çalışma yapılmamış olan Farsça, Arapça ve Türkçe üç dilli karşılıklar sözlüğü Lügât-ı ʿAzîziye bilim âlemine tanıtılmış oldu.

Eserin yazarı hakkında son derece sınırlı olan bilgi, arşiv belgeleri ışığında genişletildi ve çok önemli bilgilere ulaşıldı.

Çalışmayla eserin kütüphanelerdeki ulaşabildiğimiz bütün baskı nüshaları tespit edildi, böylece baskı nüshalarının tamamının künyesi elde edilmiş oldu.

Eserin özetlendiğini kabul ettiğimiz aynı adla anılan altı dilli karşılıklar sözlüğü İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığında tespit edilerek bilim âlemine tanıtıldı.

Eserin çeviri yazısı yapılarak metni ortaya çıkartıldı böylelikle söz varlığı ortaya konmuş oldu. Bu metinden hareketle eserin Türkçe-Arapça-Farsça dizini de yapılarak araştırmacıların istifadesine sunuldu.

Çalışmanın en dikkate değer bir yanı da metnin sözlükbilimsel incelemesidir. Bu yöntem ilk kez denenmiştir. Eserin mahiyeti gereği sözlükbilimsel incelemenin tamamı yapılamasa da bu konuda bir fikir verilmeye çalışılmıştır.

KAYNAKLAR

Ahmet Vefik Paşa. (2010). *Lehce-i Osmânî*, (haz. Prof. Dr. Recep Toparlı) (LO), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Ahterî-i Kebir http://www.ahterikebir.com (AK)

Aksan, D. (2009). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, 5. baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Arapça Sözlük Almaany (çevrimiçi) http://www.almaany.com (04.09.2016) (ALM)

Arat R. R. (1979). *Yusuf Has Hacip- Kutadgu Bilig (İndeks)*, Edebiyat Fakültesi Basımevi. İstanbul.

Boz, E. (2013). "Edilgen ve Etken Sözlükler Bağlamında Türk Dilinin Gelişim Sürecine Bir Bakış" *Elginkan Vakfı Türk Dili ve Edebiyatı –Geçmişten Geleceğe Türkçe- Kurultayı* (17-19 Nisan 2013 İstanbul)

Boz, E. (2011). "Türkçe Sözlüklerde Batı Kökenli Çoklu Yazımlı Sözcükler" *Uluslararası 3. Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 16-18 Aralık 2010, s. 223-237, 2011, İzmir.

Büyük Türkçe Sözlük http://www.tdk.gov.tr/ (BTS)

Clauson S. G., (1972). *An Etymological Dictionary Of Prethirteenth Century Turkish*, London: Oxford Yayınları

Demirci, İ. (2012). "Tuhfe-i Vehbî Manzum Sözlük (Transkripsiyonlu Metin, İnceleme, Sözlük)", Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Develioğlu, F. (2010). *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat* (OTAL), Aydın Kitapevi Yayınları, Ankara.

Dilçin, C. (2009). *Yeni Tarama Sözlüğü* (YTS), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Farsça Sözlük Vajehyab Dictionaries (çevrimiçi) http://www.vajehyab.com (04.09.2016) (VAJ)

F. Steingass, Ph.D. (1892). *A Comprehensive Persian-English Dictionary* (ŞF), London Routledge & Kegan Paul Limited.

F. Steingass, Ph.D. (1884). *Student's Arabic-English Dictionary* (ŞA), London Printed By W.H. Allen And Co. 13 Waterloo Place. S.W.

Güncel Türkçe Sözlük (çevrimiçi)
http://www.tdk.gov.tr/ (GTS)

İmamoğlu, A. H.,(2005). *Tuhfe-i Şahidî: Muğlalı Şahidî İbrahim Dede (Farsça-Türkçe Manzum Sözlük)*, Muğla Üniversitesi Yayınları, Muğla,.

İngilizce-Osmanlıca Sözlük (çevrimiçi) www.osmanlicaturkce.net (04.09.2016) (Oİ)

İslam Ansiklopedisi (çevrimiçi) http://www.islamansiklopedisi.info (04.09.2016) (İSA)

Kamus-i Osmani (çevrimiçi) www.kamusiosmani.net (04.09.2016) (KO)

Kâmûs-ı Türkî (çevrimiçi) http://www.kamusiturki.com (04.09.2016) (KT)

Kamus'ul Alam (çevrimiçi) http://www.kamusulalam.com (04.09.2016) (KA)

Kâmûsu'l-Muhît Tercümesi ve Vankulu Lügati (çevrimiçi)
http://www.kamus.yek.gov.tr (04.09.2016) (YEK)

Kanar, M. (2013). *Kanar Farsça-Türkçe Sözlük* (KFT), Say Yayınları, İstanbul.

Kılıç, A. (2006). "Türkçe-Arapça Manzum Sözlüklerimizden Sübha-i Sıbyân-1 (İnceleme)" *Turkish Studies*, S. 2, Ekim-Kasım-Aralık 2006, s. 81-100.

Kılıç, A. (2007). "Türkçe-Arapça Manzum Sözlüklerimizden Sübha-i Sıbyân -2- (Metin)", *Turkish Studies*, S. 3, Kış 2007, s. 29-71.

Kılıç, A. (2007) "Türkçe-Farsça Manzum Sözlüklerden Tuhfe-i Şâhidî (Metin)", *Turkish Studies*, S.6, Tunca Kortantamer Özel Sayısı 2, Güz 2007, s. 516-548.

Kılıç, A. (2007). "Türkçe-Farsça Manzum Sözlüklerden Tuhfe-i Vehbî (Metin)", *Turkish Studies*, C. 1, S.4, Bahar 2007, s.410-475.

Kişi Adları Sözlüğü (çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/ (04.09.2016) (KAS)

Korkmaz, Z. (2008). *Gramer Terimleri Sözlüğü* (GRTS), Türk Dil Kurumu Yayınları,Ankara.

Kubbealtı Lugatı (çevrimiçi) http://kubbealtilugati.com (04.09.2016) (KAL)

Lugat-ı Remzi (çevrimiçi) http://lugatiremzi.com (04.09.2016) (LR)

Mütercim Asım Efendi. (2000), *Burhan-ı Katı* (BK), (hzl. Mürsel Öztürk, Derya Örs), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Öz, Y. (2010). *Tarih Boyunca Farsça-Türkçe Sözlükler*, Türk Dil kurumu Yayınları, Ankara.

Tarama Sözlüğü (çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/ (04.09.2016) (TS)

Timurtaş, Faruk K. (2008). *Osmanlı Türkçesine Giriş,* (27.baskı), Alfa Yayınları, İstanbul.

Tulum, M. (2011). *17.Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Tuzlacı, E. (2006). *Türkiye Bitkileri Sözlüğü* (BİT), Alfa Yayınları, Ankara.

Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü (çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/ (04.09.2016) (TTAS)

Yağmur, M. (2015). "Al-Ukyânûsu'l-Basît Fî Tarcamati'l-Kâmûsi'l-Muhît Bâbu'l Kâf-Faslu'l-Fâ <<al-fu'âk-al-ifâka>> Giriş-Metin-Sözlük-Dizin", Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Yavuzarslan, P. (2009). *Osmanlı Dönemi Türk Sözlükçülüğü* (OTS), Tiydem Yayıncılık, Ankara.

Yazım Kılavuzu, (2009), 26.baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

http://www.luggat.com (LG)

http://www.turkiyesel.com/bahce-ve-bitki-sozlugu-osmanlica-turkce/25921-babunccedil.html (TE)

http://acikogretimedebiyat.com/turk-edebiyat-n-n-mitolojik-kaynaklar/article/58turk-edebiyat-n-n-mitolojik-kaynaklar-6-7-8-unite-ozetleri/49 (AÖE)

http://www.saglikvediyet.com (SV)

www.cshd.org.tr (CSHD)

www.hakkındabilgial.com (HAB)

www.risaleonline.com (RİS)

Princeton University Library

This book is due on the latest date stamped below. Please return or renew by this date.

Generated on 2015-08-10 11:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google

Original from PRINCETON UNIVERSITY

﴿ صورت ﴾

﴿ امتیاز ﴾

لغات عزیزیه اوچ لسان اوزره نیلتلو آصفی افندینك
تالیفاتندن امتیازلو اوله‌رق بشقه یه طبع ایتمه رخصت یوق اکر
ایتمه ده تنبیه اوله‌رق اشبو اخبار رواعلام اولندی
فی ۲۷ ربیع الاخر سنه ۲۸۷

Generated on 2015-08-10 11:43 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY

(RECAP)

PL190
.A823
1870

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد بیحد وثنایی بیعد سزوار دربار آفریدکار یست عزّ وجلّ که نقوش چندین صنایع بدایع رابا قلم ایجاد بر لوح وجود نگاشته و ستایش لاتعد و لاتحصی شایستهٔ بار گاه پادشاهیست جلت عظمته که نفوس لطیفه‌را درابدان کثیفه برای البقای بنی نوع هرزی حیات بعنوان ودیعت نهاده وسپاس بی‌قیاس خداوندیراست که نوع انسانیرا پایهٔ برتری بمایهٔ سخندانی بخشوده است وزبان‌را کنجینهٔ کوهر های معانی نموده نظم پادشاهی که پادشاهانرا پادشاهی زپادشاهی اوست عقل‌در معرض ثنا خوانیش بصفت بی‌زبان چوماهی جوست چون درستایش حضرت اقدس سبحانی عزّ اسمه سخن وران روزکاررا مشابه این کلمات بلاغت‌آیات زیاده ازحد واحصا ست وازین پس تازمان قیامت نیز هرچه بکویند وبنکارند هنوز قطرهٔ ازدریای بی‌پایان حمد وثنایش نخواهد بود پس دراین کنجینه مطالعه کننده کان راهمین قدر کافیست بمصدوقهٔ آیهٔ وافی هدایه قل لوکان البحر مدادا لکلمات ربّی لنفدالبحر قبل ان تنفد کلمات ربّی ولوجئنا بمثله مددا وپس ازستانش یزدان پاك درود غیر محدود برپیغمبر محمود وسایر انبیای مرسلین وخلفای راشدین صلوات الله ورضوان الله علیهم اجمعین امابعد سبب تألیف کتاب لغات این بودچون اقلّ خلق‌الله آصفی سیئهٔ عازم و شایق عتبه بوسی آستان دولت علیه دامت شوکته‌العالی بودم فطوبی لباب کبیت‌العتیق حوالیه من کلّ فجّ عمیق پس ازان تأمل بسیار نمودم که تحفهٔ سزاوار درکاه جهان پناه آن استان ملك پاسبان باشد بیاورم

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:44 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

PRINCETON UNIVERSITY LIBRARY PAIR>

دیدم بغیراز کتاب لغات که فوائد آن کثیره گشت چیزی دیگر لایق نیست زیراکه فن شریف علم لغت کوهر یست کران بهائی تفهیم وتفهم این اوضاع عالم کون ومکان ناچیزونارواست چه محتاج الیه تمامی ناس است ازخواص وعوام ومدار مهام کل طوایف وامم ونظام امور جمهور بنی آدم آنچه که از اقوال حکماءذوی العز والاحترام درتعریف علم لغت استماع کردیده اکر ذکر شود باعث تطویل خواهد بود وبسی کتب سماوی که برانبیای اولوالعزم صلوات الله علیهم نازل شده درفصاحت و بلاغت بحد اعجازاست بجزاز لغت نیست بالجمله اکرکسی تأمل درآیینهٔ دل نماید خواهدر انست که مدار معیشت وکسب مرادات بی لغت مهمل ومعطل است علی عذابطرز وطور مرغوب جمع نمود بقسمی که اقرب بمقصد باشدوطالبان را در پیدانمودن آن زحمتی روند هد وترتیب برحروف تهجی واول فارسی دویم عربی سیم ترکی نمود وموسوم باسم سامی حضرت سلطانی ونام نامی جناب جهانبانی خلاصهٔ دودمان عثمانی ونقاوهٔ خاندان کشورستانی

کهف الثقلین ملاذ الخافقین خادم الحرمین الشریفین الغازی فی سبیل الله

(* السلطان ابن السلطان سلطان عبدالعزیز خان *)

(* لازالت عتبته العلیه الی آخر الزمان ولاقضاء محمایف الدوران *)

1491500-16 1311

Generated on 2015-08-10 11:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

Digitized by Google

Original from PRINCETON UNIVERSITY

﴿بسم الله الرحمن الرحیم﴾

(ا) (اب)	(ات)	(اخ)	(اذ) (ار)
(ا)	آباد	(اخ)	(اذ)
آ	معمور	اخ	آزرآبادکان
تعال	معمورلق	احسبن	آزرآبادکان
کل	آبرو	په کوزل	ازر بایجان
	حیا		
(آب)	اوتمق	آخته	آزرکون
آب	(ات)	اخراج	شقایق
ماء	آتش	اینمش	آی چیچکی
صو	نار		آزر هوشنك
آبکینه	آتش	آخر	ازر هوشنك
زجاج	آتش بیدود	معلف	ازر هوشنك
شیشه	مدام	آخر	
آبکیر	رقی	آخشیج	(ار)
شمر	آتش صبح	عناصرار بعه	آرر
حوض	شمش	عناصر ار بعه	رقبق
آبستن	کونش	آخر	اون
حامله	آنشکیر)(انبور	آخر	آرام
ایکی جانلی	ماشه	صکره	سکون
	ماشه		طورمق

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(از)	(اس)	(اش) (اغ)	(اف) (اك)
آری	(اس)	آسوده	آغشتن
لغم	آسمان	مستریح	مخلوط
اوت	سما	تمائله‌سز	بیلاشمق
آرایش	کوك	آسیب	آغوش
مزین	آسیاب	تعب	حجر
بزمش	طاحونه	اینجتمك	قوجاق
آروغ	دکرمن	آسیمه	(اف)
جشا	آسیابان	مختل الدماغ	آفتاب
ککرمه	طاحونی	دللی	شمش
آردتوله	دکرمانجی	(اش)	کونش
سنجینه	آسان	آشنا	آفتابکیر
بولماج آشی	سهل	مرتبط	شمسیه
(از)	قولای	بیلش	شمسی
آز	آستان	آشیان	آفرین
حرص	حضرت	وکر	بارك الله
طمع	قپو	قوش ایو	ماشا الله
آزاد	آستر	آشوب	آفتابه
مجرد	البطان	هرج ومرج	ابریق
قورتلمش	ایچ یوزی	غوغا	آفتابه
آزاده	آستین	آشفته	افسانه
سوسن	کم	مضطرب الحال	حکایه
سوسن	ین	پك پریشان	حکایت
آزادی	آسمانه	آشتی خواره	(اك)
حر	سقف	حلاوة بعد العداوه	آك
آزادلق	تاوان	شکراب	عیب
آزرده	آسمان برین	(اغ)	عار
تعذیب	عرش مجید	آغاز	اکن
اینجتمك	طقوزنجی کوك	اول	مملو
آزمند		اول	طولی
حریص			
طمعلی			

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ال) (ام)	(ان) (او)	(اه) (ای) (اب)	(ات) (اخ)
(ال)	آموزکار	آوزاه	ابریشم
آل	معلم	صیحه	ابریشم
حمراء	تعلیم ایدیجی	باغرمه	ایپك
آل	آمده	آو بزه	ایورد
آلایش	جاء	قرطه	ایورد
تلطخ	کلمش	کوشواره	ایورد
بیلاشمق	آمل	آورد	(ات)
آلفته	مازندران	جاء	اتا بیك
متغیر الحال	مازندران	کتوردی	اتا بیك
شاشمق	آمیز	(اه)	اتا بیك
آلو بخارا	انتاج	آه	التمز خورزم
آلو بخارا	قرشمق	تاوه	التمز شاه لقبیدر
آلو بخارا	(ان)	یازق	التمز
الوند	آن	آهن	(اخ)
الوند	زمان	حدید	اخ اخ
الوند	زمان	دمور	بخ بخ
(ام)	(او)	آهن ربا	نه پك ایو
آماده	آوا	مقاطیس	اختر
مهیا	صوت	دمور قایمجی	نجم
دوزنش	سس	آهو	یلدز
آماج	آوخ	غزال	اختر شمر
هدف	حسرت	جیران	منجم
اوق نشانه‌سی	یازق	(ای)	یلدز صایمجی
آماس	آواره	آینه	اخ تف
انتفاخ	معمور مهجور	مرآت	اخ تف
شیشمق	خانمانندن آیرلمش	آینه	آخرمق
آموخته	آواز	(اب)	اخکر
معلم	صوت	ابر	جمره
اوکرنمش	سس	سحاب	آتش کوزی
		بولت	

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(اد) (ار)	(ار)	(از) (ارْ) (اس)	(اس)
اخت	ارزانی	اردی بهشت	استر آباد
مثل	رخص	ثور	استر آباد
کبی	اجوزلق	بنبسان	استر آباد
(اد)	ارزیز	ارکنج	استخر
ادانوش	رصاص	ارکنج	استخر
ادانوش	قلع	ارکنج برملکتدر	استخر بر قلعه در
ادانوش	ارسطاطالیس	از بر (از)	
(ار)	ارسطاطالیس	حفظ	اسغذیار
اره	ارسطاطالیس	حفظ	اسغذیار
منشار	ارسطو	ازبن ناخن	اسغذیار
اربچق	ارسطو	کدیمین	اسکندر
ارتنك	ارسطو	زحمتیله	اسکندر
ارتنك	ارغنون ساز در	از ژبان جتن	اسکندر
ارتنك	ارغنون	خطا	اسکندریه
ارجمند	ارغنون	سوچ	اسکندریه
معزز	ارغان	(اژ)	اسکندریه
عزتلو	هدیه	اژدر	اسکنه
ارجن آجی بادم آغاجی	تحفه	ژعبان	بیرم
ارجن	ارمن	بیوك ییلان	آی دموری
ارجن	ارمن	(اس)	استاد امضمومه
ارجاسب تورانده پاد	ارمن	اسب	معلم
ارجاسب شاه ایدی	ارمود	فرس	اوکردیجی
ارجاسب	کشترا	آت	استخوان
اردیل	ارمود	استرون	عظیم
اردیل	ارمید	عقیم	کك
اردیل	استرح	قصر	استره
اردشیر ایرانده پاد	اکلندی	اسپا امکسوره	استوار
اردشیر شاه ایدی	ارم	عسکر	مضبوط امضمومه
اردشیر	جیت شداد	نظام	
	شداد جنتی امضمومه		

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:49 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(اش) (اص)	(اط) (اغ) (اف)	(اف)	(اف)
اسطوخردوس آلت	اصول فاخته	افروز	افعی
موقف الارواح ارتفا	اصول فاخته	شعله	حیه
قره باش عدر میزان	اصول فاخته برنوادر	یالك	ییلان
اسکدار شمس معنا	(اط)	افریدون	افغان
اسکدار سند	اطفال باغ	افریدون	ویل
اسکدار	اطفال لبتان	افریدون	یازق
(اش)	نورس	افسان	افغان
اشك	(اغ)	مسن	افغان
دمع	اغاز	پیلکی طاشی	افغان
کوز یاشی	قصد	افسانه	افلاطون
اشتر	عزم	حکایه	افلاطون
جل	اغستوس	حکایت	افلاطون
دوه	اغستوس	افسر	افلاکیان
اشترذل	اغستوس	اکلیل	کواکب
حقد	(اف)	تاج	یلدزلر
بغض	افیتون	افسردن	افیون
اشترمرغ	سبع الشعرا برنباتدر	انجماد	لبن الخشخاش
نعامه	کلین صاچی	صوغومق	افیون
دوه قوشی	افراز	افسنتین	افتاد امضمومه
(اص)	صدر	افسنتین	وقع
اصابع فرعون	یوقری	افسنتین برنباتدر	دوشدی
امساك استخراج	افراسیاب	افسوس	افتادن
آدم پرمغی	افراسیاب	ظلم	وقوع
اصفهان	افراسیاب	طلم	دوشمك
اصفهان	افراشتن	افشره	افتان وخیزان
اصفهان	ترفیع	عصاره	وقوع وقیام
اصفهان	یوقری قالدرمق	صیقندی	دوشه قالقه
اصطرلاب	افرنجه	افشره کر	افجه
اصطرلاب	افرنجه	عصار	طراعه
اصطرلاب	افرنجه برمملکتدر	صیقجی	اویوق

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:49 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(اق)(اك)(ال)	(ام)(ان)	(ان)	(ان)
اقليما (اق)	الماس	انجام	اندوه
اقليما	الماس	انتها	غم
اقليما	الماس	آخر	غصه
اقليدس امكسوره	الباد	انجمن	انديشه
اقليدس برحكيم در	حلاح	مجلس	فكر
اقليدس	حلاج	مجلس	تصور
اقليمياني	الياس امكسوره	انجير	انرزوت
كيمياني	الياس	نين	عنزوت
كيمياني	الياس	انجير	عنزوت برصمغدر
اكر (اك)	الاغ امضمومه	اندازه	انكار
ان	حمار	مقدار	تصور
اكر	ايشك	مقدار	تصور
اكسير	(ام)	اندر	انكاشتن
كيميا	اماج	فى	ظن
كيميا	هدف	ايجرى	ظن
اكليل الملك تاج	نشانه	اندرز	انكبين
اكليل الملك ريزيدر	اماج	نصيحت	عسل
اكليل الملك	اماج	پند	بال
اكنون	اماج برطعامدر	اندرخور	انكشت
الحال	(ان)	لايق	اصبع
شمدى	انبار	لايق	برمق
الا (ال)	مملو	اندك	انكشت برچشم نهادن
يا	طلو	قليل	تسليم
اى	انباز	آز	قبول
البرز	شريك	اندوختن	انكشت برحرفسانهادن
البرز	شريك	اكتساب	نفيصه
البرز	انكور	قرائمق	عيب
الفيه	عنب		
ذكر	اوزم		
سبك			

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:49 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(او)	(اه) (ای)	(با)	(با)
انکشت بر دهان کذاشتن	او امضمومه	ایران امکسوره	بابونه
حسرت	هو	ایران	افحوان
یازق	او	ابران	بابونج
انکشت کشیدن	اورشلیم قدس	ایرج پادشاه ایدی	باتره
محو	اورشلیم مملکتك	ایرج	دف
پاك	اورشلیم آدیدر	ایرج	دایره
	(اه)	ایزد	باختر
انکل		الله	باختر مغرب زمینه
انکل	اه	تاکری	باختر دینور
انکل	ندامه	ایشان	باج
انکلیون	تحسر	هم	کرك
انجیل	اهار	انلر ایله	کرك
انجیل	اهار		باخرز
انیران	اهار	ایلخان مغول	باخرز خراسانده
انیران برفرشته در	اهر ازربایجان	ایلخان پادشاهلرك	باخرز پرالکه در
انیران عقد ایلر	اهر مملکتنده	ایلخان مخصوص لمدر	باد
اینس	اهر بربردر		ریح
مصاحب	اهك	(با)	روزکار
ندیم	کاس	بابا	باداش
انبار امکسوزه	آلچی	والد ووالده	مکافات
هل مرة	اهل نشت	آتا آتا	جزای خیر
بوکره	منزوی	باب	بادام
	منزوی	لایق	بادام
(او)		پراشیق	بادام
	(ای)	با	بادآور
اوباش	ایاز	مع	بادآور خسرو پرویزك
اجامر	ایاز	انکله	بادآور حزینه سیدر
چاپخون	ایار	بابل	بادبان
اورنك	ایدون	بابل	شراع
سریر	الحال	بابل	واپوز
تخت	شمدی		

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:50 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

			(ب ب) (ب ت) (ب ج)
بادیدست	بارو	باقلا	بالیست
مفاس	حصن	فول	مایحتاج
مفاس	قلعه	بقله	مابحتاج
بادبزن	بارو	بالا	(ب ب)
مروحه	حصار	فوق	ببر بیان
یلپز	قلعه	یوقی	ممر
بادیما	بازارکان	بالادوست	
لاطایل	تاجر	صدر مجلس	(ب ت)
فائده سز	تاجر	صدر مجلس	بتیار
باران	بازورادن	بااین پرست	کریه المنظر
مطر	معاونه	طنبل	عبوس
یغمور	کومک	تنبل	بت بای مضمومه
بارید خسرو پرویذن	بازی کوش	بام	صنم
بارید سازنده سی	زین المجلس	سطح	بت
بارید اسمیدر	مجلس آرا	طام	بتکده
باریک	باستان	بام مسیح عیسی حضر	بتخانه
دقیق	عتیق	فلك الرابع تلرینك	بتخانه
انجبه	اسکی	دردنجی کوك مقامیدر	
بارکاه	یاسك یجو ارفتن	باور	(ب ج)
خیمه السلاطین	کوپك ایله جواله کیرمك	تصدیق	بجای آوردن
پادشاهلر خیمه سی	باغ	اینانمق	عرفان
بارکیر	حدیقه	باهمان	یه کتورمك
کدیش	باغ	زید	بجسك
یوك طواری	باغ قدس	برکسنه	بجسك برحکیم
بارنهادن	جنت		بجسك اسمیدر
وضع حمل	جنت		
حمل وضع			

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:50 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ب چ) (ب خ)	(ب د) (ب ذ)	(ب ر)	(ب ز)
(ب چ)	بخارا	(ب ر)	برك ريزان
بچش	بخارا	بر	خريف
ذق	بخارا	علی	کوز
داتله پای مضمومه		یوقری	برنا
پچ پچ	(ب د)		شاب
بخوی		برات برشاخ آهو	یکت
فسادی	بد	کذب	برنجن
	قبیح	یلان	سوار
(ب خ)	کوتی	برجیس مشتری یلدزیدر	خلخال
بخت	بد خشان	برجیس آلتنجی کوکده	برنج
طالع	بدخشان	برجیس اولور	ارز
بخت	بدخشان	برسیدن	پرنج
بخش	بدرقه	وصل	برهمن
نصیب	دلیل	یتشمك	مشرك
قسمت	یول کوستریجی	برز	بت پرست
بخشایش	بدرور	زراعت	برات برپخ نوشتن
مرحمت	وراع	اکن	بلاحاصل
مرحمت	اصمارلك	برسام	فایده سز
بخشیدن	بدره	ذات الجنب	برون بای مکسوره
هبه	صره	ورم صدر	خارج
بغشلق	صره	برصیصا	ظشره
بخیل بای مکسوره	بدسکال	برصیصا برعابد	برد بای مضمون
بخیل	سوء ظن	برصیصا اسمیدر	ودی
بخیل	بدکمان	برفشاندن دست	کوتوردی
بخرد		رقص	بردبار
عاقل	(ب ذ)	رقص	حلیم
عاقل		برکردن	حوصله صاحبی
بخت بای مضمومه	بذله	حفظ	(ب ز)
بخت بخت النصر	لطیفه	از برابتمك	بزم
بخت اسمیدر	لطیفه		عیش
			عشرت

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:50 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ب ژ)(ب س)	(ب ش)(ب غ)(ب ف)	(ب ك)(ب ل)(ب ن)	(ب و)
بزه	بسمل	(ب ل)	بنفشه
خطا	مذبوح	بلارك	بنفيج
صوچ	مذبوح	سيف المجوهر	بنفشه
بزن بای مکسوره	بستان	جوهرلی قليج	بنك
اضرب	بستان	بلغ	حشيش
ور	باغ	بلغ	بنك
بز بای مضمومه		بلغ	بنوره
تيس	(ب ش)	بلعام	اساس
كچی	يش	بلعام	بنوره
بزرك	بشاشت	بلعام برعابد اسميدر	بن بای مضمومه فتحه
عظيم	خوش حالك	بلند	مقعددلكی
بيوك	(ب غ)	طويل	بن كوش
(ب ژ)	بغداد	ازون	اصغا
بژمان	بغداد	بلغار بای مکسوره	قبول
محزون	بغداد	بلغار	بنه
محزون	(ب ف)	بلغار	اثاث البيت
(ب س)	بفم	بلغور	اثاث البيت
بس	غم	چر يش	
فقط	غصه	بلغور	بو بای مضمومه معو
بتر		(ب ن)	رايحه
بست	(ب ك)	بند	رايحه
عقد	بكتاش خرارزم	مفصل	بوزنه
بغلق	بكتاش پادشاهلرن	اك	حمدونه
بسيج	بكتاش اسميدر	بندمه	ميمون
تهيه	(ب مكسوره)	عقد	بوس
تدارك	بكران بهشت	تكمه	قبله
بستوه بای مکسوره	حوران الجنه		اوپمه
عاجز	جنت حوريلری		
عاجز			

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:51 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ب ه)	(ب ی)	(ب ی)	(ب ا)
بوم	بهجت	بیش	بی نمازی
غراب	حبور	کثیر	حایض
بایقوش	خوش حالك	چوق	حایض
		بیشه	بی نمکی کردن
(ب ه)	(ب ی)	اجم	بلاحقوق
بها	بیا	اورمان	حقوقسز
ثمن	ماو	بیکار	بی تنك
بهـا	طولی	بلااجره	بیعار
بهادر	بیدق	اجرتسز	عارسز
کمی	راجل	بیکاه	بی نیاز
پهلوان	پیاده	مسا	مستغنی
بهار	بیرق	اخشام	زنکین
ربیع	علم	بیل	
بهار	علم	مسحات	بیوه
بهرام	بیلقان	پیل	ثیبه
بهام	بیلقان	بیم	ثیبه
بهرام	بیلقان	واهمه	بیهده
بهره	بیهوده	قورقق	عبث
حصه	لامعنی	بیمار	فائدهسز
نصیب	فایدهسز	مریض	
بهله	بیا بای مکسوره	خسته	(پ ا)
بهله	تعال	بیر	پا
بهله آوقوشیدر	کل	بلاحساب	رجل
به بای مکسوره	بیجن	حسابسز	اياق
سفرجل	بجن	بینا	پا افزار
حیوه	بیژن	بصیر	بابوج
بهین	بیداد	بصیر	قندره
وجیه	ظلم	بیغز	پا اوربخن
ابو	ظلم	بلاتمکین	سوار
		شلفه	خلخال

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:51 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(پ ت)(پ ج)(پ خ)(پ د)(پ ذ)(پ ر)

پاپا
ابو الاباء
خایفه

پارجا
قائم
ثابت

پاتیله
مرجل
تنجره

پاچه
کراعه
پاچه

پاداش
مکافات
مکافات

پادشاه
سلطان
پادشاه

پار
عام الماضی
کچن سنه

پاردم
ثفر
پالدم

پارسا
متقی
متدین

پازند
کتاب زرشدت
زردشت کتابی

پازهر
حجر التیس
ظاغ کچیسی

پاس
حفظ
رعایت

پاسبان
حارس الیل
کیجه بکجیسی

پاسخ
جواب
جواب

پاشنه
عقب
ربان

پاکار
کتاس
مملکت کتخداسی

پاکوفتن
رقص
رقص

پایدار
باقی
هر وقت

پاینده
دائم
ثابت

پایوند
عقال
بوقاغ

پایز
خریف
کوز

(پ ت)

پتیاره
مصیبت
بلا

(پ ج)

پچ
جبل
طاغ

(پ خ)

پخ
بخ
نه کوزل

پخت
طبخ
بشورمك

(پ د)

پد
غرب
قواق آغاجی

پدیدار
واضح
بللی

(پ ذ)

پذیر
قبول
یره کتورمك

(پ ر)

پر
ریش
قناد

پراکندد
تفریق
طاغتمق

پراییدن
اطاده
اوچورمق

پرتو
ضیا
آیدین

پرچم
برجم
کاکل

پرچین
حصار بساتین
تیج

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:51 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

		(ب ر)(پ ژ)(پ س)	(پ ش)
پرخاش	پرنج	پریشیدن	پست پای مکسوره
عرب	ارز	تفریق	سویق
غوغا	پرج	طاغتمق	قاود
پرداختن	پروا	پر پای مضمومه	بسته
فارغ العلاقه	تحمل	مملو	فستق
آزاده اولق	طاقت	طولی	فستق
پردکی	پروانه	پردل	پسر
مستور	فراشه	شجیع	ابن
کزلو	کلبك	پهلوان	اوغل
پرده	پرور	پرسا	
ستر	ارتباط	سوال	(پ ش)
پرده	علاقه	صورمق	پشم
پرده برکرفتن	پروردکار		صوف
ظاهر	الله	(پ ز)	بونك
بللی	تاکری	پزاختن	پشه
پرست	پروردن	ذوب	بق
اتقیاد	تربیه	اریمك	سبوری سنك
اطاعت	تربیت		پشیمان
پرستاد	پرویزن	(پ ژ)	نادم
خادم	منخل	پژمان	پشیمان
خدمتکار	الك	مغموم	پشك
پرکار	پرهیز	محزون	قرعه
دائره	حذر		قرعه
پرکار	صاقمی	(پ س)	پشیز
پروین	پری	پست	منقور
ثریا	جن جندن برخسدر	وضیع	آچقه
اولکر	جن کوزل	الحق	پشت پای مضمومه
		پند	ظهر
		مستحسن	ارقه
		مقبول	

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:51 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(پ غ)(پ ک)(پ ل)	(پ ن)	(پ مضمومه مع و)	(پ ه)
پشت پازدن	پلید	پو پو	پو ک
اعراض	نجس	هد هد	مجوف
یوز دوندرمك	پلس	ابلك قوشی	مجوف
پشت دست کزیدن	(پ مضمومه)	پوخت	پول
تاسف	پل	طبخ	فلوس
تحسر	قنطره	بشورمك	پاره
پشتی	کپری	پور	پولاد
معین	(پ ن)	ابن	فولاد
پاردم	پناه	اوغل	پولاد
(پ غ)	ملجأ	پوران دخت خسرو	پوی
پغار	صغمق	پوران دجت پرویزك	سرعت
تکبر	پنبه در کوش	پوران دخت قزینك	تیز
تکبر	غافل	اسمیدر	(پ ه)
(پ ک)	غافل	پورعنقا	په
پکوك	پنج	پورعنقا	پخ
مطراق	خمس	پورعنقا ذال لقبیذر	ابو
دمورجی چکجی	بش	پوزش	پهلو
(پ ل)	پنجره	عذر	جنب
پلاس	شباك	عذر	یان
جلس	پنجره	پوست	شجیع
پلاز	پند	جلد	پهلوان
پلنك	وعظ	دری	پهلوان
جفن	وعظ	پوست سك بروکشیدن	پهلوتهی کردن
کوز قباغی	پندار	بلا ادب	اعراض
پلنك	کبر	ادبسز	صاقمق
ممر	غرور	پوستین	پهلودار
قپلان	پنداشتن	فروه	خیرالناس
	ظن	کورك	منفعتلی
	تصور ایلمك		

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:52 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(پ ی)	(پ ی)	(پ ی)	(ت ا)
پهن	پیچ	پیروز	پیشوا
عرض	طی	نصره	عزیزالقوم
ان	بوکلم	ظفر	امام
(پ ی)	پیاز	پیروزه	پیشه
پی	بصل	فیروزه	صنعت
عصب	صوغان	فیروزه	حرفه
سکیر	پیراستن	پیروزی	پیل
پیام	تنقیح	غالب	فیل
خبر	تزیین	غالب	فیل
خبر	پیراسته	پیش	پیاتن
پی‌سپر	مرتب	قدام	پیاتن
مدیوس	طوزولمش	اوك	پیاتن رستم لقبیدر
باصلمش	پیراکند	پیشانی	پیله‌ور
پیکار	تفریق	ناصیه	تحف‌جی
حرب	طاغمق	آلین	خرده‌جی
غوغا	پیرامن	پیش‌آهنك	پینکی
پیکر	اطراف	مقدمه‌الجیش	نوم الخفیف
صورت	چوبه	جرقه‌جی	او یومق
صورت	پیران افرا یاب	پیشباز	پینه
پیمان	پیران وزیری	استقبال	وصله
میثاق	پیران وسرعسکر یدر	قرشولمق	یامه
عهد	پیراهن	پیشکاه‌نشوز	پده
پیوند	قمیص	محشر	شبجم
قبیله	کوملك	محشر	ایچ یاغی
خصم			
پیاده پ مکسوره	پیرساخورده	پیش نشین	(ت ا)
راجل	مدام لعتیق	قابله	تا
پیاده	اسکی‌یاده	اوکه اوتوریجی	الی
			انتها

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:52 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

	(ت ب)	(ت پ)	(ت ت) (ت ر)
تاب	تازبانه	تپثير	(ت ت)
ضيا	سوط	طپائير عطشه	تتر
ايشقلق	قمچى	تپائير نافعدر	تتر
تابه	تازه	تپاه	تاتار
ساج	جديد	فاسد	تتق ت مضمومه
ساج	يكى	فاسد	ستر الكبير
تاپدن	تازى	تپخال	بيوك پرده
ضوء	عربى	زنقذ	تخم ت مضمومه
ايشلامق	عربى	اوچوق	بيضه
تاتا	تافتن	تبر	يمورطه
لكنت لسان	فتل	حصين	
لكنت لسان	بوكك	باتله	(ت ز)
تاتار	تاژيك	تبرزد	ترجمان
تاتار	عربى الاصل عجم	شكرّ	مترجم
تاتار	التربيه	شكر	ترجمان
تاتار برمملكتدر	تاك	تبش	ترخان
تاجدار	كرم	لهب	معاف
حافظ التاج	اوزم آغاجى	پارلايش	معاف
تاج محافظه سى	ناوان	تبه	تردست
تاختن	جرم	فاسد	سريع الشغل
سوك	جنايت	فاسد	الى اوز
آت سورمك	تاى	(ت پ)	ترزبان
تاراج	طاق	تپ	حاضر جواب
نهب	تك	ممى	حاضر جواب
يغما		قزدرمه	
تارك	(ت ب)	تپانچه	ترس
جمجمه انراس	تيار	لطمه	خوف
باش تپه سى	فوم	طپانچه	قورقمق
	خصم		

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:52 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ت س)	(ت ش)(تغ)(تف)(تق)	(ت ك) (ت ل)	(ت م) (ت ن)
تری	تسو درت آر به	تیکه	(ت م)
رطوبه	طسوج آغرلغی	لقمه	
یاشلق	طسوج مقداردر	لقمه	تماشا
			سیاحت
تریاك	تس ت مضمومه	تکله سلاطین	سیاحت
افیون	ضرطه	تکاله فارس	
تریاك	فص	تکاله لغبیدر	تموز
تریت	———		سرطان
ثرید	(ت ش)	تکمه	یاز
تربت	تشنه	عقد	———
ترا ت مضمومه	عطش	دکه	(ت ن)
ایاك	صوسز	———	تن
سنی	———	(ت ك)	جسد
ترب	(ت غ)	تك	بدن
فجل	تغار	قعر	تنباکو
طوروب	طغار	دیب	طنبك
ترنج	دغار	تکتاز	تنبك
ترنج	———	نهب	تنبل
اغاج قاون	(ت ف)	یغما	طنبل
	تف	———	تنبل
ترکان	بخار	(ت ل)	
ترکان	بوغ	تلخ	تنبور
ترکان		مر	طنبور
ترهات	تفته	ابجی	تنبور
عبث	حار	تلا ت مکسوره	تنك
فائده سز	سجاق	ذهب	ضیق
———	———	آلتون	طار
(ت س)	(ت ق)	تلنکی ت مضمومه	تنکار
تسخر	تقریر	مسکین	ملح الضاعه
هزل	تقریر	دلنجی	لحیم
قشمرلك	تقریر		

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 11:52 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

	(ت و)	(ت ه)	(ت ی)
تنگ چشم	تنبان ت مضمومه	توده	تهو
بخیل	طوفان	کدس	تهو
بخیل	ایچ طون	خرمن	جبل قوشی
تنکدست	تبنگ	توشک	
مفلس	دبلك	خرعوب	(ت ی)
فقیر	ایرصاوراغی	دوشك	تیان
تنك عیش	تنذیدن	توشه	مرجل
ضیق المعیشه	غضب	قوت لایموت	تجره
معاش آز	غضب	اولیه جك قوریه یه جك	تیتال
تکنای	تنك	توفان	تبصبص
	شربه	طوفان	تمنا
درّه	بردغ	طوفان	تیر
			سهم
تند	(ت و)	تون	اوق
عنکبوت	توسن	طون	تیرکش
اورمجك	حیوان وحشی	حمام کلخنی	جعبه
	وحشی حیوان	توی	بلکك
تنبور	تو ت مضمومه	داخل	تیرکی
طنور	انت	ایچری	مغبر
تنبور	سن	(ت ه)	بولایقلق
تنومند	توان	ته	نیزه
صاحب القوه	قوت	قعر	حدید
قوتلی	زور	دیب	کسکین
تنه	تو برتو	تهتن	تیزك
جثه	متوالی	تهتن	جرجیر
بدن	بری بری آردنجه	تهتن رستم لقبیدر	صوتره سی
تنها	توت	تهی	تیغ
وحید	فرصاد	بوش	جراز
یالکز	توت	بوش	قلج

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:09 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ج ا)	(ج د)	(ج ر) (ج ز) (ج س) (ج ش) (ج غ) (ج ف)
تین	جالیز	(ج ر)
تین	بستان	جراره
انجیر	جالیز	عقرب
(ج ا)	جالینوس	عقرب
	جاینوس	جرکه
جا	جالینوس	حلقه
مکان	جامه	دایره
بیر	ثوب	جرنک
جابلسا	اوربه	صوت
جابلسا	جان	سس
جابلسا	روح	جریده
جابلقا	روح	منفرد
جابلقا	جانانه	یالکز
جابلقا	محبوب	جرجان ج مضمومه
جابلوس	معشوق	جرجان
ستملق	جاندار	کرکان بر بلددر
یالتقلنجی	ذی روح	جره
جاثلیق لمت نصاراده	جانلو	طیور
جاثلیق امامدر	جاودان	طیور
جاثلیق	دایم	(ج ز)
جاجم	همیشه	جز
حلس	جاوید	جزیره
ججیم	باقی	آطه
جادو	بافی	(ج س)
سحر	(ج د)	جستن
سحر	جدوار برکوکدر	خلاص
جاسوس	جدوار مسمومه	قورتلق
جاسوس	جدوار داقمدر	

(ج ش)	(ج غ)	(ج ف)
جستن ج مضمومه	جغد ج مضمومه	جفا
تفحص	غراب	ظلم
آره‌مق	یابقوش	ظلم
(ج ش)	(ج غ)	جفت
جشن	(ج ف)	بلوط
عید		جفت
بیرام		جفر
		جفر
		جفر
		جفت ج مضمومه
		زوج
		چفت
		جکر ج مکسوره
		کبد
		باغر

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:09 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ج ل) (ج م)	(ج ن) (ج و)	(ج و)	(ج ه) (ج ی)
جکر بند	چشید	جوز	جولاه
اولاد	چشید	جوز	حایج
اولاد	چشید	قوز	جوله
جکر کوشه	(ج ن)	جوسق	جویبار
اولاد		قصر	نهر
اولاد	جناب	کوشك	ایرمغ
	جناب		
	جناب	جوشن	(ج ه)
(ج ل)		یلبه	
جلاجل	جنك	کم	جهان
دف	حرب		عالم
دف	غوغا	جوهر	دنیا
		جوهر	
جلغوزه	جنازه خ مکسوره	جوهر	جهان بین
حب الصبور الکبار	تنوط		عین
چام فستق	تابوت	جوال	کوز
		فرده	جهاندیده
جلف ج مکسوره	جبنید ج مضمومه	چوال	سیاج
سفیه	حرکه		سباج
دللی	قلدانمق	جوانمرد	
		سنجی	جهاد ج مکسوره
جلاب ج مضمومه	جندبیدستر	همتلو	جهاد
جلاب پر شاعر	خصیته البحر		جهاد
جلاب اسمیدر	صوکوپکنك خایه سی	جوجه	
		فرخ	جیره (ج ی)
جلجلان	(ج و)	طاوق بلجی	یومیه
جلجلان			تعیین
کشنیز	جو	جوره	جیك جیك
	شعیر	متماثل	
(ج م)	ارپه	برابر	
جماش	جوان	جوش	جیوه
بلاحیا	شاب	غلیان	فرار
حیاسز	یکت	قینانمق	جیوه

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:10 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(چ ا)	(چ پ)(چ ت)(چ ج)	(چ خ)(چ ر)(چ س)	(چ ش)
(چ ا)	چاک	چخمان	چست چ مضمومه
	قطع	زناد	سریع
چای	کسمک	چقمق	تیز
صای			
چای	چاکاچاک	چخیدن	
		لج	(چ ش)
چابک		عناد	
سریع	طراق طراق		چش
تیز			عین
	چالاک	چراغ (چ ر)	کوز
چاپلوس	سریع	سراج	
متبصبص		چراغ	چشته
یلداقلنجی	تیز		طعام القلیل
		چرب	آزجك طعام
چادر	چانه	مدهون	
خیمه	ذقن	یاغلی	چشم
	چنه		عین
چادر		چرخ	کوز
	چاوش	سما	
چار	نقیب العسکر	کوک	چشم خروسان
اربع	عسکر نقیبی		رحیق الاحمر
درت		چرده	قرمزی شراب
	چاه	لون	
چار پا	بئر	بویه	چشم دریده
کدیش			بلا ادب
دوار	قوی	چرا	ادبسز
		لاتی شی	
چنازه	چپ (چ پ)	نیچون	چشم زخم
نعش	یسار		عین الالامه
نعش	صول	چرک	نظر طوقمه
		وسخ	
چاشنی	چتر (چ ت)	کیروپاس	چشم زدن
ذوق	شمسیه		طرفته العتن
دادملق	شمسی	(چ س)	کوز آچوب یومنجه
چاق	چچک	چسپیدن	چشمك
صحت	ورد	الصاق	عینك
سلامت	چیمچک	یاپشمق	کوزلك

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:10 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(چ غ) (چق)(چك)	(چل) (چم)(چ ن)	(چ و)	(چ ه) (چی)
چشمه	چلیپا چ ل	چنك	جول
عین	صلیب	منحنی	صحرا
پیکار	خاچ	اکری	چول
چش چ مضمومه	عیسی حضرتلرینك	چنك	چه چه
اشك طور	هیات مصلوبه لریدر	سنج	بئر
دیره جق		چغانه	قوبی
چغاله صو تدن	چمان چ م	چنه	چهار
جقاله حکایتدر	تبختر	زفن	اربع
چغاله چ غ	صالنمق	چنه	دورت
یتشوب کمان ولمامش	چن	چنك	چهارحمال
بمشدر	بستان	مخلب	عناصرار بعدُ
چغانه چ مضمومه	باغ	چنه چینه مخففیدر	عناصرار بعه
سنج	چن پیرا	قوش پنی	چه چ مکسورهٔ
چغانه	باغجوان	چنان چ مضمیرمه	تعجب
چغندز	باغ بودایجی	مثل هو	تعجب
سلق	چوش	آنك کبی	چهر
پنجار	دبرشموس	چنبیذن	وجه
چقماق چ ق	چوش	حرکه	یوز
زنار	بدخوآت وقاطردر	قالقیمق	چی چی
چقماق	چنار چ ن	چوکان چ و	شی جیز مخففیذر
چکاو چ ك	دلب	صولجان	نسنه
ابوالملیح	چنار	اوجی اکری دکتك	چیر
طوبغار قوشی	چنبر	چو چ مضمومهٔ	عالب
چکش	فریس	توقیت	غالب
مطرق	دائره	توقیت	چیره
چکج	چندَ	چوبین بهرام لقبیدر	منصور
چکه	کم مقدار	جربین	مستولی
طمله	نه قدر	چوبین	چیغ
قطره			جیغ
			چین

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:10 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ح ا)(ح ر)	(ح ز)(ح ل)(ح م)	(ح ن)(خ ی)(خ ا)	
چین	حرفکیر	ذکر	خارا
صین	تعریض	سك	خارا
چین	تعریض	حمدونه	خارا معروف
چینه دان	کنایه اپله سوزسویلین	قرد	خاراشتر قماشدر
قوش فورسغی	حرف مسروق	میمون	شوك الحمل
حاجتمند ح ا	حرف مسروق	حمدان	دوه تیکنی
محتاج	حرف مسروق	آلت تناسل	خار پشت
محتاج	اول حرفدر که	سك	قنفذ
حاشا	کنایتدثابت وتلفظ حه	حنجر ح ن	اوقلی کپری
حاشا	ساقط اوله مثل	حلقوم	خارخار
حاشا	خواجه وتو	بوغاز	دغدغه
حالی	حربا	حنا	خاطردغدغه سی
حالی	حربا ح مکسوره	حنا	خارخسك
شمدی	قباکار	حنا	دمورتیکنی
حامل وحی	آفتاب پرست	حیض عروس ح ی	خارکن
جبریل	حزبران ح ز	مدام	تیکنلك اویومی
جبریل	سرطان	می	خاره
حجاز ح مکسوره	حزبران	حیز ح مکسوره	حجر الصلب
حجاز	حلال حال	منیوك	قتی طاش
حجاز	حلال	پشت	خاشاك
حجت استوار	حلال	خاتم خ ا	کنس
کتب سماویه	حلقه بردر	فضه	سپورندی
کتب سماویه	دق الباب	خاتون خم	خاصکی
حرف پهاودار ح ر	قپودوکاق	بنت العنب	جاریة الحسنه
کلام الکنایه	حلقه بکوش	می	ایوجاریه
کنایه لی سوز	مطیع	خاز	خاك
	مطیع	شوك	تراب
	حدون ح م	تیکن	طپراق

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:45 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(خ ب)(خ ت)(خ ج) | (خ د) (خ ر)

خاکینه
عجه
قایغان
خام
مامطبوخ
بشمش
خامه
قلم
قلم
خانقاه
خانقاه
خانقه
خانه
بیت
ابو
خانه برانداز
محبوب
محبوب
خاور
مشرق ومغرب
مشرق ومغرب
خاوند
صاحب خداوند
صاحب مخففیدر
خداوند کار
صاحب ملك
صاحب ملك
خایه
خصیهٔ
طشاق

خابکینه
عجه
قایقان

خبره خ مکسوره
معد
مهیا

خبازی
حطمی
خاتم چیچکی

ختا (خ ت)
ختا
ختا
برملکدر

نجسته (خ ج)
مبارك مضمومه
مبارك
خجند
خجند
خجند
ماوراءالنهر ده
برملکدر

خدره (خ د)
خدره
شراره
خدنك
شجرة القاین
قاین آغاجی
اوندن اوق ذو زرلر

خدا خ مضمومه
الله
تاکری

خدافروشان
زراق
مرالی

خر (خ ر)
حمار
اشك

خراب
خراب
خراب

خرابات
خرابات
خرابات

خرا طین
لحم الارض
صوغلجان
چاموردهٔ متکون اولور
خراخر
خرخر

خرلتی
خرافات
بطال
صاچمه صپان
خربزه
بطیخ
قاون

خرزه
ذکرالکبیر
بیوك سك
خرکاه
خیمة الکبیر
بیوك چادر
خرکوش
ارنب
طوشان
خریده
مبتاع
صاتون آلنمش
خرام خ مکسوره
تبختر
صالنمق
خرس
خنزیر
تنکوز
خرمن
کدس
خرمن
خر خ مضمومهٔ
شمس
کونش
خراسان
خراسان
خراسان
خرد
صغیر
کوچك

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:45 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(خ س)	(خ ش)	(خ ط)(خ ف)(خ ل)	(خ م)(خ ن)
خرده دان	خستن	خشك	خلدبرين
اهل دقه	مجروح	يابس	جنت
حقايق آگاه	پاره لمق	قورى	جنت
خرده گير	خسته	خطر (خ ط)	خلر
مدقق	مريض	آفه	خلر
مدقق	خسته	بلا	خلر
خرده مينا	خسك	خف خ ف مضمومه	
مدام	بلا منفعه	مسح	خم (خ م)
مى	بيانى اوت	مسح	منحنى
خرسند	خسيدن	خفته	اكرى
مرفه الحال	مضغ	نائم	خموش
شادمان	مضغ	اوبومش	ساكت
خرفه	ديش ايله چينمك	خلج	ساكت
بقلة الحمقا		خلج	
سموزاوتى	خسرو خ مضمومه	خلج طايفه در	خمار خ مكسوره
خرم	سلطان عادل	خلخ	مقنعه
محبور	عادل پادشاه	خلخ	معجز
شادمان	خسروخاور	خلخ مملكتدر	خم خ مضمومه
خروش	شمس	خلخال	دن
صيحه	كونش	سوار	كوپ
باغرمه	خشخاش (خ ش)	خلخال	خمخانه
خروس	رمان السعال	خليدن	ميخانه
ديك	خشخاش	دورتمك	ميخانه
خروس	خشت خ مكسوره	خلال خ مكسوره	خنجر (خ ن)
خزان	لبن	خلال	خنجر
خريف	كريچ	ديش چوب	خنجر
كوز		خلد خ مضمومه	خندان
خس خ س	خشتك	جنت	كثيرالضحك
بلا حاصل	خشتك	جنت	زياده كولمجى
يرامز شيئ	خشتك		

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:45 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(خ و)			
خندهٔ جام	خواستار	خورا	خوید
شعاع المدام	طالب	لایق	خصیل
پرتو بادهٔ کلفام	استیجی	یراشق	قصیل
		خورد	یاش بغده در
خواب (خ و)	خواسته	اکل	خویله
نوم	مطلوب	بیدی	سفیه
او یمق	مطلوب	خورنق	دللی
خواب خرکوش	خوان	خورنق	خویش خ مکسوره
اغفال	مائده	خورنق	قریب
طوشان او یقوسی	یمك	برعمارت عجیبه در	خصم
خوابیده	خواهش	خوش	خو
نائم	میل	زین	طبیعه
یاتورلمش	استیش	کوزل	طبیعه
خواجه	خود	خوشا	خوب
رئیس	هو	طوبیله	حسن
رئیس	او	نه کوزل	کوزل
خواجه تاش	خود	خوش نواز	خور شید
مشترك الشغل	فی نفسه	مطرب	بیضا
هم مصلحت	کندوسنی	مطرب	کونش
خوار	خود پرست	خوش کنار	خوزستان
ذلیل	متکبر	محبوب المستثنا	خوزستان
ذلیل	متکبر	ممتاز محبوب	خوزستان
خوارزم	خودنما	خوش نمك	بر مملکتدر
خوارزم	متکبر	ملیح	خوشه
خوارزم	متکبر	ملاحتلو	سنبله
خواست	خوز	خولنجان	صالقم
طلب	شمس	خولنجان	خوك
استمك	کونش	خولنجان	خنزیر
		برنباتدر	تنکوز

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:46 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(د ا)		(د ب)	(دخ) (دد) (در)
خون	داد	دالان	دخمه
دم	صیحه	دهلیز	
قان	باغرمه	دهلیز	دخمه
جکرخون	داد	دانش	دخت دال مضمومه
غم	عدل	علم	
غصه	عدل	بیلش	بنت
خیمه	دادار	دانای طوس	قز
خیمه	الله	فردوسی	دخترز
چادر	تاکری	فردوسی	مدام
خبو	دادر	دانجه	می
ماءاغم	شقیق	عدس	
توکرك	قرنداش	مرجك	دذ (دد)
خبز	دارا	دانه	سبع
قیام	دارا	حبه	برنجی
قالقمق	دارا	دانه	در (در)
خنیاکر	مملکتدر	دیذبه (د ب)	باب
مطرب	داراب	عظمه	قپو
مطرب	داراب	شوکت	دراز
	داراب	دبستان	طویل
(د ا)	بهمن اوغلیدر	مکتب	اوزون
داب	دارای	مکتب	درای
عنوان	رب النوع	دبیر	جرس
شوکت	تاکری	عطارد	زنك
داج	داستان	عطارد	درخور
لیلة الظما	حکایه	دبیق برقاشدر	لایق
قرانلوکیجه	حکایت	دبیق	یراشق
		دبیق	

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:46 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(د ا)		(د ب)	(دخ) (دد) (در)
خون	داد	دالان	دخمه
دم	صیحه	دهلیز	
قان	باغرمه	دهلیز	دخمه
جکرخون	داد	دانش	دخت دال مضمومه
غم	عدل	علم	
غصه	عدل	بیلش	بنت
خیمه	دادار	دانای طوس	قز
خیمه	الله	فردوسی	دخترز
چادر	تاکری	فردوسی	مدام
خبو	دادر	دانجه	می
ماءاغم	شقیق	عدس	
توکرك	قرنداش	مرجك	دذ (دد)
خبز	دارا	دانه	سبع
قیام	دارا	حبه	برنجی
قالقمق	دارا	دانه	در (در)
خنیاکر	مملکتدر	دیذبه (د ب)	باب
مطرب	داراب	عظمه	قپو
مطرب	داراب	شوکت	دراز
	داراب	دبستان	طویل
(د ا)	بهمن اوغلیدر	مکتب	اوزون
داب	دارای	مکتب	درای
عنوان	رب النوع	دبیر	جرس
شوکت	تاکری	عطارد	زنك
داج	داستان	عطارد	درخور
لیلة الظما	حکایه	دبیق برقاشدر	لایق
قرانلوکیجه	حکایت	دبیق	یراشق
		دبیق	

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:46 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(د س)		(د غ)	(د ف)(دل) (د م)
درخورد	دست آس	دست نماز	دف
موافق	یده	وضو	دف
یراشق	ال د کرمن	دست نماز	مظهر
درمان	دست افشاندن	دستور	دل دال مکسوره
علاج	رقص	وزیر	قلب
علاج	رقص	صدر	کوکل
دری	دست آموز	دستوری	دل شب
لغه الفارسی	اله او کرنمش	رخصه	نصف الیل
فارسی لسانی	دست انبو	رخصه	کیجه یاروسی
دریا	شمامه	دشت	دله
بحر	بیلفیج	صحرا	قلب
دکز	دست انداختن	چول	کوکل
دو یای اخضر	استهزا	دشنحوار دمضمومه	دلب
سما	قول صالق	صعب	دلب
کوك	دست برسر	کوج	چنار
دریدن	تاسف		
خرق	تحسر	دغا (د غ)	دلدل
یرتمق	دست پیش داشتن	ولدالزنا	دلدل
	منع	بیج	دلدل بغله شهبا
دست (د س)	منع	دغدار	دم (د م)
ید	دست دادن	وسیم	نفس
ال	بیعت	یاقسی	نفس
دستار بندان	ال و یرمك	دغدغه	دمادم
اهل عمایم	دسته	اصطراب	نفس بنفس
صاروقلی	منشار	قرارسز	نفس بنفس
دستارچه	اره بچق	دغل	دمار
مندل	دستکاه	مکر	هلاك
صاروق	قدرت	حیله	هلاك
	قدرت		

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(د م)(د ن)(د و)

دماغ	دور درس گذشتهٔ	لیل ونهار	دودمان
غرور	دور تکراراوقومغنه	کیجه وکوندز	قبیله
غرور	دور	دوبرادران	خاندان
دماوند	دوان	سکسك برجنس	دوز
دماوند	سرعت	دوپیکر قوشدر	بعید
دماوند	چابك	برج جوزا	ازاق
		جوزابرجی	
دمنه	دورقری		دورباش
انوارسهیلی	دورقری	دوچشم چارشدن	نقیب عسکر
انوارسهیلی	دورقری	ملاقات	چاوش
		یتشمك	
دندان	دوزه	دوچشمه	دوردست
سن	دائره	شمس وقمر	متعسرالحصول
دیش	دائره	آی وکونش	وصولی کوج
دنبال دال مضمومه	دولت	دوچار	دوزخ
ذنب	دوله	تصادف	سقر
قویرق	دولت	تصادف	جهنم
دنبك	دویت	دوخت	دوست
طنبك	محبره	وصل	محب
دنبك	دویت	دکاق	دوست
دواج (د و)	دوازده رخ برجنك	دوخواهر	دوش
لحاف	دوازده رخ عظیم	اختناسهیل ایکی	کتف
یورغان	دوازده رخ اسمیدر	شعرای یمانی یلدزدر	اوموز
دوادو	دواسبه	دود	دوشاخه مجرم
متعاقب	کمال سرعه	دخان	طومرق بیونلرنده
بری بری آردنجه	چتال آتلو	تتون	طومرق قویرلر
دوالی	دوپا	دودل	دوش
دوالی	قرمزی قورت	متردد	لیل بارجهٔ
دوالی بخاراوالی سیدر	دوپادشاه قهار	ایکی کوکللی	دون کیجه

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:50 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(دو)	(ده)	(دی)	(ذر)
دوشیزه کان جنت	ده	دهقان	دیدار
باکره	عشر	زارع	وجه
باکره	اون	اکنجی	یوز
دوطفل پسندیده	ده آك	دهید	دیده
انسان العین	ضحاك	تعطوا	عین
کوز بیکی	ضجاك	ویرکز	کوز
دغبا	ده دله	دهل	دیده برراه داشتن
طبخ المخبض	بوالهوس	ملامه	مترقب
یوغرت آشی	شلفه	رسوا	منتظر
دوك	ده ده	دی	دیز
چرخ	فلوس الخالص	دی	بعید
ایك	تمیز اقچه	جدی	ایراق
دوکانه	دهر کاسه کردان	کانون اول	دیك
رکعتین صلوة	دنیا	دیر	مرجل
ایکی رکعت نماز	دنیا	کلیسا	تنجره
دو کعبتین	ده رکه	کلیسا	دیلم
شمس وقمر	ناخلف	ذیر مکافات	دیلم
آی و کونش	بیج	دنیا	دیلم بزملکدر
دوکوش	دهن دریده	دنیا	دیو
ابوالازنین	خرقه الشفه	دیهیم	شیطان
ایکی قولقلی	آغزی یرتق	تاج	شیطان
دوکوهر	ده مکسوزه	تاج	دیوانه
عقل وروح	قریه	دی دمکسوره	مجنون
عقل وروح	کوی	امس	دلی
دولاب	دهقان پیر	دونکی کون	ذرع (ذر)
حرکه دوریه	رحیق العتیق	دیبا	ذرع
حرکه دوریه	اسکی می	دیباج	اکین
		دیبا	

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:50 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ذك)(را)		(رب)(رخ)	(رز)(رس)
ذكر (ذك)	رامين	راه زن	رخنه
آلت تناسل	رامين ويسه	قطاع الطريق	منفد
سيك	رامين عاشقيدر	يول كسيجى	كدك
راد (را)	رامش	راه شاه	رخ رمضمومه
سنجى	راحه	شارع اعظم	خد
سنجى	راحت	تخت روان يولى	يكاق
رادمنش	رامشكر	رايكان	رخام
كريم السجا	مغنى	مجان	رخام
همتلو	مطرب	بلاش	مرمر
راز	ران	راه نشين	رز (رز)
سر	فخذ	مسكين	كرم
سر	بود	دلنجى	اوزم اغاجى
راست	راه	راى زن	رزم
مستقيم	طريق	رجل المستشار	حرب
طوغرى	يول	مستشارار	غوغا
راسخت	راه آورد	ربا رمضمومه	رزمكاه
روستخج	تحفه	جذب معب	معركه
راسخت برطاشدر	هديه	قاپق	غوغايرى
راسن	راه بده بردن	رخت افكندن (رخ)	رزين
زنجبيل شامى	كلام معقول	مقيم	متين
آندز	عقللى سوز	مقيم	مضبوط
راغ	راه بسر بردن	رخت	رست (رس)
ذيل جبل	تكمبل	ثوب	خلص
طاغ اتكى	باشه وارمق	كيه جك	قورتلدى
زامتين	راهدار	رخش	رستاخيز
رامتين مخترع ساز	كمركجى	ابلق	محشر
رامتين چنكدر	كمركجى	آلاجه رنك آق وقره اوله	قيامت كونى

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:51 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

رستكار	ركاب	روا	رودابه كابل
ناجى	ركاب	جايز	رودابه پادشاهك
قورتلجى	اوزنكى	يراشق	رودابه قزيدر
رسم	ركابدار	روان	رودساز
قاعده	جاودار	سريع السير	مغنى
نظم	ركاب آغارى	تيز كيديجى	مطرب
رستم	رم (رم)	روان بخش	رودە
رستم	نفرت	روح القدس	امعا
رستم	اوركه	جبرئيل امين	بغرسق
رشت (رش)	رمه	روزنه	روز
رشت	قطيع	منفذ	يوم
رشت	سورى	باجه	كون
رشك	رنج (رن)	روش	روزبازار
غيور	تعب	ذهاب	رواج سوق
غيرتلى	انجمك	كيدش	چارشيه رواجى
رشك	رنك	روغن	روزبازخراست
ريم	لون	سمن	يوم القيامه
چرك	بويه	ياغ	قيامت كونى
رصدكاه (زص)	رندة	رواق	روزكار
زيج		صفه	دنيا
زيج	رندة	اواوكى	دنيا
رطل كران (زط)	لاقيذ	زود	زوستاى
قدح الكبير	لاباتى	نهر	قريه
يوك برداق	(رو)	ايزمق	كوى
رقعه (زق)	زو	زودبار	زوتما عروسك يوزنى
وصله	ذهاب	زودبار	كوزدكده اعطا
يامه	يورمك	رودبار برملكدر	يوزكورمكلى

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:51 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ر و)(ره)	(ری)	(زا)	(زب)
روبند	رهبان رمضمومه	ریو	زالزر
مقنعه	صالح	مکر	زالزر رستمك
بشمق	زاهد	حیله	زالزر ددسیدر
زوبین	ری (ری)	ربوند	زالو
زوبین	ری		علق
روبین برپهلون در	ری	دوایی کوك	زلو
زوبین تن	ریباس مکسوره	زابل (زا)	زبان (زب)
روبین تن	ریباس	زابل	لسان
روبین تن	اشخون	زابل	دل
اسفندیارلقبیذر	ریز	زاج	زبانه
روم	صب	نقسا	لهب
روم	طوك	زاج	آتش یالکی
زوم	ریختن	زاده	زبر
ره (رهٔ)	صب	اولاد	فوق
طریق	دوکمك	اولاد	یوقری
یول	ریسیدن	زاره	زبرجد
ره آورد	غزل	ذلیل	زبرجد
هدیه	اکیرمك	الچق	زبرجد
تحفه	ریش	زاغ	زبردست
رهبر	لحیه	غراب	صدرمجلس
دلیل	صقال	قرغه	مجلس صدری
قلاغوز	ریش کاو	زاهدان	زبور
رهی	ماخلیا	رحم	زبور
عبد	ماخلیا	اوغلان یتاغی	زبور
کوله	ریم	زاق وزیق	زبون
رهیدن	ریم	طفل صغیر	عاجز
خلاص	ریم	کچك جوجق	چاره سز
قورتلمق			

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:52 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ز ح)(ز د)(ز ر)	زش زف زل زم	(ز ن)	(ز و) (ز ه)
زخم (ز ح)	زریر	زمام مکسوره	زنك
جرح	اسبرك	زمام	پاس
یاره	زردچوبه یپراغی	دوه مهار	زندان سکندر
زدن (ز د)	زرنباد ز مضمومه	زن (زن)	یزد
ضرب	رجل الجراد	مراة	یزد
اورمق	اردل کوکی	قاری	
زر (ز ر)	زشت زمکسوره	زنباره	زنده
ذهب	دنس معش	اهل زنا	زنی حیات
آلتون	چرکین	زنباره	دیری
زرافه	زفت زمضمومه	زنبیر	زنهار
زرافه	زفت معف	زنبیل	دخیل
زرافه	قطران	زنبیل	امان
زرجعفری	زلال زمضمومه	زنکار	زنبان
زرجعفری	صاف معل	زنجار	کمون ملوکی
زرجعفری	صاف	زنجار	تخوم هندی
زرداب	زلف	زنخ	زنار بت پرست
صغرا	طره	ذقن	زنار طایفه سی
صغرا	صاچ	چنه	زنار بللرینه بغلد قلریدر
زردست افشار	زمان (ز م)	زنجرف	(ز و)
زردست افشار	وقت	شنجرف	زورق
زردست افشار	وقت	شنجرف زهر قاتلدر	سفینه
زردك خسرو پرویزه	زمهریر	زنجبیل شامی	چکك کمی
جزر مشهور آلتوندر	برد	راسن	زهدان (ز ه)
	صوغوق	آندز نباتدر	رحم
زردگشت	زمین	زنجبر	اوغلان یتاغی
زردشت	ارض	سلسله	زهرباد
زردشت	یر	زنجیر	فادزهر
			یادزهر

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:52 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ز ه)(زی)	(ژ ا)	(ژ و)(س ا)	
زهره	زیج	ژولیده (ژ و)	ساز
مراره	زیج تقویم آندن	منفرق	نعمه
اود	زیج استخراج اولنور	پریشان	چالقی
زهار	زیر	ساج (س ا)	ساسان
زهار	تحت	ساج	ساسان بهمنك
فاسق قیلی	آلت	ساج اتمکی	ساسان اوغلن اسمیدر
زهوزاد	زیرك	ساخت	ساغر
اهل عیال	زکی	تکمل	قدح
دول دوش	زیرك	یاپمك	بردق
زهره ز مضمومه	زیرهٔ رومی	ساخت	سالار
رهره	کون الملوك	معد	سید
زهره	نخوه هندی	دوزلش	اولو
زی زمکدوره	زینان	ساده	سالخورد
حیات معی	هذه الجماعه	بلا نقش	معمر
جان	بونلر	ساده	چوق یشامش
زیاد	زینهار	ساده دل	سالار بیت الحرام
فضیلت	امان	ابله	نبی
غلبه	امان	دلی	پیغمبر
زیان	زیور	سار	سال
نقصان	حلی	مثل	سنهٔ
ضرر	زینت	کبی	سنه
زیب	ژاژخای (ژ ا)	سازبان	سالوس
زینت	هاذی		شیاد
بزك	هرزه چنه	صاوران	مکار
زیبا	ژاله	ساری	سام
حسن	ظل	ساری	سام
ایو	چهٔ	ساری برملکدر	سام نوخ اوغلیدر

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:52 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(س ا) (س ب)	(س پ)	(س ت)	(س خ)
سامره	سبو	سپهبد	ستم
سامره	جره	رئیس العسکر	ظلم
سامره	صود ستسی	باش عسکری	کوج
سان	سبت	سپهر	ستم پرود
رسم	شارب	سما	ظالم
قانون	بیق	کوك	ظالم
ساوه	سپردن (س پ)	سپیده دم	
ساوه	تسلیم	اول صبح	ستودن
ساوه	طاپشورمك	صباح لین	مدح
سایه	سپاس	سپید	اوکمك
ظل	حمد	بیاض	سنیز
کولکه	شکر	آق	لج
سایه بان	سپر	ستاد (س ت)	عناد
شمسیه	جنه	اخذ	
شمسی	قلقان	آلمق	ستوه س مضمومه
سبا (س ب)	سپری	ستاره	عذاب
سبا یمن اولکه سنده	انتها	کوکب	عذاب
سبا برشهر در	آخر	یلدز	سخت (س خ)
سبزی	سپس	سترون	خشن
خضراء	بعد	عقیم	درشت
یشل	صکره	قصر	سخره
سبك	سیستان	ستایش	بلااجره
خفیف	اظباء الکلب	مدح	اجرتسز
یونکل	کوپك ممه سی	اوکش	سخن
سبوس	سنج	سترون	کلام
نخاله	استقلال المده	تزیین	شوز
کیك	اوج بش کون	تراش ایتمك	

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:52 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(س د) (س ر)			
سدره نشینان	سرانداز	سرایدن	سرخس
ملائکه مقربین	قالیجه	تغنی	سرخس
مقرب ملائکه لر	قالیچه	طرب	سرخس
سر (س ر)	سراندیب	سربار	سرخوش
راس	سراندیب	علاوه	مکیف
باش	سراندیب برطاغدر	یولکباشی	سرخوش
سراب	سرای	سربرتافتن	سرداب
سراب	بیت	عاصی	سرداب
سراب	ابو	عاصی	سرداب
سراپا	سرایان	سربرزانو نشستن	سرد
مجموع	مغنیان	مراقبه	برد
مجموع	مطربان	متفکر	صوغ
سراپرده	سرای جاوید	سربرکریبان زدن	سرسبز
سرادق	جنت	فکر	طراوت
سراپرده	جنت	تصور	طراوت
سراچه	سرای جزا	سرپنجه	سرفراز
بیت الصغیر	عالم آخرت	ابو القوه	والامرتبه
کچک ابو	قیامت کونی	قوتلی	عالیجاه
سرایدار	سرای سپنج	سرپیچیدن	سرنامه
سرابدار	دنیا	باغی	عنوان
سرایدار	دنیا	طاغی	عنوان
سرآیمه	سرای سرور	سرتاسر	سرنوشت
مختل الدناع	میخانه	جمله	قضای ازلی
شاشمق	میخانه	جملهً	باش یازوسی
سرانجام	سرای ششدر	سرخر	سرو
عاقبت	دنیا	راس الحمار	شجرالحیة
صکره	دنیا	اشکباشی	سروی

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(س ر)	(س ز)(س ف) س ق)	(س ك)(س ل)(س م)	(س ن)
سره	سرمه	سقلاب	سمند آته مخصوص
تام العیار	کحل	سقلاب رومده	برر نکدر
رایج	سرمهٔ	سقلاب برولایتدر	آته قوله ضاریه مایل در
سرهنك	سرنای	سقراط	سمندر برجانلی در
باشبوغ	سرنای	سقراط برحکیم	آتشده متکون
	سرنای	سقراط یونانیدر	اوله جق
سریر	سرود	سکنه س مکسوره	سمنو
سریر	نغمه	بیرم	سمنو
نخت	طرب	آی دموری	سمنو
سرشت	سروش	سلجوق (س ل)	سمور
خلقت	ملك	سلجوق	سمور
خلقت	ملك	سلجوق	سمور
سرشك	سزا (س ز)	سلحشور	سنجر (س ن)
دمع	جزا	سلحشور سلاح	سنجر پادشاه
کوزیاشی	مکافات	سلحشور قارشدیجی	سنجر اسمیدر
سرکه	سفال (س ف)	سلق	سندلی
خل	خزف	سلق	کرسی
سرکه	سقسی	پنجار	اسکمله
سرکنکبین	سفت	سلم	سندهٔ
سکنجبین	مضبوط	سلم فریدونك بیوك	فضله
سکنجبین	مضبوط	سلم اوغلیدر	اورس
سرب س مضمومه	سقیط (س ق)	سل	سنك
آنك	سقط	سل	حجر
قورشون	یرمز	سل مرضی	طاش
سرفه	سقف مینا	سمر (س م)	سنك برشیشه زدن
سعال	سما	حکایه الیل	توبه
اوکرك	کوك	کیجه لاقرتیسی	توبه

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ش ا)	(ش ب)	ش ت ش ج ش ح ش ر	ش س ش ش ش ع ش غ
شاهدجان	شب	شترنج (ش ت)	شست
محبوب	لیل	سطرنج	ابهام
دلبر	کیجه	طاوله	باش برمق
شاه درخت	شباب	شتردل ش مضمومه	شست ش مکسوره
شجرصنوبر	شباب	حقد	جلس
چام آغاجی	یکیتلك	کینه	اوتوردی
شاه زاول سلطان	شب افروز	شترمرغ	شستن ش مضمیرمه
شاه زاول محمود	قر	نعامه	غسل
شاه زاول لقبیدر	آی	دوه قوشی	یقه مق
شاه نامه	شب پره	شجرهٔ مریم (ش ج)	شش (ش ش)
شاه نامه	خفاش	بخورمریم	سته
شاه نامه	یراسه قوشی	بخورمریم	آلتی
شاه نشین	شب بوی	شحنهٔ نجف (ش ح)	شش ش مضمومه
شهنشین	عین البقر	حضرت علی	ریه
چقمه کوشکی	کل کاوچشم	عل حضرتلری	جکر
شاهی	شبستان	شخ (ش خ)	شعرمردمك (ش ع)
پادشاهلق	حرم سرای سلطان	جبل	مقله
سلطنت	خسروانی خلوتخانه	طاغ	کوزبیکی
شاهین	شبیخون	شد ش مضمومه	شعبده
شکاری قوش	کیجه چاپلی	صار	شعبده
		اولدی	شعبده
شابان	شبان	شرنك (ش ر)	شغال (ش غ)
حری	راعی	سم	ثعلب
یراشق	جوبان	زهر	چقال
شایسته	شبان وادی ایمن	شست (ش س)	شلتوك (ش ل)
حقیق	موسی	ستین	
یراشق	موسی	آلتمش	چلتوك

Digitized by Google

Original from PRINCETON UNIVERSITY

Generated on 2015-08-10 12:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ش م)(ش ن)	(ش و)	(ش ه) (ش ی)	(ص ا)
شمابل	شنا	شورباج	شیر
احسن الجبله	سباحت	شورباج	اسد
ذاتی ابو	صوده یوزمك	چوربا	اسلان
شمشیر	شنفتن	شه (ش ه)	شیراز
سیف	سماع	صاحب	شیراز
قلج	ایشتمك	خداوند	شیراز
شمن	شنان ش مضمومه	شهباز	شیرماهی
عبدهٔ اصنام	جوغان	بلبان	آق بالق
بت پرست	جوغان برنباتدر	بلبان برقوشدر	
شمشاد ش مکسوره	شو (ش و)	شهدانه	شیرویه
مرزنجوش	لیل	ورق الخیال	شیرویه
مرزنکوش	کیجه	بنك	شیرویه
شمار ش مضمومه	شوکران	شهریار	شیفته
حساب	طمعا	سلطان	عاشق
صابی	بالدران	پادشاه	عاشق
شنبلید (ش ن)	شوی	شهنشاه فلك	شین
حلیه	زوج	شمس	اقعد
شنبلیت	ار	کونش	اوتور
شنکرف	شوان	شیپور (ش ی)	شیون
شنجرف	راعی	نفیر	مصیبه
زنجفر	چوبان	شیپور	بلا
شنکول	شوخکین	شید	شیهه
مطبوع	دنس	زرق	صهیل
مقبول	چرکین	حیله	کشردی آت کشمسی
شنیدن	شوز	شیب	صابون (ص ا)
سماع	ملح	صفلی	صابون
ایشتمك	طوزلق	الچق	صابون

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 12:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ك ا)ك ب(ك ت(ك ج	(كد)(كر)	(ك ز)	(كث)(كس)(كش)
كاه	كدخدا (كد)	كردكار	كثر
زمان	صاحب البيت	الله	معوج
زمان	اوصاحبى	تاكرى	اكرى
كبابه (كب)	كدو	كرشمه	كثردم
حب العروس	قرعه	ادا محبوبك كوزينان	عقرب
قوپرلغى ببر	قبق	ادا اشاره ايلكدر	عقرب
كبك	كر (كر)	كرو	كس (كس)
جمل	اصم	سفينه الصغير	شخص
ككلك	صاغر	چك كى	كسه
كبى	كرب	كرياس	كسا
قرد	غم	فوقانى بيت	حلس
ميمون	غصه	كوشك	كليم
كت (كت)	كركدن برقوشدر	كرته	كساد
سرير	كركدن هندستانده	قيص	بلارواج
نخت	كركدن مخصوصدر	كرملك	رواج سز
كتيره	كركس	كريز	كسرى ك مكسوره
صمغ	نسر	فرار	كسرى نوشيروانك
صمغ	آق بابا	قاچق	كسرى لقبيذر
كج (ك ج)	كرمانشاهان	كز (كز)	كس ك مضمومه
منجنى	كرمانشاهان	عن	فرج
اكرى	كرمانشاهان	دن	آم
كج آغند	كرايه	كزلك	كشتى غم (كش)
حوقال	اجرت	سكين	دنيا
كج كلاه	كرايه	بچاق	دنيا
محبوب	كردار	كزبره	كشف
دلبر	شغل	كشنيز	كشف
	ايش	كشنيز	بغلو بغه

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:28 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(كش)(كف)	(كل)		(كم)
كشمير	كفتر	كليد	كله كوشه بر آسمان
كشمير	حما	مفتاح	عظمه
كشمير	كوكرجين	انختر	عظمت
			كليجه اوزبه در
كشور	كفجه	كليسا	كليجه
فيجور	قاشغ	كليسا	كليجه
آچلق	قاشغ	كليسا	كوچك ياغلى اكمك
كشيش	كف دريا	كله	كم (كم)
راهب	زبدالبحر	جمجمه	قليل
پاپاس	دكزكپوكى	تپه	آز
كش كمكسوره	كفش	كلاله كمضمومه	كمان
كه اش محففيدز	بابوج	مجعد	قوس
كدرابطه واش	قندره	قورجق صاج	يای
كشت ضميرغايبدر	كفل	كلاه	كمان رستم
زرع	كفل	قلنسو	قوس وقرخ
آكين	سرين	بورك	الكم صاغمه
كشور	كل (كل)	كلاهداری	كمر
اقليم	اقرع	سلطنت	وسط
مملكت	طاز	پادشاهلق	بيل
كش كمضمومه	كلات	كلاه زمين	كربسته
قتل	كلات	سما	مستعد خدمت
اولدرمك	كلات برملكدر	كوك	خدمته مستعد
كشا	كله خشك	كلبه	كمين
قتح	سودائى	بيت المحقر كچك	قرموص
آچمق	دلى	بوجق اوطه يه دينور	پوصويه كزلنمش عسكر
كفتن (كف)	كلك	كلوخ	كا كمكسوره
قول	خنصر	مدر	بسباسه
سويلك	كچك برمغ	كرپچ قطعه سى	بزباز دارو

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:28 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(كن)	(كو)	(كه)	(كى)
كنار	كنون	كون خر	كهين
شط	الحال	ابله	صغير
سوك	شمدى	دلى	كوچك
كندو	كوچ (كو)	كوهان	كه ك مضمومه
كندوج	نقل	سرج	جبل
صرپون	نقل	ايز	طاغ
كنده	كودك	كوى	كهسار
خندق	طفل	جاده عظيمه	طاغى چوق
خندق	ايچ اوغلان	شاهراه	طاغلق اولان محلدر
كنعان	كور	كه (كه)	ى (كى)
كنعان	اعمى	تبن	متى
كنعان	كوزسز	صمان	قچن ايله
كنيز	كوردل	كهر	كيخسرو
جاريه	عديم البصيره	كهيت	كيخسرو
جاريه	بصيرتسز	قيوقرمزى آت	كيخسرو
كنار ك مكسوره	كوسه	كهربا معدنيا تدن	كيقباد
تعانق	كوسج	معلوم صارى ذى	كيقباد
قوجق	كوسه	قيمت نسنه كه آندن	كيقباد
كن كون مخففيدر	كوشيدن	جبوق طاقمى وتسبيح	كيفر
مقعد	سعى	دانه سى و امثالى	عرض
كوت	چالشمق	اعمال اولنور	مكافات
كنشت مجوس	كوفته	كه ك مكسوره	كيكاوس
كنشت ويهود معبدينه	مسحوق	صغير	كيكاوس
كنشت دينور	دوكولمش	كوجك	كيكاوس
كنكره	كوكو	كهتر	كيك
شرفه		اصغر	برغوث
طبقه طبقة	قوشك سسى	كوچكرك	پيره

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:29 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ك ى)	(ك ا)	(ك پ) (ك ذ) (ك ر)	
كيك درشلوار افكندن	كيوه	كاه	كرد
مضطرب	كفش جامكى	زمان	رجوع
قرارسز		زمان	دونمك
	كيهان خديو		
كيوان	سلطان افخم	كاهواره	كرد آكرد
زحل	عظمتلو پادشاه	مهد	متعاقب
زحل		بشك	برى برك اردنجه
	كاز ك فارسى		
كيومرث	مقص	كپ (ك پ)	كرد آلوده
كيومرث	مقص	كلام	مغبر
كيومرث		سوز	توزلى
كيان	كازرك كازر مصغر يدر		
كوكب	قصار	كدكدى ك مضمومه	كردش
يلدز	چربجى	دغدغه مع د	تغيير
		قجلمق	بوزمق
كيسه	كازركاه شيرازده		
طوبره	كازركاه بريردر	كذاردن (ك ذ)	كردن
صره	كازركاه شيخ سعدينك مقبره سيدر	وضع	جيد
		قويمق	بيون
كيش		كذشت	كردن خاريدن
دين	كام	عبور	اعتذار
مذهب	خطوه	كچمك	عذر
	آديم		
كيله		كر (ك ر)	كرذنكش
كيل	كاميش	ان	صاحب قوه
اولچك	جاموس	اكر	قدرت صاحبى
	صو صغرى		
كيمخت	كاو	كرايدن	كردن نهادن
صغرى	بقر	قصد	تذلل
صغرى	اوكوز	نيت	تواضع
كيميا	كاوزبان	كرد	كردون ميثا
مكر	لسان الثور	غبار	سما
حيله	صغردلى برنباتدر	توز	كوك

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:29 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ك ر)		(ك ز)	(ك س)(ك ش)(ك ل)
كرشاشب رستم زالن	كردو	كربه	كزاف
كرشاسب جداعلى	جوز	سنور	عبث
كرشاسب سيدر	جوز	كدى	فايده سز
كركر آزربايجانده	كرستن	كريختن	كزلك
كركر بويردر	بكا	فرار	سكين
كركر	اغلمق	قاچمق	بچاق
كرمابه	كرويدن	كردزابل	كزيده ك مضمومه
حمام	تصديق	رستم	منتخب
حمام	اينانمق	رستم	ممتاز
كرم وسرد	كره	كرز	كستاخ (ك س)
راحت ومشقت	عقده	عمود	جور
كوج وراحتلق	دوكه	كرز بر نوع سلاحدر	جور
كرامى ك مكسوره	كره برباد	كرسنه چشم	كستردن
محترم		حريص	فرش
غزتلو	دوكه	آج كوزلى	دوشه مك
كران	كريه	كرك	كشنيز (ك ش)
ثقيل	بكا	ذئب	جلجلان
آغر	آغله	قورد	كشنيز
كران	كريبان دامن كردن	كركان	كشنه
غالى	مراقبه	كركان	جوعان
بهالى	مراقبه	كركان	آج
كرد	كراز	كز (ك ز)	كل ك مكسوره معل
مدور	خنزير الفحل	زراع	طين
دكرمى	اركك طنكوز	ارشون	چامور
كرداكرد	كربز	كزر	كل ارمنى
اطراف	عيار		كل ارمنى
سونلر	عيار	جزر	كل ارمنى

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:29 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(كل) (كم) (كن)	(ك و)		
كله	كنج شايكان	كوت	كوپال
شكايه	لايق السلاطين	مقعد	كوپال
كله	پادشاهلره لايق	كوت	كوپال
كل ك مضمومه	كنبد ك مضمومه	كوزن	كو
ورد	قبه	بقر الوحشى	كلم
چچك	قبه	كاوكوهى	سويله
كل سرخ	كنبد ازرق	كوساله	كويد
ورد احمر	سما	عجل	يتكلم
قرمزى چچك	كوك	طنه	سويلر
كار ك مضمومه معم	كنبد اعظم	كوشت	كودرز
حواله	فلك الافلاك	لحم	كودرز
اصمرلمق	عرش اعظم	ات	كودرز
كمان	كنبد خفرا	كوهر	كورخان چين
ظن	سما	لوء لوء	كورخان پادشاهك
كمان	كوك	مروايد	كورخان اسميدر
كمكرده يى	كنجشك	كوهرسفتن	كورشكاو
بلاعلم	عصفور	انشا	نباش
نشانسز	سرچه	انشا	كفن صويجى
كنج (كن)	كنك	كوهرملك	كوز
كنز	ابكم	شهزاده	ضرط
خزينه	دلسز	شهزاده	فص
كنج بادآور	كو (ك و)	كو ك مضمومه	كوسفندكشان
كنج بادآور	مغاك	طوب	عيداضحى
كنج بادآور	چقور	طوب	قربان بيرامى
كنج آلهى	كواره	كوارا	كوس
قناعه	مهد	سريع الهضم	اذن
قناعت	بشك	تبرچچى	قولق

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:29 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ك و)	(ك ه)	(ك ى)	(ل ا)(لب)
كوش پچ	كوناكون	كهركستر	لابه (ل ا)
تاديب	لونالون	سخنى	كلام
قولق بورمق	درلودرلو	همتلو	سوز
كوش كردن	كواه	كيومرث (ك ى)	لاخ
استماع	بينه	كيومرث	حمل
ايشمك	شاهد	كيومرث	ير
كوش موش	كويا	كيهان	لاشكن روس
اذان الفار	صاحب ناطقه	دنيا	لاشكن مملكتنه قريب
مرزنكوش	كليم	دنيا	لاشكن برطاغدر
كوشوارفلك	كويای كهواره	كيا ك مكسوره	لاشه
هلال	عيسى	حشيش	جيفه
بركيجه لك آى	عيسى	اوت	شن
كوشيار	كه (ك ه)	كيتى	لال
كوشيار فارسى الاصل	زمان	دنيا	ابكم
كوشيار برحكيم اسميدر	زمان كاه تخفيفيدر	دنب	دلسز
كوكرد	كهوارهٔ فنا	كيتى بان	لاله
كبريت	دنيا	سلطان	شقايق النعمان
كبريت	دنيا	پادشاه	لاله
كول	كيهان ك مكسوره	كيرودار	لانه
ابله	دنيا	اخذ	وكر
دلى	دنيا	طوتمق	اين
كولخن	كهر ك مضمومه	كيس	لاوه
طون	جوهر	طره	تبصبص
كلخن	كوهر	صاچ	مملق
كون	كهرعقدفلك	كيو	لب (لب)
لون	كواكب	كيو كودرز	شفه
بوى	يلدزلر	كيو اوغليدر	دودق

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:30 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ل ب) ل پ (ل ت)	(ل ج) (ل خ) ل ر (ل ع)	(ل غ) (ل ف) (ل ق)	(ل ك) (ل ن) (ل و)
لباد يغمورلغه	لتين	لعل روان	لك (ل ك)
لباده دينوركه	لغت افرنجى	راح	ماتين الف
لباد نغموراوكونده	افرنجى لغت	باده كلكون	ايكى يوزبيك
اثواب اوزرندن كيلور	لتره	لعل طراز	لكه
	كلام المرموز	الله	علامه
لب آفتاب	رمزلى سوز	تاكرى	نشان
شعاع الشمس			
پرتو	لج (ل ج)	لعاب ل مضمومه	لكن
	لدعه	عنكبوت	لقن
لب سفيد كردن	تيمه	اورمجك	لكن
تبسم			
تبسم	لجلاج	لعبتان ديده	لكلك
	لجلاج قاربازلك پيرى	انسان العين	لقلق
لبا	لجلاج اولان كسنه در	كوزبيكلرى	لكلك
لبا	لجن	لغزيدن (ل غ)	لكام ل مضمومه
آغوز	حماء	زلق	لجام
	چامور	سورچمك	قنطارمه
لباس راهب			
ثوب الاسود	لج ل مع چ فارسى	لغام	لتك (ل ن)
قره اوربه	وجه	لحام	فوطه
	يوز	قنطارمه	فوطه
لبنان ل مكسور	لخت (ل خ)	لفت (ل ف)	لواش (ل و)
لبنان	بعض	لفت	لواش
لبنان	پارچه	شلغم	لواس معروف اكمكدر
لپه (ل پ)	لر	لقمه (ل ق)	لوح ناخوانده
لقمه الكبير	لر	لقمه	علم لدنى
بيوك لقمه	لر	لقمه	غيب علمى
لت (ل ت)	لعل آبدار	لقمه خليفه	لوبيا ل مضمومه
شرحه شرحه	شفه المحبوب	برحلوادر	فاصولى
پارچه پارچه	محبوبك دودقى	قاضى لقمه سى	بوكرلجه

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:30 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ل ب) ل پ (ل ت)	(ل ج) (ل خ) ل ر (ل ع)	(ل غ) (ل ف) (ل ق)	(ل ك) (ل ن) (ل و)
لباد يغمورلغه	لتين	لعل روان	لك (ل ك)
لباده دينوركه	لغت افرنجى	راح	ماتين الف
لباد نغموراوكونده	افرنجى لغت	باده كلكون	ايكى يوزبيك
اثواب اوزرندن كيلور	لتره	لعل طراز	لكه
	كلام المرموز	الله	علامه
لب آفتاب	رمزلى سوز	تاكرى	نشان
شعاع الشمس			
پرتو	لج (ل ج)	لعاب ل مضمومه	لكن
	لدعه	عنكبوت	لقن
لب سفيد كردن	تيمه	اورمجك	لكن
تبسم			
تبسم	لجلاج	لعبتان ديده	لكلك
	لجلاج قاربازلك پيرى	انسان العين	لقلق
لبا	لجلاج اولان كسنه در	كوزبيكلرى	لكلك
لبا	لجن	لغزيدن (ل غ)	لكام ل مضمومه
آغوز	حماء	زلق	لجام
	چامور	سورچمك	قنطارمه
لباس راهب			
ثوب الاسود	لج ل مع چ فارسى	لغام	لتك (ل ن)
قره اوربه	وجه	لحام	فوطه
	يوز	قنطارمه	فوطه
لبنان ل مكسور	لخت (ل خ)	لفت (ل ف)	لواش (ل و)
لبنان	بعض	لفت	لواش
لبنان	پارچه	شلغم	لواس معروف اكمكدر
لپه (ل پ)	لر	لقمه (ل ق)	لوح ناخوانده
لقمه الكبير	لر	لقمه	علم لدنى
بيوك لقمه	لر	لقمه	غيب علمى
لت (ل ت)	لعل آبدار	لقمه خليفه	لوبيا ل مضمومه
شرحه شرحه	شفه المحبوب	برحلوادر	فاصولى
پارچه پارچه	محبوبك دودقى	قاضى لقمه سى	بوكرلجه

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:30 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ل ه)(م ا)			(م ت)
له (ل ه)	مارنه‌سر	مام	ماه‌نخشب اول آیدر
مضمحل	سما	والده	ماه‌نخشب مقنع
اپریمش	کوك	آنا	ماه‌نخشب خراسانی
مارچوبه	مازریون	مامیران	نخشب‌شهرینه
هلیوم	زیتون‌الارض	بقله‌الخطاطیف	قریب‌سیام
قوش‌قوناز	سدا کن برنباتدر	قرلنقیج‌اوتی	دامنده‌شعبده
برنباتدر	استسقادفعنده‌مجربدر	مان	ایله پیدا ایتمشدی
ماردوزبان (م ا)	مازو	بیت	ماه‌نو
مذبذبین	مازوج	او	هلال
انکی‌یوزلی	مازوج	مانا	یکی‌آی
مارش	ماس	شبیه	ماهیانه
مارش	نفخ	بکزر	مشاهره
مارش	شش	مانوش برطاغدر	آیلق
مارشکم‌سوراخ	ماست	مانوش منوچهرآنده	
مزمار	رائب	مانوش دنیایه‌کلدی	متاره (م ت)
یدی‌بوغوملی‌نای	بوغرت	ماه	ابرق
مارضحاکی		قر	آفتابه
سلسله	ماقوت	آی	مترس
زنجیر	ماقوت برمغتبر	ماهپاره	او یوق
مارقشیشا	ماقوت حلوادر	محبوب	طراعه
مرقشیشا	ماشه	دلبر	متواری
روشناطاشی برجوهردر	کلبتان	ماهتاب	اختفا
مارندر مادراندر	ماشه	بدر	کزلنمك
مخففیدر	ماکیان	اون‌درت کیجه‌لك	مته
اوی آنا	دجاجه	ماه کاشغر ترکستانده	مثقب
یعنی کندلکنه‌نه‌سی دکل	طاوق	ماه کاشغر برشهردر	بورغی
		ماه کاشغر	

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:30 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(م ث)(م ج)(م ح)	(م خ)(م د)(م ذ)(م ر)		
مثل عطارد (م ث)	مخران (م خ)	مراغه	مرك
مثل عطارد كاتب	مخران	مراغه	موت
مثل عطارد ومنشى وشاعر ووزير ومدير ومحاسبه جيه دينور	مخران بركليسا اسيمدر	مراغه	اولوم
	مدار (م د)	مرجان	مركز خورشيد
	كرهٔ ارض	لوءلوء	سماء الرابع
	كرهٔ ارض	لوءلوء	دردنجى كوك
مجاجنك (م ج)	مدهوش	مردمك	مرك موش
آلت مصنوعه	حيران	انسان العين	سم الفار
زيق آلت مصنوعه در زنان مشتهى يه	شاشمق	كوز بيكى	صيچان اوتى
سيك بدلى استعمال ايدرلر	مدين بحر مغرب	مرز	مرغ عيسى
	مدين سواحلنده	ارض	خفاش
	مدين برملكدر	بر	يراسه قوشى
مجرى عطارلرك قطو وضع ايليه جك قطو ظرفدر	مدارس م مضمومه	مرزنكوش	مرغك دانا
	مدارس رجالدن	حبق الفتى	طيطوا
	مدارس برشخصدر	صيچان قولغى	طوطى
مجمر آتش منقل	مدبران فلك	مرزه	مرغ نامه آور
منقل	سبعه سياره	شطربه	هدهد
	سبعه سياره	بستانى صعتر	ابيك قوشى
مجاوران فلك سبعه سياره	مذ (م ذ)	مرغزار	مرغ ياقوت پر
	صاخب	مرتع	نار
سبعه سيارهٔ	خداوند	چايرلق	آتش
محك زرين	مذاب م مضمومه	مرغزار عقبى	مروز
محك	ذوب	جنت الماوى	كثرى
محك	ارتمش	جنت الماوى	ارمود
محراب شكر بوزه	مر (م ر)	مرغول	مرزعه خاك
محراب شكر بوره	حساب	مفتول	ارض
محراب شكر بوره	ضايى	بوكلم	بر

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:30 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(م ز)(م ژ)	(م س)(م ش)	(م ص)(م ع)	(م غ)
مرزعه دانه سوز	مژدکانی	مشت م مضمومه	معجزه مسیح
دنیا		جمع	معجزه مسیح
دتیا	مشتلق	آوج	معجزه مسیح
مزاج کوهران	مژده	مشك بید	سمادن نازل
عناصر اربعه	بشارت		اولان مائده در
عناصر اربعه	بشارت	سلطانی سکود آغاجی	
			معلق زن
مزاجکوی	مس م مکسوره	مشك زمین	رقاص
متبصبص	نحاس مع س	سعد	رقاص
خوش آمدجی	پاقر	طوپلاق	
			مغاك (م غ)
مزنا	مسافران والا	مصر م مکسوره	حفره
میزان	طالبان حق	مدینه مع ص	چقور
میزان	حق طالبلری	مملکت	
			معمورهٔ عمر ولیث
مزد م مضمومه	مسدس عالم	معشوق تنکدل (م ع)	شیراز
اجرت	جهات سته	دنیا	شیراز
کرا	جهات سته	دنیا	
			مغ
مزدیر	مشعله خاوری (م ش)	معمورم	ضباب زمینه ملاصق
اجیر	شمس	شیراز	کورطمان بخاردر
مزدور	کونش	شیراز	
			مغناطیس
مژدك (م ژ)	مشکویه	معن معن زائد	مقناطیس
مژدك مژدك نوشیروان	بیت الصنم	معن برامیر نامدار	دمور قابجی
مژدك دده سی قبار	بتخانه	معن ایدی	
			مغ
عهدنده	مشمش	معدهٔ انبار م مکسوره	مجوس
ادعای نبوت	مشمش	اکول	آتش پرست
ایلشدر	اریك	چوق یه یه جی	
			مغکده
مژکان م مکسوره	مشك م مکسوره	معجر غالیه کون	میخانه
مقله	مسك	لیل	میخانه
کپرك	عطر	کیجه	

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:31 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

م ف) م ف (م ك) م ل	(م م) م ن)	(م و)	أ
مغيلان	ملك نيروز	منجلاب	موكب
مغيلان	آدم	متعفن	عسكر
ديكنلى آغاج	آدم	پيس	نظام
مفلاك (م ف)	مل م مكسوره	منجنيك	مو م مضمومه
مسكين	خمر	منجنيق	شعر
دانجى	مى	منجنيق	قيل
مفرح كران فلك		مند	موبد مجوسنده
ملائكه	ملعكار شيطانى	ذو	موبد اولودانشمند
ملائكه	زراق	الو	موبد دركه مسائل
	مرايى	منبر نه پايه	مشكله يه جواب ويروب
مقامات رضوان (م ق)		عرش اعظم	موجان
طبقات جنان	مملان (م م)	عرش اعظم	چشم پر كرشمه
جنت لر طبقه لرى	مملان	منو مينو مخففيدر	وخواب الود
مقام مصلى	مملان	جنت	مور معناسنه در
ابراهيم		جنت	نمل
ابراهيم	منا (م ن)	منوجهر بهشت رو	قرنجه
	طريق	صبيح	موريانه
ملك (م ك)	يول	مليح	عث
مص مكيدن		منادى اسلام	دمور قوردى
امك مخففيدر	مناخ	موءذن	موزه ذركل ماندن
مكيث	واسع	موذن	عاجز
تاخير	بول	منشى فلك	وزطه محنتده قالن
تاخير	منازل شناسان ٢	عطارد	موزه نهادن
ملايك پى (م ل)	عارفان	عطارد	اقامت
خير مقدم	عارفلر		طورمق
اياغى اوغورلى	منبل	موالید سیه كانه	موسه
ملكشاه سنجرك	كاهل	افلاك تسعه (م و)	نحل
ملكشاه دده نك	تنبل	افلاك تسعه	آرى
ملكشاه اسميدر			

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:31 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(م و)(م ه)			(م ی)
موسیقار	مه پرستان	مهرخاوران حکیم	مهرهٔ لاجورد
موسیقار برساز	عاشقان	مهرخاوران انورینك	سما
موسیقار اسمیدر	عاشقان	مهرخاوران لقبیدر	کوك
موش	مهد مینا	مهرکیا	
فاره	سما	ببروج الصنم	مهندس فلك
صیحان	کوك	سوکی اوتی استصحابی	زحل
موغ	مهواره	بین الناس	زحل
مجوس	مشاهره	محبوب القلوب	
آتش پرست	آیلق	اولغی مؤثردر	می (م ی)
موغان	مه م مکسوره	مهین	عقار
موغان آزربایجانده	عظیم	اعظم	باده
موغان بردلکشاپردر	اولو	زیاده اولو	می
			ماءالورد
مومیایی	مهر	مهان م مضمومه	کلاب
مومیایی	محبت	ذلیل	
مومیایی	دوستلق	خوار	می پخته
			عقیدة العنب
موی	مهر	مهرخم	بکمزه
شعر	شمس	صمت	
قیل	کونش	سکوت	میخوش حلاوت
	مهراب پادشاه کابل		مض وحموضت
موی ازکف برآمدن	مهراب اسمیدر که قزی	مهردهانان	میخوش آرسنده
امر محال	مهراب رستمك والده	صائم	برطعم لطیفدر
محال امر	سیدر	اورجلی	
مویینه	مهراج	مهرهای سیمابی	میدان
فروه	مهراج هندپادشاهك	نجوم	میدان
کورك	مهراج اسمیدر	یلدزلر	میدان
مه (م ه)	مهربانی	مهرهٔ سیم	میدان اغبر
قر	مهربانی موسقیده	قر	ارض
آی	مهربانی برلخندر	آی	بر

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:31 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(م ی)	(ن ا)		
میدان خاك	میشته مغلم یهودلردر	نابنوا	ناشتا
کرهٔ ارض	میشته که خاخام	ضایع	لقمه الصاح
یر کره سی	میشته تعبیراولنور	ضایع	قهوه آلتی
میرز	میغ	نابود	ناصیه داران پاك
سب	سحاب	معدوم	ملائکهٔ کرام
صاروق	بولت	معدوم	کرام ملکلر
میمند غزنین	میلاد	ناتراشیده	ناطور کنجه
میمند مضافاتندن	تلمیذ	غیرمقبول	تبصبص
میمند برسنجقدر	چراغ	یونولمدق	تملق
میمون	میلی	ناچار	ناطوری اکین
قرد	سنور	لاعلاج	ناطوری وبستان
میمون	کدی	مشورتسز	ناطوری بکجیلرینه دینور
میمون	میوهٔ دل	ناف	ناغوش
مسعود	ثمرالقب	سره	غوطه
مبارك	اولاد	کوبك	صویه طالمق
میانه م مکسوره	نا (ن ا)	ناخدا	ناف شب
وسط	ماء	ملاح	نصف الیل
اورته	صو	کمی صاحبی	کیجه اورته سی
میان	نا	نارنك	نافه بوی
بل	حلقوم	نارنخ	بخر
وسط	بوغاز	نارنج	آغزی قوقان
میانه	ناب	نارونـد	نافهٔ هفته
میانه آزربایجانده	خالص		یوم الثلثا
میانه براولکه در	صاف	نارون آغاجی	صالی کونی
میزبان	ناپروا	ناره	ناقوس
مضیاف	لاقید	میزان	ناقوس
قونق صاحبی	لاابالی	قپان	ناقوس

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:33 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ن ا)		(ن ب)	(ن پ)
ناکاج	نامه	ناورد	نبرد
بلاوقت	مکتوب	حرب	حرب
وقت‌سز	بیورلدی	صواش	دوکوش
ناکام	نامه	ناوك سحری	نبس
محروم	کلام الله	سب	حفید
مایوس	کلام الله	بددعالق	قزاولادی
ناکزیر	نانخورش خانه	ناوه	نبیر
لاعلاج	ادام البیت	مجوف	حفیده
مشورتسز	سرکه	ایچی اویولمش	قزاولادی
ناکوار	نان دهقان	ناویدن	نی ن مضمومه
بطی الهضم	خبز السلطان	تبختر	قرآن
هضم اولمیان نسنه	پادشاه اتمکی	صالنمق	قرآن
نال	نان زرین شمس	ناویزه	نبیذ
مزمار	کونش	ملوث	بشارت
دودك	نان فیروزخانی	پیس	مژده
ناله	نان فیروزخانی	ناهید	نپراش (ن پ)
انین	نان فیروزخانی	زهره	زکی
ایکلتی	ایرانده یرقسم اکمکدر	زهره یلدزی	زیرك
ناموس اکبر	نان کرم چرخ شمس	نای	نپور
جبریل	کونش	مرفار	نفیر
جبریل	نانوا	دودك	نفیر
ناموسکاه	خباز	نائب تکری	نپی
معرکه	اکمکجی	خلیفه الله	قرآن
عسکریری	ناو	اسلام پادشاهی	قرآن
	منفذ	نبارش (ن ب)	نپی ن مضمومه
	دلك	عمود	قران
		دستك	قرآن

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:33 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ن ت)(ن ج)(ن خ)	(ن د)(ن ر)	(ن ز)(ن ژ)	(ن س)
نتیجه سنك (ن ت)	نخشه	نرمسار	نسترن (ن س)
نار	برهان	حلیم	
آتش	حجت	حلیم	آغستوس کلی
نتاسیدن	نختین ن مضمومه	نرخ ن مکسوره	نسرین
راحه	اولین	سعر	
راحت	اولکی	بها	وان کلی
نجوان (ن ج)	ند (ن د)	نرح (ن ز)	نسرین نوش
زغفران	فصل	نزح ارمنیه مملکتنك	نسرین نوش
زغفران	ارتق	نزح اسمیدر	نسرین نوش
نخ (ن خ)	ندب نرداونده که	نزد	سقلابك قزنك
تل	ندب حالاطرله تعبیر	عند	آدیدر بهرام
زشته	ندب ایتدیکمز اویون آندن برقسمدر	یانك	کورزوجه سی ایدی
نخجد		نزدیك	نسك
خبث حدید	ندا ن مکسوره	قریب	عدس
دمور پوق	صیحه	یاخود	مرجمك
نخچوان	باغرمه	نژاد ن مکسوره	نسل ادهم
نخچوان	نر (ن ر)	مهزول	نسل ادهم قره اوزم
نخچوان	مذکر	آریق	ادهم نسلی شرابیدر
نخچیر	ارکك	نژاده ن مع ژای	نسودی
صید	نرد	جوهر اصل فارسی	زارع
آو	کعبتین	ذاتلی چوهر	اکنجی
نخست	کعبتین	نژاد ن مکسوره	نسا ن مکسوره
اول	نردبان	اصل	نسا خراسانده
ابتدا	سلم	نسب	نسا برملکدر
نخشب	بصمق	نژند	نسیان
نخشب ترکستانده	نرکس	متغیر الحال	مخالفت
نخشب برملکدر	نرجس	پریشان	خلاف ایتمك
	نرکس		

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:33 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ن ش)	(ن ع)(ن غ)	(ن ف)(ن ق)	
نشت (ن ش)	نشیدن نشانیدن	نغز	نقدشدش روزه
ضایع	وضع مخففیدر	حسن	دنیاومافیها
خراب	قومق	کوزل	دنیاومافیها
نشك	نشیمن	نغم زیرزمینده	نقش آباد
صنوبر	محل	نقب یول ایتمك	راح
چام آغاجی	اوتورجق یر	دلمك معناسنه	می
نشأ	نشیمن دیو	نغمه عنقا	نقش برآب زدن
متکیف	دنیا	نغمه عنقا موسقیده	محو
سرخوش	دنیا	نغمه عنقا برنوادر	پاك
نشاسته	نعل افکندن (ن ع)	نغاك نون مکسوره	نقش بستن
نشا	تعجیل	ابله	خلق
نشا	تیزیورمك	شاشقین	خلق
نشابور	نعل	نغروج ن مضمومه	نقش بندحوادث
نشابور خراسانده	نعل	مدمك آنکله حمیر	الله
نشابور براولکه در	نعل	اوقلاغی آغاج آچارلر	تاکری
نشان	نعل درآتش	نفت (ن ف)	نقش زیاد
وسم	اضطراب	نفط	موجودالاسم
نشان	قرارسز	نفت یاغی	مفقودالجسم
نشتر نیشتر مخففیدر	نعنا	نفحهٔ روح اول نفحه	نقش کل
نشتر	نعناع	نفحهٔ روح ونفس	عرش امجد
نشتر	نانه	نفحهٔ روح قدسدرکه	فلك اعظم
نشخوار	نعیم پاك	مریم مایهٔ وجود	نقیبان بار
جره	اعمال حسنه	عیسی اولمق اوزره	ملایکه
کویش	ایو ایشلر	جبریل نفخ یوردیلر	ملکلر
نشیب	نغام	نفد جان (ن ق)	نقاب خضران
حضیض	دنس	روح	سما
انیش	چرکین	جان	کوك

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ن ق) (ن ك)	(ن م)	(ن ن)	(ن و)
نقاب نیلی	نکاشتن	نماز	ننکسار
لیل	کتابت	صلوة	مسخ
کیجه	یازمق	نماز	مسخ
نقره ن مضمومه	نکران	نمد درآبداشتن	ننکین
فضله	منتظر	مکر	معیوب
کرمش	باقجی	حیله	عیبلی
نقطه زرین	نکونسار	نمك انکیزیدن	نو (ن و)
شمس	عکس	بکا	جدید
کونش	ترس	آغلمق	یکی
نکاس (ن ك)		نمشه	نوا
نظر	نکون طشت	عقیده	نغمه
باقمق	سما	اعتقاد	آهنك
نکل تازه	کوك	نمکدان	نواخانه
شاب	نکهدار	فم المحبوب	سجن
یکت	حافظ	محبوب اغزی	زندان
نك ن مضمومه	صقلیجی	نمك در آتش افکندن	نواختن
منقار	نکیسا خسرو پرویزك	حرب	تغنی
قوش بورنی	نکیسا چنکی باشمی	غوغا	طرب
نکته بادی	نکیسا اسمیدر سرور خسروانی	نمودار	نواخته
مقبول	انك اثریدر	مرئی	خیرات
کوزل		آشکار	بخشنشلر
نکزیرد	نم (ن م)	نمید ن مضمیرمه	نواد
لاعلاج	رطوبه	مایوس نومید	مخزن
تدبیرسز	رطوبت	محروم محففیدر	مخزن
نکار ن مکسوره	نمود	نك (ن ن)	نواده
صنم	ظاهر	غیب	حفید
دلبر	آشکار	عار	اغل اولادی

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ن و)			(نه) (نی)
نوازاده	نوراهان	نوج	نهاد (ن ه)
حقید	هدیه	صنوبر	قاعده
اوغل اوغلی	تحفه	چام اغاجی	نظم
نواله بر	نورد	نوح	نهاوند
سکین	طی	نوح	نهاوند
بچاق	بوکلمك	نوح	نهاوند
نوای چکاوك			
نوای جکاوك	نوروز	نورکستراسدن	نهنك
نوای جکاوك	نوروز	ظاهر	تمساح
موسقیده برنوادر	نوروز	آشکار	صو اسلانی
نوآیین	نوشتن	نورند	نهال
بدیع	لف	ترجمه	قدان
یکی	دورمك	ترجمه	دیکلمش فدان
نوباوه	نوشو	نوره	نه ن مضمومه
باکوره	حادث	واجبی	تسع
یکی یمش	حادث	حمام اوتی	طفوز
نوبهار	نوشت ن مکسوره	نوشین	نهاز اول قوچ
فصل ربیع	کتب	لذیذ	کراز وتکه یه دینور
بهار موسمی	یازدی	لذتلی	کوسم که همیشه سورونك اوکنجه کیدر
نوسیخ	نوشته	نوکر	
عشقه	مکتوب	ملازم	
صرمشق اوتی	یازلمش	قول	
نوجوان	نوی	نوله	نه پدر
شاب	کلام الله	کلام	آباء تسعه
یکیت	قرآن	سوز	طقوزنجی کوك

نی (نی)		
نود	نو ن مضمومه	نو
تسعین	جدید	تسع
طقسان	یکی	طقوز
		حلقوم
		بوغاز

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(نی)(وا)		(وخ)(ور)	وز(وس)وش(وغ)ول
نیدلان	واذه	وام	وزان (وز)
عبدالجنه	اصل	دین	اهتزاز
آغربصمق	ذات	بورج	یل اسمك
نی ن مکسوره	وارث داود	وح وخ ومضمومه	وزق
لا	سلیمان	نج نج مع خ	ضفدع
یوق	سلیمان	وخ وخ	قور بغه
نیا			وزیر
جد	وارن	ور (ور)	کهیا
دده	مرفق	سبق چوجفلرك	صدر
تیاز	دیرسك	سبق تحته لر یدر که معلم آنکله تعلیم ورر	
ارب			وسمه (وس)
حاجت	وارون		ورق نیل
	مقلوب		چویت اوتی
نیز	ترس	ورا اورا	وسد ومضمومه
ایضا		هو مخففدر	مرجان
دخی	وارونه	اکا	مرجان
	معکوس		
نیواد		ورای پست وبلند	وش (وش)
شجاعت	ترس	لاهوت	حسن اداة تشبیهدر
شجاعت	واژکون	لاهوت	کوزل ماهوش کبی
	مقلوب	ورت	وشاق ومکسوره
نیم		عریان	شاب مع ش
نصف	ترس	جبلق	تازه کنج
بچق			
	والا	ورزش	وغوغ (وغ)
نیوه	اعلی	مشق	صوت ضفدع
بکا	یوکسك	ادمان	قور بغه سسی
آغله			
	وامق	ورزکار	ونوله (ول)
وات (وا)	وامق	زارع	واویلی
کلام	وامق	اکنجی	واویلی
سوز			

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(وه) (ها) (هج) (هد)	(ر)	(ز) (ف)	(ل)
وه (وه)	هرزه (هر)	هزار (هز)	هفت پدر
نج	بطال	الف	سماوات سبعه
په	يكشاق	بيك	يدى كوك
وى	هرات	هزار آوا	هفت دكان
عجيب	هرات	عندليب	اقليم سبعه
عجب	هرات	بلبل	يدى اقليم
ها (ها)			
خذ	هرروزه	هزاردستان	هفت سقف
تت	على الدوام	عندليب	سماوات سبعه
	هروقت	بلبل	يدى كوك
هاروت	هرزه درای		هفت شمع
هاروت پرفرشته در	بلامعنى	هشتن	كواكب سبعه
هاروت	يكشاق	وضع	يدى يلدزلر
		قويمق	
هارون موسى	هر ه مكسوره		هفهف
هارون خضرتلرينك	هر بر كلمه در كه	هش	عفعف
هارون قرداشيدر	هر چوبانلرآنكله	عقل	كوپك اورمسى
	قيون چاغررلر	عقل	
هامان فرعونك		هفت (هف)	هلا (هل)
هامان صدرى	هراس	سبعه	هلا موقع طعن
هامان ايدى	خوف	يدى	هله وتعريضده
	قورقو		استعمال اولنور
هجاور (هج)			
هجاور خطاملكتده	هرى	هفت آباء	هل ه مكسوره
هجاور برملكدر	هرى	سماوات سبعه	وضع
	هرى	بدى كوك	قومق
هديهٔ دندان (هد)			
اجرت سن	هرمز بهمنك	هفت الوان	هلو ه مضمومه
ديش كراسى	هرمز اوغلن	مائده عيسى	خوخ
كه فقرايه بعد الاطعام	هرمز آدبدر	عيسى مائده سى	سفتالو
ويريلان صره در			

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(مم)	(ه‌ن)	(ه‌ی)(ی‌ا)	(ی‌ب)(ی‌ت)
(مم) خ هم م ایضا	همراز	ه‌مکسوره	یارا
دخی	محرم اسرار	هندوی دربا نشین	قوت
	اسرار محرم	قلم	زور
		قلم	یاسمن
همواره	همیان	هنك	یاسمن
دائم	کیسه	زحیر	یاقوت
هروقت	طغارجق	زحیر	یاقوت
همال	همیدون	هنکفت ه‌مضمومه	یاقوت
نظیر	الحال	متین	باور
کبی	شمذیجك	مضبوط	معین
		هواجو	یاردم ایدیجی
هماورد	همای ه‌مضمومه	عاشق	یاوه
کفو	عنقا	عاشق	ضایع
قرین	هماقوش	هواخواه	اتیرمق
	هنجار (ه‌ن)	محب	یبروج (ی‌ب)
همبر	قاعده	دوست	عبدالسلام
رفیق	نظم	هور ه‌مضمومه	مردم کیاه
یولداش		شمس	یتیم دریا (ی‌ت)
	هنکام	کونش	انجو شهدانه
همترازو	زمان		
مساوی	زمان	هیچ (ه‌ی)	یخ دریهشت (ی‌خ)
برابر		لاشیئ	قارطواسی
	هنکفت	معدوم	
همداستان	متین	یاد (ی‌ا)	یخنی
مصاحب	قالین	حفظ	مطبوخ
مصاحب		ازبر	پشمش
همدست	هنوز	یادکار	نخ
رفیق	الحال	هدیه	یخ
یولداش	شمدی	تحفه	بوز

Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY
Generated on 2015-08-10 13:40 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google

(ی د)(ی ز)(ی غ)	(ی ق)(ی ك)	(ی ك)(ی ل)(ی و)	
پدبیضا (ی د)	یقه (ی ق)	یکانه ی مع ك	یونان
یدبیضا	جیب	بلامثل فارسی	یونان
یدبیضا	یقه	نظیرسز	یونان
یزدان (ی ز)	یك (ی ك)	یکانه کوی	یهودا یعقوب
خالق	احد	مؤمن	یهودا حضرتلرینك
یارادیجی	بر	مؤمن	یهودا اوغلیدر
یزدان بخش	یکایك	یل (ی ل)	یهودانه اول صاری
یزدان بخش	علی الغفله	شجاع	یهودانه پارچه درکه
یزدان بخش	آنسزین	بهلوان	یهودانه یهود طایفه سی
یزدجرد بهرام	یکتا	یلدا	ایچون امورلری
یزدجرد کورك	واحد	یلدا	باشنه دیکرلر ایدی
یزدجرد دده سبدر	یالکز	یلدا	
یغما (ی غ)	یکسان	یوز (ی و)	
نهب	فردنسق	فهد	
یغما	بردرلی	یوز	

﴿یاوح الخط فی القرطاس ذهرا وکاتبه رمیم فی التراب﴾

فی ٩ ج سنه ١٢٨٧

Generated on 2015-08-10 13:40 GMT / http://hdl.handle.net/2027/njp.32101076399417
Public Domain, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-google
Digitized by Google
Original from PRINCETON UNIVERSITY

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

İ.DH.00608

I.DH 608/42352

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

İ.DH.608/42352

2

İ.DH.00608

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

İ.DH.608/42352

3

İ.DH.00608

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

İ.DH 608/42352

İ.DH.00608

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

BAŞBAKANLIK ARŞİVİ

İ.DH.00608

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

BAŞBAKANLIK ARŞİVİ

52352
4
D.52

İ.DH.00608

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

İ.DH.00629

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

İ.DH 629/43741

İ.DH.00629

معروضه چاکر کمینه لریدر که

مقدما معروضه حضور لامع النور جناب شاهانه لری قلنه عرض صحی عبیدانه م شهرامانه تحله
بیور مغله موصی الیه علیها علیه برمناسب خدمه ویرمدی صوره نظر ایتدت الله تحله ایلدت
مجازاتین کوردی حالب بجای عقرب آمد ماه انور دولتلو رضوانه پاشا حضرتلری برینه
نصب اولندی موصی الیه حضرتلری زمانه قدیمه شمدیه قدر بنده کزنه حالنه معرفه وار
استحقاقمه واقفدرنه درجه در دیور ذاته سامی صدر اعظم حضرتلرندنه بر دستخط کتور یکیده
قوللاندررز استدعا ویناربود که بر دستخط اکرام واحسانه بیورکز هر حالده امر و فرمانه
حضرتمه له الامر کدر افندم

بنده
آصفی

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
246 | 18387 | 4

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)©

مکتوبی قلمی
عدد ۲۰

حضور معلی فور جناب صدارتپناهی

معروضه چکدکده لریدرکه

بر خدمت اقداری حصوله وقوعبولدقده استحصامانی اوزره امانجه حالنه مناسب برایشده استخدامی مقصدیله بانکده سرمیه ازیار واحیاً تقدیم اتدیکی استدعانامه‌سی دخی مطالعه وفائیسار
بیورلمه اولدقده آصفی افندیحضرتلرینه امانجه برمناسب خدمت بولنه مدیغی کبی بولنه بیله دخی کندیسنده ابقای خدمت قدرتی مفقود اولوب افاده واقعه سنده احکام شدیده نتیجه
استحصامانی ایسه خزینه جیلرده مقدماتخصیص بیورلمه اولدقده اویله زعمده مقاشده احیاً تنقیح اولنه طلقن کسورعدولنک اعاده‌سی مقصدندده عبارتده اولمغله بوکوره یاتنقیح بیورلمه اولدقده
مبلغ مذکورن کما فی السابق اعاده واعطه بیورلمسی ویاخود بوصورتده اولمدیغی تقدیرده دوائر بدیره‌ده امثالی محتاجینه تخصیص اولنه‌جغی مومی الیهده یوزعدوتده مقتضه تخصیص
صورتنده قضیه‌نک تسبیب سائی فجعازاری بیورلیه اجرای اقتضای وابسته رای واراده صنیعانه جناب صدارتپناهیلرینه تخصیص اولوردقده مذکور عرضحال لفا تقدیم قلنمغله اوقاف اجارهامدوتده حضرتلرینه اولقدر

شهر امنی

۱۲ ربیع الاخر ۱۲۷۹

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
246 | 18387 | 2

BEO.000246.018387.002

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI / BOA.tr

شورای امانیتی
مکتوب قلمی
عدد
٥٩

حضور معالیفور حضرت صدارتپناهی

معروضه چاکرکمینه زیر رکه

بر خدمت اقداری حضرته وقوعبولان استرحامای اوزره امانجه حالهٔ مناسب بولنیوب بالتکرار سمت ارباب واجبهٔ تقدیم اتدیکی استرحامه‌ی وجهی مظروفاتیله بیرلیکده تقدیم قلنمش اولمغله بو خدمتده اقداری حضرته وقوعبولان استرحامای اوزره امانجه حالهٔ مناسب بولنیوب بالتکرار سمت ارباب واجبهٔ تقدیم اتدیکی استرحامه‌ی وجهی مظروفاتیله بیرلیکده تقدیم قلنمش اولمغله بو خدمتده

ایضاحنه قدرتی اولدیغی کبی امانجه حالهٔ مناسب بولنمیوب افاده واقعه سندن استدلال اولنمغله خلاصهٔ استرحامای ایسه خزینهٔ جلیله‌دن مقدماتخصیص بیورلمسه اولدقده وجهیله غذاسنه معاشنه

اخیراً تصحیح اولنمغله طقسه کسورغذاسنک اعاده‌سی مقصدندن عبارتدر مطلبه مذکوره یا مبلغ مذکورک اعاده‌سی و یاخود بوصورتده اولمدیغی تقدیرده مثالی محاجبه تخصیص اولنیغی کبی مومی‌الیهده بوزغذاسنه

معاشنه تخصیص صورتنده قیدیله تنسیب بیورلیسه اقتضاسنه و ازبای حضرتک ١٧ مایس ٩ تاریخی تذکرهٔ جلیلهٔ ملک الیوم ارادهٔ جوابیه‌سی شرفظهور اولمغله ومومی‌الیه حقیقةً شایانه عاطفت خجسته

شهادتیله

و محاجبه اولنمغله بابنده استرحامانه مخالف بولنمغله اولبابده مومی‌الیهه معاشنه خزینهٔ جلیله‌دن مقدماتخصیص بیورلمسی قابل اولمدیغی حالده بعضه مثالی وجهیله بوزغذاسنک اعاده‌سنه

تخصیص مخصوصه مرعی جلیلهٔ فخیمانه‌لری شایانه بیورلمسیله امر وفرمان حضرت پادشاهنه

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
246 | 18387 | 3

BEO.000246.018387.003

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

۱۷ محرم ۱۲۷۷	۵۹	حنفی	۱۱۶	سرامانت جلیله سنه		۱۷			۱۲	۱۵ محرم ۱۲۷۹

ترفیعی اسند عاشر بوغازی

اصفی افندی ایچون منصب برخدمتی بولنماقله برابر کندوسیده زاتاً ابقاء خدمتی غرمقدر ویلیجه اسنه لیسه خزینه جلیله مالیه دن تخصیص مقترح اجرا تنفیح ایله بلاد اطفاء غودتلی عاشر سی مقصد به تنجیز ادارجی

خزینه جلیله جه تخصیص اولنه اوچیوز غروشه معاشله اجرا اطفاءنه کوره غروشه تنفیح ادانسه وکذلک زاتاً ارباب احتیاجدن بولنیقین افندی حقنده اضافه طرفندن و توجیه اسنه استدعاسنه

ومن الیوم حقیقه سنه عاطفتجزه ومحتاجیدن بولنیقنه بنا

جانب بلیه دن یوزه غروشه معاشله تخصیص واراد ۱۲۷۸ ذی الحجه ۲۱ تاریخ والای حقوزه

تخصیص مناسب

کویلیسه ضابطه ایفای مقتضاسنه همت

باشتاره مشتاق